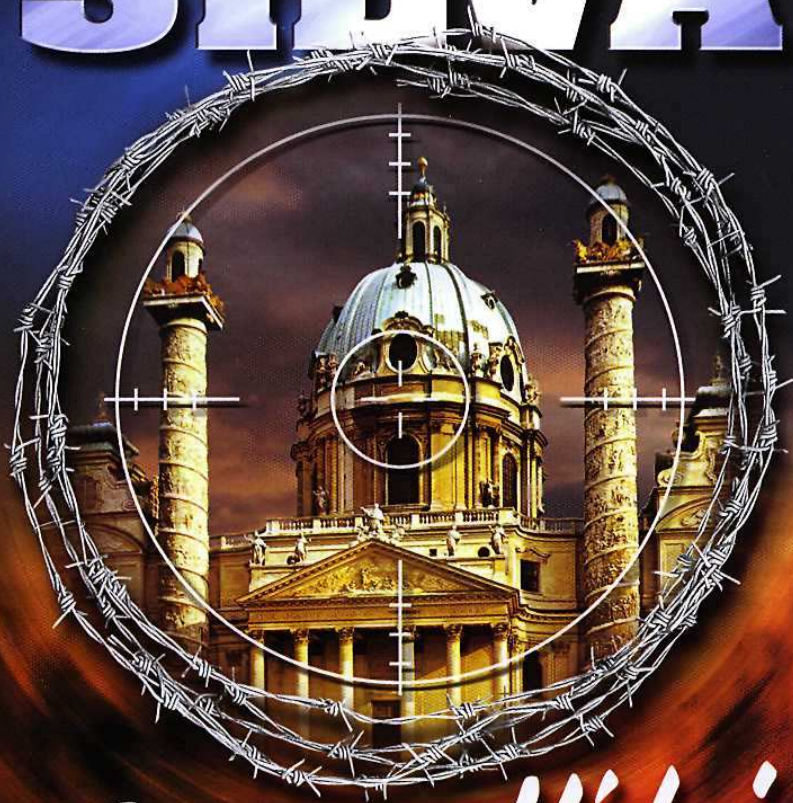

**DANIEL
SILVA**

Smrt ve Vídni

**DANIEL
SILVA**

Smrt ve Vídni

2004

Copyright © 2004 by Daniel Silva Translation © 2004 by Klára
Míčková Cover design © 2004 by DOMINO

Z anglického originálu A DEATH IN VIENNA,
vydaného nakladatelstvím G. P. Putnam's Sons, New York
2004,

přeložila Klára Míčková

Odpovědný redaktor: Lubomír Petr

Technický redaktor: Martin Pěch

Sazba: Dušan Žárský

Obálka: Radek Urbiš

Vytiskla tiskárna Finidr Český Těšín

Vydání první

Vydalo nakladatelství DOMINO, Na Hradbách 3, Ostrava 1,
v roce 2004

ISBN 80-7303-215-5

Věnováno všem, kdož nenechávají vrahy a jejich spoluviníky klidně spát.

Mému příteli, vydavateli Neilu Nyrenovi.

A jako vždy, mé ženě Jamii a dětem Lily a Nicholasovi.

OBSAH

Umělecký restaurátor a tajný agent Gabriel Allon je povolán do Vídně, aby tam prošetřil pozadí teroristického bombového útoku. Při plnění tohoto úkolu narazí na fotografii, která převrátí naruby celý jeho dosavadní život. Na snímku je tvář člověka, který je mu nepříjemně povědomý. Nezná jeho jméno, ale intuice mu napovídá, že tento muž mučil jeho matku během pochodu smrti z Osvětimi. Je to ale skutečně on? A pokud ano, kým je dnes? Jak se mu podařilo uniknout trestu?

Allon se pouští do pátrání s doposud nepoznanou intenzitou. S každou odkrytou vrstvou zjišťuje, že hledaný muž je d'ábelštější než sám d'ábel a že šedesát let stará pavučina jeho činů stála život tisíce lidí. Allonův vlastní život se stává peklem, protože brzy vyjde najevo, že sturmbannfuhrer Erich Radek byl za války sadistickým vrahem - a že jím nepřestal být ani jako ctihodný obyvatel rakouské metropole...

ČÁST PRVNÍ - Muž z kavárny Central

01 KAPITOLA

VÍDEŇ

Že kancelář není snadné najít, nebyla náhoda. U vchodu na konci úzké klikaté uličky ve vídeňské čtvrti, proslavenější spíše čilým nočním životem než tragickou minulostí, visí mosazná cedulka s nápisem WARTIME CLAIMS AND INQUIRIES. Bezpečnostní systém instalovaný nenápadnou společností se sídlem v Tel Avivu je ohromně působivý a naprosto nepřehlédnutelný. Nikdo neunikne hrozivě vyhlížející kameře nade dveřmi. Nikdo není vpuštěn, pokud nemá domluvenou schůzku a neprokáže se doporučujícím dopisem. Návštěvníci musejí projít citlivě seřízeným magnetometrem. Kabelky a kufříky prohlížejí bez úsměvu, zato pečlivě, dvě velice půvabné dívky. Jedna se jmenuje Rebeka, druhá Sára.

Jakmile návštěvník vstoupí, je odveden úzkou chodbou obestavěnou matně modrošedými kartotékami do prostorné, typicky vídeňské místnosti se světlými podlahami, vysokým stropem a policemi prohnutými pod vahou nesčetných svazků knih a dokumentů. Intelektuálně působící nepořádek má své kouzlo, přesto některé přichozí nezavají skličujícího pocitu z nazelenalých neprůstřelných oken s výhledem na posmutnělé nádvoří.

Muž, který zde pracuje, si nepotrpí na úpravu. Má zvláštní talent na to, stát se lehce přehlédnutelným. Někdy stojí na samém konci

žebříku a přehrabuje se v knihách, ale obvykle sedí u stolu zahalen cigaretovým kouřem a upřeně zírá na hromadu papírů a složek, která se nikdy nezmenšuje. Jen si něco poznamená na okraj listiny či dopíše větu, vstane, a zatímco po vás vrhá těkavé pohledy bystrých hnědých očí, natáhne útlou ruku. „Eli Lavon," řekne prostě, ačkoli celá Vídeň šéfa WCI dobře zná.

Nebýt jeho výtečné pověsti, Lavonův vzhled - přední část košile věčně ušpiněná popelem, obnošená karmínově červená vesta se záplatami na loktech a roztřepenými lemy - by mohl působit velmi znepokojivým dojmem. Leckdo si pomyslí, že nemá dost peněz; jiní jej považují za asketu, či skoro blázna. Jedna žena, která se s jeho pomocí domáhala navrácení majetku od švýcarské banky, usoudila, že má zlomené srdce. Jak jinak si lze vysvětlit, že se nikdy neoženil? Ten výraz bolestné ztráty, který se objevuje v jeho obličejí, když si myslí, že se nikdo ne dívá. Ať už jsou návštěvníkovy dojmy jakékoliv, výsledek je většinou stejný. Obvykle se drží Lavonovi nablízku ze strachu, že by se mohl bez varování vznést a uletět do neznáma.

Usadí vás na pohodlný gauč a požádá dívky, aby za něj vyřizovaly telefonáty, spojí palec a ukazováček a posunkem ukáže ke rtům. *Kávu, prosím.* Mimo doslech se dívky hádají, na které z nich je řada. Rebeka, Izraelka s olivově snědou pletí a černýma očima, původem z Haify, je tvrdohlavá a výbušná. Sára, bohatá americká Židovka studující dějiny holocaustu na Bostonské univerzitě, je mnohem racionálnější, a proto také trpělivější než Rebeka. Klidně se uchýlí ke lsti či naprosto průhledné lži, jen aby se vyhnula úkolu, o kterém je přesvědčena, že je pod její úroveň. Poctivou Rebece snadno přelstí, a tak je to obvykle Izraelka, kdo mrzutě plácne stříbrným podnosem na stůl a s nabubřelým výrazem odchází. Lavon nevede jednání podle žádného plánu, nechává průběh na návštěvníkovi. Nevadí mu odpovídat na osobní otázky, a pokud na něj naléháte, vysvětlí i to, proč se jeden z nejnadanějších mladých izraelských archeologů rozhodl raději probírat nekonečnými záležitostmi holocaustu, než rýpat se v hlíně rodné země. Tady však jeho ochota vyprávět o vlastní minulosti končí. Neřekne už, že počátkem sedmdesátých let pracoval pro dobře známou izraelskou

tajnou službu, nebo že je stále považován za nejlepšího sledovače, jakého kdy služba vychovala. Nebo že se dvakrát za rok, když přijede do Tel Avivu navštívit svou starou matku, vydá na sever za město podělit se ve vysoce utajeném zařízení o některá svá tajemství s novou generací zpravodajců. Mezi lidmi z tajné služby se mu stále přezdívá Duch. Jeho učitel, muž jménem Ari Shamron, vždycky říkával, že Eli Lavon dokáže

zmizet, zatímco si s vámi potřásá rukou. A nebyl daleko od pravdy.

Před návštěvníky vystupuje tiše, stejně jako to dělával před lidmi, které na Ariho příkaz sledoval. Je náruživý kuřák, ale pokud to druhé osobě vadí, klidně si cigaretu odpustí. Jako polyglot nemá problém si povídat v jakémkoliv jazyce. Poslouchá s klidným, soucitným výrazem ve tváři a někdy lze kdesi za jeho očima vypořádat, jak kousky skládky začínají zapadat do sebe. Otázky si schovává až na dobu, kdy žadatel dopoví o svém případě úplně všechno. Jeho čas je vzácný, rozhoduje se rychle. Ví, kdy je schopen pomoci a kdy je lepší nechat minulost minulostí.

Pokud případ přijme, požádá o malou finanční zálohu na pokrytí výdajů spojených s počátečními fázemi vyšetřování. Činí tak se zjevnými rozpaky, a když člověk zaplatit nemůže, jednoduše mu poplatek odpustí. Většinu financí na operace získává od sponzorů, jenže WCI se sotva dá považovat za výnosný podnik, a tak je Lavon s penězi věčně na štíru. Zdroj financování jeho aktivit byl vždy spornou záležitostí v určitých vídeňských kruzích, které Lavona považují za otravnou černou ovci podporovanou mezinárodními židovskými organizacemi, jež strká nos do věcí, do kterých jí nic není. Rakousko je plné lidí, kteří by rádi viděli dveře WCI nadobro zavřené. Právě kvůli takovým tráví Eli Lavon většinu času za nazelenalými neprůstřelnými okny.

Jednoho zasněženého večera na začátku ledna seděl Lavon sám v kanceláři, skloněný nad hromadou papírů. Toho dne sem nikdo nezavítal. Uplynulo vlastně docela dost času od doby, kdy Lavon někoho přijal - všechen čas trávil jediným případem. Kolem sedmé nakoukla dovnitř Rebeka a s typicky izraelskou neomaleností zahlaholila: „Máme hlad. Doneste nám něco k jídlu.“ Ačkoli jinak

působivě výborná, na objednávky jídla Lavonova paměť nedosahovala. Aniž zvedl oči od práce, zamával perem ve vzduchu, jako by psal *Sepiš, co chcete, Rebeko*.

Za chvíli spis zavřel a vstal. Přistoupil k oknu a pozoroval malinké vločky, jak zlehka dopadají na černé kostky dvora. Hodil na sebe kabát, kolem krku nadvakrát omotal šálu a na hlavu s ustupujícími vlasy narazil čepici. Prošel halou k místnosti, kde pracovala děvčata - Rebeka u stolu zavaleného německými vojenskými materiály, věčná studentka Sára schovaná za stohem učebnic. Jako obvykle se hádaly. Rebeka chtěla indické jídlo z obchůdku na druhém břehu Dunaje, Sára se dožadovala italských těstovin z restaurace na Kärntnerstrasse. Lavon hádku nevnímal; soustředil se na nový počítač na Sárině stole.

Přerušil jejich rozhovor dotazem: „Kdy ho přivezli?“

„Dnes ráno.“

„K čemu potřebujeme nový počítač?“

„Ten starý jste koupil v době, kdy Rakousku vládli Habsburkové.“

„Povolil jsem snad nákup nového počítače?“

Ta otázka nevyzněla hrozivě. Kancelář spravovaly dívky a k podpisu mu předkládaly papíry, které sotva četl.

„Ne, Eli, vy jste nic neschválil. Ten počítač totiž koupil můj otec.“

„Váš otec je velmi šlechetný muž,“ usmál se Eli, „vyříd'te mu, prosím, mé díky.“

Dívky se vrátily ke sporu. Jako obvykle vyhrála Sára; Rebeka sepsala seznam a pohrozila, že ho připne Lavonovi na rukáv, aby na nic nezapomněl. Místo toho mu jej ale vložila do kapsy kabátu a lehce ho postrčila k odchodu. „A nezastavujte se nikde na kávu,“ dodala, „umíráme hlady.“

Odejít z WCI je téměř stejně obtížné jako dostat se dovnitř. Lavon našel číselný kód na klávesnici vedle dveří, a když se ozval bzučák, zatlačil do dveří a ocitl se v bezpečnostní místnosti. Hlavní vchod nelze otevřít dřív než za deset vteřin od chvíle, kdy se zavře vstup do místnosti. Lavon přitiskl tvář na neprůstředné sklo a mžoural ven.

Na protější straně ulice, schován v přítmí úzkého průchodu, stál ramenatý muž v nepromokavém plášti a s plstěným kloboukem na hlavě. Eli Lavon nemohl kráčet Vídní, a vlastně žádným jiným městem, aniž rituálně ověřoval, kdo kráčí za ním v závěsu, a vrýval si do paměti tváře lidí, kteří se objevovali příliš často na příliš nesourodých místech. Nemoc z povolání. I na tu vzdálenost poznal, že jde o muže, kterého v těch místech spatřil v posledních pár dnech už několikrát.

Pátral v paměti, stejně jako se knihovník probírá lístkovým katalogem, až narazil na ten správný odkaz. *Ano, to je ono. Judenplatz, před dvěma dny. To tys mě sledoval, když jsem vyšel z kavárny, kde mě zpovídal ten reportér ze Států.* Vrátil se ke katalogu a našel další odkaz. Okno baru na Sterngasse. Tentýž muž, bez klobouku zato se sklenicí piva v ruce, s lhostejným výrazem pozoruje Lavona, jak utíká lijavcem po dokonale mizerném dni v kanceláři. Třetí odkaz hledal poněkud déle, přesto se mu to podařilo. Tramvaj číslo dvě, odpolední nával. Lavon přitisknutý na dveře různolící Vídeňáčkou páchnoucí po klobáskách a meruňkovici. Klobouk záhadným způsobem dokázal najít volné místo a čistí si nehty rožkem jízdenky. Ten muž má rád čistotu, napadlo v tu chvíli Lavona. Možná se čištěním žije.

Lavon se obrátil a zmáčkl tlačítko interkomu. Žádná odpověď. *No tak, holky.* Znovu zmáčkl tlačítko a podíval se přes rameno. Muž v klobouku zmizel.

V reproduktoru se ozval něčí hlas. *Rebeka.*

„To už jste stačil ten lístek ztratit, Eli?“

Lavon přitlačil palec na tlačítko.

„Vypadněte odsud! *Okamžitě!*“

Za několik vteřin uslyšel z chodby spěšné kroky. Dívky se objevily před ním, dělila je jen zeď neprůstřelného skla. Rebeka soustředěně našukala kód, Sára stála s rukou přitisknutou na dveřích a očima upřenýma na Lavonově obličeji.

Neslyšel hluk, který explozi doprovázel. Rebeku se Sárou pohltila ohnivá koule a pak smetla tlaková vlna. Dveře vyletěly ven. Lavon se vznesl jako dětská hračka - ruce rozhozené do stran, záda prohnutá jako při gymnastickém úkonu. Bylo to jako ve snu; cítil, jak

se ve vzduchu otáčí, ale vůbec netušil, kdy dopadl na zem. Uvědomoval si jen, že leží na zádech ve sněhu, vystaven krupobití rozbitého skla. „Holky moje," šeptal, když pomalu upadal do temnoty. „Holky moje roztomilé."

02 KAPITOLA

BENÁTKY

Malý terakotový kostel sloužil chudé farnosti v Cannaregiu. Restaurátor se zastavil u bočního vchodu pod nádherně tvarovanou klenbovou výsečí a z kapsy nepromokavého pláště vylovil svazek klíčů. Odemkl těžké dveře a vklouzl dovnitř. Tvář mu pohladil závan studeného vzduchu ztěžklého vlhkým starým voskem. Chvíli postál v pološeru a pak se chrámovou lodí tvarovanou do řeckého kříže vydal napříč doprava, k malé modlitebně svatého Jeronýma.

Restaurátorova chůze jako by nevyžadovala žádnou námahu, pohyboval se tak lehce. Nohy neznatelně prohnuté směrem ven naznačovaly rychlost a jistotu. Dlouhý, k bradě zúžený obličej s útlým nosem a širokými lícními kostmi jako by byl vytesán ze dřeva a v neklidných zelených očích zůstalo něco z obyvatelů ruských stepí. Nakrátko ostříhané černé vlasy zdobily na skráních jemné šediny. Jeho tvář dávala na výběr z několika možných národností a společně s jazykovým nadáním toho restaurátor náležitě využíval. V Benátkách jej znali jako Maria Delvecchia, ale jeho pravé jméno to nebylo.

Modlitebna stála skrytá za lešením zakrytým nepromokavou plachtovinou. Restaurátor se chytil hliníkové trubky a neslyšně vyšplhal nahoru. Jeho pracovní plocha zůstala v takovém stavu, v jakém ji předchozí odpoledne zanechal: štětce, paleta, barvy i roztok. Rozsvítil zářivku; silné světlo dopadalo na poslední z úchvatných oltářních obrazů Giovanniho Belliniho. Na levé straně malby stál svatý Kryštof s Ježíškem usazeným na krku, naproti nim svatý Ludvík z Toulouse s biskupskou berlou, mitrou na hlavě a rudým brokátovým pláštěm se zlatým vyšíváním kolem ramen. Nad tím vším, na souběžném druhém plánu, seděl pod modrou oblohou s proužky hnědošedých mraků svatý Jeroným a

hleděl do Knihy žalmů. Svatí stáli odděleně, každý před Bohem sám v tak dokonalém odloučení, že skoro bolelo se na obraz dívat. Podivuhodné dílo osmdesátiletého starce.

Restaurátor stál chvíli úplně bez hnutí, téměř jako čtvrtá postava vytvořená Belliniho dovednou rukou, a nechal svou mysl vznášet se namalovanou krajinou. Pak na paletu vytlačil trochu tempery, přidal barvivo a ředil směs tak dlouho, až byl s její hustotou a odstínem spokojen.

Znovu se zahleděl na malbu. Teplé syté barvy přivedly Raimonda Van Marleho, historika umění, k závěru, že se na obrazu musel podílet Tizian. Podle restaurátora se ale - při vší úctě, kterou k němu choval - mýlil. Retušoval díla obou těchto umělců a jejich malířský styl znal jako své boty. Oltářní obraz v kostele svatého Jana Chrisostoma patřil jen a pouze Bellinimu. Krom toho, v době, kdy vznikál, se Tizian usilovně snažil Belliniho předehnat a stát se nejvýznamnějším benátským malířem. Restaurátor silně pochyboval, že by Giovanni Bellini přizval tvrdohlavého mladého Tiziana k tak význačnému úkolu. Kdyby se Van Marle pořádně snažil, byl by se tohoto trapného omylu ušetřil.

Restaurátor si nasadil brýle se zvětšovacími skly a zaostřil zrak na růžovou tuniku svatého Kryštofa. Desítkami let zanedbávání, obrovských teplotních výkyvů a neustálého náporu kadidla a dýmu z kostelních svící utrpěl obraz obrovské škody. Kryštofův oděv dávno ztratil původní lesk a místy proplouvaly na povrch tahy původní malby. Restaurátor dostal povolení provádět radikální zásahy. Jeho úkolem bylo vrátit obrazu krásu, výzvou pak udělat to tak, aby výsledek nevypadal jako padělek. Přál si prostě zanechat po sobě dílo, které by vzbuzovalo dojem, že je retušoval sám Bellini, a neneslo žádné stopy restaurátorovy přítomnosti.

Dvě hodiny pracoval o samotě, vyrušován jen šoupáním nohou z ulice a rachotem hliníkových rolet vytahovaných čilými obchodníky. Teprve příchod Adriany Zinettiové, uznávané benátské odbornice na čištění oltářů, jej skutečně rozladil. Strčila hlavu za plachtu a popřála mu dobré ráno. Otráveně odložil zvětšovací brýle a podíval se dolů. Adriana se usadila tak, že nebylo možné nezírat na její mimořádné

vnady napínající blůzku téměř k prasknutí. Restaurátor pomalu kývl hlavou a sledoval, jak se kolegyně

kočičím pohybem vyhoupla na své lešení. Věděla, že žije s jinou ženou, Židovkou ze starého ghetta, přesto s ním při každé příležitosti flirtovala, jako by ještě jeden svůdný pohled či „náhodný“ dotek měl překonat jeho obranné hradby. I tak jí ale záviděl prostotu, s jakou se dívala na svět. Adriana milovala umění, benátské jídlo a mužské lichotky. Téměř na ničem jiném jí nezáleželo.

Po ní dorazil Antonio Politi, mladý restaurátor se slunečními brýlemi, pozér - jako rocková hvězda, která přišla na interview. S pozdravem se neobtěžoval, neměli se s Gabrielem příliš v lásce. V projektu kostela svatého Jana Chrisostoma připadla na Antonia hlavní oltářní malba Sebastiana del Piomba. Podle restaurátora však byl na takový kus mladík ještě příliš nezkušený, a tak se každý večer před odchodem z kostela vyšplhal na jeho lešení a tajně zkoumal odvedenou práci.

Jako poslední se objevil Francesco Tiepolo, šéf projektu kostela svatého Jana Chrisostoma, belhavá vousatá postava v hladké bílé košili a hedvábné šále kolem silného krku. Turisté v benátských ulicích si ho pletli s Lucianem Pavarottim. Místní lidé se takového omylu dopustili jen málokdy, každý totiž věděl, že Francesco Tiepolo vede nejúspěšnější restaurátorskou společnost v regionu, a mezi umělci bylo jeho jméno pojmem.

„Buongiorno,” pozdravil a jeho hluboký hlas se z výšek hlavní klenby několikrát vrátil ozvěnou. Velkou tlapou popadl restaurátorovu plošinu a prudce jí zatřásl. Umělec jej odměnil nevraživým pohledem.

„Právě teď jsi skoro zničil celou moji dopolední dřinu, Francesco.”

„A proto používáme konzervační lak,” řekl Tiepolo a napřáhl ruku s bílým papírovým sáčkem. „*Cornetto*?”

„Pojď nahoru.”

Tiepolo se postavil na první příčku konstrukce a vyšvihl se nahoru. Restaurátor slyšel, jak hliníkové trubky skřípavě odolávají nečekané tíze. Tiepolo vytáhl ze sáčku mandlové *cornetto* a podal je umělci, sám si také jedno vzal. Prvním kousnutím mu ubyla

polovina. Restaurátor se posadil na kraj plošiny a spustil nohy dolů. Šéf se postavil před obraz a zkoumal jeho dílo.

„Kdybych nic nevěděl, myslel bych si, že se sem minulou noc vkradl starý Giovanni a domaloval to sám.“

„O to přesně jde, Francesco.“

„Ano, ale je jen málo lidí s takovým nadáním.“ Zbytek *cornetta* zmizel v jeho ústech a Francesco si setřel kousky oříšků z plnovousu. „Kdy to bude hotové?“

„Za tři měsíce, možná za čtyři.“

„Z mého pohledu zní tři líp než čtyři, ale chraň bůh, abych chtěl velkého Maria Delvecchia uspěchat. Chystáš se někam na cesty?“

Restaurátor se mu zahleděl do očí a pomalu zavrtěl hlavou. Rok předtím byl nucen přiznat Tiepolovi své pravé jméno a povolání. Ital by tajemství nesvěřil živé duši, ale čas od času, když byli o samotě, jej přesto vyzval, aby mu řekl pár hebrejských vět - jen aby sám sobě připomenul, že legendární Mario Delvecchio je ve skutečnosti Izraelec, pochází z Jizreelského údolí a jmenuje se Gabriel Allon.

Na střechu kostela znenadání zabubnoval prudký déšť. Nahoře na lešení, vysoko v apsidě kaple, to znělo jako víření bubnů. Tiepolo vztáhl ve snažné prosbě ruce k nebi.

„Další bouře, bůh nám pomoz. Říká se, že voda by mohla stoupnout až na metr a půl. Od minula jsem ještě pořádně neuschnul. Já to tady mám opravdu rád, ale nevím, jak dlouho to ještě vydržím.“

V tomhle období se velké vodě obzvlášť dařilo. Benátky byly zaplaveny více než padesátkrát a do konce zimy zbývaly ještě celé tři měsíce. Gabrielovi vnikla voda do domu už tolikrát, že všechno z přízemí přestěhoval jinam a kolem dveří a oken namontoval vodotěsné vložky.

„Zemřeš v Benátkách, stejně jako Bellini,“ řekl Gabriel. „A já tě pochovám pod cypřišem na San Michele, v obrovské hrobce, jak se na muže tvých úspěchů sluší.“

Tiepolo se tou představou zdál potěšen, ačkoli věděl, že stejně jako většina Benátčanů moderní doby bude muset přetrpět nedůstojný pevninský pohřeb.

„A co ty, Mario? Kde umřeš ty?“

„S trochou štěstí to bude v místě a čase, které si sám určím. V nic víc člověk jako já ani doufat nemůže.“

„Udělej mi jednu laskavost.“

„A tou je?“

Tiepolo se zadíval na zjizvenou malbu. „Než umřeš, dokonči tenhle oltářní obraz. Dlužíš to Giovannimu.“

Sirény varující před povodní se ze střechy baziliky svatého Marka rozezněly pár minut po čtvrté. Gabriel spěšně očistil štětce a paletu, ale než stihl slézt z lešení a přeběhnout chrámovou lodí k hlavnímu vchodu, ulicí už se valila voda ve výšce několika centimetrů.

Vrátil se dovnitř. Jako většina Benátčanů vlastnil několik párů holínek, které měl uloženy na strategických místech tak, aby se k nim z momentálního působiště dostal v co nejkratším čase. Pár, který schovával v kostele, dostal jako první. Umberto Conti, mistr mezi benátskými restaurátory, u nějž se Gabriel učil, mu je původně půjčil, ale přes opakované Gabrielovy pokusy je odmítal vzít zpět. *Strěž je, Mario, stejně jako řemeslo, kterému jsem tě vyučil. Budou ti dobře sloužit, věř mi.*

Obul si Umbertovy vybledlé staré gumáky a přes ramena přehodil zelené nepromokavé pončo. Za pár chvil už se jako šedý duch brodil vodou sahající po kolena ulicí svatého Jana Chrisostoma. Na Strada Nova ještě zdravotníci nepoložili dřevěné lávky pro pěší - a Gabriel věděl, že je zle, neboť to znamenalo jediné: podle předpovědi bude povodeň tak silná, že by mohla můstky odplavit.

Než došel k Rio Terra San Leonardo, voda se mu téměř vlévala do bot. Zahnul do uličky, která byla až na šplíchání vody docela klidná, a zamířil k provizorní dřevěné lávce přes Rio di Ghetto Nuovo. Před ním se vynořil kruh neosvětlených činžovních domů. Nad ostatními benátskými stavbami pozoruhodně vyčnívaly. Přebrodil se rozbahněným průchodem a vynořil se na velkém náměstí. Cestu mu zkřížili dva vousatí studenti ješivy; našlapující na špičky mířili zalitým náměstím k synagoze, trásně *talit*

katanu jim plandaly kolem nohavic. Obrátil se doleva a pokračoval ke dveřím číslo 2899. Na mosazné cedulce stálo: COMUNITÀ EBRÁICA DI VENEZIA: ŽIDOVSKÁ OBEC BENÁTKY

Zazvonil. Z interkomu jej pozdravil starší ženský hlas.

„To jsem já, Mario.“

„Není tady.“

„Kam šla?“

„Pomáhat do knihkupectví. Jedna z jejich dívek onemocněla.“

O několik kroků dál vešel proskleným vchodem dovnitř a sundal si kapuci. Po levé straně bylo skromné muzeum ghetta, po pravé pak jasně osvětlené, příjemné malé knihkupectví. Na stoličce za přepážkou seděla dívka s krátkými blondatými vlasy a spěšně přepočítávala peníze v pokladně, aby to stihla před západem slunce. Valentina. Po západu už by se bankovek a mincí nemohla dotknout. Usmála se na Gabriela a špičkou tužky ukázala k výkladní skříni vysoké od podlahy ke stropu s výhledem na kanál. Před ní na všech čtyřech klečela žena a utírala vodu, která prosakovala skrz údajně nepropustná těsnění kolem skel. Neobyčejně krásná Židovka.

„Říkal jsem jim, že to těsnění nic nevydrží,“ poznamenal Gabriel. „Zbytečně vyhozené peníze.“

Chiara překvapeně vzhlédla. Tmavými vlnitými vlasy probleskovaly pramínky světlejší hnědé. Spona v týlu je stěží udržela všechny pohromadě, a zbytek jí spadal v bouřlivých kaskádách na ramena. Karamelové oči zdobily zlatavé flíčky; někdy měnily barvu podle ženiny nálady.

„Nestůj tam jako trouba. Pojď sem a pomoz mi.“

„Od muže mých kvalit přece nečekáš, že...“

Na hrudi mu s překvapivou silou a přesností přistál promočený bílý ručník. Gabriel jej vyždímal do kbelíku a poklekl vedle ní. „Ve Vídni vybuchla bomba,“ zašeptala se rty přitisknutými na jeho krku. „Je tady. Chce tě vidět.“

O vchod domu na břehu kanálu pleskala záplavová voda, a jakmile Gabriel otevřel dveře, rozlila se po mramorové podlaze. Pohledem posoudil, jakou škodu nadělala, a pak se znaveně vydal za Chiarou nahoru po schodišti. U okna v přítmní obývacího pokoje stál starý muž, nehybně jako postava z Belliniho obrazu, a naslouchal bubnování deště. Na sobě **měl** tmavý vycházkový oblek a stříbrnou kravatu. Plešatá hlava tvarem připomínala kulku a obličej, dohněda opálený a na mnoha místech popraskaný, jako by **byl** vytesán z pouštního kamene. Gabriel si stoupl vedle něj, ale muž jej nevzal na vědomí. Se zamračeným, odevzdaným výrazem ve tváři pozoroval stoupající hladinu vody v kanálu, jako by byl svědkem právě vznikající potopy, **která** má za cíl potrestat bezbožnost člověka. Gabriel věděl, že Ari Shamron **jej** přijel zpravit o smrti. Smrt stála na počátku jejich přátelství, a zůstávala pevným pojítkem.

03 KAPITOLA

BENÁTKY

V konferenčních místnostech i kuloárech izraelské tajné služby byl Ari Shamron legendou, zosobněním dokonalého zpravodajce. Během aktivní služby pronikal na královské dvory, kradl tajemství diktátorů, zabíjel nepřátele státu Izrael, mnohdy holýma rukama. Vrcholným okamžikem jeho kariéry se stala chvíle, kdy za deštivé noci roku 1960 na špinavém předměstí severně od Buenos Aires zatkl Adolfa Eichmanna.

V září 1971 mu tehdejší premiérka Golda Meirová nařídila najít a pozabíjet palestinské teroristy, kteří unesli a zavraždili jedenáct izraelských plavců na olympijských hrách v Mnichově. Gabriel, nadějný student Bezalelovy umělecké akademie v Jeruzalémě, se neochotně přidal k Shamronově skupině příhodně pojmenované Hněv boží. V kódovacím systému operace založeném na hebrejské abecedě byl Gabriel zván Alef. Ozbrojen pouze Berettou ráže dvaadvacet diskrétně odpravil šest mužů.

Shamronova kariéra však nebyla jen zářivým vzestupem ke stále větší slávě. Cestou narazil i na hluboká údolí a chybné výlety do operačních pustin. Vybudoval si pověst muže, který nejdřív střílí, a teprve potom přemýšlí nad následky. Nevypočitatelná povaha patřila k jeho největším přednostem. Naháněla hrůzu přátelům i nepřátelům. Někteří politikové Shamronovu nestálost snášet nedokázali. Rabin se vyhýbal jeho telefonátům ze strachu z toho, co by mohl slyšet. Peres jej považoval za primitiva a poslal ho do vyhnanství v Judeji, výslužby v divočině. Barak jej povolal zpět v době, kdy Ústav začínal jít ke dnu, a znovu ho postavil ke kormidlu.

V tomto okamžiku byl oficiálně ve výslužbě a jeho milovaný Ústav řídil potměšilý ultramoderní technokrat jménem Lev. Pro mnoho lidí však *memunem*, velitelem, zůstával pořád Shamron. Nynější premiér byl jeho starý přítel a soupeř. Dal Shamronovi

bezvýznamný titul a právě tolik rozhodovacích pravomocí, kolik náleží generálnímu otropovi. Někteří z bulváru Krále Saula by přísahali, že Lev se tajně modlí, aby Shamron co nejrychleji skončil - a že Shamron, ten tvrdohlavý Shamron s ocelovou vůlí, zůstává naživu jen proto, aby Lva mučil.

Ted, stoje před oknem, Shamron nevzrušeně vypověděl Gabrielovi vše, co o událostech ve Vídni věděl. Předchozího večera vybuchla bomba ve WCI. Eli Lavon leží na jednotce intenzivní péče vídeňské všeobecné nemocnice v hlubokém bezvědomí, s nadějí na přežití v nejlepším případě jedna ku dvěma. Jeho dvě asistentky, Rebeka Gazitová a Sára Greenbergová, při výbuchu zahynuly. K zodpovědnosti se přihlásila odnož bin-Ládinovy organizace al-Kajda, tajemná skupina zvaná Islámské bojové buňky. Shamron mluvil s Gabrielem příšernou angličtinou s těžkým přízvukem. Hebrejšтина nebyla v benátském domě povolena.

Chiara do obývacího pokoje přinesla kávu a regulach a postavila se vedle nich. Jako jediná byla momentálně vázaná poslušností k Ústavu. Působila jako bat levejha, což zahrnovalo vystupování v roli milenky či manželky agenta v terénu. Jako všem zaměstnancům Ústavu, i jí se dostalo patřičného výcviku v boji muže proti muži a v použití zbraně; to, že při závěrečných zkouškách na střelnici získala více bodů než veliký Gabriel Allon, bylo v jejich domácnosti příčinou lehkého napětí. Její tajné úkoly často vyžadovaly jistou dávku důvěrností s operačním partnerem, například projevy náklonnosti v restauracích či nočních klubech, nebo sdílení jednoho lože v hotelových pokojích a konspiračních bytech. Milostné vztahy mezi agenty a společníci byly oficiálně zakázány, ale Gabriel věděl, že stísněné životní podmínky a napětí přirozeně vzrůstající s průběhem akce v terénu často svede dvojice dohromady. Dokonce i on se kdysi zapletl, při operaci v Tunisu. Aféra s Jacqueline Delacroixovou, jeho krásnou židovskou bat levejha z Marseilles, mu málem zničila manželství. Když byla Chiara pryč, Gabriel si ji často představoval s jiným mužem v posteli. A přestože neměl sklony k žárlivosti, tajně se těšil na

den, kdy na bulváru Krále Saula rozhodnou, že je k práci v terénu povolávána příliš často.

„Kdo přesně jsou ty Islámské bojové buňky?" zeptal se.

Shamron se zašklebil. „Převážně druhořadí operativci. Působí ve Francii a několika dalších evropských zemích. Rádi podpalují synagogy, znesvěcují židovské hřbitovy a mlátí židovské děti v pařížských ulicích."

„Dá se na tom přihlášení k odpovědnosti najít něco užitečného?"

Shamron zavrtěl hlavou. „Obvyklé bláboly o kritické situaci palestinských chudáků a zkáze sionistické entitě. Varují před nepřetržitými útoky na židovské objekty po celé Evropě, dokud nebude osvobozena Palestina."

„Lavonův úřad, to byla pevnost. Jak se skupině, která obvykle používá Molotovovy koktejly a rozprašovače, mohlo podařit umístit bombu dovnitř WCI?"

Chiara nalila Shamronovi šálek kávy. „Rakouská státní policie to ještě neví s jistotou, ale myslí si, že tam mohla být propašována v počítači, který dovezli to dopoledne."

„A my si taky myslíme, že islámští válečníci mají dostatečné schopnosti na to, aby ukryli bombu v počítači a propašovali ji pak do výborně zajištěné budovy ve Vídni?"

Shamron divoce rozmíchal lžičkou cukr a pomalu zakroutil hlavou.

„Takže kdo za tím stojí?"

„Odpověď na tuto otázku bych také samozřejmě rád znal."

Shamron odložil sako a vyhrnul rukávy. Poselství bylo zřejmé. Gabriel se vyhnul Shamronovu pohledu přivřených očí a vzpomínal na dobu, kdy ho poslal do Vídně naposled. Leden 1991. Ústav se dozvěděl, že jeden z agentů irácké tajné služby působící na místě se chystá provést řadu útoků proti izraelským cílům tak, aby splynuly s první válkou v Zálivu. Shamron přikázal Gabrielovi, aby Iráčana sledoval a v případě nutnosti podnikl preventivní opatření. Neschopen snášet další dlouhé odloučení od rodiny, vzal Gabriel svou ženu Leu a malého syna Daniho s sebou. Neviděl tehdy, že kráčí přímo do pastí palestinského teroristy Táríka al-Houraniho.

Po chvíli přemítání se Gabriel podíval Shamronovi přímo do očí. „Zapomněl jsi snad, že Vídeň je moje zakázaná zóna?"

Shamron si zapálil nepříjemně páchnoucí tureckou cigaretu a sirku odložil na podšálek vedle lžičky. Posunul brýle na čelo a ruce, pod opálenou svěšenou kůží stále ocelově silné, zkřížil na hrudi. To gesto Gabriel viděl už mnohokrát. Shamron nehybný. Shamron nezdolný. Stejnou pózu zaujal, když posílal Gabriela do Říma, aby poprvé zabíjel. Už tehdy byl starý. Nikdy vlastně nebyl docela mladý. Místo aby proháněl holky na pláži v Netanji, velel Palmachu a bojoval v první bitvě nekonečné izraelské války. Ukradli mu mládí. A on na oplátku ukradl to Gabrielovo.

„Říkal jsem Lvovi, že tam pojedu sám, ale nechtěl ani slyšet. Ví totiž, že kvůli naší pochybné historii v oněch končinách tam platím za vyvrhele. Usoudil, že místní policie bude vstřícnější, pokud vyšleme někoho méně nápadného.“

„A tvoje řešení je teda poslat tam mě?“

„Neoficiálně, samozřejmě.“ V téhle době Shamron oficiálně nepodnikal téměř nic. „Ale docela by mě uklidnilo, kdyby tam na situaci dohlížel někdo, komu můžu plně důvěřovat.“ „Ustav má ve Vídni vlastní personál.“ „Ano, ale ten podává hlášení Lvovi.“ „Který je šéfem.“

Shamron zavřel oči, jako by někdo zmínil nepříjemné téma. „Lev má v tuto chvíli příliš mnoho jiných starostí, než aby tomuhle věnoval náležitou pozornost. Situaci komplikuje damašský císař. Iránští mulové se snaží vyrobit Alláhovu bombu, Hamas tvoří bomby z dětí a posílá je do ulic Jeruzaléma a Tel Avivu. Jeden nepatrný výbuch ve Vídni nepřitáhne pozornost, jakou by si zasloužil, i když jeho cílem byl Eli Lavon.“

Shamron se na Gabriela soucitně zadíval přes okraj hrníčku. „Vím, že nemáš nejmenší chuť se do Vídně vracet, tím míň po dalším výbuchu. Ale jeden z tvých přátel teď leží v nemocnici a bojuje o život. Myslel bych si, že tě bude zajímat cí vinou.“

Gabriel pomyslel na zpola dokončený Belliniho oltární obraz v kostele svatého Jana Chrisostoma a cítil, jak mu proklouzává mezi prsty. Chiara se odvrátila od Shamrona a soustředěně se zadívala na svého partnera. Gabriel se jejímu pohledu vyhnul.

„Kdybych se rozhodl odjet,“ vypravil ze sebe tiše, „potřeboval bych novou identitu.“

Shamron pokrčil rameny, jako by chtěl říct, že existují způsoby - naprosto jednoduché způsoby, můj milý - jak vyřešit tak banální problém, jakým je krytí. Takovou reakci Gabriel očekával. Nastavil ruku.

Shamron zalovil v kufříku a podal mu žlutou obálku. Gabriel ji otevřel a vysypal obsah na stůl. Vypadly letenky, kožená peněženka a ošuntělý, používaný izraelský cestovní pas. Nalistoval zadní stranu a zadíval se na svůj vlastní obličej. Podle národnosti patřil Gideonu Argovovi. Jméno Gideon se mu vždycky líbilo.

„Čípak se Gideon živí?"

Shamron se natáhl po peněženke. Kromě obvyklých předmětů - kreditních karet, řidičského průkazu, členské legitimace do posilovny a videopůjčovny - v ní byla také vizitka.

GIDEON ARGOV

WCI

MENDELEHO UL. 17

92147 JERUZALÉM

5427618

Gabriel pohlédl na Shamrona. „Netušil jsem, že Eli má pobočku v Jeruzalémě."

„Má ji teď. Zkus vytočit číslo."

Gabriel zavrtěl hlavou. „Věřím ti. Lev o tomhle ví?"

„Ještě ne, ale chystám se mu to říct, jakmile bezpečně dorazíš do Vídně."

„Takže klameme *jak* Rakušany, *tak* Ústav. Působivé, Ari, dokonce i v tvém případě."

Shamron se rozpačitě usmál. Gabriel otevřel obálku s letenkami a prohlédl si trasu.

„Myslím, že by nebylo dobré, abys odsud cestoval do Vídně přímoú linkou. Ráno tě doprovodím do Tel Avivu - samozřejmě

se k sobě nebudeme hlásit. Tam se okamžitě vydáš na cestu zpět do Evropy, ještě stihneš odpolední let do Vídně."

Gabriel pozvedl zrak a s pochybným výrazem ho upřel na Shamrona. „A když mě na letišti Rakušané poznají a odtáhnou někam, kde si mě budou moct líp prohlédnout?”

„Jisté riziko tu samozřejmě pořád je, ale přece jen uplynulo už třináct let. Krom toho jsi tam nedávno byl. Vybavuju si loňské setkání v Eliho kanceláři, týkalo se bezprostředního ohrožení Jeho Svatosti papeže Pavla Sedmého.”

„Ano, párkrát jsem ve Vídni byl,” připustil Gabriel a pozvedl falešný pas. „Ale ne takhle, a nikdy jsem neletěl.”

Drahnou chvíli hodnotil Gabriel pas svým restaurátorským okem. Nakonec jej zavřel a strčil do kapsy. Chiara vstala a odešla z pokoje. Shamron ji mlčky pozoroval a pak se obrátil ke Gabrielovi.

„Vypadá to, že jsem ti zas jednou dokázal narušit poklid života.”

„Proč by tomu zrovna tentokrát mělo být jinak?”

„Mám si s ní promluvit?”

Gabriel zavrtěl hlavou. „Vyrovná se s tím,” řekl. „Je profesionálka.”

Některé momenty svého života, útržky času, maloval Gabriel na imaginární plátno myslí a věšel je do sklepa podvědomí. Do téhle vzpomínkové galerie si pověsil obraz Chiary, jak ji viděl právě v tu chvíli: usazenou obkročmo na jeho těle, ponořenou v Rembrandtově světle lamp za okny ložnice, s holou hrudí, zmuchlaná saténová přikrývka u jejích kyčlí. Vtíraly se však i jiné obrazy. Shamron jim otevřel dveře a Gabriel, jako vždy, nebyl schopen je zavřít. Viděl Wadala Adela Zwaitera, vyzáblého intelektuála v kostkované bundě, kterého zastřelil na schodišti činžovního domu v Římě; Aliho Abdela Hamidiho, jenž zemřel jeho rukou na ulici v Curychu; a Mahmuda, staršího bratra Táríka al-Houraniho, kterému prohnal kulku okem, když ležel v náručí milenky v Kolíně nad Rýnem.

Na Chiařinu hrud se snesla hříva tmavých vlasů. Gabriel natáhl ruku a jemně je odhrnul. Zahleděla se na něj. Bylo příliš tem-

no, aby rozeznal barvu jejích očí, ale vytušil, na co myslí. Shamron jej naučil vnímat rozrušení ostatních lidí, stejně tak jako jej

Umberto Conti naučil imitovat umění starých mistrů. Ani v náručí ženy nemohl Gabriel potlačit neustálé nutkání pátrat po varovných signálech zrady.

„Nechci, abys jel do Vídně.“ Chiara položila ruce na Gabrielovu hrud. Cítil, jak mu srdce bije do studené kůže jejích dlaní. „Není to tam pro tebe bezpečné. A Shamron by to měl vědět ze všech nejlíp.“

„Má ale pravdu. Už je to dávno.“

„Ano, to je, jenže když tam přijedeš a začneš se vyptávat na ten výbuch, budeš se míchat do záležitostí rakouské policie a tajných služeb. Shamron tě využívá, aby se udržel ve hře. Tvé zájmy mu na srdci rozhodně neleží.“

„Mluvíš jako Lvův člověk.“

„Záleží mi na tobě přece.“ Sehnula se a políbila ho na ústa. Její rty voněly po květinách. „Nechci, abys jel do Vídně a utápěl se v minulosti.“ Po chvilce váhání dodala: „Bojím se, že tě ztratím.“

„Kvůli komu?“

Přitáhla si přikrývku a zakryla si ramena a ňadra. Padl mezi ně Lein stín. Vpustit ji do ložnice byl Chiařin záměr. Mluvila o Lei pouze v posteli - věřila, že tam by jí Gabriel nezalhal. Celý jeho život byl čirá lež, ale k ženám byl vždy naprosto upřímný. Nemohl se s žádnou milovat, dokud nevěděla, že pro svou zem zabíjel. Nikdy nelhal o Lei. Považoval za svoji povinnost mluvit o ní otevřeně, a to i se ženami, které přišly na její místo vedle něj.

„Umíš si představit, jak těžké to pro mě je?“ ptala se Chiara. „Každý ji zná. V Ústavu je to legenda, stejně jako ty a Shamron. Jak dlouho mám ještě žít ve strachu z toho, že se jednoho dne rozhodneš, že takhle už to dál nevydržíš?“

„Co tedy chceš, abych udělal?“

„Vem si mě, Gabrieli. Zůstaň v Benátkách a restauruj obrazy. Řekni Shamronovi, ať tě nechá na pokoji. Po celém těle máš jizvy. Copak už jsi své zemi neobětoval dost?“

Gabriel zavřel oči. Otevřely se před ním dveře galerie a on jimi zdráhavě prošel. Objevil se na ulici ve staré vídeňské židovské čtvrti, s Leou a Danim po boku. Právě povečeřeli a z oblohy se na

ně snáší sněh. Lea je nervózní. V restauraci měli televizi na baru, a oni tak byli po celý večer nuceni sledovat irácké rakety

zasypávající Tel Aviv. Lea už chce jet domů a zavolat matce. Naléhá na Gabriela, aby urychlil obřadné prohledávání podvozku. No tak, Gabrieli, pohni sebou. Chci mluvit s mámou. Chci slyšet její hlas. Vstává, zapne Danimu bezpečnostní pás, políbí Leu na ústa. Ještě teď si dokáže vybavit chuť oliv na jejích rtech. Mává jim a vyráží ke katedrále, kde v rámci krytí opravuje oltářní obraz s výjevem mučednické smrti svatého Štěpána. Lea otočí klíčkem, ale motor jen odkašle. Gabriel se rychle obrátí a křičí na ni, aby to podruhé nezkoušela, ale ona ho nevidí, protože sklo je zaváté sněhem. Znovu otočí klíčkem...

Počkal, až se oheň a krev v jeho hlavě vytratí do tmy, a pak řekl Chiaře, co chtěla slyšet. Až se vrátí z Vídně, zajde za Leou do nemocnice a vysvětlí jí, že se zamiloval do jiné ženy.

Chiařin obličej potemněl. „Přála bych si, aby existoval jiný způsob.“

„Musím jí povědět pravdu,“ prohlásil Gabriel. „Zaslouží si to.“

„Bude ti rozumět?“

Gabriel pokrčil rameny. Lea trpěla psychotickou depresí; podle lékařů si v hlavě bez přestání přehrávala onu osudnou noc, jako když se na videokazetě udělá smyčka. Na žádné dojmy či zvuky z reálného světa jí nezbývalo místo. Gabriel často přemýšlel, co tu noc viděla Lea z něj. Viděla ho odcházet ke katedrále, nebo snad cítila, jak tahá její tělo z ohně? Jistý si byl jen jedním -nebude s ním mluvit. Za třináct let s ním nepromluvila jediné slovo.

„Dělám to kvůli sobě,“ řekl. „Musím to vyslovit. Musím jí o tobě povědět pravdu. Nemám se za co stydět, a za tebe už vůbec ne.“

Chiara spustila příkrývku a horečnatě ho políbila. Gabriel rozpoznal napětí v jejím těle a v dechu cítil vzrušení. Nemohl spát, ne noc před cestou do Vídně. Ale bylo v tom ještě něco víc. Měl pocit, jako by právě někoho podvedl. Jako by právě pronikal do ženy, která patří jinému muži. A pak si uvědomil, že ve své mysli už je Gideon Argov. V tu chvíli pro něj Chiara byla cizí.

04 KAPITOLA

VÍDEŇ

„Váš pas, prosím.“

Gabriel jej položil na přepážku symbolem dolů a posunul k úředníkovi. Ten vrhl znuděný pohled na odřený obal a listoval stránkami, dokud nenašel vízum. Přidal další razítko - s větší razancí, než jaké bylo zapotřebí, pomyslel si Gabriel - a bez jediného slova mu cestovní doklad vrátil. Gabriel jej schoval do kapsy kabátu a s kufrem na kolečkách se vydal napříč blyštivou příletovou halou.

Venku se zařadil do fronty na taxík. Bylo mrazivě chladno, ve větru poletovaly sněhové vločky. K jeho uším dolehly útržky němčiny s vídeňským přízvukem. Na rozdíl od mnoha krajanů Gabriela zvuk němčiny nijak nevyváděl z míry. Byl to jeho mateřský jazyk a zůstal pro něj jazykem snů; německy mluvil perfektně, s berlínským přízvukem po matce.

Posunul se v řadě na první místo. Když přijel bílý mercedes, Gabriel si předtím, než se usadil na zadní sedadlo, vryl do paměti jeho poznávací značku. Zavazadlo uložil vedle sebe a řidiči udal adresu vzdálenou několik ulic od hotelu, ve kterém měl rezervován pokoj.

Taxi se řítilo po dálnici kolem ohavné průmyslové zóny plné továren, elektráren a plynáren. Zanedlouho spatřil Gabriel světlem zalitou špici dómu svatého Štěpána tyčící se nad vnitřním městem. Na rozdíl od většiny evropských měst zůstala Vídeň obdivuhodně nezasažena rušivými vymoženostmi velkoměst. Ve skutečnosti se její vzhled a životní styl téměř nezměnil od doby před sto lety, kdy byla správním centrem říše, která se táhla celou střední Evropou až k Balkánu. Pořád si člověk mohl dát odpoledne zákusek v kavárně Demel nebo posedět nad kávou s novinami u Landtmanna či v kavárně Central. Ve vnitřním městě by-

lo nejlepší pohybovat se bez auta - tramvají či pěšky po zářících bulvárech lemovaných barokními a gotickými stavbami a luxusními obchody. Muži i dnes chodili v lodenových oblecích a tyrolských kloboučkách s péry, a ženy stále považovaly dirndlové sukně za módní. Brahms prohlásil, že zůstal ve Vídni, protože se mu lépe pracuje na vesnici. Je to pořád vesnice, napadlo Gabriela, s vesničanským opovržením vším novým a odporem ke všemu cizímu - a všem cizincům. Pro něj zůstane Vídeň navždy městem duchů.

Přijeli na Ringstrasse, širokou ulici obklopující samotné centrum města. Ze stožárů pouličního osvětlení se na Gabriela usmívala přívětivá tvář Petra Metzlera, kandidáta na kancléře navrhovaného ultrapravicovou Rakouskou národní stranou. Konaly se zrovna volby a sloupy praskaly pod nánosem propagačních plakátů. Finančně dobře zajištěný Metzler rozhodně na kampani nešetřil. Jeho tvář byla všude a jeho pohledu se nedalo vyhnout, stejně jako volebnímu heslu: EINE NEUE ORDNUNG FÜR EIN NEUES ÖSTERREICH! NOVÝ ŘÁD PRO NOVÉ RAKOUSKO! Rakušané zkrátka nemají paměť, napadlo Gabriela.

Vystoupil z taxíku poblíž opery a zamířil k nedaleké Weihburggasse. Nevypadalo to, že by ho někdo sledoval, ačkoliv z vlastní zkušenosti věděl, že ostříleného agenta je téměř nemožné odhalit. Vešel do malého hotýlku a předložil svůj pas. Recepční se při pohledu na izraelský cestovní doklad lehce zasmušil a soucitně pronesl pár slov o „tom hrozném výbuchu v židovské čtvrti." Gabriel, pro tuto chvíli Gideon Argov, si s ním chvíli povídal v němčině a pak vystoupal po schodech do druhého patra, kde měl rezervován pokoj. Podlahy byly ze dřeva medové barvy a francouzské dveře skýtalý výhled na potemnělý soukromý dvorek. Gabriel zatáhl závěsy a kufr hodil na postel. Při odchodu vložil mezi zárubeň a dveře papírek, podle kterého později pozná, zda někdo vešel do pokoje v době jeho nepřítomnosti.

Vrátil se do haly. Recepční ho přivítal úsměvem, podle kterého by se dalo soudit, že se znají alespoň pět let, ne jen pět minut. Venku mezitím začalo sněžit, Gabriel procházel tmavými uličkami vnitřního města a čas od času zkontroloval, jestli ho někdo nesleduje. Zastavoval se u výkladních skříní, aby se informoval

o situaci za zády, někdy zapadl do telefonní budky a předstíral, že s někým hovoří, zatímco ve skutečnosti zkoumal okolí. U novinového stánku si koupil výtisk *Die Presse* a po sto metrech jej vyhodil do odpadkového koše. Když se konečně přesvědčil, že se za ním nikdo neplíží, vešel na Svatoštěpánském náměstí do metra.

Nepotřeboval zkoumat jasně osvětlené plány vídeňského dopravního systému, znal ho dokonale nazpaměť. U automatu si koupil lístek, prošel turniketem a zamířil k nástupišti. Nastoupil do vagonu a zapamatoval si obličeje, kolem kterých prošel. Na páté zastávce přestoupil na linku U6. Jméno Vídeňské všeobecné nemocnice nesla i tamní stanice metra. Nechal se pomalu vyvézt pojezdovými chodými na zasněžené nádvoří, několik kroků od hlavního vchodu na Währinger Gurtel 18-20.

Nemocnice zde stála déle než tři sta let. V roce 1693 nařídil císař Leopold I., kterému nebyla lhostejná bezútěšná situace zbídačené části obyvatel, vybudování Domova pro chudé a nemocné. O století později přejmenoval císař Josef II. zařízení na Všeobecnou nemocnici. Stará budova na Alserstrasse zůstala zachována a kolem ní vyrostl moderní univerzitní nemocniční komplex o rozloze několika bloků. Gabriel ho znal velmi dobře.

Pod portikem, přímo pod nápisem SALUTI ET SOLATIO AEGRORUM - UZDRAVIT A UTĚŠIT NEMOCNÉ, stál muž z velvyslanectví. Malý, nervózní diplomat jménem Zvi potřásl Gabrielovi rukou a po zběžné kontrole pasu a navštívenky vyjádřil zármutek nad smrtí jeho dvou kolegyň.

Vkročili do haly. Byla prázdná až na starce s řídkým bílým voussem, jenž seděl na kraji lavice s nohama těsně u sebe a kloboukem na kolenou jako cestující, který čeká na zpožděný vlak. Něco si pro sebe tiše mumlal. Když ho Gabriel míjel, pozvedl zrak a jejich pohledy se na krátký okamžik setkaly. Pak Gabriel nastoupil do výtahu a stařec zmizel za posuvnými dveřmi.

Když se dveře v osmém patře znovu otevřely, Gabriela potěšil pohled na vysokého blondatého Izraelce v obleku, s důvěrně známým drátkem v uchu. U vchodu na jednotku intenzivní péče stál další člen ochranky a třetí, malý tmavovlasý muž ve špatně padnoucím obleku, stál přímo přede dveřmi Eliho pokoje. Ustoupil

krok stranou, aby Gabriel s diplomatem mohli vejít. Gabriel se zarazil a zeptal se muže, proč ho neprohledal.

„Přišel jste se Zvim. Nemusím vás kontrolovat.“

Gabriel zvedl ruce. „Prohledejte mě.“

Strážný lehce naklonil hlavu na stranu a podvolil se. Zvolil učebnicový postup a Gabriela nevyvedlo z míry ani to, že oblast rozkroku prohledával pečlivěji, než bylo nutné. Když skončil, přikázal mu Gabriel: „Prohledejte každého, kdo bude chtít vstoupit.“

Zvi celou scénu mlčky pozoroval. Už nevěřil, že muž z Jeruzaléma je Gideon Argov z WCI, ale o to se Gabriel vůbec nestaral. Za těmi dveřmi bezmocně ležel jeho přítel a on si to klidně u někoho rozhází, než aby ho kvůli pohodlnosti nechal umřít.

Následoval diplomata do místnosti ke skleněné dělicí stěně, za kterou ležel pacient, jenž se Elimu vůbec nepodobal. Gabriela to však nepřekvapilo - jako většina Izraelců už několikrát viděl, jakou daň si bomba vybírá na tělech obětí. Eliho obličej se ztrácel za respirátorem, oči měl zakryté gázou a hlavu na několikrát obvázanou. Z viditelných částí Eliho tváří a jedné čelisti se daly lehce rozpoznat následky výbuchu skla přímo před jeho obličejem.

Sestra s nakrátko střiženými černými vlasy a jasně modrýma očima zrovna kontrolovala nitrožilní kapačku. Otočila se k návštěvníkům a na okamžik podržela Gabrielův pohled. Hned se však zase vrátila k práci. Z jejích očí se nedalo vyčíst zhola nic.

Zvi nechal Gabriela chvíli o samotě, pak přistoupil ke skleněné přepážce a objasnil mu kolegův zdravotní stav. Hovořil s přesností člověka, jenž viděl příliš mnoho televizních seriálů z lékařského prostředí. Gabriel, s očima upřenýma na Eliho obličej, vnímal sotva polovinu toho, co diplomat říkal - dost ale na to, aby pochopil, že přítel balancuje na pokraji smrti a že i kdyby přežil, nebude možná už nikdy takový jako dřív.

„V tuto chvíli,“ uzavřel Zvi, „ho drží při životě přístroje.“

„Proč má tu gázu na očích?“

„Kvůli střepinám. Většinu se podařilo vytáhnout, ale pořád mu v očích zůstalo asi půl tuctu skleněných úlomků.“

„Je možné, že oslepne?“

„To se nedá zjistit, dokud nenabude vědomí," odpověděl Zvi, a skepticky dodal: „*Pokud* nabude vědomí."

Do místnosti vstoupil lékař, pohlédl na Gabriela a Zviho a pokývl hlavou. Pak otevřel dveře prosklené stěny a přistoupil k lůžku. Sestra mu uvolnila své místo a poodešla. Znovu se zadívala na Gabriela a pak rychlým pohybem záپěstí zatáhla závěs. Gabriel vyšel na chodbu následován Zvim.

„Všechno v pořádku?"

„Za okamžik mi bude líp. Potřebuju být jen chvíli o samotě."

Diplomat se vrátil do místnosti. Gabriel spojil ruce za zády jako voják v pohovu a pomalu se ubíral známou chodbou. Prošel kolem sesterny a všiml si, že na stěně vedle okna pořád visí ten omšelý obraz vídeňské ulice. I zápach byl pořád stejný - pach dezinfekčních prostředků a smrti.

Došel až k pootevřeným dveřím označeným 2602-C. Jemně do nich zatlačil konečky prstů a tiše otevřel dokořán. Potemnělý pokoj momentálně nikdo neobýval. Gabriel se ohlédl přes rameno. V dohledu nebyl žádný zdravotník, a tak vklouzl do místnosti a rychle za sebou zavřel.

Světla nechal zhasnutá, a oči pomalu přivýkaly tmě. Brzy rozpoznával obrysy jednotlivých předmětů - prázdnou postel, řadu němých monitorovacích přístrojů, vinylovou židli. Nejméně pohodlná židle v celé Vídni. V té židli strávil deset nocí, většinu z nich bezesných. Jen jednou se Lea probrala z bezvědomí. Zeptala se na Daniho a Gabriel jí nerozumně pověděl pravdu. Na zohavené tváře jí vytryskly slzy a od té doby s ním nepromluvila.

„Tady nemáte co dělat."

Polekaný Gabriel se rychle obrátil. Hlas patřil sestře, která ještě před chvílí stála u Eliho postele. Mluvila německy a Gabriel jí odpověděl stejnou řečí.

„Omlouvám se, já jen..."

„Já vím, proč tu jste." Odmlčela se. „Pamatuji se na vás."

Opřela se zády o dveře, založila ruce a naklonila hlavu na stranu. Nebýt neforemného stejnokroje a stetoskopu, jenž jí plandavě visel kolem krku, Gabriel by si myslel, že se s ním pokouší flirtovat.

„Vaše žena byla jednou z obětí toho výbuchu před pár lety. Byla v tom autě. Já tehdy sotva začínala, mívala jsem noční. Nevzpomínáte si?“

Gabriel se na ni na okamžik zadíval. Nakonec prohlásil: „S někým si mě musíte plést. Ve Vídni jsem úplně poprvé. A taky jsem nikdy nebyl ženatý, je mi líto,“ dodal kvapně a zamířil ke dveřím. „Neměl jsem sem chodit, jen jsem si potřeboval uspořádat myšlenky.“

Když ji míjel, chytila ho za paži.

„Řekněte mi,“ zastavila ho, „je naživu?“

„Kdo?“

„Vaše žena přece.“

„Je mi líto,“ řekl pevně, „s někým si mě pletete.“

Přikývla. *Jak myslíte.* Její modré oči se v šeru třpytivě leskly.

„Eli Lavon je váš přítel?“

„Ano, velmi blízký přítel. Pracujeme spolu. Žiju v Jeruzalémě.“

„V Jeruzalémě,“ zopakovala, jako by se jí zvuk toho slova obzvláště líbil. „Někdy bych se do Jeruzaléma ráda podívala. Mí kamarádi mě mají za blázna. Však víte, sebevražední atentátníci a všechno to ostatní...“ Hlas jí zeslábl. „I tak se tam chci vydat.“

„To byste měla,“ podpořil ji Gabriel. „Je to nádherné místo.“

Znovu se dotkla jeho paže. „Zranění vašeho přítele jsou velmi vážná.“ Z laskavého tónu jejího hlasu byla patrná lítost. „Cekají ho krušné chvíle.“

„Přežije?“

„Na takové otázky nesmím odpovídat. Pouze lékař je oprávněn sdělovat prognózy. Ale jestli chcete slyšet můj názor - chodte za ním. Povídejte mu, co vás napadne. Nikdy nevíte, možná vás uslyší.“

Zůstal stát za prosklenou stěnou ještě hodinu a zíral na Eliho nehybné tělo. Sestra po příchodu zkontrolovala Eliho základní životní funkce a pokynula Gabrielovi, aby vešel dovnitř. „Tohle je proti pravidlům,“ zašeptala spiklenecky. „Pohlídám dveře.“

Gabriel nemluvil, jen držel Eliho podřenou, otekrou ruku. Žádná slova nedokázala vyjádřit bolest, kterou při pohledu na další milovanou osobu na lůžku vídeňské nemocnice cítil. Po pěti minutách se zdravotnice vrátila, položila Gabrielovi dlaň na rameno a řekla, že je čas jít. Venku na chodbě se představila jako

Margareta. „Zítra mám noční," oznámila. „Doufám, že se uvidíme."

Zvi odešel už před dlouhou dobou a také strážci se mezitím vyměnili. Gabriel sjel výtahem do přízemí, prošel vestibulem a ocitl se na čerstvém vzduchu. Strčil ruce do kapes a zrychlil krok. Zrovna se chystal vstoupit na eskalátor do metra, když jej někdo chytil za předloktí. Otočil se v očekávání Margarety, ale místo toho spatřil starce, který si v hale povídal sám se sebou, když se Zvim přicházeli.

„Zaslechl jsem, že jste s tím diplomatem mluvil hebrejsky." Přehnaně pečlivá němčina s vídeňským přízvukem. Doširoka otevřené oči mu zvlhly slzami. „Jste z Izraele, že ano? Jste přítel Eliho Lavona?" Na odpověď však nečekal. „Já jsem Max Klein. Všechno je to moje vina. Prosím, musíte mi věřit, všechno je moje vina."

05 KAPITOLA

VÍDEŇ

Max Klein bydlel o několik tramvajových zastávek dál, v elegantní staré čtvrti kousek za Ringstrasse. Jeho byt se nacházel v luxurním činžovním domě v biedermeierovském stylu. Průchod z ulice vedl do velkého uzavřeného dvora osvětleného jen tlumenou září z oken jednotlivých bytů. Domovním vchodem se dostali do malé, hezky upravené vstupní haly. Gabriel letmo pohlédl na seznam nájemníků. Zhruba v polovině stálo: *M. KLEIN - 3B*. Nebyl tam žádný výtah. Klein zarputile stoupal do schodů a přidržoval se dřevěného zábradlí. Těžce došlapoval na vychozený běhoun. Ve třetím patře byly dvojce dřevěné dveře s kukátkem. Klein vytáhl z kapsy kabátu svazek klíčů a zamířil k těm napravo. Ruce se mu tráslly tak, že klíče rachotily jako nějaký perkusní nástroj.

Konečně otevřel dveře a vstoupil. Gabriel zůstal stát za prahem; váhal. Když cestou sem seděl v tramvaji vedle Kleina, připadalo mu, že není vhodné, aby se s někým stýkal za takových okolností. Zkušenost a pár tvrdých lekcí jej naučily, že i osmdesátníka spolehlivě židovského původu je nutné považovat za potenciální hrozbu. Všechny pochybnosti se však vytratily s tím, jak Kleina pozoroval rozsvěcovat téměř všechna světla po celém bytě. To by člověk, který chystá past, nedělal, uvažoval Gabriel. Max Klein se bojí.

Gabriel vešel do předsíně a zavřel za sebou. V jasném světle si starce konečně dobře prohlédl. Kleinovy rudé, uslzené oči zvětšovaly silné dioptrické brýle s černými obroučkami. Řídký bílý vous už nedokázal zakrýt tmavé jaterní skvrny v obličejí. Ještě než se mu Klein svěřil, poznal Gabriel, že je jeden z přeživších.

Tak jako kulky či oheň, i hladovění zanechává jizvy. Gabriel viděl mnoho podob stejného obličejí doma v Jizreelském údolí. Tváře svých rodičů nevyjímaje.

„Uvařím čaj," zahlaholil Klein a zmizel za dvoukřídlymi dveřmi kuchyně.

Čaj o půlnoci, to bude dlouhá noc, pomyslel si Gabriel. Popošel k oknu a vytáhl roletu. Sníh už nepadál, dole na ulici ani živáčka. Usadil se do křesla; pokoj mu připomínal Eliho pracovnu - vysoký biedermeierovský strop, knihy uložené na policích bez ladu a skladu. Elegantní nepořádek intelektuálně pracujícího člověka.

Klein přinesl stříbrnou čajovou soupravu a položil ji na konferenční stůl. Posadil se naproti Gabrielovi a chvíli ho beze slova pozoroval. „Mluvíte velmi dobře německy," pronesl nakonec uznale. „Téměř jako rodilý Berlínčan."

„Matka pocházela z Berlína," řekl popravdě Gabriel. „Já jsem se ale narodil v Izraeli."

Klein se na něj pátravě zadíval, jako by i v jeho tváři hledal jizvy přeživšího. Pak tázavě zvedl dlaně v pobídce, aby doplnil prázdná místa. Kde je teď? Jak dokázala přežít? Prošla tábory, nebo se jí podařilo uprchnout už před vypuknutím toho šílenství?

„Zůstali v Berlíně. Nakonec je odvedli do tábora," vyprávěl Gabriel. „Můj dědeček byl velmi známý malíř. Nevěřil, že by Němci, v jeho očích jeden z nejvyspělejších národů na zemi, zašli až tak daleko, jak nakonec zašli."

„Jak se váš dědeček jmenoval?"

„Frankel," odpověděl Gabriel, znovu popravdě. „Viktor Frankel."

Klein pomalu přikyvoval. To jméno očividně neslyšel prvně. „Znám jeho díla. Byl žákem Maxe Beckmanna, že ano? Neuvěřitelně talentovaný."

„Ano, to je pravda. Nacisté jeho práce záhy označili za zvrhlé a spoustu z nich nechali zničit. Taký přišel o práci, učil na jedné berlínské umělecké škole."

„Přesto zůstal." Klein zavrtěl hlavou. „Nikdo nevěřil, že by k něčemu takovému mohlo dojít." Na chvíli se odmlčel, myšlenky se mu rozletěly jinam. „Co se s nimi stalo?" zeptal se nakonec.

„Byli deportováni do Osvětimi. Matku poslali do ženského tábora Birkenau. Vydržela celé dva roky, až do osvobození." „A prarodiče?"

„Zplynovaní hned po příjezdu.“ „Znáte datum?“

Gabriel nezaváhal: „Leden 1943.“ Klein si zakryl oči.

„Je vám to datum něčím povědomé, pane Kleine?“ „Ano,“ odvětil Klein nepřítomně. „Tu noc, kdy přijely transporty z Berlína, jsem tam byl. Moc dobře se na ni pamatuji. Víte, pane Argove, hrál jsem v osvětivském orchestru na housle. Spolu s dalšími zatracenci jsem hrál d'áblům. Hrával jsem serenádu odsouzeným na smrt, když se pomalu plahočili do plynu.“

Gabrielův obličej zůstal klidný. Max Klein zřejmě trpěl obrovským pocitem viny. Byl přesvědčen, že nese kus zodpovědnosti za smrt těch, kteří kolem něj pochodovali v zástupech k plynovým komorám. Bylo to šílené, ano. Nenesl o nic větší část viny než kterýkoliv jiný Žid, jenž si v Osvětimi otrockou práci v továrnách či na polích vydřel další den života.

„Ale kvůli tomu jste na mě před nemocnicí jistě nečekal. Chtěl jste mi říct něco o tom výbuchu ve WCI?“

Klein přikývl. „Jak už jsem řekl, je to všechno kvůli mně. To já nesu zodpovědnost za smrt těch krásných dívek. To kvůli mně leží váš přítel Eli Lavon v nemocnici na pokraji smrti.“

„Chcete tím říct, že tu bombu jste nastražil vy?“ Gabriel záměrně přidal do hlasu notnou dávku pochybnosti. Chtěl, aby ta otázka vyzněla nesmyslně.

„Samozřejmě že ne!“ vykřikl Klein. „Obávám se však, že jsem spustil řetězec událostí, které vedly k tomu, že ji tam nastražil někdo jiný.“

„Proč mi prostě neřeknete všechno, co víte, pane Kleine? Nechte pak na mně rozhodnout, kdo je vinen.“ „To může rozhodnout jen Bůh,“ odvětil Klein. „Snad, ale i ten někdy potřebuje trochu poradit.“ Klein se pousmál a nalil oběma šálek čaje. Pak vyprávěl celý příběh od začátku. Gabriel trpělivě vyčkával; nerušil jej a nepobízел ke spěchu. Eli Lavon by postupoval naprosto stejně. „Paměť

starce je stejná jako hromádka porcelánu,“ říkával. „Když se pokusíš vytáhnout talíř zprostředka, celá se zřítí a všechno se rozbije.“

Byt patřival jeho otci. Klein jej před válkou obýval s rodiči a dvěma mladšími sestrami. Otec Šalomoun úspěšně podnikal v textilním průmyslu a rodina si tak mohla dovolit slušný život vyšší střední vrstvy - odpolední štrúdl ve vybraných vídeňských kavárnách, večery v divadle či opeře, letní dovolené ve skromném rodinném domku na jihu. Mladý Max Klein byl nadějný houslista - *Ještě ne úplně zralý pro symfonický orchestr či operu, to ne, pane Argove, ale dost dobrý na pozici houslisty v menším vídeňském komorním orchestru.*

„Můj otec, ač býval po celodenní práci hodně unavený, sotva kdy zmeškal představení.“ Při vzpomínce na otce, jak ho pozoruje při hraní, se Klein poprvé usmál. „Na to, že je jeho syn vídeňským muzikantem, byl nesmírně pyšný.“

Idylický život skončil náhle dvanáctého března 1938. Klein se rozpomněl, že to byla sobota, a pro naprostou většinu rakouského obyvatelstva byl pohled na vojska wehrmachtu pochoduující vídeňskými ulicemi důvodem k oslavě. *Pro Židy, pane Argove..., pro nás to byl důvod ke strachu.* Nejhorší obavy židovské obce se naplnily až příliš rychle. V Německu se počet útoků na Židy stupňoval s postupem času. V Rakousku byla brutální opatření zavedena ze dne na den. Všechny židovské obchody byly označeny červenou barvou. Každého, kdo neměl židovský původ, a přesto do obchodu vstoupil, napadli hnědokošilaté nacisté či příslušníci SS. Mnoho zbitých přinutili nosit plakátek s prohlášením: *Já, árijská svině, jsem nakupoval v židáckém obchodě.* Židům bylo zakázáno vlastnit majetek, mít zaměstnání či zaměstnávat někoho jiného, vstupovat do restaurací či kaváren, chodit do vídeňských veřejných parků. Také jim bylo zakázáno vlastnit psací stroj či radiopřijímač, protože takové prostředky umožňovaly komunikaci s okolním světem. Židy odtáhli z jejich domovů a synagog a bili je na ulicích.

„Čtrnáctého března vyrazili gestapáci dveře tohoto bytu a ukradli naše nejcennější věci - koberce, stříbro, obrazy, dokonce

i šábesové svícny. Otce a mě hned nato vzali do vazby a nutili nás čistit chodníky vřelou vodou zubními kartáčky. Rabína z naší synagogy vyhnali na ulici a za pošklebků rozjásaného davu

Rakušanů mu strhli plnovous. Já se je pokoušel zastavit, ale málem mě ubili k smrti. Do nemocnice jsem samozřejmě nemohl, to bylo podle nových protizidovských zákonů zakázáno."

Rakouskou židovskou obec, jednu z nejdůležitějších a nejvlivnějších v celé Evropě, dokázali nacisté zničit za necelý týden - spolu s jejich představiteli pozavírali centra obce i židovské spolky, zapečetili synagogy, modlitební knížky pálili na hranicích. Prvního dubna deportovali na sto význačných veřejných činitelů a obchodníků do Dachau. V průběhu následujícího měsíce se na pět set Židů rozhodlo raději dobrovolně skoncovat se životem, než snášet další den v ponižujících mukách. Mezi nimi také čtyřčlenná rodina žijící v sousedním bytě. „Zastřelili se, jeden po druhém," vyprávěl Klein. „Ležel jsem v posteli a poslouchal. Nejdřív výstřel, pak vzlykání. Další výstřel, další vzlyky. Po čtvrtém výstřelu už nezbyl nikdo, kdo by mohl plakat. Nikdo než já."

Více než polovina členů obce se rozhodla odjet z Rakouska a emigrovat do jiných zemí. Max Klein byl jedním z nich; podařilo se mu získat vízum do Holandska, a tak se tam v roce 1939 vypravil. Ani ne za rok trpěl pod botou tyрана znovu. „Otec se rozhodl zůstat ve Vídni," pokračoval Klein. „Věřil v právo, víte. Myslel si, že dokud bude dodržovat zákon, všechno bude v pořádku a bouře se nakonec přežene. Situace se samozřejmě akorát zhoršovala, a když se konečně rozhodl k odchodu, bylo už příliš pozdě."

Klein si chtěl dolít čaj, ale ruka se mu třásla tak, že se úkolu musel chopit Gabriel. Jemně se zeptal, co se stalo s jeho rodiči a sestrami.

„Na podzim roku 1941 je deportovali do Polska a zavřeli v lodžském ghettu. V lednu 1942 je deportovali naposled, do vyhlazovacího tábora v Chelmu."

„A co vy?"

Klein naklonil hlavu na stranu - *A co já?* Stejný osud s jiným koncem. Zatčen v Amsterdamu v červnu 1942, zadržen ve sběrném táboře Westerborg, pak poslán na východ, do Osvětimi. Na

nástupišti, polomrtvý žízni a hladem, si uvědomil něčí hlas. Muž ve vězeňském se ptá, zda je mezi příchozími nějaký muzikant. Klein se chytá hlasu jako tonoucí pověstného stébla. *Hraju na housle*, slyší

sám sebe odpovídat muži v pruhovaném. *Máš tady nástroj?* Klein ukáže otlučený futrál, jedinou věc, kterou si z Westerborgu přivezl. *Pojď se mnou. Tohle je tvůj šťastný den.*

„Můj šťastný den," opakoval Klein nepřítomně. „Dalšího dva a půl roku, zatímco více než milion našich lidí mizí v plamenech, já k tomu hraju na housle. Hrajeme s kolegy přímo na nástupišti, kde probíhá selekce, a pomáháme tak nacistům vytvořit iluzi, že ti, co přijeli, dorazili na příjemné místo. Hrajeme, zatímco pochodující mrtvoly míří ke svlékárnám. Hrajeme na dvoře při nekonečných nástupech. Hrajeme ráno, když se otroci scházejí před odchodem na pracoviště, a hrajeme taky odpoledne, když se vysílení a se smrtí v očích potácejí zpátky na ubikace. Hrajeme i před popravami. O nedělích hrajeme pro velitele a jeho štáb. Naše děravé řady sebevraždami dále řídnou a zanedlouho jsem to já, kdo se prochází davem na nástupišti a hledá hudebníky, kteří by zaplnili prázdné židle."

Jednoho nedělního odpoledne - v létě 1942, ale na přesné datum si bohužel nevzpomenu, pane Argove, promiňte - se Klein vrací po koncertě na ubikace, když k němu zezadu přistoupí příslušník SS a srazí ho k zemi. Klein se postaví na nohy a zůstane v pozoru. Snaží se vyhnout mužovu pohledu, přesto však vidí z jeho obličeje dost na to, aby si uvědomil, že tu tvář odněkud zná. Setkal se s ním ve Vídni, v Úřadu pro židovské vystěhovalectví - jenže tehdy měl muž na sobě kvalitní šedý oblek a vedle něj nestál nikdo jiný než Adolf Eichmann.

„Sturmbannfuhrer mi oznámil, že by rád provedl takový experiment," vyprávěl Klein. „Přikázal mi zahrát Brahmsovu Sonátu číslo jedna pro housle a klavír v G Dur. Vytáhl jsem tedy housle z futrálu a začal hrát. Když kolem jde nějaký chovanec, sturmbannfuhrer ho zastaví a přikáže, aby mu laskavě pověděl, jak se jmenuje skladba, kterou hraju. Vězeň odpoví, že neví. Sturmbannfuhrer vytáhne pistoli a prožene mu kulku hlavou. Hledá dalšího a ptá se ho na totéž. *Copak to hraje ten houslista za skladbu?* A tak to jde dál, celou hodinu. Ti, kteří odpoví správně, jsou ušet-

řeni, ostatní střelení do hlavy. Když skončil, leželo mi u nohou patnáct těl. Muž v černém ukojil svou žízeň po židovské krvi, usmál se a odkráčel. Já se položil vedle mrtvých a odříkal za ně kaddiš.

Klein upadl do dlouhého mlčení. Po chvíli ulicí prosvištělo auto. Klein zvedl hlavu a znovu se ujal slova. Nějakou dobu ještě potrvá, než se dostane ke spojitosti mezi zvěrstvy v Osvětimi a bombovým útokem na WCI, ale Gabriel už docela jasně tušil, jak příběh skončí. Stařec pokračoval chronologicky, jeden talíř po druhém, jak by řekl Lavon. Přežití tábora Osvětim. Osvobození. Návrat do Vídně...

Před válkou čítala obec sto osmdesát pět tisíc členů, uvedl Klein. Během holocaustu jich pětasedesát tisíc zmizelo. Sedmnáct set zlomených duší přiklopýtalo v roce 1945 zpátky do Vídně. Přivítalo je otevřené nepřátelství a nová vlna antisemitismu. Ti, kdo emigrovali ještě před vypuknutím nejhorších ukrutností, ztratili chuť se vracet. Žádosti o finanční náhradu škod se setkávaly buď s mlčením, nebo výsměšným odkazováním do Berlína. Klein po návratu do druhého obvodu zjistil, že v bytě jeho rodičů žije rakouská rodina. Když je požádal, aby odešli, odmítli. Trvalo celých deset let, než se mu podařilo je vystěhovat. Co se otcova textilního podniku týká, ten byl nadobro ztracen a nikdo se nikdy neměl k tomu, aby pozůstalému vyplatil nějakou náhradu. Přátelé Kleina přesvědčovali, aby se odstěhoval do Izraele nebo do Ameriky, ale on se nenechal. Přisahal, že zůstane ve Vídni jako živoucí, dýchající a chodící připomínka všech, kdo byli vyhnáni či zavražděni ve vyhlazovacích táborech. Housle nechal v Osvětimi a už si na ně nikdy nezahrál. Vydělával si na živobytí jako úředník v obchodě s textiliemi, později jako pojišťovací agent. V roce 1995, při výročí padesáti let od konce války, souhlasila vláda s vyplacením zhruba šesti tisíců amerických dolarů každému z přeživších rakouských Židů. Klein ukázal Gabrielovi šek. Nikdy si jej nenechal proplatit.

„Nestojím o jejich peníze,“ prohlásil. „Šest tisíc dolarů? Za co? Za matku a otce? Za moje dvě sestry? Za domov? Za veškerý majetek?“

Odhodil šek na stůl. Gabriel se pokradmu podíval na hodinky a zjistil, že už je půl třetí ráno. Klein se blížil konci vyprávění, kroužil pomalu kolem cíle. Gabriel odolal nutkání starce popohnat ze strachu, že by během už tak dost vratké chůze mohl zakopnout a znovu se nepostavit.

„Přede dvěma měsíci jsem se stavil na kávu v kavárně Central. Dostal jsem krásný stůl vedle sloupu a objednal si farizejskou kávu." Odmlčel se a povytáhl obočí. „Znáte farizejskou kávu, pane Argove? Podává se se šlehačkou a panákem rumu." Za alkohol se omluvil. „Bylo už pozdě odpoledne, víte, a taky docela zima."

V tu chvíli do kavárny vkročí pěkně oblečený muž, vysoký, o několik let starší než Klein. *Takový ten Rakušan ze staré školy, rozumíte, pane Argove.* Je z něj cítit jakási nadutost, což Kleina donutí sklopit noviny a zadívat se na příchozího. Číšník se může přetrhnout, aby ho přivítal; silně mu tiskne ruku a doslova kolem něj poskakuje jako nějaký klučina, kterému se chce na záchod. *Dobrý večer, pane Vogele. Už jsem si říkal, jestli se dnes večer ukážete. Váš obvyklý stůl? Nechte mě hádat: Vídeňskou kávu? A jako zákusek? Dortíky jsou dnes prý obzvláště chutné, pane Vogele...*

Muž pak pronese pár slov a Maxi Kleinovi ztuhne krev v žilách. Stejný hlas, který mu v Osvětimi přikázal hrát Brahmsa, stejný hlas, kterým žádal spolupěžně, aby jmenovali danou skladbu nebo čelili následkům. A tady ho vidí, vraha ve vši kráse a zdraví, -jak si poroučí kávu a dortík v kavárně Central.

„Chtělo se mi zvracet," pokračoval Klein. „Hodil jsem na stůl peníze a vyklopýtal na ulici. Jen jednou jsem se obrátil a skrz okno spatřil netvora, který si dnes říká Herr Vogel. Četl si noviny. A najednou jsem necítil nic, jako by k tomu setkání nikdy nedošlo."

Gabriel odolal dalšímu nutkání, tentokrát zeptat se, jak si může být po tak dlouhé době jistý, že muž z kavárny Central je tentýž muž, který jej komandoval v Osvětimi o šedesát let dřív. Jestli se Klein plete nebo ne, nebylo tak důležité jako to, co se přihodilo potom.

„A co jste dělal pak, pane Kleine?"

„Začal jsem do té kavárny chodit pravidelně, a tak i mě začali brzy zdravit jménem. Také jsem dostal vlastní stůl, přímo vedle velectěného pana Vogela. Začali jsme se zdravit a někdy jsme

prohodili pár slov o politice a světovém dění. I přes pokročilý věk zůstala jeho mysl obdivuhodně jasná. Řekl mi, že je obchodník, že se zabývá investicemi nebo něčím takovým."

„A když jste vyzvěděl, co se dalo, šel jste za Elim Lavonem do WCI?"

Klein pomalu přikývl. „Vyslechl můj příběh a slíbil, že to prošetří. Požádal mě, abych do té kavárny přestal chodit. To se mi moc nechtělo, bál jsem se, že zase pláchne. Ale řídil jsem se pokynem vašeho přítele."

„A co se stalo pak?"

„Uběhlo několik týdnů, ale pak konečně někdo zavolał. Byla to jedna z těch dívek z kanceláře, Sára, ta Američanka. Řekla mi, že pro mě má Eli nějakou zprávu. Požádala mě, abych se dostavil druhý den dopoledne v deset. Souhlasil jsem."

„Kdy to bylo?"

„Ten den, kdy vybuchla ta bomba."

„Řekl jste něco z toho policii?"

Klein zavrtěl hlavou. „Jak si asi umíte představit, pane Argove, nejsem zrovna nakloněn rakouským uniformám. A jsem si také moc dobře vědom zoufalých výsledků mé vlasti na poli stíhání válečných zločinců. Raději jsem mlčel. Chodíval jsem do všeobecné a pozoroval izraelské úředníky; přicházet a odcházet, den co den. Když se objevil ten velvyslanec, zkoušel jsem s ním promluvit, ale ochranka mě odehnala. A tak jsem čekal dál, na tu správnou osobu. A pak jste se objevil vy. Jste ta správná osoba, pane Argove?"

Činžovní dům naproti přes ulici vypadal téměř stejně jako ten, ve kterém bydlel Max Klein. Ve druhém patře stál u okna v potměšlé místnosti muž s fotoaparátem v ruce a zrovna zaostřoval na postavu vycházející z průchodu Kleinova domu ven na ulici. Pořídil sérii snímků, pak nechal ruku s přístrojem volně klesnout a posadil se před nahrávací zařízení. Ve tmě mu chvíli trvalo, než našel tlačítko PLAY.

„A tak jsem čekal dál, na tu správnou osobu. A pak jste se objevil vy. Jste ta správná osoba, pane Argove?"

„Ano, pane Kleine, jsem ten pravý. Nebojte se, pomůžu vám."

„Nic z toho by se nestalo, nebýt mě. Ty dívky zemřely kvůli mně. Eli Lavon leží v nemocnici kvůli mně."

„To není pravda. Vy jste nic špatného neudělal. Ale vezmu-li v úvahu, co se přihodilo, docela se obávám o vaši bezpečnost."

„To já také."

„Sledoval vás někdo?"

„Ne že bych o někom věděl, ale nejsem si úplně jistý, že bych na to přišel."

„Nějaké výhružné telefonáty?"

„Ne."

„Pokusil se vás někdo kontaktovat ode dne, kdy vybuchla ta bomba?"

„Jedna žena, Renata Hoffmannová."

STOP. REWIND. PLAY.

„Jedna žena, Renata Hoffmannová."

„Znáte ji?"

„Ne, nikdy jsem o ní neslyšel."

„Mluvil jste s ní?"

„Ne, nechala mi vzkaz na záznamníku."

„Co chtěla?"

„Promluvit si."

„Nechala nějaké číslo?"

„Ano, zapsal jsem si ho. Počkejte chvíli. Ano, tady ho mám. Renata Hoffmannová, pět tři tři jedna devět nula sedm."

STOP. REWIND. PLAY.

„Renata Hoffmannová, pět tři tři jedna devět nula sedm."

STOP.

06 KAPITOLA

VÍDEŇ

Koalice za lepší Rakousko nesla všechny znaky ušlechtilých, jenže v konečném důsledku beznadějných cílů. Sídlo měla ve druhém patře staré polorozpadlé skladištní budovy ve dvacátém obvodu. Průchozí místnost s umazanými okny a výhledem na kolejistiště nebylo možné pořádně vytopit, a tak když Gabriel následujícího dopoledne dorazil, první, co spatřil, byla skupinka mladých lidí ve vlněných svetrech a s čepicemi na hlavách.

Renata Hoffmannová tuto skupinu vedla. Gabriel jí toho rána zavolal, představil se jako Gideon Argov z Jeruzaléma a pověděl jí o setkání s Maxem Kleinem předchozího večera. Slečna Hoffmannová netrpělivě souhlasila se schůzkou a pak rychle zavěsila, jako by se k celé záležitosti nechtěla vůbec vyjadřovat po telefonu.

Její kancelář vypadala spíš jako pokojík. Zrovna telefonovala, když Gabriel vstoupil, a tak jen pokynula špičkou okousané tužky k prázdné židli. Zanedlouho domluvila a postavila se, aby hosta přivítala. Byla vysoká a oblečená lépe než ostatní zaměstnanci -měla na sobě černou sukni a svetr, černé punčochy a černé boty bez podpatků. Husté plavé vlasy nesahaly ani na poměrně široká, vypracovaná ramena. Účes tvořila pěšinka na straně a o zbytek se postarala matka příroda - několik pramenů jí spadalo volně do obličeje a zatímco Gabrielovi podávala pravici a přivítala ho pevným stiskem, levou rukou si je strkala za ucho. Nenosila prstýnky, pěkný obličej nepřikrášlovala líčidly, a místo parfému byla cítit vůně tabáku. Gabriel usoudil, že jí není ani pětatřicet.

Když se znovu usadili, položila mu několik strohých, právnických otázek. Jak dlouho znáte Eliho Lavona? Jak jste objevil Maxe Kleina? Co všechno vám řekl? Kdy jste přijel do Vídně? S kým jste se setkal? Mluvil jste o téhle záležitosti s někým z rakouských úřadů? S lidmi z izraelského velvyslanectví? Gabriel

měl pocit, že se ocitl na lavici obžalovaných, nicméně v rámci možností odpovídal zdvořile a výstižně.

Po křížovém výsledku si jej Renata Hoffmannová chvíli skepticky prohlížela, pak náhle vstala a oblékla si dlouhý šedý kabát s velmi širokými rameny.

„Půjďme se projít.“

Gabriel pohlédl začouzeným oknem ven a zjistil, že začal padat mokrý sníh. Slečna Hoffmannová strčila nějaké složky do kožené kabely a přehodila si ji přes rameno. Vycítila jeho nevoli a řekla: „Věřte mi, bude lepší se projít.“

Za chůze po zledovatělých pěšinách Augartenu vysvětlila Renata Hoffmannová Gabrielovi, jak se stala nejdůležitější vídeňskou pomocnicí Eliho Lavona. Jako jedna z nejlepších absolvovala na Vídeňské univerzitě, potom začala pracovat pro rakouského státního žalobce, kde vydržela po neobvykle dlouhou dobu sedmi let. Před pěti lety podala výpověď. Kolegům a přátelům řekla, že toužila po svobodě soukromé praxe, ale ve skutečnosti už nemohla dále pracovat pro vládu, která se více než o spravedlnost stará o zájmy státu a jeho nejmocnějších občanů.

Ke konečnému rozhodnutí ji nakonec přiměl případ Weller. Weller byl příslušník státní policie, jenž od vězňů s oblibou vymáhal přiznání mučením, a ještě raději bral spravedlnost zcela do svých rukou, považoval-li řádný soudní proces za nevyhovující. Renata Hoffmannová se proti němu snažila vznést obvinění poté, co pod jeho velením zemřel ve vazbě nigerijský uprchlík. Vězně svázali a ústa mu zacpali roubíkem, podle důkazů jej také opakovaně mlátili a dusili. Renatini nadřazení se přiklonili na stranu Wellera a obvinění nebylo vzneseno.

Vyčerpaná neustálým bojem se státní institucí zevnitř, usoudila Renata Hoffmannová, že bude možná lepší vést ho zvenčí. Aby se uživila, založila malou právní firmu, ale většinu času a energie věnovala Koalici za lepší Rakousko, reformistické skupině odhodlané přimět obyvatelstvo vlasti trpící kolektivní ztrátou paměti,

aby se rozpomnělo na svou nacistickou minulost. Zároveň ve vší tichosti začala spolupracovat s Elim Lavonem a jeho kanceláří. Stále měla přátele ve státní byrokratické sféře - přátele, kteří jí byli

ochotni prokázat dost služeb. Díky nim získala přístup k zásadním vládním dokumentům a archiváliím, které by Lavonovi zůstaly utajeny.

„Proč to tajnůstkářství?“ zajímal se Gabriel. „Ta nechut' mluvit do telefonu? Dlouhá procházka parkem za naprosto příšerného počasí?“

„Protože tady jste v Rakousku, pane Argove. Nemusím vám připomínat, že to, co děláme, se spouště lidem nelíbí, stejně jako se jim nelíbila náplň práce Eliho Lavona.“ Uvědomila si, že mluví v minulém čase, a rychle se omluvila. „Ultrapravicové strany této země nás nenávidí a mají dost zástupců u policie i v tajných službách.“

Odhrnula sníh z lavičky v parku a oba se posadili. „Eli za mnou přišel přede dvěma měsíci a pověděl mi o Maxi Kleinovi a muži, kterého Max poznal v kavárně Central, Herr Vogelovi. Moc jsem tomu nevěřila, mírně řečeno, ale rozhodla jsem se na to podívat kvůli Elimu.“

„Co jste zjistila?“

„Jmenuje se Ludwig Vogel. Předsedá nějaké Dunajské obchodní a investiční společnosti, kterou založil na počátku šedesátých let jen pár roků poté, co se Rakousko vyhrabalo z poválečné okupace. Dovážel zahraniční výrobky a zajišťoval vše potřebné společností, které zde chtěly podnikat, zejména německým a americkým. Když v sedmdesátých letech začala rakouská ekonomika stagnovat, Vogel držel v rukou všechny trumfy a mohl situace dokonale využít. Díky své společnosti měl dost peněz na investice do rizikových podniků a dnes vlastní podstatný podíl mnoha rakouských nejvýdělečnějších firem.“

„Kolik je mu let?“

„Narodil se ve vesničce v Horních Rakousech v roce 1925, pokřtěn byl v místním katolickém kostele. Jeho otec byl obyčejný dělník a rodina docela strádala. Když bylo Ludwigovi dvanáct, zemřel mu mladší bratr na zápal plic. Dva roky nato zemřela matka na spálu.“

„Devatenáct set dvacet pět? To by mu v roce 1942 bylo pouhých sedmnáct, což je na sturmbannfuhrera SS trochu málo.“

„Přesně tak. A podle informací, které se mi podařilo o jeho válečné minulosti získat, v SS vůbec *nebyl*.“

„Jakých informací?“

Ztišila hlas a naklonila se k němu blíž. Z jejího dechu cítil Gabriel ranní kávu. „V předchozím zaměstnání jsem někdy musela konzultovat materiály uložené v Rakouském státním archivu. Zůstali mi tam nějakí známí, lidé ochotní pomoci za těch správných okolností. Kontaktovala jsem jednoho z nich, a ten mi velmi laskavě okopíroval složku Ludwiga Vogela z vojenské služby wehrmachtu.“

„Wehrmachtu?“

Přikývla. „Podle dokumentů ze státního archivu povolali Vogela ke konci roku 1944, když mu bylo devatenáct, a poslali ho do Německa bránit říši. Bojoval s Rusy v bitvě o Berlín a přežil. V posledních hodinách války utekl na západ a vzdal se Američanům. Byl internován v zajateckém táboře americké armády jižně od Berlína, ale podařilo se mu uprchnout a dostat se zpět do Rakouska. Zdá se, že útěk z amerického tábora mu nijak nepřitížil, protože v letech 1946 až 1955, kdy byla podepsána Státní smlouva, pracoval Vogel jako civilní zaměstnanec pro americké okupační úřady.“

Gabriel se na ni soustředěně zadíval. „Pro Američany? Co přesně dělal?“

„Začínal jako úředník v centrále a nakonec fungoval jako spojka mezi Američany a rodící se rakouskou vládou.“

„Je ženatý? Nějaké děti?“

Zavrtěla hlavou. „Starý mládenec.“

„Měl někdy nějaké potíže? Finanční nesrovnalosti? Soudní řízení? Cokoli jiného?“

„Jeho záznamy jsou obdivuhodně čisté. Mám kamaráda u státní policie, požádala jsem ho, aby Vogela prověřil. Nepodařilo se mu zjistit zhola nic, což je samo o sobě pozoruhodné. Víte, téměř

každý občan tohoto státu, který něco znamená, má u státní policie svoji složku. Ne tak Ludwig Vogel.“

„Co víte o jeho politických aktivitách?“

Renata Hoffmannová strávila notnou dobu sledováním okolí, než odpověděla. „Ptala jsem se na totéž několika spřízněných duší z těch odvážnějších vídeňských novin a časopisů, co se odmítají podříditi vládnímu diktátu. Ukázalo se, že Ludwig Vogel výrazně přispívá Rakouské národní straně. Volební kampaň Petra Metzlera v podstatě zaplatil on.“ Odmlčela se a zapálila si cigaretu. Ruka se jí třásla zimou. „Nevím, jak dalece sledujete naše volby, ale pokud se situace nijak dramaticky nezmění, stane se Petr Metzler příštím rakouským kancléřem.“

Gabriel neodpověděl; pomalu vstřebával všechno, co se právě dozvěděl. Renata Hoffmannová z cigarety potáhla jednou jedinkrát a odhodila ji do kupy špinavého sněhu.

„Ptal jste se mě, proč se chci v takovém počasí procházet venku. Tak teď to víte.“

Bez dalších slov se postavila a rozešla se. Gabriel vyskočil a vydal se za ní. *Uklidni se*, říkal si. Zajímavá teorie, sled událostí přímo vybízějící k různým interpretacím, ale neexistoval žádný důkaz proti, zato jeden neoddiskutovatelný důkaz pro. Podle dokumentů ve státním archivu nemohl být Ludwig Vogel za žádných okolností mužem, za něhož jej označil Max Klein.

„Je možné, že Vogel věděl, že se Eli zajímá o jeho minulost?“

„I to mě napadlo,“ odvětila Renata Hoffmannová. „Nemohu úplně vyloučit, že ho někdo ze státního archivu či od policie na mé vyšetřování upozornil.“

„I kdyby Ludwig Vogel byl oním mužem, kterého si Max Klein pamatuje z Osvětimi, co by se tak mohlo nejhůř stát šedesát let poté, co ty zločiny páchal?“

„V Rakousku? Pramálo. Co se stíhání válečných zločinců týká, jsou rakouské výkony žalostné. Podle mého bylo Rakousko pro nacistické válečné zločince v podstatě docela bezpečným útočištěm. Slyšel jste někdy o doktoru Heinrichu Grossovi?“

Gabriel zavrtěl hlavou. Heinrich Gross, vysvětlovala Renata, byl lékařem na Spiegelgrundově klinice pro postižené děti. Za

války sloužila klinika jako centrum pro euthanasii, kde se nacistická doktrína o vymýcení „patologického genotypu“ uskutečňovala v praxi. Zavraždili téměř osm set dětí. Po válce se Gross vydal na zářivou kariéru dětského neurologa. Většinu výzkumů prováděl na mozkových tkáních obětí ze Spiegelgrundovy kliniky, které měl uloženy v propracované „mozkové knihovně“. V roce 2000 rakouský spolkový žalobce konečně usoudil, že je čas předat Grosse spravedlnosti. Byl obviněn ze spoluviny na devíti ze všech vražd provedených na klinice a postaven před soud.

„Hodinu po zahájení řízení prohlásil soudce Grossův stav za počínající demenci a označil jej za neschopného hájit se před soudem,“ pokračovala Renata Hoffmannová. „Odročil případ na neurčito. Doktor Gross vstal, usmál se na svého právníka a odkrčel ze soudní síně. Na schodech soudní budovy mluvil o případu s reportéry. Bylo jasné, že své duševní schopnosti má naprosto pod kontrolou.“

„Kam tím míříte?“

„Němci s oblibou říkávají, že jen Rakousko dokázalo přesvědčit svět, že Beethoven byl Rakušan a Hitler Němec. Rádi předstíráme, že jsme byli Hitlerovou první obětí než jeho snaživým spolupachatelem. Raději zapomínáme na fakt, že Rakušané se přidali k nacistické straně ve stejně hojném počtu jako naši němečtí bratři nebo že počet rakouských zástupců v SS byl nepoměrně vysoký. Raději zapomínáme také na to, že Adolf Eichmann byl Rakušan, že osmdesát procent jeho spolupracovníků pocházelo z Rakouska, že velící důstojníci v jeho vyhlazovacím táboře byli z pětasedmdesáti procent *Rakušané*.“ Ztišila hlas. „Doktora Grosse chránila rakouská politická elita a soudní systém desítky let. Měl dobré postavení v Sociálnědemokratické straně, a působil dokonce jako soudní psychiatr. Každý člen Vídeňské lékařské komory dobře znal původ doktorovy takzvané mozkové knihovny a každý věděl, čeho se za války dopouštěl. I kdyby se ukázalo, že Ludwig Vogel je lhář, dalo by se očekávat, že s ním budou zacházet úplně stejně. Naděje, že za své zločiny bude stát v Rakousku před soudem, by byla *nulová*.“

„Předpokládejme, že věděl o Eliho vyšetřování. Měl by důvod k nějakým obavám?“

„Vůbec žádný. Maximálně z nepříjemného pocitu z prozrazení.“

„Víte, kde bydlí?“

Renata Hoffmannová si zastrčila pramínek vlasů pod baret a pozorně se na něj zadívala. „Neuvažujete snad o tom, že byste se s ním setkal osobně, pane Argove, že ne? Za těchto okolností by to byl velmi nerozumný nápad.“

„Jen bych rád věděl, kde bydlí.“

„Vlastní dům v prvním obvodu a další ve Vídeňských lesích. Podle záznamů z katastrálního úřadu mu patří ještě pár stovek akrů a salaš v Horních Rakousech.“

Gabriel se ohlédl přes rameno a pak Renatu Hoffmannovou požádal, jestli by mu mohla pořídit kopie všech dokumentů, které se jí podařilo získat. Sklopila zrak, jako by tu otázku očekávala.

„Povězte mi, pane Argove, jak to, že za celé ty roky, co jsem s Elim spolupracovala, se mi nikdy nezmínil o jeruzalémské pobočce WCI?“

„Byla zřízena teprve nedávno.“

„Jak přesvědčivé.“ Sarkastický tón v hlase se ani nesnažila skrývat. „Ty dokumenty jsem získala nelegálně. Když je dám zástupci cizí vlády, dostanu se do ještě svízelnější pozice. Pokud bych je měla předat vám, předávala bych je zástupci cizí vlády?“

Renata Hoffmannová je velmi inteligentní žena a ve svém oboru se umí výborně pohybovat, usoudil Gabriel. „Předáte je příteli, slečno Hoffmannová. Příteli, který by neudělal absolutně nic, co by vás mohlo jakkoli zkompromitovat.“

„Víte, co by se vám mohlo stát, kdyby vás s materiály ze státního archivu chytila státní policie? Strávil byste věčnost za mřížemi.“ Podívala se mu zpříma do očí. „A já taky, pokud by vyšlo najevo, odkud je máte.“

„Nemám v úmyslu nechat se zatknout.“

„To nemá nikdy nikdo, pane Argove, ale tohle je Rakousko. Naše policie nehraje podle stejných pravidel jako jinde Evropě.“

Sáhla do tašky, vytáhla hnědou obálku a předala ji Gabrielovi. Ten ji zastrčil někam dovnitř kabátu. Nezastavili, ani nezpomalili.

„Nevěřím, že jste Gideon Argov z Jeruzaléma. Proto jsem vám tu obálku dala. Já víc udělat nemůžu, ne v těchto podmínkách.“

Přesto - slibte mi, že budete postupovat obezřetně. Nerada bych, aby Koalice a její zaměstnanci dopadli stejně jako WCI." Náhle se zastavila a obrátila se čelem k němu. „A ještě něco, pane Argove. Už mi, prosím, víckrát nevolejte."

Sledovací vozidlo parkovalo na Wasnergasse, na okraji čtvrti Augarten. Fotograf seděl vzadu za jednostranně průhledným sklem. Když se sledované subjekty rozcházely, udělal poslední fotku, překopíroval snímky do přenosného počítače a jeden po druhém si je prohlédl. Ten, na kterém je zachyceno předání obálky, pořídil ze zadu. Pěkně rozvržená, výborně osvětlená, zkrátka krásná fotografie.

07 KAPITOLA

VÍDEŇ

O hodinu později dorazila fotografie do rukou muže jménem Manfred Kruz, jenž měl kancelář na Ringstrasse, v anonymní budově v novobaročném stylu. Nenadepsanou obálku mu předala atraktivní sekretářka. Jako obvykle měl na sobě Kruz tmavý oblek a bílou košili. Klidný obličej s výraznými lícními kostmi vypadal v tmavém oblečení vychrtlý na kost, což mnoho podřízených špatně snášelo. Středomořské rysy - téměř černé vlasy, olivová kůže a tmavohnědé oči - daly podnět ke vzniku pomluv, podle kterých měla v jeho žilách kolovat cikánská, či snad dokonce židovská krev. Byla to křivá obvinění podněcovaná nepřáteli a Kruzovi v žádném případě nepřipadala zábavná. Nebyl mezi svými oddíly oblíbený, ale na druhou stranu mu na tom pranic nezáleželo. Měl dobré známosti - jednou týdně chodíval na oběd s ministrem resortu a měl spoustu přátel mezi politickou elitou i nejbohatšími muži Rakouska. Znepřátelit si Kruze znamenalo od dalšího dne rozdávat pokuty za špatné parkování v nějakém zapadákově.

Oficiální název útvaru zněl Oddělení pět, ale mezi vyššími důstojníky státní policie a jejich nadřízenými na ministerstvu vnitra se mu neřeklo jinak než „Kruzova banda“. Ve chvílích sebezbožňování, což byl poklesek, ke kterému se Kruz dobrovolně přiznával, si představoval sám sebe jako ochránce všeho rakouského. Bylo na něm, aby potíže okolního světa neprosáky přes hranice do poklidné *Rakouské říše*. Oddělení pět mělo na starosti protiteroristická a protiextremistická opatření a kontrašpionáž. Manfred Kruz disponoval právem instalovat odposlouchávací zařízení do kanceláří a telefonů, a také právem otevírat poštovní zásilky a sledovat podezřelé osoby. Přijel-li do Rakouska cizinec, který si svým chováním říkal o malér, mohl v brzké době očekávat ná-

vštevů jednoho z Kruzových mužů; stejně tak rodilý Rakušan, jehož politická činnost se odklonila od předepsané normy. Manfredu Kruzovi neunikl na vnitřní scéně země téměř žádný pohyb, včetně nedávného příjezdu Izraelce, jenž se ubytoval ve Vídni a vystupoval jako přítel Eliho Lavona z WCI.

Kruzova vrozená nedůvěra k lidem se týkala i jeho osobní sekretářky. Počkal, až odejde, a teprve pak otevřel obálku a vysypal snímek na stůl. Vypadl lícem dolů. Obrátil ho, posunul pod ostré světlo halogenové lampy a pozorně zkoumal. Renata Hoffmannová ho nezajímala. Patřila k lidem, které Oddělení pět sledovalo pravidelně, a Kruz strávil zkoumáním jejích fotografií a posloucháním záznamů z jednání Koalice za lepší Rakousko víc času, než by mu bylo milé. Tentokrát se však soustředil na tmavou postavu po jejím boku, na urostlého muže, jenž si říká Gideon Argov.

Po chvíli vstal a přistoupil k trezoru ve zdi za pracovním stolem. Vevnitř byla mezi šanony plnými dokumentů a svazkem navoněných milostných dopisů od dívky ze mzdového oddělení zastrčená videokazeta s nahrávkou jednoho výslechu. Kruz vrhl letmý pohled na datum na štítku - leden 1991, vložil kazetu do přístroje a pustil ji.

Kamera chvíli zaostřovala, ale nakonec se obraz ustálil. Byla umístěna v horním rohu vyšetřovací místnosti, takže snímala postavy z kosého úhlu. Zrnitý obraz připomínal, jaký pokrok za poslední generaci technologie udělala. Po místnosti přecházel z jedné strany na druhou s hrozivým klidem poněkud mladší Kruz. Za stolem seděl ten Izraelec, ruce zčernalé ohněm, oči potemnělé vidinou smrti. Kruz si byl docela jistý, že se jedná o téhož muže, který se nyní vydává za Gideona Argova. Na rozdíl od běžného postupu to byl právě Izraelec, ne Kruz, kdo položil první otázku. I dnes, stejně jako tehdy, zarazila Kruze perfektní němčina s charakteristickým berlínským přízvukem.

„Kde je můj syn?“

„Bohužel je mrtvý.“

„A moje žena?“

„Vaše žena je těžce zraněná. Potřebuje okamžitou lékařskou péči.“

„Tak proč už ji nedostává?“

„Potřebujeme nejprve vědět několik informací. Pak se o ni budeme moci postarat.“

„Proč se o ni nepostaráte hned? Kde je?“

„Nebojte se, je v dobrých rukou. Potřebujeme jen, abyste nám odpověděl na pár otázek.“ „Například?“

„Můžete začít tím, že nám povíte, kdo vlastně doopravdy jste. A prosím vás, nelžete už. Vaše žena nemá moc času.“

„Na jméno jste se mě ptali už stokrát¹. Znáte moje jméno! Bože můj, dejte jí péči, kterou potřebuje.“

„To rádi uděláme, ale nejdřív nám prozrad'te svoje jméno. Svoje pravé jméno. Žádné alias, žádný pseudonym, žádná krycí jména. Nezbyvá nám moc času, pokud chcete, aby vaše žena žila.“ „Jmenuju se Gabriel, vy jedna svině!“ „To je křestní, nebo příjmení?“ „Křestní.“ „A příjmení?“ „Allon.“

„Allon? To je hebrejské jméno, že ano? Vy jste Žid. A taky jste, předpokládám, Izraelec.“

„Ano, pocházím z Izraele.“

„Když jste z Izraele, proč jste přijel do Vídně na italský pas? Očividně jste tedy člen izraelské tajné služby. Pro koho pracujete, pane Allone? Co tady děláte?“

„Zavolejte na velvyslanectví. Tam už budou vědět, koho kontaktovat.“

„Vašemu velvyslanci samozřejmě zavoláme. A taky ministru zahraničí. A ministerskému předsedovi. Ale v tuto chvíli, pokud chcete, aby se vaší ženě dostalo lékařské péče, kterou tak nezbytně potřebuje, nám řeknete, pro koho pracujete a co děláte ve Vídni.“

„Zavolejte velvyslanci! Pomozte mojí ženě, pro boha svatého!“

„Pro koho pracujete!“

„Víte dobře, pro koho pracuju! Pomozte mé ženě. Nenechte ji umřít!“

„Její život je ve vašich rukou, pane Allone.“ „Jsi mrtvý muž, parchante zasraný! Jestli moje žena zemře, půjdeš za ní. Rozumíš mi? Zemřeš, hajzle!“

Obraz se rozptýlil do nedefinovatelného uskupení černobílých skvrn. Kruz ještě drahnou chvíli seděl bez hnutí, neschopen odtrhnout oči od obrazovky. Nakonec zvedl telefon, přepnul na

zabezpečenou linku a z paměti vytočil číslo. Hlas na druhé straně okamžitě poznal. Neztráceli čas zdvořilostními frázemi.

„Obávám se, že máme problém.“

„Vyložte mi ho.“

Kruz objasnil situaci.

„Proč ho nedáte zatknout? Přijel do téhle země nezákonně na padělaný pas, a porušil smlouvu mezi vaší a jejich tajnou službou.“

„A pak co? Předat ho státnímu žalobci, aby ho postavil před soud? Něco mi říká, že takový stav by dokázal využít ve svůj vlastní prospěch.“

„Co navrhuje?“

„Něco delikátnějšího.“

„Berte toho Izraelce jako svůj osobní problém, Manfrede. Vyřešte ho sám.“

„A co Max Klein?“

Linka oněměla; Kruz zavěsil.

V tichém koutku Svatoštěpánské čtvrti, ve stínu severní věže katedrály, je úzká ulička pro pěší. Na jednom konci, v přízemí majestátního barokního domu, je obchůdek se starožitnými hodinami, ideální místo pro sběratele. Cedula nad vchodem nic moc neříká a otevírací dobu nelze předvídat - někdy neotevře celý den. Jediným zaměstnancem je vlastník, jehož někteří vybraní zákazníci znají jako pana Grubera, jiní prostě jako Hodináře.

Malý podsaditý muž měl docela dobře vypracované svaly. Rád si oblékal svetry a volná tvídová saka, protože společenské košile a kravaty mu moc neslušely. Lysinu na hlavě lemoval pruh zastřižených šedin, ale obočí měl stále tmavé a husté. Nosil kulaté brýle s želvovinovými obroučkami. Ruce měl větší, než bývá v jeho profesi obvyklé, přesto však obratné a vysoce kvalifikované.

V jeho dílně to vypadalo téměř jako na operačním sále. Na pracovním stole ležely pod proudem jasného světla dvě stě let staré nástěnné hodiny Neuchatel. Trojdílná skříňka zdobená kamejemi

lemovanými květinovým vzorem byla v perfektním stavu, stejně jako emailový ciferník s římskými číslicemi. Hodinář přistoupil k poslední fázi náročné opravy hodinového strojku. Po dokončení restaurátorských prací odhadoval jejich cenu asi na deset tisíc dolarů. Kupec, sběratel z Lyonu, už na ně čekal.

Z práce jej vyrušilo zazvonění od vchodových dveří. Vykoukl za dveřní rám a venku na ulici spatřil kurýra s motocyklem; v kožené bundě smáčené deštěm vypadal jako tuleň. V podpaží držel nějaký balík. Hodinář přistoupil ke dveřím a odemkl je. Kurýr mu předal zásilku bez jediného slova, nasedl na motocykl a odjel.

Hodinář zase zamkl a odnesl balík k pracovnímu stolu. Pomalu - ostatně skoro všechno dělal pomalu - jej rozbalil a odkryl víko lepenkové krabice. Uvnitř ležely nástěnné hodiny francouzské výroby z dob Ludvíka XV. Nádherný kousek. Otevřel kryt a zkoumal strojek. Složku a fotografii, které tam našel schované, jen zběžně prohlédl a založil do objemného svazku s názvem *Nádražní hodiny za vlády královny Viktorie*.

Stroj poslal Hodinářův nejvýznamnější zákazník; neznal jeho jméno, věděl jen, že je velmi zámožný a dělá něco kolem politiky - ostatně jako většina jeho klientů. Tento se však v něčem přece jen lišil. Před rokem dal Hodinářovi seznam jmen; jednalo se o muže rozeté od Evropy přes Střední východ po Jižní Ameriku. Hodinář vytrvale postupoval seznamem níž a níž. Zabil už člověka v Damašku a Káhiře. Dalšími byli Francouz z Bordeaux a Španěl z Madridu. Na druhém břehu Atlantiku odstranil dva argentinské zbohatlíky. Na seznamu zbývalo jediné jméno, švýcarský bankéř z Curychu. Hodinář čekal ještě na poslední pokyn, než se za ním bude moct vydat. Složka, kterou obdržel to odpoledne, obsahovala nové údaje, blíže domovu, než by se mu líbilo, ale to sotva představovalo problém. Rozhodl se úkol přijmout.

Zvedl telefon a vytočil číslo.

„Dostal jsem ty hodiny. Jak rychle je potřebujete opravit?“

„Docela to spěchá.“

„Za rychlé opravy si účtuji příplatek. Předpokládám, že budete ochoten tuto částku zaplatit.“

„Kolik ten příplatek dělá?“

„Obvyklá částka plus polovina navrch.“

„Za tuhle práci?“ „Chcete je opravit, nebo ne?“ „První splátku pošlu zítra ráno.“ „Ne, pošlete ji ještě *dnes večer*.“ „Když na tom trváte.“

Hodinář zavěsil zrovna ve chvíli, kdy stovka přístrojů začala odbíjet čtyři odpoledne.

08 KAPITOLA

VÍDEŇ

Do vídeňských kaváren nechodil Gabriel nikdy rád. Něco na tom pachu - směsici tabákového kouře, kávy a likéru - mu vadilo. A přestože byl od přírody spíš rozvážný a klidný, nerad někde dlouho vysedával a ztrácel drahocenný čas. Nikdy si na veřejnosti nečetl z obavy, že by mu mohl uniknout případný sledovač z řad starých nepřátel. Kávu pil jen ráno, aby se pořádně probral, a z tučných zákusků se mu dělalo nevolno. Nebavilo jej rádoby vtipně konverzovat a cizí rozhovory, zejména ty pseudointelektuální, jej přiváděly k šílenství. Peklo v Gabrielových představách vypadalo jako místnost plná lidí, kteří nevědí nic o umění a vedou o něm sáhodlouhé debaty, jimž je nucen naslouchat.

Ode dne, kdy do kavárny Central vstoupil naposled, uplynulo už přes třicet let. Tam se odehrála poslední fáze Shamronova výcviku, fáze, která znamenala bránu mezi životem, jenž vedl před Ústavem, a temným životem poté. Na konci výcviku vymyslel Shamron pro Gabriela zkoušku, která měla rozhodnout o tom, zda je připraven na svůj první úkol. Jednoho dne o půlnoci ho bez dokladů a jediné mince vysadil na bruselském předměstí a přikázal mu, aby následujícího rána vyhledal agenta na Leidenském náměstí v Amsterdamu. S ukradenými penězi a cestovním pasem, který sebral jednomu americkému turistovi, se mu podařilo chytit ranní vlak a dorazit na místo. Agent, jenž na něj čekal, nebyl nikdo jiný než Shamron. Odebral mu pas i peníze a vydal další pokyn - Vídeň, následující odpoledne, jiné oblečení. Setkali se na lavičce ve Městském parku a zamířili do kavárny Central. U stolku před vysokým klenutým oknem předal Shamron Gabrielovi letenku do Říma a klíč ke schránce v úschovně zavazadel, kde na něj čeká nabitá beretta. O dvě noci později, ve vstupní hale činžovního domu na náměstí Annabaliano, Gabriel poprvé zabíjel.

I tehdy, stejně jako dnes, přšlo, když do podniku vcházel. Usadil se na kožené sedačky a na kulatý stůl položil několikery německé noviny. Objednal si schlagobers, černou kávu se šlehačkou. Přinesli ji na stříbrném podnose se skleničkou vychlazené minerálky. Otevřel *Die Presse* a začal číst. Na první straně byl velký článek o výbuchu ve WCI. Ministr vnitra sliboval brzké dopadení pachatele. Ultrapravicové strany volaly po přísnějších imigračních opatřeních, aby přes rakouské hranice přestali proudit arabští teroristé a jiné těžko zvladatelné živly.

Když Gabriel dočetl první výtisk, objednal si další kávu a pustil se do časopisu *Profil*. Rozhlédl se po místnosti, jež se rychle plnila vídeňskými úředníky. Ti se s oblibou stavili na něco dobrého cestou domů z práce. Žádný z nich se však ani vzdáleně nepodobal Ludwigu Vogelovi, tak jak ho popsal Max Klein.

Kolem páté hodiny odpoledne, po třech šálcích kávy, začal Gabriel pomalu propadat beznaději a přestával doufat, že se Ludwig Vogel kdy objeví. Pak si všiml, že obsluhující číšník si mne ruce a vzrušeně přešlapuje na místě. Gabriel otočil oči ve směru číšníkova upřeného pohledu a ve dveřích spatřil postaršího, pečlivě upraveného muže - *Takový ten Rakušan ze staré školy, rozumíte, pane Argove.* Ano, rozumím, řekl si v duchu Gabriel. *Dobrý den, pane Vogele.*

Měl bílé prořídle vlasy přitisknuté k lebce a malá přísná ústa. Elegantní oblečení prozrazovalo dobrý vkus i finanční situaci majitele - šedé vlněné kalhoty, dvouřadové sako, kolem krku karmínově červený šátek. Číšník mu pomohl sundat kabát a uvedl ho ke stolu jen několik metrů od Gabrielova.

„Dám si kávu, Karle. To bude všechno.“

Sebevědomý hluboký hlas zvyklý rozkazovat.

„Mohl bych vám nabídnout dort? Či jablečný štrúdl? Jsou čerstvě upečené.“

Otrávené zakroucení hlavou, jednou doleva, jednou doprava.

„Dnes ne, Karle. Jen kávu.“

„Jak si přejete, pane Vogele.“

Vogel se posadil. V tutéž chvíli se o dva stoly dál posadil i jeho osobní strážce. Klein se o nikom takovém nezmínil. Možná si

ho nevšiml, možná ho Vogel tehdy ještě neměl. Gabriel se přinutil zabodnout oči do časopisu.

Zasedací pořádek nevyšel nejlíp. Gabriel měl na Vogela bohužel ten nejprůměrnější výhled; o něco šikmější úhel by mu umožnil sledovat muže beze strachu, že si ho okamžitě všimne. Osobní strážce navíc seděl přímo za Vogelem a očima bez ustání těkal kolem sebe. Soudě dle vybouleniny na levé straně saka měl na rameni zavěšeno pouzdro s pistolí. Gabriel na okamžik zvažoval, že by si přesedl, ale bál se, aby v Rakušanovi nevzbudil podezření, a tak zůstal na místě a pozoroval jej kradmo přes horní okraj časopisu.

A tak to šlo dalších pětáctýřicet minut. Gabriel dočetl všechno, co si přinesl, a znovu se pustil do *Die Presse*. Objednal si čtvrtou kávu. V jednom okamžiku si uvědomil, že i on je sledován - nikoli tělesnou stráží, ale samotným Vogelem. Chvíli na to uslyšel Vogelův hlas: „Dnes večer je zatraceně chladno, Karle. Přinesl byste mi, prosím, skleničku brandy, než půjdu?”

„Samozřejmě, pane Vocele.”

„A jednu tomu džentlmenovi u protějšího stolu.”

Gabriel vzhlédl a uviděl dva páry očí, jež si ho pozorně prohlížely - malá nechápavá očka servilního číšníka a hluboké modré oči Vogelovy. Jeho drobná ústa se zkrivila do neveselého úsměvu. Gabriel nevěděl, co říct, a Ludwig Vogel si jeho rozpaky očividně vychutnával.

„Zrovna jsem na odchodu,” řekl Gabriel německy, „ale děkuji vám.”

„Jak si přejete.” Vogel se obrátil na číšníka: „No vlastně, já už taky půjdu, Karle.”

Nečekaně se postavil, podal číšníkovi pár bankovek a zamířil ke Gabriellovu stolu.

„Nabídl jsem vám brandy, protože jsem si všiml, že mě pozorujete,” řekl. „Viděli jsme se snad někde?”

„Ne, myslím, že ne,” odpověděl Gabriel. „Jestli jsem se na vás díval, nic jsem tím nemyslel. Baví mě prostě pozorovat obličej

kavárenských hostů." Chvíli váhal a dodal: „Jeden nikdy neví, na koho narazí."

„S tím nemohu než souhlasit." Znovu ten podivný úsměv. „Určitě jsme se nikdy nesetkali? Vaše tvář je mi velice povědomá."

„O tom opravdu pochybuji."

„V kavárně Central nejste stálým hostem," prohlásil Vogel s jistotou. „Chodím sem každé odpoledne - dá se říct, že jsem Karlův nejlepší zákazník - ale vás jsem tady ještě neviděl."

„Obvykle chodím na kávu do Sperlu."

„Ach, Sperl. Mají výborný štrúdl, ale to t'ukání z kulečnickových stolů by mě rušilo. Já osobně na Central nedám dopustit. No, možná se ještě uvidíme."

„Možná," odvětil Gabriel vyhýbavě.

„Docela často sem chodíval takový starý pán, asi tak v mém věku. Vždycky jsme si hezky popovídali, ale už se tu nějakou dobu neukázal. Doufám, že se mu nic nestalo. Jak člověk jednou zestárne, všechno má tendenci jít rychle od desíti k pěti."

Gabriel pokrčil rameny. „Možná začal chodit do jiné kavárny."

„Možná," řekl Vogel. Popřál Gabrielovi příjemný večer a vyšel na ulici, nenápadně následován tělesným strážcem. Gabriel přes okno viděl, jak u chodníku zastavuje mercedes. Než Vogel nastoupil, vrhl jeho směrem poslední pohled. Pak zabouchl zadní dveře a auto se rychle rozjelo.

Gabriel ještě chvíli poseděl a přemítal o nečekaném setkání. Zaplatil a vyšel do mrazivého večera. Věděl, že právě dostal varování, a také věděl, že doba jeho pobytu v Rakousku se začíná krátit.

Američan odešel z kavárny Central jako poslední. Ve dveřích se zastavil, aby si vyhrnul límec nepromokavého pláště, a snažil se nevypadat jako špion. Chvíli pozoroval Izraelce, jak mizí v potměšlé uličce, pak se obrátil a vydal se opačným směrem. Zajímavé odpoledne, přemítal. Vogel se odvážil k pěknému kousku, ale to byl ostatně jeho styl.

Budova velvyslanectví stála v devátém obvodu, což byl pořádný kus cesty, ale Američan usoudil, že večer je na procházku jako stvořený. Rád se Vídní procházel, líbila se mu. Nic v životě si nepřál tolik, jako stát se špiónem ve městě špiónů, a celé mládí se

na to připravoval. V babiččině klíně se naučil německy a na Harvardu studoval rusistiku s největšími znalci v oboru. Po absolvování měl dveře Ústřední zpravodajské služby otevřené dokořán. Potom však přišel rozpad Říše zla a z písků Středního východu povstalo nové nebezpečí. Plynulá němčina a titul z Harvardu mu v nové Agentuře nebyly moc platné. Hrdiny dnešních dní byly reálné obrazy hlavních postav akčních filmů, muži schopní uživit se červy a larvami, urazit pěšky stovky mil s horským vůdcem a jedinkrát si nepostěžovat. Američana přidělili do Vídně, ale Vídeň, která jej přivítala, už ztratila svou starou váženost. Stala se dalším z evropských zapadákovů, slepou uličkou, městem vhodným pro ukončení kariéry, nikoli pro zářivé začátky.

Chvála bohu za případ Vogel. Alespoň trochu zpestřil nudný běh všedních dní, byť jen dočasně.

Američan odbočil na Boltzmanngasse a zastavil u impozantních bezpečnostních vrat. Hlídka zkontrolovala jeho identifikační kartu a pustila ho dovnitř. Američan měl oficiální krytí jako kulturní atašé, což jen posilovalo jeho pocit zastaralosti. Vídeňský špión s krytím z ministerstva kultury. Dokonale starodávné.

Vyjel výtahem do čtvrtého patra a chvíli se zdržel u kódového zámku přede dveřmi, za kterými se skrývala vídeňská centrála Agentury. Uvnitř se usadil před počítačem, přihlásil se do systému a napsal krátkou zprávu pro ústředí. Adresoval ji muži jménem Carter, zástupci ředitele operační sekce. Carter nesnášel zdlouhavé kabelogramy. Prikázal Američanovi zjistit jedinou informaci, což zvládl. To poslední, po čem Carter toužil, byl podrobný popis úchvatného výkonu, který předvedl v kavárně Central. Kdysi by to možná ocenil, ale ty časy už jsou dávno pryč.

Naťukal čtyři slova - *Avraham je ve hře* - a odeslal jej zabezpečeným kanálem do éteru. Zatímco čekal na odpověď, krátil si čas analyzováním nadcházejících voleb. Pochyboval, že v sedmém patře budovy v Langley to bude patřit k povinné četbě.

Z počítače se ozvalo zapípání upozorňující na novou zprávu. Kliknul na ikonu obálky a na obrazovce se objevila jediná věta.

Nespouštěj Eliáše z dohledu.

Američan kvapně naťukal dotaz: *Co když odjede z města? A o dvě minuty později si přečetl: Nespouštěj Eliáše z dohledu.* Američan se odhlásil. Zprávu o volebním dění odložil na jindy. Byl zpátky ve hře, alespoň pro tuto chvíli.

Gabriel strávil zbytek večera v nemocnici. Margareta nastoupila noční službu asi hodinu poté, co dorazil. Když lékař skončil s vyšetřením, dovolila mu posadit se k Elimu na postel. Znovu jej pobídla, aby s ním mluvil, vyklouzla z pokoje a dopřála mu pár minut soukromí. Gabriela nenapadlo nic, o čem by mohl povídat, a tak se naklonil co nejbližší k Eliho uchu a hebrejsky mu vyprávěl o případu: Max Klein, Renata Hoffmannová, Ludwig Vogel... Eli ležel bez hnutí, hlavu a oči schované pod nánosem obvazů. Později na chodbě Margareta Gabrielovi prozradila, že jeho stav se nijak nelepší. Gabriel seděl ve vedlejším pokoji ještě další hodinu a pozoroval Eliho skrz skleněnou stěnu. Pak si zavolal taxi a vrátil se do hotelu.

Ve svém pokoji se usadil za stůl, rozsvítil lampu a z horní zásuvky vytáhl pár listů hotelového papíru a tužku. Na pár vteřin zavřel oči a vybavil si Vogela a odpolední setkání v kavárně Central.

„Určitě jsme se nikdy nesetkali? Vaše tvář je mi velice povědomá.“

„O tom opravdu pochybuji.“

Gabriel otevřel oči a začal črtat. Za pět minut na něj z papíru zíral Vogelův obličej. *Jak asi vypadal, když byl ještě mladý? Vzal si čistý list. Nakreslil hustší vlasy, vynechal převíslá víčka a vrásky, vyhladil rýhy na čele. Napnul kůži ve tvářích a na bradě a pominul hluboké vrásky táhnoucí se od nosu ke koutkům sevřených rtů.*

Spokojený s výtvozem odložil oba papíry a začal pracovat na třetí skice. Tentokrát kreslil muže v blůze s vysokým límečkem a

zašpičaté esesácké čepici. Když portrét dokončil, hrůzou se mu zježili chlupy za krkem.

Otevřel složku od Renaty Hoffmannové a hledal jméno vesnice, kde má Vogel horskou salaš. Vesnici pak našel na mapě, kterou objevil ve stejné zásuvce jako papíry a tužku. Zavolał do půjčovny automobilů a objednal si na ráno vůz.

Vzal si podobizny s sebou do postele a s hlavou opřenou na polštáři je znovu pečlivě zkoumal. Poslední z nich, uniformovaný Vogel, mu připadala povědomá. Nedařilo se mu zahnat vtíravou myšlenku, že už ho někde viděl. Po hodině se posadil a zamířil do koupelny. A nad umyvadlem pak jeden po druhém, ve stejném pořadí, jako je maloval, všechny portréty spálil: Vogel jako úspěšný vídeňský ctihodný pán, Vogel o padesát let mladší, Vogel jako vrah SS...

09 KAPITOLA

VÍDEŇ

Následujícího rána šel Gabriel nakupovat na Karntnerstrasse. Bledě modrou oblohu protínaly alabastrové pruhy, a když přecházel Svatoštěpánské náměstí, málem ho povalil silný mrazivý vítr. Vanul z norských fjordů a ledovců a posílen putováním přes polské ledové pláně zaútočil na Vídeň jako nájezd barbarů.

V obchodním domě našel na orientační tabuli podlaží se svrchními oděvy a vyjel eskalátorem nahoru. Vybral si tmavomodrou lyžařskou bundu, tlustý vlněný svetr a rukavice a nepromokavé turistické boty. Zaplatil, s igelitovou taškou v každé ruce vyšel na ulici a neopomněl čas od času zkontrolovat situaci za zády.

Půjčovna automobilů byla jen pár ulic od hotelu, kde bydlel. Čekal na něj stříbrný Opel kombi. Podepsal nezbytné formuláře, tašky položil na zadní sedadlo a rychle odjel. Půl hodiny jezdil v kruzích a hledal cokoliv podezřelého, co by mohlo ukazovat na pronásledovatele. Spokojen s negativním výsledkem sjel na dálnici A1 a zamířil na západ.

Mračka černala a postupně úplně zakryla dopolední slunce. Než dojel do Lince, spustila se prudká sněhová bouře. Zastavil u čerpací stanice a převlékl se do šatů, které si koupil ve Vídni. Pak znovu sedl za volant a vydal se na poslední úsek cesty do Salcburku.

Dorazil uprostřed odpoledne, nechal auto na parkovišti a po zbytek dne se toulal ulicemi a náměstími starého města; zkrátka si hrál na turistu. Po tesaných kamenných schodech vystoupal k Monchsbergu a kochal se výhledem na Salcburk ze samého vrcholku kostelní věže. V areálu univerzity zhodnotil vrcholné kousky barokního mistra Fischera von Erlach, a když se úplně setmělo, vrátil se do starého města a ve starobylé restauraci obložené dřevem a loveckými trofejemi povečřel tyrolské ravioli.

V osm hodin už seděl zase za volantem a uháněl na východ od Salcburku, do srdce Solnohradska. Jak dálnice šplhala horami výš a výš, sněžilo čím dál hustěji. Projel vesničkou s podivným názvem Hof při jižním břehu jezera Fuschl a za dalších pár kilometrů dorazil k Wolfgangovu jezeru. Městečko Sv. Wolfgang, podle kterého dostalo jezero název, se rozkládalo na jeho protějším břehu. Ve tmě sotva rozeznal obrys kostela Poutníků; vzpomněl si, že je v něm jeden z nejkrásnějších gotických oltářů v celém Rakousku.

V ospalé vesnici Zichenbach odbočil doprava a úzkou uličkou stoupal dál prudkým svahem. Vísku nechal za sebou, teď míjel čas od času jen osamělé chalupy se zasněženými střechami a kouřem valícím se z komínů. Z jedné vyběhl pes a zuřivě na něj štěkal.

Za jednosměrným mostem zpomalil, až úplně zastavil v místě, kde silnice ustoupila uzoučké pěšině ústící do březového lesa. Asi o třicet metrů dál stála branka. Když vypnul motor, obklopilo ho skličující ticho.

Z přihrádky na přístrojové desce vytáhl kapesní svítilnu a vystoupil. Starobylá dřevěná branka mu byla akorát po ramena. Visela na ní cedule varující všechny příchozí, že lov a trampink jsou zde přísně zakázány a že porušení tohoto předpisu je postihnutelné finanční pokutou a vězením. Gabriel se chodidlem zapřel o příčnou laťku branky, odrazil se a přeskočil na druhou stranu. Dopadl do hebké sněhové peřiny.

Rozsvítil baterku. Cesta vedla do kopce a před hradbou bříz se stáčela doprava. Ve sněhu nebyly žádné šlépěje ani otisky po pneumatikách. Gabriel zhasl a zůstal chvíli stát, aby si oči přivykly na tmu. Pak se rozešel.

Za pět minut dorazil na rozlehlou mýtinu. Asi sto metrů daleko, na opačném konci louky, stála veliká, klasická alpská chata se zkosenou střechou a okapy zavěšenými daleko od vnějších zdí. Zastavil se a soustředěně poslouchal. Žádné neobvyklé zvuky či jiné známky toho, že by o jeho příchodu někdo věděl, neslyšel, a tak obešel mýtinu kolem lesa až ke stavení. Všude byla dokonalá tma, nesvítilo se ani v oknech ani před vchodem. Poblíž nebylo vidět žádná auta.

Chvilí přemítal, zda se má na rakouské půdě dopustit trestného činu a vloupat se dovnitř. Prázdná chalupa skýtala jedinečnou možnost nahlédnout do Vogelova života; možnost, která se nebude jen tak opakovat, rozhodně ne v nejbližší době. Vzpomněl si na sen, který se mu často vracel. Velký Tizian s ním chce rozebrat restaurování svých děl, ale Gabriel ho neustále odmítá, protože je s prací beznadějně pozadu a na setkání nemá čas. Tizian se nakonec strašně urazí a v zuřivosti nabídku odvolá. Gabriel stojí před nekonečným plátnem úplně sám a horko těžko se bez mistrovy pomoci propracovává dál.

Vyrazil přes louku. Letmé ohlédnutí přes rameno mu potvrdilo to, co stejně věděl - zanechává za sebou řadu šlápot jasně vystopovatelných od kraje lesa k zadní části chaty. Pokud nezačne znovu sněžit, uvidí je každý, kdo půjde kolem. *Pohni. Tizian čeká.*

Doběhl k zadní zdi, podél níž byla vyrovnána hranice dřevěných polen. Za ní objevil dveře; zkusil je otevřít, ale byly samozřejmě zamčené. Sundal si rukavice a vytáhl z peněženky kovovou sponku, kterou u sebe nosil vždy a všude. Pomalu s ní pohyboval v klíčové dírce tak dlouho, dokud to v zámku neklaplo. Pak vzal za kliku a vešel dovnitř.

Rozsvítil baterku a zjistil, že stojí v šatně. U protější zdi stály tři páry gumových holínek pečlivě vyrovnané v řadě, nad nimi visel lodenový kabát. Gabriel prohledal jeho kapsy - pár drobných mincí, zmuchlaný kapesník potřísněný vyschlým stařeckým hlenem.

Protějšími dveřmi prošel do domu; přímo před ním se objevilo schodiště. S baterkou v ruce rychle vyběhl nahoru, k dalším dveřím. Tyhle byly odemknuté. Gabriel se do nich opřel a jak se otevíraly, rozlehlo se tichým domem pronikavé zavržení vyschlých pantů.

Byla to spíž a vypadala jako po rabování ustupující armádou. Na poloprázdných policích ležela vysoká vrstva prachu. Přilehlá kuchyň v sobě mísila prvky moderní i tradiční - staré německé přístroje s částmi z nerezavějící oceli, litinové hrnce rozvěšené nad velikým krbem. V lednici našel Gabriel poloprázdnou láhev ra-

kouského bílého vína, kus zeleného zplesnivělého sýra a několik skleniček starého koření.

Prošel jídelnou do společenské místnosti. Kuželem světla kroužil po místnosti, až se zarazil na starožitném psacím stole. Dřevo bylo zvlhlé a jediná zásuvka vklíněná mezi dvě lišty tak, že když za ni Gabriel pořádně zatáhl, málem ji vytrhl i s nimi. Posvítil dovnitř. Pera, tužky, zrezivělé sponky, hromádka propagačních kancelářských potřeb se štítkem Dunajské obchodní a investiční společnosti, osobní kancelářské potřeby: *Od stolu Ludwiga Vogela...*

Gabriel zásuvku zastrčil zpátky a kužel světla nasměroval na pracovní desku. V dřevěném košíku ležela kupka dopisů. Gabriel se jimi zběžně probral - pár osobních listů a dokumenty týkající se podle všeho Vogelových obchodních jednání. K některým byly připojeny lístečky s poznámkami, psanými pokaždé stejným pavoukovitým rukopisem. Gabriel papíry vzal, přeložil je napůl a zastrčil do přední kapsy bundy.

Telefon se záznamníkem byl vybaven číslicovým displejem; ukazoval špatný čas. Gabriel zvedl kryt a odhalil dvě minikazety. Ze zkušenosti věděl, že telefonní záznamníky je obvykle nevymažou úplně, a často se stávalo, že kvůli nepozornosti unikla člověku spousta důležitých informací, které by schopný technik s odpovídajícím vybavením dokázal jednoduše rozluštit. Obě kazety vytáhl a strčil je do kapsy. Zavřel kryt a zmáčkl tlačítko pro volbu posledního volaného čísla. Ozval se oznamovací tón a pak nepříjemný zvuk vytáčeného čísla, které se zároveň objevilo na displeji: 5124124. Vídeňská předvolba. Gabriel si vryl číslo do paměti.

Ozval se vyzváněcí tón, pak ještě jeden. Než stačil zaznít potřetí, někdo na druhé straně zvedl sluchátko. Mužský hlas. „Haló... haló... Kdo je tam? To jsi ty, Ludwigu? Kdo volá?“ Gabriel přerušil spojení.

Vyběhl hlavním schodištěm nahoru. Jak dlouho potrvá, než si muž na druhém konci drátu uvědomí, co se děje? Jak rychle se mu

podaří svolat své lidi a zahájit protiútok? Jako by slyšel tikání hodin měřících ubíhající čas.

V horním patře byl přístěnek zařízený jako malá čítárna. Vedle křesla stála hromada knih a na ní prázdná koňaková sklenka. Na každé straně přístěnku byly jedny dveře; Gabriel se rozhodl vyzkoušet nejprve ty pravé.

Strop se svažoval na stranu stejně jako střecha. Stěny pokoje byly až na veliký kříž, jenž visel nad neustlanou postelí, úplně holé. Budík na nočním stolku ukazoval blikající cifry 12:00... 12:00... 12:00... Svinutý jako had před ním ležel růženec z černých korálů. U nohou postele stál podstavec s televizorem. Gabriel přejel prstem v rukavici přes obrazovku; ve vrstvě prachu po něm zůstala tmavá čára.

V místnosti byla jen jedna skříň na šaty, zato úctyhodných rozměrů. Gabriel ji otevřel a kuželem světla kroužil po jejím obsahu: hromádka úhledně poskládaných svetřů, několik kabátů, smokingových košil a společenských kalhot rozvěšených na ramínkách. Vytáhl jednu ze zásuvek. Uvnitř našel plstí potaženou šperkovnici se zašlými manžetovými knoflíčky, pečetiními prsteny a starožitnými hodinkami s popraskaným koženým řemínkem. Na kovovém plíšku hodinek stálo vyryto: *Erichovi, vroucně milující Monika*. Gabriel vzal do ruky jeden z prstenů, s pečetidlem ve tvaru orla. I na něm byl, miniaturním písmem na vnitřní straně, vyrytý nápis: 1005, *dobrá práce, Heinrichu*. Gabriel strčil hodinky i prsten do kapsy.

Vyšel ven a na představku zůstal chvíli nehnutě stát. Podíval se z okna a rychle přeletěl očima příjezdovou cestu. Žádná změna. Vstoupil do druhé ložnice a do nosu jej okamžitě udeřila těžká nezaměnitelná vůně levandulového oleje. Na podlaze ležela vybledlá jemná předložka a přes postel byla přehozená květovaná prošívaná přikrývka. Stejná skříň jako ve vedlejším pokoji měla navíc na obou dveřních křídlech zrcadla. Vevnitř objevil Gabriel ženské šaty. Renata Hoffmannová mu řekla, že Vogel je starý mládenec. Tak komu ty šaty patří?

Na nočním stolku s krajkovým prostíráním ležela velká Bible vázaná v kůži. Gabriel ji uchopil za hřbet a spěšně prolistoval. Na

zem vypadla fotografie. Rychle na ni zaměřil světlo baterky. Díval se na ženu, velmi mladého chlapce a muže ve středním věku usazené na dece na rozkvetlé alpské louce. Žena držela muže

kolem ramen, všichni se usmívali. Ačkoli někdo pořídil snímek před třiceti až čtyřiceti lety, nebylo pochyb, že onen muž je Ludwig Vogel. Ale co ta žena? *Erichovi, vroucně milující Monika*. Třetí z obrázku, hezký a perfektně upravený chlapec, mu připadal povědomý.

Zvenčí zaslechl tlumený rachot. Přeběhl k oknu, odhrnul záclonu a spatřil pár předních světel nějakého automobilu, který se příjezdovou cestou pomalu blížil k domu.

Zasunul fotografii do kapsy a seběhl po schodech dolů. Do haly proudilo světlo reflektorů příjíždějícího auta. Vracel se po svých stopách - přes kuchyň a spíž, dolů zadním schodištěm - až se znovu objevil v šatně. Nad sebou slyšel dusot kroků; někdo už byl v domě. Potichu otevřel dveře, vyklouzl ven a stejně tiše za sebou zavřel.

Držel se pod okapy a obešel stavení až k hlavnímu vchodu. Sportovní dodávka s náhonem na všechna čtyři kola parkovala pár metrů před domem. Řidič nechal přední světla zapnutá a dveře otevřené. Gabriel jasně rozpoznal elektronické pípání zabezpečovacího systému. Klíčky zůstaly v zapalování. Potichu vlezl do auta, vytáhl je a odhodil daleko do tmy.

Přeběhl louku a pustil se dolů po svahu. Těžké boty a mokrý sníh mu připomněly noční můry. Ledovým vzduchem se mu ježily chlupy na krku. Když zatočil k poslednímu ohybu lesní cesty, všiml si, že branka je otevřená. U jeho auta stál nějaký muž a svítil baterkou dovnitř.

Z konfrontace s jedním mužem neměl Gabriel žádné obavy. Dva lidé, na druhou stranu, to bylo úplně něco jiného. Rozhodl se pro útok dřív, než muž z chaty stihne seběhnout dolů k nim. *Zařval* na neznámého německy: „Vy tam! Co to děláte s mým autem?“

Muž se prudce otočil a posvítil Gabrielovi přímo do obličeje. Žádný jeho pohyb nenaznačoval, že by hledal zbraň. Gabriel pořád

utíkal, nepřestával hrát roli rozzuřeného řidiče, jehož auto se někdo pokouší vykrást. Pak vytáhl z kapsy kabátu baterku a rozmáchl se k ráně do obličeje.

Neznámý v sebeobraně zvedl ruku a Gabrielův útok zpomalila těžká bunda. Gabriel nechal baterku baterkou a vši silou kopl muže do kolena. Ten hlasitě zasténal, ale napřáhl se k protiúderu. Gabriel ustoupil o krok zpátky a lehce se útoku vyhnul, dávaje přitom dobrý pozor, aby ve sněhu neztratil rovnováhu. Jeho protivník byl statný muž, asi o deset centimetrů vyšší a nejméně pětadvacet kilo těžší. Pokud se šarvátka změní v zápas, bude výsledek ve hvězdách.

Další prudká rána těsně minula Gabrielovu bradu. Muž široký rozmach neustál, a jak se zapotácel, svěsil pravou ruku z náprahu dolů. Gabriel toho využil, popadl ji a přistoupil k muži o krok blíž. Loktem jej dvakrát udeřil do lícní kosti, vědomě se vyhýbaje smrtící zóně před uchem. Omráčený muž se svezl do sněhu. Gabriel jej návdavkem uhodil svítilnou do hlavy a protivník ztratil vědomí.

Gabriel se ohlédl přes rameno. Na pěšině se nikdo neobjevil. Rozepnul zip mužovy bundy a hledal náprsní tašku. Našel ji ve vnitřní kapse; uvnitř byl služební odznak. Nezajímalo ho jméno, ale úřad, pro který muž pracoval. A zjistil, že člověk, jenž mu v bezvědomí leží u nohou, je příslušník státní policie.

Gabriel ho pořádně prohledal. V náprsní kapse saka objevil malý policejní zápisník vázaný v kůži. Na první straně bylo dětskými tiskacími písmeny napsáno poznávací číslo Gabrielova pronajatého auta.

10 KAPITOLA

VÍDEŇ

Dalšího rána během cesty do Vídně Gabriel dvakrát telefonoval. Nejprve na jedno z čísel izraelské ambasády. Představil se jako Kluge, což bylo jedno z jeho mnoha krycích jmen pro telefonické spojení, a potvrdil schůzku s panem Rubinem z konzulátu. Po chvilce se na druhém konci ozvalo: „Opernpassage - znáte to tam?”

Gabriel poněkud popuzeně odvětil, že zná. Opernpassage byl špinavý průchod pod Karlovým náměstím.

„Když do něj vejdete ze severního konce,” pokračoval hlas, „asi tak v polovině narazíte na obchod s klobouky, po vaší pravé ruce. Přesně v deset projděte kolem.”

Gabriel zavěsil a vytočil číslo Maxe Kleina. Telefon nikdo nezvedal. Gabriel položil sluchátko a chvíli přemýšlel, kde by stařec mohl být.

Do setkání s kurýrem zbývalo devadesát minut. Rozhodl se, že se mezitím zbaví půjčeného auta. Situace však vyžadovala velmi opatrný přístup. Gabriel sebral policistovi zápisník, ale pokud by se přece jen nějakým zázrakem rozpomenul na poznávací značku vypůjčeného auta i poté, co se probere z bezvědomí, zabere mu pouhých pár minut vysledovat je do vídeňské půjčovny a k Izraelci jménem Gideon Argov.

Gabriel přešel most přes Dunaj a pokračoval kolem moderního komplexu OSN. Našel místo na parkování vzdálené asi pět minut chůze od stanice metra a zajel tam. Zvedl kapotu, uvolnil kabely z akumulátoru a zkusil nastartovat. Spokojen s tichem po otočení klíčku kapotu zavřel a odešel.

Z telefonní budky v metru zavolal do půjčovny a oznámil, že kvůli závadě bude muset vůz někdo vyzvednout. Neopomněl přibarvit hlas rozhořčením a operátorovi na druhé straně linky

nezbývalo, než se kajícně omluvit. V jeho hlase nebyly patrné žádné známky toho, že by společnost kontaktovala policie ohledně vloupání předchozí noci v Solnohradsku.

Do stanice přijel vlak, a tak Gabriel zavěsil a nastoupil do posledního vagonu. O patnáct minut později už vcházel do Opernpassage - ze severního konce, přesně podle instrukcí z velvyslanectví. V tu dobu byl podchod plný lidí, kteří denně dojížděli do práce a trousili se z Karlova náměstí. Vzduchem se nesla těžká vůně rychlého občerstvení a cigaret. Ke Gabrielovi přistoupil podle všeho zdrogovaný Albánec a žádal o peníze na jídlo. Gabriel proklouzl beze slova kolem něj a razil si cestu ke kloboučnictví.

Muž z ambasády právě vycházel z obchodu. Měl blond vlasy a modré oči, na sobě nepromokavý plášť a šálu pevně omotanou kolem krku. V pravé ruce držel igelitovou tašku se jménem kloboučnictví. Znali se, jmenoval se Ben-Avraham.

Bok po boku kráčeli k východu na druhé straně pasáže. Gabriel mu předal obálku se všemi materiály, které se mu podařilo od příjezdu do Rakouska shromáždit: složkou od Renaty Hoffmannové, hodinkami a prstenem ze skříně Ludwiga Vogela, fotografií schovanou v Bibli. Ben-Avraham hodil obálku do tašky.

„Dones to domů," řekl Gabriel. „Rychle."

Ben-Avraham krátce přikývl. „A komu od Krále Saula je to určeno?"

„Nikomu."

Ben-Avraham významně povytáhl obočí. „Znáš pravidla. Všechno musí projít ústředím."

Gabriel kývl hlavou směrem k tašce. „Tohle ne," řekl. „Je to pro Ariho."

Dorazili na konec průchodu. Gabriel se obrátil a vydal nazpět. Ben-Avraham jej beze slova následoval. Gabriel věděl, co se honí příteli hlavou. Má porušit puntičkářské nařízení Ústavu a riskovat hněv Lvův - který nic nemiloval na světě tak jako vynucovat si puntičkářské plnění svých nařízení - anebo prokázat službu Gabrielu Allonovi a Arielu Shamronovi? Nerozmýšlel se však dlouho; ostatně, Gabriel s tím počítal. Lev nebyl typ člověka, který

by své muže motivoval k oddanosti. Byl muž tohoto okamžiku, ale Shamron byl *memun*, a *memun* je věčný.

Pohledem očí naznačil Gabriel Ben-Avrahamovi, že může jít, a dalších deset minut strávil procházením po Opernpassage ve snaze objevit případného pronásledovatele. Pak se vrátil na ulici. Z veřejného telefonu podruhé zkusil zavolat Maxi Kleinovi. Stále žádná odpověď.

Nastoupil na tramvaj a přes celé centrum dojel až do druhého obvodu. Chvilí mu trvalo, než našel Kleinův dům. Ve vstupní hale zazvonil na příslušné tlačítko a čekal. Bezvýsledně. Z jednoho bytu vykoukla postarší žena v květovaných šatech, domovnice, a podezřívavě si ho prohlížela.

„Koho hledáte?“

Gabriel popravdě odpověděl.

„Dopoledne chodívá do synagogy. Tam už jste to zkoušel?“

Židovská čtvrť se nacházela na druhém břehu Dunaje, sotva deset minut chůze daleko. Synagogu jako obvykle hlídala ozbrojená stráž. Přestože se prokázal izraelským cestovním pasem, musel Gabriel projít magnetometrem, než ho vpustili. Z košíku si vzal *kipu* a před vstupem do svatyně si ji nasadil na hlavu. Několik starých mužů se modlilo blízko bímy, ale ani jeden z nich nebyl Max Klein. Zeptal se strážného, jestli ho tam to ráno viděl. Ten v odpověď zakroutil hlavou a poradil Gabrielovi, ať se zastaví v Židovské obci.

Gabriel zaklepal na vedlejší dveře. Přivítala ho ruská Židovka Natálie. Ano, Max Klein dopoledne obvykle tráví v obci, ale dnes ho neviděla. „Někdy naši staří členové chodívají posedět do kavárny Schottenring,“ dodala. „Je to číslo devatenáct. Tam byste ho možná mohl najít.“

V kavárně skutečně seděla skupinka vídeňských Židů starší generace, jenže opět bez Kleina. Gabriel se otázal, jestli tam to dopoledne byl. Šest šedivých hlav zavrtělo v zápornou odpověď.

Gabriel bezmocně zamířil přes most zpátky na druhý obvod ke Kleinovu domu. Znovu zkoušel zvonit, znovu nikdo neodpovídal. Nakonec zaklepal na dveře bytu správcové. Při opětovném pohledu na Gabrielův obličej žena zbledla.

„Počkejte,“ hlesla, „jen najdu klíč.“

Domovnice odemkla dveře, ale dřív než vstoupila, hlasitě zavolala Kleinovo jméno. Když se neozvala žádná odpověď, vešli s Gabrielem dovnitř. V bytě byly zatažené závěsy, obývací pokoj zahalen v polotmě.

„Pane Kleine?“ zvolala znovu žena. „Jste doma? Pane Kleine!“

Gabriel otevřel dveře do kuchyně a nahlédl dovnitř. Na stolku stál talíř s netknutou večeří. Gabriel pokračoval chodbou dál, zastavil se jen u koupelny, ale ta byla prázdná. Dveře ložnice byly zamčeny. Gabriel na ně zabušil a zavolal Kleinovo jméno. Žádná odpověď.

Mezitím přišla domovnice. Podívali se na sebe a ona přikývla. Gabriel chytil oběma rukama za kliku a ramenem vrazil do dveří. Dřevo povolilo a on vklopýtal do pokoje.

I v této místnosti byly závěsy zataženy, stejně jako v obývacím pokoji. Gabriel šátral rukou po stěně, až našel vypínač, a rozsvítil. Lampička na nočním stolku stačila právě na to, aby osvětila postavu ležící bez hnutí na posteli.

Domovnice zalapala po dechu.

Gabriel se naklonil nad Maxe Kleina. Jeho hlava vězela v plastickém pytlíku a krk měl stažený zlatavým lankem. Přes zamlžený igelit na něj zíraly dvě vyděšené oči.

„Zavolám policii,“ vydechla správcová.

Gabriel se posadil do nohou postele a schoval hlavu do dlaní.

Policie přijela až za dvacet minut. Podle lhostejnosti, s jakou k případu přistupovali, se dalo soudit, že ho pokládají za sebevraždu. Pro Gabriela to vlastně znamenalo štěstí, protože podezření z vraždy by toto setkání mohlo významně ovlivnit. Vyslychali jej dvakrát. Jednou uniformovaní úředníci, kteří na místo činu dorazili jako první, a podruhé detektiv státní policie Greiner. Gabriel uvedl, že se jmenuje Gideon Argov a že pracuje pro

jeruzalémskou pobočku WCI. Že přijel do Vídně po onom nešťastném výbuchu za svým přítelem Elim Lavonem. Že Max Klein je starý známý jeho otce a ten že ho poprosil, aby se za ním zastavil a poptal se, jak se mu daří. O setkání přede dvěma dny se nezmínil, a stejně tak si nechal pro sebe Kleinovo podezření ohledně Ludwiga Vogela. Policisté zkoumali jeho pas i navštívenku. Zapsali si telefonní čísla do malých černých notýsků a vyjádřili upřímnou soustrast. Domovnice jim nabídla čaj. Vše se odehrávalo v rámci zdvořilostních frází.

Nedlouho po poledni přijela pro tělo sanitka. Detektiv dal Gabrielovi svou navštívenku a propustil ho. Gabriel vyšel na ulici a zabočil za první roh. Ve ztemnělém průchodu se opřel o umazanou cihlovou zeď a zavřel oči. Sebevražda? V žádném případě. Člověk, jenž se dokázal vypořádat s hrůzami Osvětimi, rozhodně nespáchal sebevraždu. Zavraždili ho a Gabriel se nemohl zbavit hlodavého pocitu viny. Byl blázen, že nechal Kleina bez ochrany.

Vydal se zpátky do hotelu. Hlavou mu vířily obrazy případu jako ústřížky nedokončené malby: Eli Lavon na nemocničním lůžku, Ludwig Vogel v kavárně Central, příslušník státní policie v Solnohradsku, mrtvola Maxe Kleina s igelitovým sáčkem přes hlavu. Každá událost představovala další závaží na misce vah, jejichž jazýček se povážlivě vychyloval. Gabriel se obával, že další obětí by se mohl stát on sám, a rozhodl se odjet z Rakouska, dokud je čas.

V hotelu požádal recepčního, aby mu připravil účet, a vyšel po schodech do svého pokoje. Přestože měl na dveřích visačku NERUŠIT, byly otevřeny dokořán a zevnitř se ozývalo několik hlasů. Dva muži v civilních šatech se právě dívali pod matraci postele. Třetí, očividně jejich nadřízený, seděl za stolem a sledoval je s výrazem znuděného fanouška na sportovním utkání. Když spatřil Gabriela stát ve dveřích, pomalu vstal a dal ruce v bok. Na misku vah právě dopadlo poslední závaží.

„Dobré odpoledne, Allone," pozdravil Manfred Kruz.

11 KAPITOLA

VÍDEŇ

„Pokud právě zvažujete možnosti úniku, vězte, že všechny východy jsou zablokované a pod schodištěm stojí obrovský muž, který se moc těší na příležitost vás odstranit.“ Kurz stál lehce natočen. Zíral na Gabriela přes rameno soustředěně jako šermíř; napřáhl k němu ruku dlaní vzhůru v konejšivém gestu. „Není nutné, aby se situace vymkla kontrole. Vstupte a zavřete za sebou.“

Měl stále stejný hlas - tichý, nepřírozeně klidný jako hlas zřízence pohřebního ústavu, jenž truchlícím pomáhá vybírat rakev. Jen byl o třináct let starší - kolem mazaných úst se objevily vrásky, kdysi štíhlé tělo nabralo pár kil. A soudě dle perfektně střižených šatů a namyšleného vystupování musel povýšit. Gabriel neuhnul pohledu jeho černých očí. V zádech cítil přítomnost dalšího muže. Překročil práh a zabouchl dveře. Zaslechl tlumenou ránu následovanou několika německými nadávkami. Kruz znovu zvedl dlaň, tentokrát jako pokyn, aby Gabriel zůstal stát.

„Jste ozbrojen?“

Gabriel pomalu zavrtěl hlavou.

„Nebude vám vadit, když se o tom přesvědčím sám?“ otázel se Kruz. „Máte přece jen takovou pověst.“

Gabriel zvedl ruce. Strážník, který prve stál za jeho zády na chodbě, mezitím vstoupil do pokoje a začal jej prohledávat - odborně a velmi důkladně - od krku až ke kotníkům. Kruze výsledek zjevně zklamal.

„Odložte si bundu a vytáhněte všechno z kapes.“

Gabriel se k tomu neměl, a tak jej strážný popohnal bolestivým úderem do ledvin. Gabriel si rozepnul bundu a podal ji Kruzovi, který ji důkladně prohledal.

„Vytáhněte všechno z kapes kalhot.“

Tentokrát Gabriel vyhověl bez okolků. Výsledkem bylo několik mincí a sežmoulaný kousek lístku na tramvaj. Kruz pohlédl na dva důstojníky, kteří se stále věnovali matraci, a přikázal jim vrátit postel do původního stavu. „Pan Allon je profesionál," prohlásil. „Tady nic nenajdeme."

Matrace dopadla s plesknutím na pružinovou konstrukci. Kruz jim mávnutím ruky přikázal, aby odešli z pokoje. Pak se znovu posadil za stůl a pokynul na postel.

„Udělejte si pohodlí."

Gabriel zůstal stát.

„Jak dlouho jste ve Vídni?"

„To mi povězte sám."

Kruz ocenil profesní kompliment krátkým pousmáním. „Přiletěl jste do Vídně předvčerejškem v noci přímou linkou z Ben-Gurionova letiště. Poté, co jste se ubytoval v tomto hotelu, jste několik hodin strávil u svého přítele Eliho Lavona."

Kruz se odmlčel. Gabriel přemýšlel, co všechno je mu o jeho pobytu ve Vídni známo. Ví o setkání s Maxem Kleinem a Rebekou Hoffmannovou? A s Ludwigem Vogelem v kavárně Central? O jeho výletě do Solnohradska? I kdyby ano, nedalo se od Kruze čekat, že mu to řekne. Neprozradil by nic, pokud by k tomu neměl pádný důvod. Gabriel si jej v mysli představoval jako bezcitného hráče.

„Proč jste mě nezatkli dřív?"

„Nezatkl jsem vás ani teď." Kruz si připálil cigaretu. „Původně jsme chtěli porušení dohody z vaší strany tolerovat. Domnívali jsme se totiž, že jste přijel kvůli zraněnému příteli. Brzy se však ukázalo, že máte v plánu na vlastní pěst pátrat po okolnostech, které vedly k výbuchu. Což ze zřejmých důvodů nemohu dovolit."

„Jistě," pokýval hlavou Gabriel, „ze zřejmých důvodů."

Kurz chvíli pozoroval kouř stoupající z rozžhaveného konce cigarety. „Měli jsme dohodu, pane Allone. Za žádných okolností jste se do této země neměl vracet. Nemáte tady co dělat. Je mi jedno, jestli máte starost o kamaráda. Tohle vyšetřování vedeme my, a nepotřebujeme žádnou pomoc od vás, ani vašeho Ústavu."

Kruz pohlédl na hodinky. „Za tři hodiny odlétá z Vídně letadlo společnosti El Al. Vy v něm budete sedět. Já vám tady budu dělat společnost, zatímco se budete balit.“

Gabriel se rozhlédl po oblečení rozházeném po zemi. Nadzvedl víko kufru; podšívka byla rozřezaná. Kruz pokrčil rameny - *Co jste čekal?* Gabriel se sehnul a začal své věci sbírat z podlahy. Kruz vyhlédl francouzskými dveřmi ven a pomalu kouřil.

Po chvíli se otázel: „Ještě je naživu?“

Gabriel se pomalu otočil a zavrtil se pohledem do Kruzových černých očí: „Máte na mysli mou ženu?“

„Ano.“

Gabriel pomalu zavrtěl hlavou: „O mojí ženě nemluvte, Kruzi.“

Kruz se ušklíbl. „Nezačnete mi opět vyhrožovat, že ne, Allone? Mohlo by se mi zachtít vzít vás do vazby na důkladnější výsledky ohledně vašich aktivit v tomto městě.“

Gabriel nereagoval.

Kruz zamáčkl cigaretu. „Sbalte si věci, Allone. Nechcete přece zmeškat svůj let.“

ČÁST DRUHÁ – Sál jmen

12 KAPITOLA

JERUZALÉM

Světla Ben-Gurionova letiště ozařovala noční Pobřežní planinu. Gabriel se naklonil k okýnku a pozoroval blížící se přistávací dráhu. Podehtovaný makadam se v nočním dešti leskl jako sklo. Když letadlo zastavilo, všiml si Gabriel muže z bulváru Krále Saula. Stál schován pod deštníkem u paty přistaveného schodiště. Gabriel si dal pozor, aby z letadla vycházel jako poslední.

Do letištní haly vstoupili zvláštním vchodem pro vládní představitele a zahraniční hodnostáře. Muž z ústředí patřil k těm Lvovým žákům, kteří agenti z terénu pokládali za omezence, jimž nejvíc prospěje velení nadřízených. Gabriel krácel krok před ním.

„Šéf chce, abyste se u něj zastavil.“

„To by zajisté rád, ale já jsem dva dny nespál a jsem docela unavený.“

„Šéfa nezajímá, jestli jste unavený. Kdo si sakra myslíte, že jste, Allane?“

Ani v chráněném prostoru Ben-Gurionova letiště Gabriel neslyšel rád své pravé jméno vysloveno nahlas. Prudce se otočil. Muž z ústředí pozvedl ruce na znamení kapitulace. Gabriel se obrátil a odkráčel pryč. Lvův vyslanec měl dost rozumu na to, aby ho nenásledoval.

Venku déšť bušil do chodníku. To určitě zařídil Lev, pomyslel si Gabriel, když se utíkal schovat pod stříšku stanoviště taxislužby a

přemítal, kam jít. V Izraeli neměl žádné bydliště; Ústav byl jeho jediným domovem. Obvykle přespával v jednom z konspiračních bytů nebo v Shamronově vile v Tiberiadě.

U kruhového objezdu se objevil černý peugeot. Pod tíhou pancérů se celá karoserie svezla hluboko pod běžnou normu na odolné závěsy kol. Auto zastavilo přímo před Gabrielem a neprůstřelné okénko zadních dveří sjelo kousek dolů. Gabriel okamžitě ucí-

til známý hořký pach tureckého tabáku. Zahlédl ruku posetou jaterními skvrnami a protkanou modrými žilami. Pobízela jej, aby vystoupil z přístřešku.

Peugeot se rozjel dřív, než Gabriel stačil zabouchnout dveře. Shamron nikdy nevydržel dlouho na jednom místě. Kvůli Gabrielovi típl cigaretu a na několik vteřin stáhl obě okýnka, aby vyvětral vzduch nasáklý kouřem. Když je znovu vysunul, pověděl mu Gabriel o Lvově nepřívětivém přivítání. Nejprve mluvil anglicky, ale pak si uvědomil, kde je, a přepnul na hebrejštinu. „Očividně se mnou chce mluvit.“

„Ano, vím o tom,“ odvětil Shamron. „I se mnou by rád mluvil.“

„Jak se dozvěděl o Vídni?“

„No, zdá se, že po tvém vyhoštění zaskočil Manfred Kruz na zdvořilostní návštěvu na naše velvyslanectví a předvedl záchvat vzteku. Prý to nebyl hezký pohled. Ministerstvo zahraničí zuří, nejvyšší patro na bulváru Krále Saula žízni po mé krvi - a po tvé taky.“

„Co mi můžou?“

„Nic, což z tebe dělá mého dokonalého spojence - to a tvůj nesporný talent, samozřejmě.“

Auto zamířilo z letiště na dálnici. Gabriel zauvažoval, proč jedou směrem do Jeruzaléma, ale byl příliš vyčerpaný na to, aby se ptal. Zanedlouho začali stoupat Judskými horami a kabinu brzy naplnila vůně eukalyptu a mokrých borovic. Gabriel pozoroval okolní krajinu a vzpomínal, kdy se naposled prošel po své rodné

zemi. Bylo to poté, co dopadl Tárika al-Houraniho. Strávil měsíc v bezpečném bytě kousek za zdmi Starého města - zotavoval se ze střelného zranění hrudníku. To bylo před třemi lety. Uvědomil si, že pouta, která jej drží k této zemi, povolují. Přemýšlel, jestli i jeho čeká smrt v Benátkách a nedůstojný kontinentální pohřeb jako Francesca Tiepola.

„Něco mi říká, že Lev a ministerstvo zahraničí by se mohli zlobit *trošičku* méně, kdyby věděli, co v tom skutečně vězí." Shamron vytáhl obálku. „Vypadá to, že ses během krátkého výletu do Vídně docela činil. Kdo je Ludwig Vogel?"

Gabriel si opřel hlavu o sklo a vyprávěl o všem, co se mu přihodilo. Od setkání s Maxem Kleinem po krátkou návštěvu Manfreda Kruze v jeho hotelovém pokoji. Shamron zase kouřil, a přestože mu Gabriel neviděl pořádně do obličeje, poznal, že se usmívá. Umberto Conti naučil Gabriela dokonalému umění restaurátorskému, ale za dokonalou paměť vděčil Shamronovi.

„Není divu, že se tě Kruz snažil dostat z Vídně co nejrychleji," řekl Shamron. „Islámské bojové buňky?" Sarkasticky se zasmál. „To se jim hodí do krámu. Vláda přijme přihlášení k zodpovědnosti a smete celou záležitost se stolu jako projev islámského terorismu na rakouské půdě. Stopy se tak širokým obloukem vyhnou jak Vogelovi, tak Metzlerovi, což se samozřejmě hodí, obzvlášť před volbami."

„Ale co ty dokumenty ze státního archivu? Podle nich je Ludwig Vogel čistý jako lilie."

„Tak proč nastražil bombu v Eliho kanceláři a zabil Maxe Kleina?"

„Ani v jednom případě nevím, jestli za tím skutečně stojí."

„To je pravda, ale fakta na takovou možnost jednoznačně ukazují. Možná by se nám to nepodařilo prokázat u soudu, ale v novinách by se takový příběh jistě dobře prodával."

„Navrhuješ únik informací?"

„Proč Vogelovi trošku nezatopit? Uvidíme, jak zareaguje."

„Špatný nápad," pronesl odmítavě Gabriel. „Pamatuješ na Waldheima" a odhalení jeho nacistické minulosti? Rakouská vláda je odmítla jako zahraniční spekulace a nepřiměřené zasahování do

vnitřních záležitostí státu. Obyčejný Rakušan se postavil za něj, stejně jako rakouské orgány. A celá záležitost akorát přispěla k antisemitským projevům v zemi. Únik informací, Ari, není nejlepší nápad."

„Tak co navrhuješ?"

„Max Klein byl přesvědčen, že Ludwig Vogel je esesák, který se v Osvětě dopouštěl otřesných zvěstev. Podle dokumentů ze státního archivu na to byl Vogel příliš mladý - a nebyl členem SS, ale wehrmachtu. Předpokládáme však pro tuto chvíli, že Max Klein měl pravdu."

„To by znamenalo, že Ludwig Vogel je někdo jiný."

„Přesně tak," přisvědčil Gabriel. „Takže navrhuji zjistit, kdo ten člověk skutečně je."

„A jak to chceš provést?"

„Nevím jistě," přiznal Gabriel. „Ale kdyby se ty materiály z obálky dostaly do správných rukou, mohly by nám poskytnout klíč."

Shamron zamyšleně přikývl. „Měl by ses setkat s jedním mužem z Jad Vašem. Mohl by ti pomoci. Hned ráno ti s ním domluvím schůzku."

„Ještě něco, Ari. Musíme dostat Eliho z Vídně." „Čteš mi myšlenky." Shamron zvedl telefon ze středové konzoly a zmáčkl tlačítko. „U telefonu Shamron. Potřebuji mluvit s premiérem."

Jad Vašem, muzeum umístěné na Herzlově hoře v západní části Jeruzaléma, je izraelský národní památník šesti milionům Židů, kteří zmizeli při šoa. Je to také nejdůležitější světové centrum pro výzkum a dokumentaci holocaustu. Místní knihovna obsahuje více než tisíc titulů, největší a nejucelenější sbírku knih pojednávajících o holocaustu na světě. V archivech je uloženo více než osmapadesát milionů stran originálních dokumentů, včetně tisíců osobních výpovědí přeživších šoa, sepsaných, nahraných či natočených v Izraeli i jiných státech světa.

Moshe Rivlin jej očekával. Baculatý akademický pracovník s plnovousem mluvil plynne hebrejsky s těžkým brooklynským

přízvukem. Jeho specializací nebyli přeživší šoa, ale ti, kdo nesli zodpovědnost za smrt jejich rodin a přátel - Němci, kteří sloužili nacistické smrtonosné mašinerii, a tisíce neněmeckých pomocníků, kteří se dobrovolně a s nadšením účastnili vyhlazování evropského židovstva. Pracoval jako placený poradce Odboru pro zvláštní vyšetřování pod Ministerstvem spravedlnosti Spojených států - sbíral písemné důkazy proti nacistickým válečným zločincům a prohledával Izrael skrz naskrz ve snaze objevit pamětníky.

Rivlin provedl Gabriela archivem do hlavní čítárny. Do překvapivě malé místnosti proudilo světlo velkými okny s výhledem na kopce západního Jeruzaléma. Dva badatelé seděli shrbení nad knihami, další hleděl bez hnutí na monitor mikrofilmového čtecího přístroje. Když Gabriel poprosil o trochu víc soukromí, zavedl ho Rivlin do ještě menší postranní místnosti a zavřel silné skleněné dveře. Gabriel odvyprávěl poněkud vylepšenou verzi svého příběhu, nicméně žádnou zásadní informaci nevynechal. Ukázal Rivlinovi všechny materiály, které se mu podařilo ve Vídni získat: složku ze státního archivu, fotografii, hodinky a prsten. Upozornil Rivlina na nápis vyrytý na vnitřní straně prstenu; vědec si ho přečetl a prudce vzhlédl.

„Ohromující," zašeptal.

„Co to znamená?"

Rivlin se postavil. „Musím zajít pro nějaké dokumenty do archivu. Bude to chvíli trvat."

„Jak dlouho?"

Archivář pokrčil rameny. „Hodinu, možná míň. Už jste se byl někdy podívat v památníku?"

„Nebyl jsem tam od školních let."

„Jděte se projít." Rivlin poplácal Gabriela po rameni. „A za hodinu se vraťte."

Gabriel se vydal cestičkou lemovanou borovicemi a kamenným průchodem došel do temného Památníku dětí. Pět svící, jež se

nekonečně odrážely v zrcadlech, vytvářelo zdání hvězdné galaxie, zatímco hlas z magnetofonu odříkával jména mrtvých.

Vyšel zpět do slunečního svitu a pokračoval k Sálu vzpomínek. Několik minut stál nehnutě před věčným plamenem, který se třepotal uprostřed čedičového kamene, v němž byly vyryty názvy historicky neblaze proslulých měst: Treblinka, Sobibor, Majdanek, Bergen-Belsen, Chelmno, Osvětim...

V Sálu jmen neplály žádné plameny a nestály tam ani žádné sochy; byl plný nesčetných pořadačů s Listy svědectví. Každý z nich nesl příběh jednoho mučedníka: jméno, datum a místo narození, jména rodičů, bydliště, profese, místo úmrtí. Příjemná žena jménem Shoshanna vyhledala v počítačové databázi Gabrielovy prarodiče, Viktora a Sálu Frankelovy. Vytiskla dva listy a se smutkem v očích podala Danielovi. Úplně dole na každé straně stálo jméno osoby, která informace dodala: Irena Allonová, Gabrielova matka.

Zaplatil za tisk malý poplatek, za každý list dva šekely, a přesunul se o jedny dveře dál, do Muzea umění holocaustu, které obsahuje největší sbírku umění doby holocaustu na světě. Jak procházel galeriemi, připadalo mu téměř nemožné pochopit nehynoucího lidského ducha, díky němuž vznikalo *umění* v podmínkách neskutečného strádání, otročiny a nepředstavitelné brutality. Jeho práce mu najednou připadala naprosto bezvýznamná. *Co mají mrtví svatí v muzeu církve společného s čímkoli jiným?* Mario Delvecchio, domýšlivý ješitný Mario Delvecchio se najednou nezdál vůbec důležitý.

V poslední místnosti byla zvláštní výstava dětského umění. Při pohledu na uhlovou skicu oboupohlavního dítěte krčícího se před obrovitou postavou důstojníka SS se mu udělalo nevolno.

Pohlédl na hodinky; šedesát minut uplynulo. Vyšel z Muzea umění a spěchal zpátky do archivu, aby si poslechl výsledky Rivlinova pátrání.

Moshe Rivlin nervózně přecházel po pískovcovém nádvoří před archivem. Chytil Gabriela za paži a vedl ho do malé místnosti, kde se

hodinu předtím rozloučili. Čekali na ně dva tlusté spisy. Rivlin jeden z nich otevřel a podal Gabrielovi fotografii: Ludwig Vogel v uniformě SS sturmbannfuhrera.

„Je to Radek," zašeptal Rivlin a jen těžko potlačoval vzrušení. „Myslím, že jste našli Ericha *Radeka!*“

13 KAPITOLA

VÍDEŇ

Téhož rána dorazil do Vídně Konrad Becker ze společnosti Becker & Puhl se sídlem na Talstrasse č. 26 v Curychu. Co nejrychleji prošel pasovou kontrolou a zamířil do příletové haly. Tam na něj čekal uniformovaný řidič s cedulí HERR BAUER. Klient vyžadoval zesílená bezpečnostní opatření. Becker onoho zákazníka neměl rád - a nedělal si iluze ani o jeho zdroji financí - jenže taková už je povaha soukromých účtů švýcarských bank, a Konrad Becker byl jejich nadšeným zastáncem. Kdyby byl kapitalismus náboženstvím, Becker by stál v čele extremistické skupiny. Podle jeho učeného názoru náleželo člověku božské právo vydělávat peníze bez vládních omezení, a také je kdekoliv schovávat. Vyhýbat se daním nebyla věc volby, ale morální povinnost. V uzavřeném světě švýcarských bank byl Becker věhlasný naprostou diskrétností. Což byl také hlavní důvod, proč mu byl účet svěřen.

O dvacet minut později zastavilo auto před andesitovým domem v prvním obvodě. Podle Beckerových instrukcí řidič dvakrát zatroubil. Zanedlouho se pomalu otevřela železná brána, a když automobil vjížděl na příjezdovou cestu, vyšel předním vchodem téměř padesátiletý muž s postavou a pohyby sjezdaře a seběhl dolů po schodech. Jmenoval se Klaus Halder.

Halder otevřel dveře automobilu a zavedl Beckera do vstupní haly. Jako obvykle požádal bankéře, aby otevřel kufřík, a zkontroloval ho. Došlo i na poněkud ponižující postoj po vzoru Leonarda - s pažemi a nohama doširoka roztaženými - a důkladnou prohlídku ručním magnetometrem.

Konečně mohl Becker vstoupit do salonu, společenské místnosti ve vídeňském stylu - rozlehlé a pravidelné, se zdmi natřenými nažluto a smetanovými lištami nad krbovou římsou. Nábytek

pocházel z doby baroka a byl potažen pestrým brokátem. Na římse neslyšně tikaly pozlacené hodiny. Každý kus nábytku, každá lampa i ozdoba se doplňovaly. Pokoj zařizoval člověk, který měl dost peněz, ale ani vkus mu nechyběl.

Klient, pan Vogel, seděl pod portrétem, který podle Beckera vypadal na práci Lucase Cranacha staršího. Pomalu vstal a napřáhl pravici. Tvořili nesourodý pár: vysoký Vogel s germánskými rysy, jasně modrýma očima a bílými vlasy, a na druhé straně Becker, malý, plešatý světoobčan, jehož světonázor pramenil z rozmanité povahy klientů. Vogel pustil bankéřovu ruku a pokynul k prázdnému křeslu. Becker se posadil a z kufříku vytáhl účetní knihu vázanou v kůži. Zákazník důstojně přikývl. Na nezávaznou společenskou konverzaci jej nikdy neužilo.

„Podle výpisu z dnešního rána," řekl Becker, „je hodnota peněz na vašem účtu dvě a půl miliardy dolarů. Zhruba jedna miliarda je uložena v hotovosti, rovnoměrně rozdělená mezi dolary a eura. Zbytek jsou investice - obvyklé cenné papíry, dluhopisy, obligace, a podstatná část je investována také do nemovitostí. Abychom mohli účet zrušit, začali jsme odprodávat podíly na nemovitostech. V době globálního obchodu to trvá déle, než jsme čekali."

„Kdy skončíte?"

„Cílové datum jsme si stanovili na konec měsíce. I kdyby se nám ho nepodařilo dodržet, finančních částek se začneme zbavovat hned, jakmile obdržíme dopis od nového kancléře. Instrukce jsou v tomto případě velice přísné. Dopis musí být doručen do vlastních rukou přímo mně do kanceláře v Curychu, ne déle než týden poté, co bude kancléř uveden do úřadu. Musí být napsán na hlavičkovém papíře kancléřství a musí nést kancléřův vlastnoruční podpis."

„Ujišťuji vás, že ho budete mít včas k dispozici." „Jelikož předpokládám, že vyhraje pan Metzler, začal jsem se shánět po těch, kterým máme zaplatit. Jak sám dobře víte, jsou rozeseti od Evropy po Střední východ, Jižní Ameriku a Spojené státy. Zkontaktoval jsem také ředitele Vatikánské banky. Jak se dalo čekat, vezmeme-li v úvahu stav konta Svaté stolice, byl mým telefonátem velmi potěšen."

„Jak by ne? Čtvrt miliardy dolarů je docela dost peněz."

Bankéř se opatrně pousmál. „Ano, ale ani Svatý otec se nedozví o pravém zdroji financí. Co se Vatikánu týká, peníze věnoval bohatý sponzor, jenž si přeje zůstat v anonymitě.”

„A pak tady máme váš podíl,” podotkl Vogel.

„Podíl *pro banku* tvoří sto milionů dolarů splatných po rozdělení celé hotovosti.”

„Sto milionů dolarů plus veškeré poplatky za transakce, které se za ty roky nasbíraly, a procentový podíl, jenž si odečítáte z každoročního zisku. Díky tomu účtu se z vás stal velmi bohatý muž.”

„Vaši přátelé se o ty, kdo jim v jejich snažení pomáhali, velmi dobře postarali.” Bankéř zavřel desky s tlumeným bouchnutím, založil ruce a chvíli je zamyšleně pozoroval. Pak znovu promluvil: „Obávám se však, že se vyskytly nečekané... *komplikace*.”

„Jaké komplikace?”

„Vypadá to, že někteří z těch, kteří měli dostat určitý finanční obnos, v poslední době za záhadných okolností poumírali. Naposled ten Syřan. Zavraždili ho v pánském klubu v Istanbulu, v náručí ruské prostitutky. I tu dívku zabili. Otřesný pohled.”

Vogel smutně zavrtěl hlavou. „Někdo mu měl poradit, aby se takovým místům vyhýbal.”

„Vy jako majitel čísla účtu a hesla budete mít pod kontrolou všechny fondy, které nebudou určeny k likvidaci. Tak je to ujednáno.”

„Jaké štěstí.”

„Doufejme, že Svatého otce nepotká stejný osud jako ty ostatní.” Bankéř si sundal brýle a hledal na sklíčcích imaginární smítka nečistot. „Cítím jako svou povinnost vám připomenout, pane Vogele, že jsem jediný člověk s pravomocí zlikvidovat vaše účty. V případě mého úmrtí přejdou tyto pravomoci na mého společníka, pana Puhla. Pokud to bude smrt násilná či zemřu za nevyjasněných okolností, bude účet zmrazen do doby, než se okolnosti objasní. A pokud se neobjasní, stane se z něj mrtvé konto. Jistě vám nemusím vysvětlovat, co se ve Švýcarsku s mrtvým kontem stane.”

„Nakonec se stane majetkem banky.”

„Správně. No, možná byste to mohl dát k soudu, ale to byste se vystavil spoustě nepříjemných otázek o původu peněz - otázek, které

by ani švýcarské banky, ani vláda nerady řešily veřejně. Jistě si umíte představit, že takové vyšetřování by nebylo příjemné nikomu ze zainteresovaných."

„Tak na sebe dávejte pozor, pane Beckere, už kvůli mně. Vaše zdraví a bezpečnost jsou pro mě maximálně důležité."

„To rád slyším. Budu se těšit na kancléřův dopis."

Bankéř strčil účetní knihu do kufříku a zaklapl víko.

„Omlouvám se, ale hlavou mi teď proletěla ještě jedna formalita. Projednáváme-li záležitosti spojené s vaším účtem, je třeba, abyste mi sdělil jeho číslo. Abychom učinili předpisu zadost, mohl byste mi je teď odříkat?"

„Samozřejmě," souhlasil Vogel a s německou přesností odrecitoval: „Šest dva devět sedm čtyři tři pět."

„A heslo?"

„Jedna nula nula pět."

„Děkuji vám."

O deset minut později zastavilo Beckerovo auto před hotelem Ambassador. „Počkejte tady," přikázal řidiči. „Za pět minut budu zpátky."

Prošel vstupní halou a výtahem vyjel do čtvrtého patra. Vysoký Američan v pomačkaném saku a s pružovanou kravatou jej uvedl do pokoje číslo 417. Nabídl Beckerovi drink a cigaretu, ale bankéř obojí odmítl. Nikdy se tabáku ani nedotkl. Ale to se teď možná změní.

Američan natáhl ruku pro kufřík a Becker mu jej bez okolků předal. Američan zvedl víko a odtrhl falešnou podšívku, pod kterou se skrývalo miniaturní nahrávací zařízení. Vytáhl minikazetu a vložil ji do přehrávače. Zmáčkl tlačítko REWIND a potom PLAY. Kvalita zvuku byla pozoruhodně vysoká.

„Abychom učinili předpisu zadost, mohl byste mi je teď odříkat?"

„Samozřejmě. Šest dva devět sedm čtyři tři pět."

„A heslo?"

„Jedna nula nula pět."

„Děkuji vám.“

STOP.

Američan vzhlédl a usmál se. Bankéř vypadal, jako by jej právě přistihli při nevěře s manželčinou nejlepší kamarádkou.

„Odvedl jste dobrou práci, pane Beckere. Jsme vám zavázáni.“

„Právě jsem se provinil proti většímu počtu švýcarských zákonů o bankovním tajemství, než jsem schopen spočítat.“

„Pravda, ale ty zákony nestojí za nic. A kromě toho, dostanete sto milionů dolarů. *Plus* banku.“

„Jenže ta banka už nepatří mně, nebo snad ano? Ted přece patří vám.“

Američan složil ruce v klíně a nic neříkal. Nemínil Beckera urážet popíráním zcela jasného faktu.

14 KAPITOLA

JERUZALÉM

Kdo je Erich Radek, Gabriel netušil. A tak mu to Rivlin objasnil.

Erich Wilhelm Radek se narodil v roce 1917 ve vesnici Alberndorf, asi padesát kilometrů na sever od Vídně v rodině policejního důstojníka. Navštěvoval místní gymnázium, vynikal v matematice a fyzice. Posléze získal stipendium na Vídeňské univerzitě, kde studoval stavební inženýrství a architekturu. Podle univerzitních záznamů byl Radek nadaný student s velmi dobrými výsledky. Také se aktivně věnoval pravicové křesťanské politice.

V roce 1937 požádal o vstup do nacistické strany. Byl přijat a dostal členské číslo 57984567. Přidružil se rovněž k Rakouské legii, ilegální nacistické polovojenské organizaci. V březnu 1938, v době, kdy probíhal anšlus Rakouska, se přihlásil k SS. Modrookého Radeka s blondatými vlasy a štíhlou sportovní postavou označila rasová komise SS jako „čistý nordický typ“, a po puntičkářské prověrce jeho původu také jako člověka oproštěného od židovské a jiné neárijské krve, čímž byl do elitního bratrstva konečně přijat.

„Tohle je kopie Radekova stranického spisu a dotazníky, které vyplňoval při vstupu do SS. Pochází z Berlínského dokumentačního centra, největšího archivu nacistických dokumentů a dokumentů SS na světě.“ Rivlin pozvedl dvě fotografie muže, jednu s portrétem zepředu a druhou z profilu. „A tady jsou jeho oficiální fotografie z SS. Vypadá přesně jako náš člověk, nemyslíte?“

Gabriel přikývl. Rivlin vrátil snímky do složky a pokračoval v přednášce z historie:

V listopadu 1938 už Radek nevěděl, co je studium, a pracoval v Centru pro židovskou emigraci, nacistickou instituci, jež kromě šíření teroru mezi rakouským židovským obyvatelstvem měla na

starosti také vyvlastňování jejich majetku. Svým počínáním je měla přimět k tomu, aby „dobrovolně“ odešli z Rakouska. Radek velmi zapůsobil na šéfa kanceláře, jimž nebyl nikdo jiný než Adolf Eichmann. Když Radek vyjádřil touhu přesídlit do Berlína, Eichmann mu ochotně pomohl. Vedle toho měl Eichmann ve Vídni obratného pomocníka, mladého rakouského nacistu Aloise Brunnera, který se nakonec podílel i na deportacích a vraždách 128 000 Židů z Řecka, Francie, Rumunska a Maďarska. V květnu 1939 byl Radek na Eichmannovo doporučení převelen do Hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně a přidělen k *sicherheitsdienstu*, nacistické bezpečnostně-technické službě známé pod zkratkou SD. Netrvalo dlouho a Radek přijímal rozkazy přímo od neblaze proslulého velitele SD, Reinharda Heydricha.

V červnu 1941 zahájil Hitler operaci Barbarossa, invazi do Sovětského svazu. Erich Radek velel jednotkám SD v oblasti, která později vešla ve známost jako Říšský komisariát Ukrajina, rozlehlý ukrajinský pás zahrnující region Volyňska, Žitomiru, Kyjeva, Nikolajeva, Taurije a Dněpropetrovska. Radek zodpovídal za bezpečnost v terénu a zásahy proti partyzánům. Dále sám zřídil kolaborantskou Ukrajinskou pomocnou policii a měl plnou kontrolu nad její činností.

Během příprav operace Barbarossa Hitler tajně nařídil Heinrichu Himmlerovi, aby vymýtil veškeré sovětské židovstvo. Sovětským svazem nejdřív postupovaly oddíly wehrmachtu a v těsném závěsu za nimi čtyři motorizované jednotky einsatzgruppen. Židy pozatýkali a převezli na odloučená místa - obvykle v blízkosti protitankových příkopů, opuštěných lomů či hlubokých roklí - kde všechny čekala sprška kulek ze samopalu. Pak je spěšně zahrabali v masových hrobech.

„Erich Radek moc dobře věděl, čeho se jednotky einsatzgruppen v Říšském komisariátu dopouštějí," pokračoval Rivlin. „Byl to, konec konců, jeho rajon. A nebyl to žádný vrah od psacího stolu. Podle všech zpráv to vypadá, že vlastně velmi rád pozoroval,

jak jsou Židé po tisících vražděni. Ale na svůj největší přínos k šoa si ještě chvíli počkal."

„A to bylo co?"

„Odpověď na tuto otázku máte ve své kapse. Je vyrytá na vnitřní straně prstenu, který jste vzal z domu v Horních Rakousech.”

Gabriel vytáhl prsten a přečetl nápis: 1005, *dobrá práce, Heinrichu.*

„Myslím, že *Heinrich* nebude nikdo jiný než Heinrich Muller, šéf gestapa. Pro naše účely je však nejdůležitější informací to číslo na začátku: jedna nula nula pět.”

Rivlin otevřel druhý spis. Nesl název AKTION 1005.

Všechno začalo - poněkud nezvykle - sousedovou stížností.

Jarní tání zkraje roku 1942 způsobilo, že v okolí řeky Ner v oblasti Warthegau na západě Polska zůstala odkrytá řada masových hrobů. Na povrch vyplavaly tisíce těl a na kilometry daleko byl cítit odporný zápach. Němec žijící v blízkém okolí poslal anonymní stížnost na ministerstvo zahraničí v Berlíně. Rozezněly se poplašné zvony. Hroby skrývaly ostatky tisíců Židů zavražděných v pojezdných plynových komorách, které v tu dobu využíval vyhlazovací tábor Chelmno. Hrozilo, že konečné řešení židovské otázky, nejstrážnější tajemství nacistického Německa, vyzradí proudy vody z tajícího sněhu.

První zprávy o masovém vyvražďování Židů už začaly prosakovat. Stalo se tak díky kabelogramu sovětského diplomata, v němž upozorňoval Spojence na hrůzy, jichž se dopouští německá armáda na sovětské a polské půdě. Martin Luther, zástupce německého ministerstva zahraničí, jenž měl „židovskou otázku” na starost, věděl, že otevřené hroby blízko Chelmná představují vážnou hrozbu přísně utajovanému konečnému řešení. Poslal kopii anonymního dopisu Heinrichu Mullerovi z gestapa a žádal, aby byly okamžitě podniknuty nezbytné kroky.

Rivlin držel v ruce kopii Mullerovy odpovědi. Položil ji na stůl čelem ke Gabrielovi a poukázal na relevantní pasáž:

Anonymní stížnost zasláná na ministerstvo zahraničí, která se týká zřejmého řešení židovské otázky v oblasti Warthegau a kterou jste mi postoupil 6. února 1942, jsem okamžitě předal dál s příkazem k okamžitému zásahu. Výsledek se v pravý čas dozvíte. Když se kácí les, létají třísky, tomu nelze zabránit.

Rivlin upozornil Gabriela na citaci v levém horním rohu listu: *IV B4 43/42 gRs [1005]*.

„Adolf Eichmann téměř jistě obdržel kopii Mullerovy odpovědi. Jak vidíte, na místě adresy je Eichmannovo oddělení v Hlavním říšském bezpečnostním úřadu. Číslo 43/42 označují datum: čtyřicátý třetí den roku 1942, to je dvacátého osmého února. Podle písmen *g-R-s* víme, že věc je *Geheime Reichssache*, přísně tajná říšská záležitost. A tady, v závorce na konci řádku, jsou ona čtyři čísla, která byla nakonec použita jako kódové označení přísně tajné operace *Aktion*, jedna nula nula pět.”

Rivlin uložil list zpátky do spisu.

„Krátko poté, co Muller odeslal tento dopis Martinu Lutherovi, byl Erich Radek zbaven velení na Ukrajině a převelen zpět do Hlavního říšského bezpečnostního úřadu v Berlíně, do Eichmannova oddělení. Nastala doba intenzivního zkoumání a plánování. Umíte si představit, že utajit největší masovou vraždu v dějinách nebylo nijak jednoduché. V červnu se jako Mullerův přímý podřízený vrátil na východ a dal se do práce.”

Velitelství *sonderkommando* vybudoval Radek v polské Lodži, asi osmdesát kilometrů jihovýchodně od vyhlazovacího tábora v Chelmnu. Přesná adresa byla *Geheime Reichssache* a neznal ji nikdo kromě několika vysoce postavených důstojníků SS. Veškerá korespondence probíhala přes Eichmannovo oddělení v Berlíně.

Radek se rozhodl pro kremaci jako pro nejrychlejší způsob, jak se zbavit těl. Už dříve se pokoušeli oběti pálit, obvykle plamenometem, jenže s nepříliš uspokojivými výsledky. Radek využil

svých znalostí ze studií a vymyslel systém vysokých aerodynamických pohřebních hranic, na kterých se dalo spálit až dva tisíce těl najednou. Tlusté dřevěné trámy o délce sedmi až osmi metrů nechali nasáknout benzínem a nastavěli je na podstavu z cementových tvárnic. Těla rozložili mezi trámy - těla, trámy, těla, trámy, těla... Dospod hodili benzínem nasáklá polena a hranici podpálili. Když oheň dohořel, zuhelnatělé kosti rozdrtila těžká technika, a pak už nebyl problém rozptýlit zbytky po okolí.

Špinavou práci odváděli židovští otroci. Radek je rozdělil do tří skupin: jedna odkrývala jámy, druhá nosila těla na hranice, třetí se prohrabávala popelem a hledala pevné zbytky - kosti a cennosti. Na závěr každé operace upravili terén tak, aby se nedalo poznat, co se tam odehrálo, včetně nového osázení. Vězně povraždili a těl se zbavili; zajistili tak utajení *Aktion 1005*.

Po splnění úkolu v Chelmnu se Radek se svým *Sonderkommandem 1005* přesunul do Osvětimi, aby tam pomohl likvidovat ostatky z přeplněných masových hrobů. Na konci léta 1942 se koncentrační tábory Belzec, Sobibor a Treblinka potýkaly se zdravotními problémy a rychlým šířením nákazy. Studny, z nichž čerpaly vodu strážé a jednotky wehrmachtu, které se usadily nedaleko, byly kontaminovány látkami z blízkých masových hrobů.

V některých případech se rozpadala příliš tenká krycí vrstva hlíny a zamořila ovzduší jedovatým zápachem. V Treblince se esesáctí a ukrajinští vrazi ani nenamáhali pohřbít všechny zavražděné.

V den, kdy do tábora dorazil nový velící důstojník Franz Stangl, bylo Treblinku cítit na třicet kilometrů daleko. Mrtvolý ležely poházené kolem příjezdové cesty a přímo na nástupišti stála hromada rozkládajících se těl. Stangl si stěžoval, že dokud někdo ten nepořádek neuklidí, nebude moci začít pracovat. Radek nařídil otevření hrobů a hromadné pálení ostatků.

Na jaře 1943 přiměla postupující Rudá armáda Radeka, aby svou pozornost obrátil od polských vyhlazovacích táborů k likvidačním místům dále na východ, na okupovaném sovětském území. Brzy byl zpátky ve svém rajonu na Ukrajině. Věděl naprosto přesně, kde jsou těla pohřbená, protože dva roky předtím koordinoval

postup vražedných oddílů einsatzgruppen. Na konci léta se *Sonderkommando 1005* přesunulo z Ukrajiny do Běloruska, a v září už pracovalo v Litvě a Lotyšsku, pobaltských republikách, jejichž židovské obyvatelstvo bylo zcela vyhlazeno.

Rivlin zavřel spis a znechuceně ho odsunul.

„Nikdy se nedozvíme, kolika těl se Radekovi a jeho mužům podařilo zbavit. Šlo o zločin s příliš velkým dosahem na to, aby se dal úplně utajit, ale díky *Aktion 1005* se jim podařilo vymazat hromadu důkazů a v podstatě znemožnit přesnější poválečný odhad počtu zavražděných. Radek odváděl tak čistou práci, že v některých případech se sovětským či polským komisím vyšetřujícím zločiny šoa nepodařilo najít *žádné* stopy po masových hrobech. Rokli Babi Jar Radek vyčistil tak dokonale, že tam udělali po válce Rusové park. Naneštěstí teď nedostatek hmotných tělesných ostatků dává podnět ke vzniku šílených teorií o tom, že holocaust se nikdy neodehrál. Radekovy činy nám všechno stěžují i dnes.“

Gabriel pomyslel na Listy svědectví v Sále jmen, jediné náhrobky milionů obětí.

„Max Klein přísahal, že Ludwiga Vogela potkal v Osvětimi v létě či na podzim roku 1942,“ řekl Gabriel. „Podle toho, co říkáte, je to docela možné.“

„To opravdu ano, pokud ovšem předpokládáme, že Vogel a Radek jsou jedna a táž osoba. Radekovo *Sonderkommando 1005* v Osvětimi v roce 1942 skutečně pracovalo. Jestli tam však Radek v jeden určitý den byl či ne, to už pravděpodobně nebude možné prokázat.“

„Kolik toho víme o Radekově pohybu po válce?“

„Obávám se, že toho moc nebude. Pokusil se uprchnout z Berlína v přestrojení desátníka wehrmachtu. Byl zatčen pro podezření z příslušnosti k SS a zadržen v zajateckém táboře v Mannheimu. Utekl někdy zkraje roku 1946. Od té doby je jeho příběh zahalen tajemstvím. Vypadá to, že se mu podařilo dostat z Evropy. Údajně byl spatřen na všech obvyklých místech - Sýrie, Egypt, Argentina, Paraguay - avšak žádné spolehlivé zprávy nemáme. Lovci nacistů šli po velkých rybách, jako Eichmann, Bormann, Mengele či Muller. Radek plul úspěšně mimo dosah

radiolokátorů. Kromě toho, utajení operace *Aktion 1005* bylo tak dokonalé, že při norimberských procesech tato záležitost sotva přišla na přetřes. Nikdo o ní v podstatě nic nevěděl."

„Kdo velel v Mannheimu?"

„Byl to americký tábor."

„Je známo, jak se mu podařilo prchnout z Evropy?"

„Ne, ale domníváme se, že mu někdo pomohl."

„ODESSA?"

„Mohla to být ODESSA, nebo nějaká jiná tajná organizace podporující nacisty." Rivlin zaváhal a po chvíli dodal: „Anebo to mohla být velmi stará, velmi známá instituce se sídlem v Římě, jež po válce zajišťovala nejúspěšnější únikovou cestu."

„Vatikán?"

Rivlin přikývl. „Co se plánování útěků z Evropy a jejich financování týká, nemohla se ODESSA s Vatikánem srovnávat. Jelikož je Radek Rakušan, téměř jistě by mu pomáhal biskup Hudal."

„Kdo je biskup Hudal?"

„Alois Hudal byl rodilý Rakušan, antisemita a zanícený nacist. Využil pozice rektora německého kněžského semináře v Římě, Pontificia Santa Maria dell' Anima, aby pomohl uniknout spravedlnosti stovkám důstojníků SS, včetně Franze Stangla, velitele Treblinky."

„Jakou pomoc jim poskytoval?"

„Pro začátek cestovní pas Červeného kříže s novým jménem a vstupní víza do hodně daleké země. Dal jim také menší obnos peněz a zaplatil cestu."

„Vedl si záznamy?"

„Vypadá to, že ano, ale jeho dokumenty leží pod zámkem v klášteře."

„Budu potřebovat všechny materiály, které se biskupa Aloise Hudala týkají."

„Připravím vám složku."

Gabriel pozvedl Radekovu fotografii a pozorně se na ni zadíval. Něco na tom obličejí mu připadalo známé, dralo se to ven po celou dobu Rivlinova povídání. Pak si vzpomněl na uhlové skeče, které viděl dopoledne v Muzeu umění holocaustu, na ono dítě krčící se

před esesáckým monstrem, a bylo mu jasné, odkud je mu Radekův obličej povědomý.

Nečekaně prudce vstal, až převrátil židli.

„Co se děje?" otázal se Rivlin.

„Já toho muže znám," prohlásil Gabriel s očima upřenýma na fotografii.

„Odkud?"

Gabriel otázku ignoroval. „Musím si to půjčit," řekl jen, a aniž čekal na Rivlinovu odpověď, vyběhl ze dveří a byl pryč.

15 KAPITOLA

JERUZALÉM

Za starých časů by jel po rychlostní silnici na sever přes Ramaláh, Nábulus a Džanín. Dnes by i člověk s Gabrielovou schopností přežít musel zešítet, aby se tam vydal bez obrněného vozu a ozbrojeného doprovodu. Vyrazil tedy delší cestou kolem západního svahu Judských hor k Tel Avivu, nahoru Pobřežní planinou k Chadeře, a pak na severovýchod přes hřeben hory Karmel až k Har Megidu, Armageddonu.

Otevřelo se před ním údolí sahající od Samařských hor na jihu ke svahům Galileje na severu; zelenohnědá mozaika okopanin, sadů a lesních oblastí vysazených nejranějšími židovskými osadníky ještě za palestinského mandátu. Zamířil k Nazaretu a dále na východ k malému zemědělskému městečku Ramat David na okraji Balfourova lesa.

Najít adresu mu trvalo asi pět minut. Přízemní rodinný dům rodiny Allonových nechal někdo zbořit; na jeho místě vyrostlo pískovcové sídlo v kalifornském stylu se satelitním talířem na střeše a malou dodávkou americké výroby na příjezdové cestě. Zrovna když si ho Gabriel prohlížel, vyšel ze dveří voják a pokračoval svižně po trávníku před vchodem. Gabrielovi před očima vyvstal záblesk minulosti. Viděl svého otce, jak kráčí touž cestou jednoho teplého červnového večera. Tehdy si to neuvědomoval, ale bylo to naposled, kdy ho viděl živého.

Pohlédl na sousední dům. Tehdy tam žila Tziona. Umělohmotné hračky poházené na trávníku jasně naznačovaly, že Tziona, svobodná a bezdětná, už tam nebydlí. Nicméně Izrael ani dnes není nic jiného než jedna velká hašteřivá rodina a Gabriel věřil, že noví nájemníci mu alespoň poradí, kudy jet dál.

Zazvonil. Mladá boubelatá žena, která mluvila hebrejsky s ruským přízvukem, ho nezklamala. Tziona žije na severu v Safedu. Ruska mu dala doručovací adresu.

Židé žili v Safedu už od starověku. Po vyhnání ze Španělska v roce 1492 povolili otomanští Turci mnoha Židům, aby se tam usadili, a město vzkvétalo jako centrum židovské mystiky, učenosti a umění. Během války za nezávislost Safed málem padl do rukou silnějších arabských států, když obléhané obci nečekaně přišla na pomoc četa bojovníků Palmachu. Vplížili se do města po odvážném nočním pochodu ze základny na hoře Kanaán. Velitel jednotky vyjednal s významnými safedskými rabíny, aby lidé pracovali i během pásachu a zesílili opevnění města. Onen velitel se jmenoval Ari Shamron.

Tziona bydlela ve čtvrti umělců, nad schody z dlažebních kostek. Byla to statná žena zahalená kaftanovým pláštěm, s neupravenými šedivými vlasy a tolika náramky, že když se Gabrielovi vrhla kolem krku, celá jen řinčela. Vtáhla jej dovnitř do místnosti, která sloužila jako obývací pokoj a hrnčířské studio zároveň, a usadila ho na kamenné terase s výhledem na Galileu, kde právě zapadalo slunce. Vzduchem se nesla vůně hořícího levandulového oleje.

Objevil se před ním talíř chleba a chumusu, tradiční pomazánky zpestřené olivami, a láhev golanského vína. Gabriel se okamžitě uvolnil. Tzionu Levinovou bral jako svou sestru; starala se o něj, když jeho matka pracovala nebo když jí deprese nedovolila vstát z postele. Někdy se v noci vykradl oknem z pokoje a běžel k ní do postele. Objímala ho a hladila tak, jak to jeho vlastní matka nikdy neuměla. Když mu v červnové válce zahynul otec, právě Tzioně plakal na rameni.

Z nedaleké synagogy plynuly rytmičné uspávací tóny *ma'ariv*. Tziona přilila levandulového oleje do lampy. Mluvila

o *macav* - momentálním situaci, jinými slovy o bojích na okupovaných územích a teroru v Tel Avivu a Jeruzalémě. O přátelích

ztracených kvůli *šahídúm*, sebevražedným mučedníkům, a jiných, kteří vzdali život v Izraeli a přestěhovali se za prací do Ameriky.

Gabriel popíjel víno a pozoroval ohnivě rudou kouli, jak se ztrácí v Galileji. Tzioně naslouchal, ale myšlenkami byl u své matky. Od její smrti uplynulo téměř dvacet let, a během té doby na ni myslel čím dál tím méně. Už si nevybavoval její podobu, viděl jen bezbarvý obličej mladé ženy nejasných obrysů, jako by se díval na Časem a ničivými látkami poničenou, vybledlou malbu. Dokázal se rozpomenout jen na její posmrtnou masku. Po utrpení způsobeném rakovinou se v její vyhublé tváři odrážel klid a smíření. Jako by pózovala umělci malujícímu její portrét. Jako by vítala smrt, která jí přinesla vysvobození ze zajetí mučivých vzpomínek.

Milovala ho? Ano, pomyslel si teď, jenže tehdy se obklopila zdmi a hradbami, které nikdy nemohl přelézt. Měla sklony k depresím a trpěla nevypočitatelnými změnami nálad. V noci nemohla spát. Ani při slavnostních příležitostech se nedokázala radovat, neužívala si dobrého jídla ani pití. Místo na levém předloktí, kde bledlo vytetované číslo, nosila věčně obvázané. Mluvila o něm jako o znaku židovské slabosti, o symbolu židovské hanby.

Gabriel se rozhodl malovat, aby se jí přiblížil. Brzy ho za to nesnášela, obviňovala ho z nepřístojného narušování jejího soukromí; když se jeho talent rozvinul tak, že konkuroval jejímu, začala jeho nesporné nadání shazovat. Díky synovi se však dostala dál. Bolest, tak zřejmá v jejím životě, se stala výrazovým prostředkem jejích děl. Gabriel se časem stal posedlý jejími obrazy plnými hrůzných představ. Začal pátrat po jejich původu.

Ve škole se učili o místě zvaném Birkenau. Vyptával se matky na obinadlo, které nesundávala z levého předloktí, na blůzy s dlouhými rukávy, které nosila za nesnesitelných veder v Jizreelském údolí. Ptal se jí, co dělala za války, co se stalo s jeho prarodiči. Nejdřív mu nechtěla vůbec odpovídat, ale když nepřestával naléhat, nakonec neochotně svolila. Vyprávěla svůj příběh rychle a Gabriel i přes nízký věk rozpoznal mnoho vytáček a více než náznak pocitu viny. Ano, byla v Birkenau. Rodiče zavraždili ten den, kdy dorazili do tábora. Ona pracovala. Ona přežila. Tot' vše.

Gabriel, lačný po dalších detailech matčiných zážitků, vymýšlel nejrůznější scénáře matčina přežití. I on začal cítit hanbu, a vinu. Její utrpení se tak přeneslo na další generaci jako dědičná choroba.

K té záležitosti už se nikdy nevrátili. Jako by se za ní zaklapla železná vrata, jako by k holocaustu nikdy nedošlo. Matka upadla do hluboké deprese a několik dní byla upoutaná na lůžko. Když znovu vstala, uchýlila se do pracovny a začala malovat. Pracovala dnem i nocí, bez přestávky. Jednou Gabriel nakoukl pootevřenými dveřmi a našel ji ležet na zemi celou roztřesenou, s rukama zacákanýma od barev, před pomalovaným plátnem. A kvůli němu přijel za Tzionou až do Safedu.

Slunce už dávno zapadlo, na terase se ochladilo. Tziona si přehodila přes ramena šátek a zeptala se Gabriela, jestli neuvažuje nad tím, že by se vrátil domů. Gabriel zamumlal něco o nutnosti pracovat, stejně jako její přátelé, kteří odešli do Ameriky.

„A pro koho pracuješ teď?“

Gabriel odpověděl vyhýbavě: „Restauruju obrazy starého mistra. Musím zůstat tam, kde jsou ony. V Benátkách.“

„Benátky,“ řekla posměšně. „Benátky jsou muzeum.“ Pozvedla číši vína ke Galileji. „Tohle je opravdový život. *Tohle* je umění. Dost restaurování. Měl bys svůj čas a energii věnovat vlastním dílům.“

„Nic takového jako má vlastní díla neexistuje. To mě už dávno opustilo. Jsem jeden z nejlepších restaurátorů na světě. To mi stačí.“

Tziona bezradně rozhodla rukama. Náramky zacinkaly jako zvonkohra ve větru. „To je lež. Lžeš sám sobě. Ty jsi umělec, Gabrieli. Pojď do Safedu a najdi své umění. Najdi *sám sebe*.“

Gabriela její naléhání znepokojovalo. Mohl jí říct, že se to týká také jiné ženy, ale tím by rozpoutal boj, kterému se chtěl raději vyhnout. Místo toho dovolil, aby se mezi nimi rozhostilo ticho naplněné jen zklidňujícími tóny *ma'ariv*.

„Co vlastně děláš v Safedu?“ otázala se nakonec. „Je mi jasné, žeš nevážil tak dlouhou cestu sem na sever, jen abys poslouchal, co má *doda* Tziona na srdci.“

Zeptal se, jestli má pořád matčiny obrazy a skici.

„Samozřejmě, Gabrieli. Celé ty roky je schovávám a čekám, kdy si pro ně přijdeš.“

„Ještě si je nechci vzít. Jen se na ně potřebuju podívat.“

Vzala do ruky svíci a přidržela mu ji u obličeje. „Něco přede mnou tajíš, Gabrieli. Jsem jediný člověk na celém světě, který pozná, kdy se snažíš něco zatajit. Vždycky to tak bylo, už když jsi byl malý chlapec.“

Gabriel si dolil víno a vyprávěl Tzioně o Vídni.

Tziona otevřela dveře do sklepa a zatáhla za šňůrku stropního světla. Místnůstku zaplňovaly od podlahy ke stropu haldy pláten a skic. Gabriel se v nich začal přehrabovat. Dávno zapomněl, jak talentovaná jeho matka vlastně byla. Rozpoznal vliv Beckmanna, Picassa, Egona Schieleho a samozřejmě jejího otce, Viktora Frankela. Objevil dokonce variace na obrazy, které v té době maloval on sám. Matka jeho téma bud rozvedla dál, nebo v některých případech úplně rozrušila. Její talent mu vyrážel dech.

Tziona jej odstrčila stranou a přišla s hromádkou pláten a dvěma velkými obálkami plnými skic. Gabriel si dřepł na kamennou podlahu a začal se jimi probírat; Tziona se mu dívala přes rameno.

Byly to obrazy z koncentračního tábora. Děti schoulené na prýčnách. Ženy otročící u těžkých strojů v továrnách. Těla naházená na hromadu jako kusy dřeva přichystané na podpal. Rodina choulící se k sobě, zatímco je pomalu obklopoval plyn.

Poslední plátno zobrazovalo muže oblečeného od hlavy až k patě v černém. Tohle plátno spatřil onoho dne v matčině pracovně. Jiné malby byly abstraktní a ponuré, ale tady usilovala o realistické vypočtení. Gabriel se přichytil při obdivování bezchybných tahů štětce a dokonalého malířského umění, než se zaměřil na samotnou tvář muže. Patřila Erichu Radekovi.

Tziona připravovala Gabrielovi lůžko na gauči v obývacím pokoji a vyprávěla mu midraš o rozbité nádobě.

„Před stvořením světa byl jen Bůh. Když se rozhodl pro stvoření světa, stáhl se, aby mu udělal místo. V tom prostoru vznikl vesmír. Jenže teď tam nebyl žádný Bůh. Tak Bůh stvořil Božské jiskry, světlo, které se mělo stát součástí vesmíru. Když stvořil světlo a umístil je do vesmíru, měly je držet zvláštní nádoby. Jenže se stala nehoda, vesmírné neštěstí. Nádoby praskly. Vesmír se naplnil jiskrami Božího světla a úlomky rozbitých nádob.“

„To je moc pěkný příběh,“ řekl Gabriel a pomohl jí založit prostěradlo. „Ale co má společného s mojí matkou?“

„Podle midraše nebude stvoření dokonáno, dokud jiskry Božího světla nebudou zase pohromadě. To je chmurný úděl nás Židů. Říkáme mu *Tikun Olam*: náprava světa.“

„Uměl bych zrestaurovat téměř cokoli, Tziona, ale obávám se, že svět je příliš velké plátno s příliš mnoha vadami.“

„Tak začni s něčím menším.“

„S čím?“

„Posbírej matčiny jiskry. A potrestej muže, jenž rozbil její nádobu.“

Za rozbřesku Gabriel vyklouzl z Tzionina bytu, aniž ji vzbudil, a v ranním šeru pomalu scházel po kamenných schodech, Radekův portrét v podpaží. Ortodoxní Žid, jenž mířil do synagogy na ranní modlitbu, jej pokládal za šílence a hněvivě mu pohrozil pěstí. Gabriel uložil obraz do kufru auta a vyjel ze Safedu. Na obzoru vycházelo rudé slunce a na dně údolí se jasnou červení rozhořelo Galilejské jezero.

Gabriel zastavil na snídani v Afule a zavolal Moshe Rivlinovi. Nechal mu vzkaz v hlasové schránce - upozornil ho, že se vrací do Jad Vašem. Když kolem poledne dorazil, Rivlin už na něj čekal. Gabriel mu ukázal plátno.

„Kdo to maloval?“

„Moje matka.“

„Jak se jmenovala?“

„Irena Allonová, za svobodna Frankelová.“

„Kde byla?"

„Ženský tábor Birkenau, od ledna 1943 až do konce."

„Pochod smrti?"

Gabriel přikývl. Rivlin chytil Gabriela za paži. „Pojďte se mnou," pobídl ho.

V čítárně archivu usadil Rivlin Gabriela ke stolu a sám si sedl k počítači. Zadal do databáze heslo „Irena Allonová" a při čekání na odpověď netrpělivě bubnoval krátkými tlustými prsty na klávesnici. Za pár vteřin naškrábal na cár papíru pět číslic a bez jediného slova zmizel ve skladu. Za dvacet minut se vrátil a položil před Gabriela průhlednou složku s několika listy papíru. Na první stránce stálo napsáno ARCHIV JAD VAŠEM v hebrejštině a angličtině spolu s číslem spisu: 03/812. Gabriel opatrně obrátil první list, a když uviděl nadpis, ztuhla mu krev v žilách: SVĚDECTVÍ IRENY ALLONOVÉ, DORUČENO 19. BŘEZNA 1957. Rivlin položil Gabrielovi ruku na rameno, a pak se nenápadně vytratil. Gabriel váhal, ale po chvíli se pustil do čtení.

16 KAPITOLA SVĚDECTVÍ IRENY ALLONOVÉ

19. března 1957

Nebudu vyprávět o všem, co jsem viděla. Nejde to. Těm mrtvým dlužím alespoň tolik. Nebudu vám vyprávět o nepopsatelných zvěrstvech, kterých se na nás dopouštěla takzvaná nadřazená rasa, ani o věcech, jichž se dopouštěli někteří z nás, aby přežili další den. Jen lidé, kteří tím sami prošli, si dokážou představit, jaké to doopravdy bylo, a mrtvé nebudu znovu ponižovat. Povím vám jen o tom, co jsem dělala já, a o tom, co dělali oni mně. Strávila jsem dva roky v Osvětimi-Birkenau, dva roky přesně na den, a téměř přesně na

hodinu. Jmenuji se Irena Allonová. Tehdy jsem byla Irena Frankelová. A následujících událostí jsem byla svědkem při pochodu smrti z Birkenau, v lednu roku 1945.

Abyste pochopili hrůzu pochodu smrti, musíte nejprve vědět něco o tom, co mu předcházelo. Slyšeli jste ten příběh od jiných. Můj se o mnoho neliší. Jako všichni ostatní, i my jsme dorazili vlakem. Ten náš vyjížděl z Berlína uprostřed noci. Řekli nám, že míříme na východ, pracovat. Věřili jsme jim. Řekli nám, že pojedeme řádným vlakem se sedadly. Ujistili nás, že dostaneme jídlo a vodu. Věřili jsme jim. Můj otec, malíř Viktor Frankel, si zabalil skicák a několik tužek. Předtím mu nacisté zakázali učit a jeho práce označili za „zvrhlé“. Většinu obrazů zabavili a spálili. Doufal, že na východě mu nacisté povolí znovu malovat.

Samozřejmě to nebyly běžné vlaky se sedadly a nedali nám ani jídlo, ani pití. Nepamatuju si přesně, jak dlouho cesta trvala. Přestala jsem počítat, kolikrát vyšlo a zapadlo slunce, kolikrát jsme vyjeli ze tmy do světla. Nebyl tam žádný záchod, jen jeden

kbelík - jediný kbelík pro šedesát lidí. Umíte si představit, co jsme museli vydržet. Umíte si představit ten nesnesitelný puch. Umíte si představit, k čemu se někteří uchýlili, když nás žízeň zbavila zdravého rozumu. Druhý den cesty zemřela stařena, co stála vedle mě. Zatlačila jsem jí oči a pomodlila se za ni. Sledovala jsem svou matku, Hanu Frankelovou, a čekala, kdy umře i ona. Než vlak se skřípěním zastavil, téměř polovina lidí v našem voze byla mrtvá. Někteří se modlili. Někteří dokonce děkovali bohu, že je cesta konečně u konce.

Deset let jsme žili pod Hitlerovou nadvládou. Trpěli jsme po norimberských zákonech. Přetrpěli jsme křišťálovou noc. Dívali jsme se, jak pálí naše synagogy. Ale ani tak jsem nebyla připravena na to, co se objevilo před mýma očima, když zvedli závory a odsunuli vrata. Spatřila jsem vysoký, u vrcholu zúžený komín z červených cihel, z něhož se valil hustý dým. Pod ním stála stavba planoucí divokými rozběsněnými plameny. Vzduchem se táhl strašlivý

zápach. Nepoznali jsme z čeho. Do dnešního dne ho cítím. Nad nástupištěm visela cedule. Osvětim. V tu chvíli jsem věděla, že jsem vystoupila v pekle.

„*Juden, raus, raus!*“ Nějaký esesák mě švihá bičíkem do stehna. „Padejte z vagonu, *Juden.*“ Skáču na zasněžené nástupiště. Po mnoha dnech stání se mi podlomí kolena. Esesák mě znovu švihne, tentokrát přes ramena. Nikdy předtím jsem takovou bolest nezažila. Podaří se mi vstát. Držím se, abych nekřičela. Snažím se pomoci matce z vagonu. Esesák mě odstrčí. Můj otec vyskočí na nástupiště a zhroutí se. Moje matka také. Stejně jako já jsou oba sešviháni.

Muži v pruhovaných pyžamech vyšplhají do vlaku a vyházejí naše kufry. Kdo jsou ti blázni, kteří se nás snaží okrást i o ten skrovný majetek, co nám povolili si vzít? napadá mě. S oholenými hlavami, vpadlými tvářemi a shnilými zuby vypadají jako chovanci ústavu choromyslných. Otec se otočí k esesmanovi a řekne: „Podívejte, tihle muži kradou naše věci. Zastavte je!“ Důstojník chladně odvětí, že zavazadla nekradou, pouze sundávají, aby je mohli roztrdit. Až nás rozdělí na ubikace, donesou je. Otec mu poděkuje.

S pomocí bičů a holí nás rozdělují, muže od žen, a přikazují nám, abychom se rozestavili do pětistupů. Tehdy ještě netuším, že valnou část dalších dvou let strávím stáním či pochodováním v pětistupu. Podaří se mi postavit vedle matky. Pokouším se ji chytit za ruku. Nějaký esesák mě uhodí holí přes zápěstí a zabráni mi v tom. Slyším hudbu. Komorní orchestr, hraje Schuberta.

V čele řady stojí stůl a za ním několik esesáckých důstojníků. Jeden z nich vybočuje z řady. Má černé vlasy, alabastrovou plet', pěknou tvář a příjemný úsměv. Nažehlenou uniformu. Boty se mu v nástupištních světlech lesknou. Na rukou má sněhobílé rukavičky z jemné kůže. Píská si valčík Na krásném modrém Dunaji. Dodnes mi ta melodie vadí. Později se dozvím mužovo jméno. Jmenuje se Mengele, hlavní táborový lékař. To Mengele rozhoduje o tom, kdo je

schopen pracovat a kdo má jít okamžitě do plynu. Doleva, doprava, život a smrt.

Předstoupí můj otec. Mengele na něj pohlédne, stále si pískaje, a pak přátelsky řekne: „Nalevo, prosím.”

„Ujistili mě, že budu přidělen do rodinného tábora,” slyším promluvit otce. „Bude tam se mnou i moje žena?”

„Je to vaše přání?”

„Ano, samozřejmě.”

„Která je vaše žena?”

Otec ukáže na matku. Mengele křikne: „Vy, vystupte z řady a připojte se nalevo k manželovi. Pospěšte, prosím, nemáme celou noc.”

Pozoruji, jak moji rodiče odcházejí nalevo s ostatními. Staří lidé a malé děti, ti jdou doleva. Mladé a zdravé posílá doprava.

Pak před pohledného muže v uniformě bez poskvrnky předstoupím já. Prohlédne si mě od hlavy k patě, vypadá potěšen, beze slova ukáže napravo.

„Ale mí rodiče šli doleva.”

Ďábel se usměje. Má mezírku mezi předními zuby. „Brzy se s nimi zase shledáš, ale teď je lepší jít doprava, věř mi.”

Působí tak mile, jako laskavý člověk. Věřím mu. Jdu doprava. Ohlédnu se přes rameno a hledám své rodiče, ale ti už se ztratili v davu špinavých vyčerpaných lidí, potichu se plahočících ve vyrovnaných pětistupech k plynovým komorám.

Prostě vám nemůžu vyprávět všechno, co se odehrálo během následujících dvou let. Některé věci si nepamatuju. Na jiné jsem se rozhodla zapomenout. Birkenau žila nemilosrdným rytmem, jednotvárnou krutostí, která se držela pevného a účinného časového plánu. Smrt byla neustále přítomná, a i ta se stala jednotvárná.

Všichni jsme oholeni. Nejen na hlavách, ale úplně všude. Stíhají nám chlupy v podpaždí, na nohou, dokonce i kolem genitálií. Je jim jedno, že se nám ve strojcích zachytává kůže. Jako by naše výkřiky ani neslyšeli. Každému přidělí číslo a vytetují mu je na levé

předloktí. Přestávám být Irenou Frankelovou. Odteď jsem nástroj říše s číslem 29395. Stříkají nás dezinfekčním prostředkem, dostáváme vězeňské šaty z těžké hrubé vlny. Z těch mých je cítit pot a krev. Snažím se nedýchat moc zhluboka. Naše „boty“, to jsou kusy dřeva s koženým páskem. Nedá se v nich chodit. Jak by se také dalo? Dostáváme kovovou misku a máme přikázáno nosit ji pořád s sebou. Pokud ji někde necháme, budeme okamžitě zastřeleni. Věříme jim.

Vedou nás do baráků, ve kterých by nežila ani zvíře. Ženy, které nás očekávají, jsou něco méně než lidské bytosti. Padají hlady, mají prázdné pohledy, pohybují se pomalu, apaticky. Uvažuji, jak dlouho potrvá, než budu vypadat stejně jako ony. Jedna z těchto položivých lidí mi ukáže prázdnou pryčnu. Na dřevěné desce se mačká pět dívek, místo lůžkovin máme jen pár kousků zčervivělé slámy. Navzájem se představíme. Dvě z nich jsou sestry, Rosa a Regina. Dalším dvěma říkají Lene a Rachel.

Všechny jsme Němky. O rodiče jsme přišli při rozdělování na rampě. Tu noc se z nás stává nová rodina. Tiskneme se k sobě a modlíme se. Nikdo nemůže spát.

Další den nás vzbudí ve čtyři ráno. V tuto hodinu budu vstávat po další dva roky, kromě nocí, kdy nařídí speciální nástup a nechají nás hodiny a hodiny stát na ledovém dvoře. Roztřídí nás do oddílů a posílají pracovat. Většinu dní napochodujeme do okolí a nabíráme a prosíváme písek na stavby, nebo pracujeme na zemědělské půdě. Někdy stavíme cesty nebo přenášíme kameny z místa na místo. Neuplyne den, aby mě nebili - rána holí, šlehnutí bičem do zad, kopnutí do žeber. Příčinou může být třeba to, že mi vypadne kámen z ruky, nebo to, že se opřu o lopatu. Ony dvě zimy jsou štiplavě chladné. Nedostaneme žádné šaty navíc, ani na práci venku. Léta jsou neúnosně parná. Všichni do jednoho se nakazíme malárií. Komáři mezi německými pány a židovskými otroky nerozlišují. I Mengeleho malárie skolí.

Nedávají nám dost jídla na přežití, jen dost na to, abychom umírali vyčerpáním pomalu a mohli stále pracovat pro Říši. Přestávám menstruovat, nemám žádná prsa. Zanedlouho vypadám jako jedna z těch polomrtvých žen, se kterými jsem se setkala ten den, kdy jsem do Birkenau dorazila. Na snídani máme šedivou vodu,

které říkají „čaj". K obědu zkaženou polévku, kterou jíme přímo tam, kde pracujeme. Někdy v ní najdeme malý kousek masa. Některé ženy je odmítají jíst, protože není košer. Já se v Osvětimi-Birkenau ortodoxním zákonem neřídím. V táborech smrti není žádný bůh, a já nenávidím boha za to, že nás nechal napospas osudu. Když v misce najdu maso, sním ho. K večeři dostaneme chleba. Většinou je tvrdý. Brzy se naučíme sníst večer jen půlku a druhou si nechat na ráno, ať máme před prací alespoň něco v žaludku. Když se při práci zhroutíte, zbijí vás. Když nemůžete vstát, hodí vás na kus ploché desky a odnesou přímo do plynu.

Takový je život v ženském táboře v Birkenau. Vzbudíme se. Odstraníme z prýčen mrtvé, ty šťastné, které odešly pokojně ve spánku. Seřadíme se k nástupu. V pětistupu pochodujeme na pracoviště. Sníme oběd. Jsme bity. Vrátime se do tábora. Seřadíme se k nástupu. Sníme chleba, jdeme spát a čekáme, až to za-

čne nanovo. Pracujeme o sabatu. Nepracuje se v neděli, v jejich svátek. Každou třetí neděli nás holí. Všechno běží podle plánu. Všechno kromě selekcí.

Učíme se je předvídat. Jde-li o přežití, jsou naše smysly napjaté k prasknutí, stejně jako u zvířat. Nejspolehlivějším varovným znamením je počet obyvatel tábora. Když je příliš plný, přijde selekce. Nikdy nás nevarují. Po nástupu nám rozkážou seřadit se na Lagerstrasse a čekat na doktora Mengeleho a jeho selekční tým, čekat na možnost prokázat, že jsme stále práce schopné, že si ještě zasloužíme žít.

Selekce trvá celý den. Nedostaneme nic k jídlu ani k pití. Některé nedojdou ani ke stolu, u kterého si Mengele hraje na boha. Jejich „selekce" proběhne mnohem dřív, provádí ji esesáckí sadisté. Bestie jménem Taube nás rád během čekání nutí „cvičit", abychom se předvedly v plné síle. Nutí nás dělat kliky, a pak rozkáže, abychom strčily hlavu do bláta a nechaly ji tam. Taube má zvláštní trest pro každou ženu, která se pohne. Celou vahou jí stoupne na hlavu a rozšlápne jí lebku.

Nakonec stojíme před naším soudcem. Prohlíží nás od hlavy k patě, zapíše si číslo z předloktí. Otevři pus, Žide. Zvedni ruce. Zkoušíme se v téhle žumpě udržovat zdravé, ale je to zhola nemožné. Jízdenkou na cestu do plynu může být i obyčejná bolest v krku. Masti jsou příliš vzácné na to, aby se jimi plývalo na Židy, takže při další redukci počtu obyvatel nás může Mengele poslat do plynu kvůli škrábací na ruce.

Po prohlídce pohledem nás čeká ještě poslední zkouška. Mengele ukáže na příkop a řekne: „Přeskoč, Žide.“ Stojím před jámou a sbírám poslední síly. Když přistanu na druhé straně, budu žít, alespoň do další selekce. Spadnu-li dovnitř, hodí mě na prkno a odnesou do plynu. Když tímhle šílenstvím procházím poprvé, pomyslím si: Jsem německá Židovka z dobré berlínské rodiny. Můj otec je uznávaný malíř. Proč musím skákat přes tuhle jámu? Později nemyslím na nic jiného, než abych se dostala na druhou stranu a dopadla na nohy.

Rosu z naší nové rodiny vyberou jako první. Má smůlu, při velké selekci je těžce nemocná malárií a to Mengeleho zkušené-

mu oku neunikne. Regina Dábla úpěnlivě prosí, aby ji vzal taky, aby sestra neumírala v plynu sama. Mengele se usměje, odhaluje mezířku mezi zuby. „Taky brzy půjdeš, ale do té doby ještě můžeš pracovat. Jdi napravo.“ Tehdy jedinkrát v mém životě jsem byla ráda, že nemám sestru.

Regina přestává jíst. Jako by ani nevnímala, že ji při práci bijí. Už je na druhé straně. Už nežije. Při další velké selekci čeká trpělivě v nekonečné řadě. Přetrpí Taubovo „cvičení“ a poslušně drží hlavu v blátě, aby jí nerozmačkal lebku. Když se konečně dostane ke stolu, vrhne se na Mengeleho a snaží se mu zabodnout rukojeť lžice do oka. Esesácká stráž ji strelí do břicha.

Mengele je očividně poděšený. „Neplývejte na ni plynem! Hod'te ji do ohně živa! Do komína s ní!“

Vojáci hodí Reginu na kolečko. Díváme se za ní a modlíme se, aby zemřela dřív, než ji hodí do krematoria.

Na podzim 1944 se začínají ozývat ruská děla. V září se poprvé rozezní táborové sirény varující před náletem. O tři týdny později zní znovu a z táborových protiletadlových zbraní se poprvé střílí. Téhož dne dojde k povstání sonderkommanda z krematoria IV. Napadnou esesácké strážce krumpáči a kladivy, a než je postřílejí, podaří se jim podpálit svůj barák a krematoria. Týden na to dopadne bomba přímo do tábora. Ve tvářích velitelů jsou patrné známky napětí. Už nevypadají tak nepřemožitelně. Někdy se dokonce zdá, že se trochu bojí. Nás to docela těší a dává nám to špetku naděje. Přestali plynovat. Pořád zabíjejí, ale musejí to dělat sami. Vybrané vězně střílejí v plynových komorách nebo v blízkosti krematoria V. Brzy nato začínají krematoria demolovat. Naše naděje na přežití roste.

Během podzimu a zimy se situace horší. Trpíme nedostatkem jídla. Denně zkolabuje mnoho žen, umírají hladem a vyčerpáním. Neuvěřitelné množství lidí padne za obětí tyfu. V prosinci dopadají spojenecké bomby na I. G. Farben. Několik dní poté útočí Spojenci znovu, tentokrát spadne několik

bomb na esesáckou ošetrovnu v Birkenau. Pět důstojníků je mrtvých. Strážní jsou podrážděnější, nedá se ani trochu předvídat, jak se zachovají. Vyhýbám se jim. Snažím se ze sebe dělat neviditelnou.

Přichází Nový rok. Už se píše 1945. Cítíme, že Osvětim umírá. Modlíme se, aby konec přišel co nejdřív. Debatujeme o tom, co dělat. Počkat na to, až nás Rusové osvobodí? Pokusit se uprchnout? A co až se dostaneme za ostnatý drát? Kam půjdeme? Polští rolníci nás nenávidí stejně jako Němci. Čekáme. Co nám zbývá?

V polovině ledna ucítím kouř. Vyhlednu ze dveří kasáren. Celý tábor je v plamenech. Zápach je jiný. Poprvé nepálí lidi. Pálí listy papíru. Pálí důkazy svých zločinů. Popel se snáší na Birkenau jako sněhové vločky. Poprvé za dva roky se usměju.

Sedmnáctého ledna odchází Mengele. Konec se blíží. Krátce po půlnoci nás volají k nástupu. Dozvídáme se, že celý tábor Osvětim se evakuuje. Říše stále dychtí po našich tělech. Zdraví půjdou po svých, nemocní zůstanou a počkají na svůj osud. Řadíme se do pětistupů a vydáváme se na pochod.

V jednu hodinu ráno procházím branami pekla naposled, dva roky přesně na den, a téměř přesně na hodinu po svém příjezdu. Ještě nejsem volná. Čeká mě poslední zkouška.

Vytrvale a hustě sněží. Z dálky k nám doléhají dělostřelecké rány. Pochodujeme dál, zdánlivě nekonečný řetěz polovičatých lidí v pruhovaných cárech a dřevácích. Střílení je stejně vytrvalé jako sníh. Snažíme se počítat výstřely. Sto..., dvě stě..., tři..., čtyři..., pět set.... Pak už nepočítáme. Každý výstřel znamená další zmařený život, další vraždu. Na začátku je nás několik tisíc. Mám strach, že než dorazíme do cíle, budeme všechny mrtvé.

Lene kráčí po mé levici, Rachel po pravici. Nesmíme zakopnout. Kdo zakopne, je zastřelen a hosen do škarpy. Nesmíme vybočit ze zástupu ani zpomalit. I ty, kterým se tohle nedaří, jsou zastřeleny. Cesta je poseta mrtvolami. Překračujeme je a modlíme se, abychom neklopýtly. Jíme sníh, abychom zahnały žízeň. S příšernou zimou nic nezmůžeme. Nějaká žena se nad

námi slituje a hodí nám vařené brambory. Blázni, kteří se pro ně sehnou, jsou okamžitě zastřeleni.

Přespáváme ve stodolách nebo opuštěných kasárnách. Kdo po probuzení nevstane dostatečně rychle, je zastřelen. Připadá mi, že hlad vykouše v mém žaludku díru. Je mnohem horší než hlad v Birkenau. Nějakým zázrakem se mi daří klást jednu nohu za druhou. Ano, chci přežít, ale jde také o vzdor. Chtějí, abych upadla, aby mě mohli zastřelit. Já chci vidět pád jejich tisícileté říše. Chci se radovat z její smrti, právě tak jako se Němci radovali z naší. Vzpomínám na Reginu a na to, jak se při selekci vrhla na Mengeleho a snažila se ho zabít lžící. Každý krok je vzpoura.

Přichází pro mě třetího dne za soumraku. Sedí na koni. My sedíme ve sněhu na kraji silnice a odpočíváme. Lene se o mě opírá. Má zavřené oči. Bojím se, že už to má za sebou. Rachel jí tlačí sních do pusy a snaží se ji vzkřísit. Rachel je nejsilnější. Celé odpoledne Lene v podstatě nesla.

Dívá se na mě. SS sturmbannfuhrer. Po dvanácti letech života pod nacistickou nadvládou jsem se naučila rozpoznávat jejich výločky. Snažím se ze sebe udělat neviditelnou. Odvracím hlavu a skláním se k Lene. Důstojník zaškubá za otěže a postaví se tak, aby na mě lépe viděl. Lámu si hlavu, co je na mně k vidění. Ano, kdysi jsem bývala hezká, ale dnes jsem odporná -vyčerpaná, špinavá a nemocná, chodící kostra. Nesnesu svůj vlastní pach. Víím, že jestli na sebe upozorním, špatně to dopadne. Složím hlavu na kolena a předstírám spánek. Ale na to je moc chytrý.

„Hej, ty," zvolá.

Vzhlédnu. Muž v sedle ukazuje přímo na mě.

„Ano, ty. Postav se. Půjdeš se mnou."

Vstávám. Jsem mrtvá. Víím to. I Rachel to ví. Vidím jí to na očích. Už nemá slzy, které by mohla prolít.

„Nezapomeň na mě," zašeptám a následuju muže v sedle mezi stromy.

Naštěstí po mně nechce, abych šla daleko, jen několik metrů od kraje silnice, kde leží velký padlý strom. Seskočí a uváže

koně. Posadí se na kmen a rozkáže mi sednout si vedle něj. Váhám. *Žádný* esesák nic takového nikdy nechtěl. Poplácá kmen dlaní. Usednu, ale o několik centimetrů dál, než rozkázal. Bojím se, a taky se stydím za svůj pach. Přisune se blíž. Je cítit alkoholem. Je se mnou konec. Je to jen otázka času.

Zírám přímo před sebe. Sundá si rukavice a dotkne se mého obličeje. Za dva roky v Birkenau se mě *žádný* esesák ani nedotkl. Proč se mě tento muž, sturmbannfuhrer, dotýká právě teď? Překonala jsem mnohá utrpení, ale tohle je zdaleka to nejhorší. *Zírám* přímo před sebe. Mám tělo v jednom ohni.

„Taková škoda," proneše. „Bylas kdysi velmi krásná, že ano?"

Neumím se rozhodnout, co říct. Dva roky v Birkenau mě naučily, že na takové otázky neexistuje správná odpověď. Když řeknu ano, obviní mě z židovské nadutosti a zabije mě. Když řeknu ne, zabije mě za lhaní.

„Povím ti tajemství. Židovky mě vždycky přitahovaly. Podle mě jsme měli pozabíjet muže, a ženy využít pro vlastní potěšení. Měla jsi dítě?“

Pomyslím na děti, které jsme viděla mířit do plynu v Birkenau. Mačká můj obličej mezi palcem a ostatními prsty, trvá na odpovědi. Zavírám oči, snažím se nevykřiknout. Opakuje otázku. Zavrtím hlavou, a sevření povolí.

„Pokud přežiješ následujících pár hodin, možná ho jednoho dne mít budeš. Pověš mu o tom, co se s tebou dělo za války? Nebo ti bude příliš hanba?“

Dítě? Jak by dívka v mé situaci mohla vůbec uvažovat o početí dítěte? Poslední dva roky jsem strávila bojem o přežití. Dítě přesahuje hranice mého chápání. „Odpověz, Žide!“

Hlas má najednou drsný. Cítím, že se situace vymyká kontrole. Znovu chytí můj obličej do ruky a natočí ho k sobě. Snažím se vyhnout jeho pohledu, ale on mě nutí dívat se mu do očí. Nemám sílu odporovat. Jeho obličej se mi okamžitě vryje do paměti. Stejně tak jeho hlas a němčina s rakouským přízvukem. Dodnes ji slyším.

„Co povíš svému děcku o válce?“

Co chce slyšet? Co chce, abych řekla?

Zmáčkne mi obličej. „Mluv, Žide! Co povíš svému děcku o válce?“

„Pravdu, Herr Sturmbannfuhrer. Povím dítěti pravdu.“

Netuším, odkud se ta slova vzala. Víím jen, že pokud zemřu, uchovám si špetku důstojnosti. Znovu si vzpomenu na Reginu, jak se vrhá na Mengeleho s lžící v ruce.

Esesák povoluje sevření. První krize je, zdá se, překonána. Ztěžka vydechne, jako po dni náročné práce, z kapsy zimníku vytáhne čutoru a dopřeje si dlouhý lok. Naštěstí mi nenabídne. Schová placatku zpátky a zapálí si cigaretu. Ani tu mi nenabídne. Mám tabák a tvrdý alkohol, povídá mi. Ty nemáš nic.

„Pravdu? Jaká je podle tebe pravda, Žide?“

„Birkenau je pravda, Herr Sturmbannfuhrer.“

„Ne, má drahá, Birkenau není pravda. Birkenau je fáma. Birkenau je výmysl nepřátel říše a křesťanství. Je to stalinistická, ateistická propaganda.“

„A co plynové komory? A krematoria?"

„Takové věci v Birkenau nikdy neexistovaly."

„Já jsem je viděla, Herr Sturmbannfuhrer. Všichni jsme je viděli."

„Tomu nikdo neuvěří. Nikdo neuvěří, že lze pozabíjet takové množství lidí. Tisíce? Jistě, smrt tisíců možná je. Konec konců, tohle je válka. Stovky tisíc? Možná. Ale miliony?" Potáhne z cigarety. „Abych ti řekl pravdu, já sám jsem to viděl na vlastní oči, a i tak je těžké uvěřit."

Lesem zapraská výstřel, hned další. Další dvě dívky mrtvé. Sturmbannfuhrer se znovu dlouze napije z čutory. Proč pije? Snaží se alkoholem zahřát? Nebo si dodává odvahy, aby mě mohl zabít?

„Povím ti, co řekneš o válce. Řekneš, žes byla přesídlena na východ. Žes měla práci. Spoustu jídla a řádnou lékařskou péči. Že jsme se o vás dobře starali a zacházeli s vámi lidsky."

„Pokud je tohle pravda, Herr Sturmbannfuhrer, tak proč je ze mě kostra?"

Neodpoví. Vytáhne pistolí a přiloží mi ji ke spánku.

„Pověz mi, co se ti stalo za války, Žide. Byla jsi přesídlena na východ. Dostávala jsi spoustu jídla a řádnou lékařskou péči. Plynové komory a krematoria jsou židobolševický výmysl. Opakuj, Žide."

Vím, že se odsud nedostanu živá. I kdybych ta slova opakovala, umřu. Nezopakuju je. To potěšení mu nedopřeju. Zavírám oči a čekám, až mi kulka vyvrtá do spánku díru a zbaví mě utrpení.

Důstojník sklopí zbraň a něco zavolá. Přiběhne další esesák. Sturmbannfuhrer mu rozkáže, aby mě hlídal. Odejde skrze stromy k silnici. Vráti se dvěma ženami. Jedna z nich je Rachel. Druhá Lene. Přikáže esesákovi, aby šel, a zamíří Lene na čelo. Lene se mi dívá přímo do očí. Držím její život ve svých rukou. „Opakuj to, Žide! Byla jsi přesídlena na východ. Dostávala jsi spoustu jídla a řádnou lékařskou péči. Plynové komory a krematoria jsou židobolševické lži."

Nemohu dopustit, aby Lene zabilo mé mlčení. Otevřu pus, ale než stačím něco říct, Rachel vykřikne: „Neříkej to, Ireno. Stejně nás zabije. Nedopřej mu tu radost."

Sturmbannfuhrer nechá Lene být a přiloží pistoli k hlavě Rachel. „Řekneš to sama, ty židovská děvko.“ Rachel se mu podívá přímo do očí a mlčí. Sturmbannfuhrer zmáčkne spoušť a Rachel padá mrtvá k zemi. Přiloží hlaveň na čelo Lene a znovu mi přikáže mluvit. Lene neznatelně zavrtí hlavou. Loučíme se pohledem. Další výstřel a Lene padá vedle Rachel. Řada je na mně.

Sturmbannfuhrer zamíří. Ze silnice se ozývají výkřiky. *Raus! Raus!* Esesáci nutí ženy vstát a pohánějí je dál. Víím, že můj pochod je u konce. Víím, že z tohoto místa neodejdu živá. Skončím tady. Padnu na kraji polské silnice a tady budu pohřbena, žádné *mazevot* nebudou značit můj hrob. „Co povíš svému děcku o válce, Žide?“ „Pravdu, Herr Sturmbannfuhrer. Povím svému dítěti pravdu.“ „Nikdo ti neuvěří.“ Uloží pistoli do pouzdra. „Tvůj zástup odchází. Měla by ses k nim přidat. Víš, co se stane s těmi, kdo se opozdí.“

Vyskočí na koně a zatahá za otěže. Hroučím se vedle těl svých kamarádek. Modlím se za ně a prosím je o odpuštění. Míjí mě konec zástupu. Vypotácím se ze stromů a zařadím se na své místo. Jdeme celou noc, ve vyrovnaném pětistupu. Prolévám ledové slzy.

Po pěti dnech pochodu z Birkenau přicházíme na nádraží ve slezské vesnici Wodzislaw. Jsme nahnány do otevřených uhláků a cestujeme celou noc, vystaveny krutému lednovému počasí. Němci už na nás nemusí plýtvat drahocennou municí. Jen v našem vagoně zemře zimou polovina žen.

Přijíždíme do nového tábora v Ravensbrucku. Pro nové vězně však nemají dost jídla. Po několika dnech některé z nás převázejí dál, tentokrát na valníku. Já svou odyseu končím v táboře Neustadt Glewe. Druhého května 1945 po probuzení zjišťujeme, že naši esesačtí trýznitelé utekli. Téhož dne odpoledne jsme osvobozeny americkými a ruskými vojsky.

Uplynulo dvanáct let. Není dne, abych před sebou neviděla obličej Rachel a Lene - a tvář muže, jenž je zavraždil. Jejich smrt mě těžce deprimuje. Možná kdybych byla zopakovala sturmbannfuhrerova slova, mohly žít a vedle té polské cesty bych

ležela já, v neoznačeném hrobě, další bezejmenná oběť. Při výročí jejich smrti za ně odříkávám kaddiš. Ze zvyku, ne kvůli víře. Víru v boha jsem ztratila v Birkenau.

Jmenuji se Irena Allonová. Tehdy jsem byla Irena Frankelová. V táboře mě znali jako vězně číslo 29395, a těchto událostí jsem byla svědkem v lednu 1945, při pochodu smrti z Birkenau.

17 KAPITOLA TIBERIAS, IZRAEL

Právě začínal šabat. Shamron přikázal Gabrielovi, aby dorazil do Tiberiady na večeři. Gabriel pohlédl z prudce se svažující příjezdové silnice na terasu a spatřil plamínky plynového osvětlení poskakující ve větru od jezera. A pak zpozoroval Shamrona, věčného hlídače, jak mezi nimi pomalu přechází sem a tam. Než jim Gila naservírovala pokrm, zapálila v jídelně dvě svíce a odříkala požehnání. Gabriela nevychovávali ve víře, ale když se teď díval na Shamronovu ženu, s očima zavřenýma a svící před obličejem, připadalo mu, že v životě neviděl krásnější obraz.

Shamron byl zcela zaujatý večeří a neměl náladu na společenskou konverzaci. Nikdy nemluvil o práci před Gilou; ne snad, že by jí nedůvěřoval, ale bál se, že kdyby se dozvěděla, co všechno udělal, přestala by ho milovat. Gila vyplňovala ticho povídáním o dceři, která se odstěhovala na Nový Zéland, aby mohla žít co nejdál od svého otce, a se svým manželem pěstuje slepice. Věděla, že její muž je nějakým způsobem svázán s Ústavem, ale o pravé náplni jeho práce neměla ponětí. Považovala ho za úředníka, který musí trávit spoustu času na cestách a má velice rád umění.

Přinesla jim kávu, keksy a sušené ovoce, sklídila se stolu a šla mýt nádobí. Chráněn hlukem tekoucí vody a cinkajícího nádobí, sdělil Gabriel Shamronovi aktuální informace. Mluvili potichu, za světla plápolajících šabatových svící. Gabriel ukázal Shamronovi dokumenty Ericha Radeka a složku *Aktion 1005*. Shamron přidržel

fotografii ve světle svíčky a přimhouřil oči. Pak odsunul brýle na čtení na plešatou hlavu a upřel zrak na Gabriela.

„Kolik toho víš o tom, čím za války prošla moje matka?“

Shamronův záměrně průhledný pohled přes okraj kávového šálku prozradil Gabrielovi, že není nic, co by Ari o jeho životě nevěděl, včetně matčina utrpení za války. „Pocházela z Berlína,“

řekl Shamron. „Byla deportována do Osvětimi v lednu 1943 a strávila dva roky v ženském táboře v Birkenau. Odešla odtamtud při pochodu smrti. Na rozdíl od tisíců jiných se jí podařilo přežít a v Neustadt Glewe se dočkala osvobození Američany a Rusy. Vynechal jsem něco?“

„Při pochodu smrti se jí něco přihodilo. Něco, o čem se mnou nikdy nemluvila.“ Gabriel pozvedl fotografii Ericha Radeka. „Když mi tohle Rivlin v Jad Vašem ukázal, věděl jsem, že tu tvář odněkud znám. Chvilí jsem si nemohl vzpomenout, ale nakonec se mi to podařilo. Viděl jsem ji na plátně v matčině studiu, ještě jako chlapec.“

„A proto jsi jel do Safedu, za Tzionou Levinovou.“

„Jak to víš?“

Shamron vzdychl a usrkl kávy. Gabriel mu sklíčeně vyprávěl o druhé návštěvě muzea. Když na stůl položil složku s matčiným svědectvím, Shamronův pohled zůstal přikován na jeho tváři. A Gabriel si uvědomil, že Shamron už je četl. *Memun* o jeho matce věděl. *Memun* věděl všechno.

„Patřil jsi ke žhavým kandidátům na jednu z nejdůležitějších akcí Ústavu,“ vysvětloval Shamron bez náznaku lítosti v hlase. „Musel jsem o tobě zjistit vše, co se dalo. Podle armádního psychologického profilu jsi vlk samotář, bezcitný egoista schopný chladnokrevně zabíjet. Moje první setkání s tebou to potvrdilo, ačkoli jsem vypožoroval ještě další rysy, jako nesnesitelnou hrubost a chorobnou plachost. Chtěl jsem zjistit, proč jsi takový, jaký jsi. A tvoje matka mi připadala jako dobrý odrazový můstek.“

„Takže sis našel její svědectví v Jad Vašem?“

Zavřel oči a jednou pomalu přikývl.

„Proč jsi mi nikdy nic neřekl?“

„To mi nepříslušelo," prohlásil Shamron suše. „Jen tvá matka by ti o takových věcech mohla povídat. Vláčela obrovské břemeno viny až do poslední minuty. Nechtěla, abys to věděl. A nebyla sama. Mnoho přeživších, jako tvoje matka, se nedokázalo se vzpomínkami nikdy vyrovnat. Jako by v této zemi vyrostla v těch několika letech po válce, dřív než ses narodil, zeď mlčení. *Holocaust*? O tom se mluvilo bez ustání. Ale ti, kdo jím prošli, se zoufale snažili zapomenout a pohnout se dál. To byl další způsob, jak přežít.

Naneštěstí předali pocit viny další generaci, synům a dcerám přeživších. Lidem jako Gabriel Allon."

Vyprávění přerušila Gila, když strčila hlavu do dveří a zeptala se, jestli nemá uvařit další kávu. Shamron zvedl ruku. Pochopila, že se baví o práci, a zmizela zpátky v kuchyni. Shamron se opřel rukama o stůl a naklonil se ke Gabrielovi.

„Musel jsi přece tušit, že dala svědectví. Jak to, že tě tvá přirozená zvědavost nezavedla do Jad Vašem a nenašel jsi je sám?" Pobídnut Gabrielovým mlčením, Shamron pokračoval: „Protože, stejně jako všechny děti přeživších, jsi vždy úzkostlivě dbal na to, abys citově už tak dost rozrušenou matku ještě více neznepokojil. Báls ses, že kdybys příliš naléhal, upadne do deprese, z níž by se už nemusela vyhrabat?" Odmlčel se. „Anebo jsi měl strach z toho, co by ses mohl dozvědět? *Nebál* ses náhodou pravdy?"

Gabriel prudce vzhlédl, ale neodpověděl. Shamron se dlouze zadíval na hladinu kávy a pak se znovu ujal slova.

„Při vší upřímnosti, Gabrieli, když jsem dočetl svědectví tvé matky, věděl jsem, že jsi dokonalý. Rozhodl ses pro mě pracovat kvůli ní. Nebyla schopná tě cele milovat. Jak by mohla? Bála se, že tě ztratí. Všechny, které kdy milovala, od ní odtrhli. Při selekci na nástupišti ztratila rodiče a dívky, se kterými se spřátelila v Birkenau, zemřely kvůli tomu, že nezopakovala to, co jí přikázal důstojník SS."

„Porozuměl bych jí, kdyby se mi to pokusila vyprávět." Shamron pomalu zavrtěl hlavou. „Ne, Gabrieli, nikdo tomu nedokáže doopravdy porozumět. Pocity viny, studu. Tvoje matka dokázala najít způsob, jak žít v tomto světě po válce, ale v mnoha směrech její život skončil toho večera u polské cesty." Pleskl dlaní do stolu, až zadrnčelo nádobí. „Takže co teď uděláme? Budeme se topit v

sebelítosti, nebo pokračovat v práci a zkoumat, jestli náš muž je skutečně Erich Radek?" „Myslím, že odpověď znáš."

„Je podle Mosheho Rivlina možné, aby se Radek podílel na evakuaci Osvětimi?"

Gabriel přikývl. „V lednu 1945 byl úkol *Aktion 1005* v podstatě u konce vzhledem k tomu, že veškerá zabraná území na východě obsadili Rusové. Je možné, že se vypravil do Osvětimi zničit plynové komory a krematoria a připravit odsun zbývajících vězňů. Konec konců, byli to svědkové jejich zločinu."

„Víme, jak se tomuhle zasranému hovadu podařilo dostat se po válce z Evropy?"

Gabriel ho seznámil s Rivlinovou teorií, podle které Radek jako rakouský katolík využil služeb biskupa Aloise Hudala z Říma.

„Tak proč se nevydat po této stopě?" navrhl Shamron. „Uvidíme, jestli nás dovede zpátky do Rakouska."

„Čteš mi myšlenky. Napadlo mě začít v Římě. Rád bych se podíval na Hudalovy dokumenty."

„To by spousta lidí ráda."

„Ti ale nemají soukromé telefonní číslo muže, jenž bydlí v nejvyšším patře Apoštolského paláce."

Shamron pokrčil rameny. „To je pravda."

„Potřebuju nový pas."

„To není problém. Zrovna mám u sebe jeden kanadský, ten si můžeš vzít. Jak to vypadá s tvojí francouzštinou?"

„*Pas mal, mais je dois pratiquer l'accent d'un Quebecois.*"

„Někdy dokážeš vyděsit i mě."

„Tak to už o něčem svědčí."

„Přespíš tady a do Říma odletíš zítra. Hodím tě do Lodu. Cestou se stavíme na americkém velvyslanectví a popovídáme si s místním šéfem."

„O čem?"

„Podle materiálů ze státního archivu pracoval Vogel za okupace v Rakousku pro Američany. Poprosil jsem se kamarády z Langley, aby prošli své dokumenty, jestli nenarazí na jeho jméno. Nevkládám do toho moc nadějí, ale možná budeme mít štěstí."

Gabriel sklopil zrak na matčino svědectví: *Nebudu vyprávět o všem, co jsem viděla. Nejde to. Těm mrtvým dlužím alespoň tolik...*

„Tvoje matka byla velmi statečná žena, Gabrieli. Proto jsem si tě vybral. Věděl jsem, že pocházíš z prvotřídního rodu.“

„Byla mnohem statečnější než já.“

„Ano," souhlasil Shamron. „Statečnější než my všichni.“

Pravé zaměstnání Bruce Crawforda patřilo k nejutajovanějším informacím v celém Izraeli. Vysoký patricijský Američan řídil telavivskou pobočku CIA. Jelikož o tom věděla jak izraelská vláda, tak představitelé palestinské autonomie, často působil jako spojka mezi těmito zneprátenými stranami. Málokdy se vyspal bez toho, aby mu v nějakou příšernou noční hodinu nezazvonil telefon. Byl vyčerpaný, a bylo to na něm vidět.

Privítal Shamrona hned za bránou velvyslanectví na Haraykonově ulici a zavedl ho do budovy. Měl obrovskou, na Shamronův vkus přezdobenou kancelář. Spíš než útočiště tajného agenta vypadala jako úřadovna viceprezidenta, ale tak to bylo u Američanů se vším. Shamron se zabořil do koženého křesla a nechal sekretářku, aby mu donesla nabízenou sklenici studené vody s citronem. Zrovna zvažoval, zda si zapálit tureckou cigaretu, když si všiml cedule NEKOUŘIT vystavené na Crawfordově stole přímo na očích.

Američan se nijak neměl k tomu, aby se k Shamronovu přání hned vyjádřil. Vysloužilý agent takový přístup očekával. Mezi agenty platilo nepsané pravidlo: požádáš-li přítele o pomoc, musíš si ji zasloužit. Jelikož Shamron byl v zásadě ze hry, nemohl nabídnout nic konkrétního. Na oplátku mohl poskytnout jen moudrost a rady muže, jenž se poučil z mnoha chyb.

Po hodině Crawford konečně pronesl: „K tomu Vogelovi." Hlas se mu neznatelně zatřásl. Shamron, který rozpoznal náznak zaváhání, se v křesle netrpělivě naklonil dopředu. Crawford hrál o čas; ze zvláštní magnetické krabičky vytáhl kancelářskou sponku a pečlivě ji narovnával.

„Prošli jsme naše spisy," pokračoval Crawford, oči upřené na sponku. „Dokonce jsme poslali pár lidí do Marylandu, aby prošťatrali archiv. Obávám se, že jsme v autu."

„V autu?" Shamronovi připadalo používání amerických slangových výrazů ze sportu poněkud nevhodné při jednání o něčem tak zásadním jako špionáž. V jeho světě agenti nekončili v autu, neztráceli míče a nezavěšovali je do koše. Existoval jen úspěch,

nebo selhání, a v oblasti Blízkého východu byla cenou za selhání obvykle krev jeho mužů. „Co to *přesně* znamená?"

„To znamená," pronesl Crawford suše, „že naše pátrání nepřineslo žádné výsledky. Je mi líto, Ari, ale někdy to prostě nevyjde."

Zvedl narovnanou sponku do výše očí a pozorně si ji prohlížel, jako by se nad výsledkem svého snažení dmul pýchou.

Gabriel čekal na zadním sedadle Shamronova peugeotu.

„Jak to šlo?"

Shamron si zapálil cigaretu a popravdě odpověděl.

„Věříš mu?"

„Víš, kdyby mi řekl, že našli jen obyčejný osobní spis nebo zprávu o bezpečnostní prověrce, to bych mu možná věřil. Ale *nic*? S kým si ten člověk myslí, že mluví? Urazil mě, Gabrieli, vážně mě urazil."

„Myslíš, že Američané o Vogelovi něco vědí?"

„Bruce Crawford nám to právě potvrdil." Shamron pohlédl na hodinky z ocele. „Zatraceně! Trvá mu hodinu, než sebere dost odvahy, aby mi zalhal, a tobě teď uletí letadlo."

Gabriel se zadíval na telefon ve středové konzole. „Zaříd' to," zamumlal. „Jsem na tebe zvědavý."

Shamron popadl telefon a vytočil číslo. „Tady Shamron," vyštkl. „Za třicet minut odlétá z Lodu letadlo do Říma. Právě jste objevili technickou závadu a kvůli její opravě se odlet o hodinu zpozdí, rozumíte?"

O dvě hodiny později zazvonil na stole Bruce Crawforda telefon. Zvedl sluchátko a poslouchal. Hlas volajícího rozpoznal okamžitě. Patřil muži, jemuž nařídil sledovat Shamrona. Pustil se do nebezpečné hry, pronásledovat bývalého ředitele Ústavu na vlastní půdě, ale musel poslouchat rozkazy.

„Poté, co odešel z velvyslanectví, zamířil do Lodu.“

„Co dělal na letišti?“

„Vysadil cestujícího.“

„Poznal jste ho?“

Muž přisvědčil. Aniž sdělil jeho jméno, vysvětlil, že se jedná o znamenitého agenta Ústavu, nedávno aktivního v jednom středoevropském městě.

„Víte jistě, že to byl on?“

„Naprosto.“

„Kam letí?“

Crawford počkal na odpověď a zavěsil. Chvíli nato už seděl u počítače a psal utajenou zprávu na ústředí. Text byl jasný a stručný, přesně jak to měl příjemce rád.

Eliáš míří do Říma. Přiletí dnes večer letadlem El Al z Tel Avivu.

18 KAPITOLA

ŘÍM

Gabriel se chtěl ve Vatikánu sejít mimo kancelář v nejvyšším patře Apoštolského paláce. Dohodli se na Pipernu, staré restauraci na poklidném náměstí blízko Tibery, pár ulic od starého židovského ghetta. Bylo přesně to prosincové odpoledne, které může člověk zažít jen v Římě, a Gabriel, který přišel dřív, vybral stůl v jasném pruhu hřejivých slunečních paprsků.

Za několik minut se na náměstí objevil kněz a rychlým tempem odhodlaně kráčel k restauraci. Vysoký, štíhlý a pohledný, nic si nezadal s italskými filmovými hvězdami. Podle střihu kněžského hábitu a bílého kolárku se dalo soudit, že ačkoli jistě zachovává slib pokory, nechybí mu trocha osobní či profesionální domýšlivosti. Měl pro to dobrý důvod. Monsignor Luigi Donati, osobní tajemník Jeho Svatosti papeže Pavla VII., byl bez diskuze druhým nejmočnějším mužem římskokatolické církve.

Luigi Donati působil chladným, nepřístupným dojmem a Gabriel si jej nedokázal představit, jak křtí děti či pomazává nemocné v zapadlé horské vesnici někde v Umbrii. Tmavé oči vyzařovaly bystrost a rozhodnost a podle pevně sevřených čelistí se dalo soudit, že nebylo radno si s ním zahrávat. Gabriel to věděl z přímé zkušenosti. Rok předtím ho jeden případ zavedl do Vatikánu, přímo k velmi schopnému Donatimu. Společně se jim podařilo zničit vážnou hrozbu papeži Pavlovi VII. Luigi Donati dlužil Gabrielovi službu, a Gabriel spoléhal na to, že muž jako on své dluhy splácí.

Donati nemiloval nic tolik jako vysedávat v zasluněné římské kavárně. Pro svou náročnost si nezískal v kurii moc kamarádů, ale stejně jako jeho nadřízený se rád vyhnul svazujícím konvencím Vatikánu, kdykoli to bylo možné, a pozvání na oběd se chytil jako tonoucí stébla. Gabriel usoudil, že Luigi Donati se musí cítit zoufale

osamělý. Napadlo ho, jestli nelituje rozhodnutí, kterým se k takovému životu zavázal.

Kněz si pozlaceným, velmi drahým zapalovačem zapálil cigaretu. „Jak jde práce?“

„Dělám teď na dalším Bellinim. Oltářní obraz v Cannaregiu.“

„Ano, to vím.“

Než se stal papežem Pavlem VII, působil kardinál Pietro Lucchesi v Benátkách. Luigi Donati už tehdy stál po jeho boku a stále měl k Benátkám silnou vazbu. Neuniklo mu téměř nic, co se v jeho bývalé arcidiecézi dělo.

„Doufám, že s vámi Francesco Tiepolo zachází slušně.“

„Naprosto.“

„A Chiara?“

„Má se dobře, díky.“

„Uvažovali jste už, že byste váš vztah nějak... *zformalizovali*?“

„To je složité, Luigi.“

„A co není složité?“

„Víte, že jste teď v jednu chvíli mluvil skoro jako kněz?“

Donati zvrátil hlavu a rozesmál se. Začal se pomalu uvolňovat. „Pozdravuje vás Svatý otec. Omlouvá se, že nedorazil osobně, Piperno je jedna z jeho nejoblíbenějších restaurací. Doporučuje předkrm *filetti di baccala*, podle něj je tu dělají nejlepší v celém Římě.“

„Sahá papežská neomylnost až k jídlu?“

„Papež je neomylný pouze tehdy, působí-li jako nejvyšší učitel záležitostí víry a morálky. Obávám se, že na smažené tresčí filé se tato doktrína nijak nevztahuje. Na stranu druhou ale sbíral zkušenosti po celém světě, a já bych si na vašem místě tu rybu dal.“

Když ke stolu přišel číšník v bílém saku, ujal se Donati objednávání. S přibývajícím dnem a ubývajícím vínem se stále více uvolňoval. Další pár minut zasypával Gabriela klepy z kurie a historkami o zákulisních hádkách a intrikách. Gabriela nic nepřekvapilo; Vatikán se v této oblasti příliš nelišil od Ústavu. Gabriel nakonec zavedl dialog na téma, kvůli kterému se sešli: role římskokatolické církve v období holocaustu.

„Jak pokračuje spolupráce s komisí historiků?" „V rámci možností dobře. My dodáváme dokumenty z tajného archivu a oni je pak analyzují, aniž jim do toho moc mluvíme. Předběžnou zprávu o svých závěrech by měli předložit do šes-

ti měsíců. Potom začnou pracovat na mnohosvazkových dějinách."

„Dá se odhadnout, kterým směrem se budou jejich předběžné závěry ubírat?"

„Jak jsem řekl, snažíme se je nechat pracovat bez velkých zásahů z Apoštolského paláce."

Gabriel na Donatiho vrhl přes okraj sklenky pochybovačný pohled. Nebyt kněžského hábitu a kolárku, považoval by ho za tajného agenta. Představa, že by Donati neměl v komisi alespoň dva zdroje, byla velmi nepravděpodobná a Gabriel se cítil uražen. Mezi loky vína vyjádřil svůj názor a kněz se podvolil.

„No dobře. Řekněme, že nějaké informace z komise dostávám."

„A?"

„Zpráva zohlední obrovský tlak, jemuž byl Pius vystaven, ale ani tak nejspíš jeho činnost nevykreslí v nejlepších barvách, a stejně tak činnost různých církví ve střední a východní Evropě."

„Vypadáte nervózně, Luigi."

Kněz se naklonil přes stůl a zdálo se, že svá slova pečlivě vybírá. „Otevřeli jsme Pandořinu skříňku, příteli. Jakmile jednou takový proces začne, nedá se absolutně vůbec předvídat, jak skončí a kolik dalších oblastí církve zasáhne. Liberálové se na skutky Svatého otce vrhli jako hladová zvěř a nemají dost - žádají třetí vatikánský koncil. A reakcionáři vřeští něco o kacífstvích."

„Něco závažného?"

Monsignorovi znovu trvalo drahnou chvíli, než odpověděl. „Podařilo se nám zachytit docela vážné zkazky z francouzského Languedoku - od takových těch reakcionářů, co druhý vatikánský koncil považují za dílo d'áblovo a každého papeže od dob Jana Třidvacátého za kacíře."

„Měl jsem za to, že takových lidí je církev plná. Sám jsem se dostal do sporu se skupinou přátelských prelátů a laiků, která si říká Crux Vera."

Donati se pousmál. „Tihle lidé jsou ze stejného těsta, jenže na rozdíl od Crux Vera nemají v kurii žádné zastání. Jsou to outsideri, barbari, kteří mlátí do bran. Svatý otec nad nimi prakticky nemá kontrolu a spor se teď vyostřuje.“

„Kdybych pro vás mohl něco udělat, stačí říct.“ „Opatrně, příteli, mohl bych vás vzít za slovo.“ Číšník přinesl jídlo. Donati si na maso vymačkal citron a strčil do úst celý plátek ryby najednou. Zapil sousto vínem a s výrazem dokonalého uspokojení ve své hezké tváři se pohodlně opřel. Vatikánskému duchovnímu nabízel pozemský život jen málo lákavějších radostí než oběd na sluncem zalitým římském náměstí. Pustil se do dalšího kousku a zajímal se, co dělá Gabriel ve městě. „Řekněme, že se právě zabývám něčím, co se vztahuje k práci komise historiků.“ „A to jak?“

„Mám dobrý důvod se domnívat, že krátce po skončení války pomohl Vatikán esesákovi jménem Erich Radek uprchnout z Evropy.“

Donati přestal žvýkat a jeho obličej náhle ztvárněl. „Volte slova, příteli, a opatrně s domněnkami. Je docela dobře možné, že tomuhle Radekovi pomohl někdo z Říma, ale rozhodně ne *Vatikán*.“ „Myslíme si, že to byl biskup Hudal ze semináře v Animě.“ Napětí v Donatiho tváři povolilo. „Tenhle povedený biskup naneštěstí opravdu pomáhal několika náckům na útěku. O tom není pochyb. A jak jste přišli na to, že pomohl i Radekovi?“

„Kvalifikovaný odhad. Radek byl rakouský katolík, Hudal rektor německého semináře v Římě a otec zpovědník pro německou a rakouskou komunitu. Pokud Radek hledal pomoc v Římě, dávalo by smysl obrátit se na Hudala.“

Donati souhlasně přikývl. „To nelze popřít. Biskup Hudal měl skutečně zájem chránit spoluobčany před tím, co považoval za mstivé úmysly vítězných Spojenců. To ale ještě neznamená, že věděl, že Erich Radek je válečný zločinec. Jak by taky mohl? Itálii po válce zaplavily miliony vysídlenců a všichni hledali pomoc. Jestli Radek přišel za biskupem se srdceryvným příběhem, pravděpodobně mu poskytl azyl a pomoc bez rozmýšlení.“

„Neměl se snad Hudal zajímat také o to, proč je někdo jako Radek na útěku?“

„To možná měl, ale bylo by od vás docela naivní myslet si, že by Radek na takovou otázku odpověděl popravdě. Zalhal by a biskup Hudal by se pravdy stejně nedopátral.“

„Člověk se nestane uprchlíkem jen tak bezdůvodně, Luigi, a holocaust nebyl žádným tajemstvím. Biskup Hudal si měl uvědomit, že pomáhá válečným zločincům utíkat před spravedlností.“

Donati s odpovědí čekal, až číšník naservíruje další chod, těstoviny. „Musíte pochopit, že v tu dobu pomáhalo uprchlíkům mnoho jednotlivců i organizací, uvnitř církve i mimo ni. Hudal nebyl jediný.“

„Odkud bral peníze?“

„Tvrdil, že jsou všechny z účtu semináře.“

„A vy tomu věříte? Každý esesman, jemuž Hudal pomohl, potřeboval kapesné, lodní lístek, vízum a úplně nový život v cizí zemi, nemluvě o nákladech na jejich pobyt v Římě, než mohli odplout. Hudal měl takto pomoci *stovkám* esesáků. To je hodně peněz, Luigi - stovky tisíců dolarů. Zdráhám se uvěřit tomu, že by se v semináři válelo tolik zbytečných bankovek.“

„Takže se domníváte, že mu ty peníze někdo dal,“ řekl Donati a zkušeně namotal špagety na vidličku. „Třeba někdo jako Svatý otec.“

„Odněkud se ty peníze vzít musely.“

Donati odložil vidličku a zamyšleně složil ruce na prsou. „Existuje důkaz, podle kterého biskup Hudal nějaké peníze z vatikánských fondů na pomoc vyhnancům skutečně *dostal*.“

„Nebyli to žádní *vyhnaná*, Luigi. Alespoň ne všichni. Mnoho jich bylo vinných příšernými zločiny. Chcete snad říct, že Pius neměl ponětí o tom, že biskup Hudal pomáhá hledaným válečným zločincům utéct před spravedlností?“

„Říkám jen, že na základě dostupných písemných důkazů a výpovědí přeživších svědků by bylo velmi obtížné takové obvinění prokázat.“

„Netušil jsem, že jste studoval kanonické právo, Luigi.“ Gabriel pomalu opakoval otázku, s pečlivým důrazem na relevantní slova. „Věděl papež, že biskup Hudal pomáhal válečným zločincům utíkat před spravedlností?“

„Jeho Svatost se stavěla proti norimberským procesům, protože se domnívala, že oslabí Německo a posílí komunisty. Také si myslel, že Spojencům jde o pomstu, ne o spravedlnost. Je docela

možné, že Svatý otec věděl, že biskup Hudal pomáhá nacistům a že to schvaloval. Prokázat však tuhle spojitost, to je věc druhá." Donati ukázal hroty vidličky na Gabrielovo netknuté jídlo. „Měl byste jíst, dokud je to teplé."

„Obávám se, že mě přešla chuť."

Donati zabořil vidličku do Gabrielova talíře. „Tak čeho se měl náš kamarád Radek dopustit?"

Gabriel poskytl Donatimu stručný výťah z Radekovy zářivé esesácké kariéry od práce v Centru pro židovskou emigraci ve Vídni pod vedením Adolfa Eichmanna po velení operace *Aktion 1005*. Ke konci jeho výkladu už neměl chuť k jídlu ani Donati.

„Opravdu věřili tomu, že by se jim mohlo podařit zakrýt veškeré důkazy tak obrovského zločinu?"

„Nevím, jestli věřili, že je to možné úplně, ale rozhodně do značné míry uspěli. Kvůli takovým jako Erich Radek se nikdy nedozvíme, kolik lidí při šoa *skutečně* zahynulo."

Donati si pohrával se skleničkou vína. „Co potřebujete zjistit o Hudalově pomoci Radekovi?"

„Předpokládáme, že Radek potřeboval cestovní pas. Kvůli tomu by se Hudal musel obrátit na Mezinárodní Červený kříž. Chci znát jméno z toho pasu. Radek by také musel někam odjet, potřeboval by vízum." Gabriel se odmlčel. „Vím, že už je to dávno, ale biskup Hudal si vedl záznamy, nebo ne?"

Donati pomalu přikývl. „Jeho soukromé písemnosti jsou uloženy v archivech v semináři v Animě. Jak vás jistě nepřekvapí, jsou zapečetěné."

„A jestli je někdo z Říma může otevřít, jste to vy, Luigi." „Nemůžeme jen tak vpadnout do semináře a žádat biskupovy papíry. Současný rektor, biskup Theodor Drexler, není žádný hlupák. Museli bychom mít nějakou výmluvu - krycí příběh, jak se říká ve vašem řemesle." „Ten už máme." „A jakýpak?" „Komisi historiků."

„Navrhujete, abychom k rektorovi přišli s tím, že si Hudalovy dokumenty vyžádala komise?" „Přesně tak."

„A když se bude vzpírat?"

„Pak se my budeme ohánět vlivnými jmény."

„A vy jste pro tuto chvíli kdo?"

Gabriel sáhl do kapsy a vytáhl laminovaný průkaz s fotografií.

„Samuel Rubenstein, profesor srovnávací religionistiky z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě." Donati vrátil kartičku Gabrielovi a zakroutil hlavou. „Theodor Drexler je vynikající teolog. Bude vás chtít zatáhnout do diskuze - třeba o společných kořenech dvou nejstarších náboženství západního světa. Troufám si tvrdit, že si akorát naběhnete a biskup to vaše divadýlko prohlédne skrz naskrz."

„A vaším úkolem bude zajistit, aby se něco takového nestalo."

„Přeceňujete mé schopnosti, Gabrieli."

„Zavolejte mu, Luigi. Musím ty papíry vidět."

„Zavolám, ale mám jednu otázku. *Proč?*"

Když slyšel Gabrielovu odpověď, vytáhl Donati mobilní telefon a nechal se přepojit do Animy.

19 KAPITOLA

ŘÍM

Kostel Santa Maria dell' Anima stojí v historickém centru města nedaleko Navonského náměstí západním směrem. Už po čtyři staletí je to jediný německý kostel v Římě. V honosné hrobce napravo od hlavního oltáře je pohřben papež Adrian VI., syn německého stavitele lodí z Utrechtu a poslední neitalský papež před Janem Pavlem II. K přilehlému semináři lze dojít od Via della Pace, a právě tam, v chladivém stínu na nádvoří, se následujícího rána setkali s biskupem Theodorem Drexlerem.

Monsignor Donati jej pozdravil výbornou němčinou s italským přízvukem a Gabriela představil jako „učeného profesora Samuela Rubensteina z Hebrejské univerzity." Drexler podal Gabrielovi ruku v takovém úhlu, že na okamžik zaváhal, má-li jí potřást, nebo ji políbit. Po krátkém zaváhání mu ji pevně stiskl. Muž měl kůži ledovou jako kostelní mramor.

Rektor je vedl po schodech nahoru do skromně zařízené kanceláře plné knih. Sutana zašustěla, když usedal do největšího křesla v místnosti. Obrovský zlatý kříž na hrudi se mu leskl ve slunečním světle pronikajícím vysokými okny. Malý, korpulentní, téměř sedmdesátiletý duchovní měl nezvykle růžové tváře a na hlavě pruh pavučinovitých bílých vlasů. Koutky drobných úst se mu lehce zvedaly ve věčném úsměvu - i teď, kdy byl zjevně nešťastný - a na svět se díval blahosklonnýma, světle modrýma bystrýma očima. Jeho tvář dokázala poskytnout útěchu nemocným, stejně jako vystrašit hříšníky. Monsignor Donati měl pravdu, Gabriel si bude muset dávat pozor na každý pohyb.

Na úvod Donati s biskupem prohodili pár zdvořilostních frází o Svatém otci; biskup přál Svatému otci dlouhé zdraví a Donati mu na oplátku sdělil, že papež je mimořádně spokojen s výsledky jeho práce v semináři. Oslovoval biskupa „Vaše Milosti" tak často,

jak jen bylo možné, a na konci jejich rozhovoru měl duchovní tolik medu kolem úst, že se Gabriel bál, aby se mu neslepily rty.

Když se Monsignor Donati konečně dostal k důvodu jejich návštěvy, Drexler se zasmušil, jako by slunce zahalil tmavý mrak, ačkoliv úsměv mu z tváře nezmizel.

„Nějak mi nedochází, jak by nejisté vyšetřování poválečných aktivit biskupa Hudala v souvislosti s německými uprchlíky mohlo pomoci uzdravování vztahů mezi římskými katolíky a Židy." Mluvil příjemným hlasem, trochu odměřeně, německy s vídeňským přízvukem. „Poctivé a nestranné vyšetřování biskupovy činnosti by odhalilo též fakt, že pomohl i mnoha Židům."

Gabriel se naklonil dopředu. Nastal čas, aby se učený profesor z Hebrejské univerzity zapojil do konverzace. „Tvrdíte, Vaše Milosti, že biskup Hudal ukrýval Židy během hromadného zatýkání v Římě?"

„A před ním i po něm. Za zdmi semináře žilo mnoho Židů. Pokřtěných, samozřejmě."

„A ti nepokřtění?"

„Tady se schovávat nemohli. To by nebylo správné. Posílal je jinam."

„Odpusťte, Vaše Milosti, ale jak se přesně pozná pokřtěný Žid od nepokřtěného?"

Monsignor Donati přehodil nohu přes nohu a pečlivě urovnal záhyb na nohavici, což byl signál pro Gabriela, aby se podobných otázek napříště vyvaroval. Biskup se nadechl a odpověděl.

„Mohli se jich zeptat na základní věci týkající se katolické víry a nauky. Mohli je požádat, aby odrecitovali Otčenáš nebo Ave Maria. Obvykle vyšlo velmi rychle najevo, kdo mluví pravdu a kdo jen hledá útočiště."

Rozhovor ukončilo zaklepání na dveře; Luigi Donati si oddechl. Do místnosti vstoupil mladý novic se stříbrným podnosem. Donatimu a Gabrielovi nalil čaj, biskup pil horkou vodu s citronem.

Když mladík odešel, Drexler pokračoval: „Vy se ale nejspíš nechcete zajímat o to, jak biskup Hudal chránil Židy před nacistickou perzekucí, že ano, pane profesore? Spíš o to, jak po válce pomáhal německým důstojníkům."

„Ne německým důstojníkům. Hledaným esesáckým válečným zločincům.“

„On ale *nevěděl*, že jsou to zločinci.“

„Obávám se, že tento argument není příliš důvěryhodný, Vaše Milosti. Biskup Hudal byl přesvědčený antisemita a zarytý přívrženec Hitlerova režimu. Copak to nedává smysl, že by po válce dobrovolně pomáhal rakouským a německým občanům bez ohledu na to, jakých zločinů se dopustili?“

„Jeho odpor k Židům byl povahy teologické, nikoli sociální. Co se podpory nacistickému režimu týká, to nepopírám, usvědčují ho jeho vlastní slova a písemnosti.“

„A vlastní *auto*,” dodal Gabriel, využívaje informací z dokumentů Moshe Rivlina. „Biskupu Hudalovi vlála na vládní limuzíně vlajka sjednocené říše. Netajil se tím, koho podporuje.“

Drexler usrl citronové vody a upřel chladný pohled na Donatiho. „Jako mnoho jiných v církvi, i já jsem měl jisté obavy z komise historiků, ale s ohledem na Svatého otce jsem si je nechával pro sebe. Ted se zdá, že seminář je pod drobnohledem, a já musím jasně určit hranice. Nedopustím, aby se pověst takto významné instituce vláčela bahnem dějin.“

Monsignor Donati si chvíli pohrával s nohavici, a pak vzhlédl. Za maskou klidu skrýval vztek a rozčarování nad rektorovou nestoudností. Biskup je tlačil ke zdi, a Donati byl připraven se bránit. Přesto se mu podařilo promluvit tiše, jako ve zpovědnici.

„Nehledě na vaše zájmy v této záležitosti, Vaše Milosti, Svatý otec si přeje, aby byl profesor Rubensteinovi umožněn přístup k Hudalovým dokumentům.“

V místnosti se rozhostilo hrobové ticho. Drexler žmoulal zlatý kříž a hledal únikovou cestu. Žádnou však neměl. Jediný důstojný postup byl vyhovět žádosti. Na pomyslné šachovnici převrhl krále.

„Nemám v úmyslu odporovat Jeho Svatosti. Nedáváte mi jinou možnost než spolupracovat.“

„Svatý otec vám to nezapomene, Vaše Milosti.“

„Ani já nezapomenu, Monsignore.“

Donati si dovolil ironické pousmání. „Předpokládám, že biskupovy osobní dokumenty jsou zde v semináři.“

„Správně. Jsou uloženy v našem archivu. Zabere několik dní, než je dáme všechny dohromady a uspořádáme tak, aby se v nich vyznal takový učenec jako profesor Rubenstein.“

„To je od vás velmi šlechetné, Vaše Milosti," řekl Donati, „ale my bychom se na ně chtěli podívat *hned*.“

Vedl je dolů spirálovitým kamenným schodištěm se stupínky sedřenými tak, že na nich člověk klouzal jako po ledu. Sešli k těžkým dubovým dveřím s železným kováním; byly stavěny tak, aby odolaly těžkému beranidlu, ale na chytrého kněze z Benátek a „profesora“ z Jeruzaléma nestačily.

Biskup Drexler je odemkl a opřel se do nich ramenem. Chvilí tápal tmou, než narazil na vypínač a s hlasitým cvaknutím rozsvítil. Řada stropních zářivek zabzučela nečekaným přílivem proudu a mužům se naskytl pohled na dlouhou podzemní chodbu s klenutým kamenným stropem. Biskup jim kývnutím naznačil, aby pokračovali dál.

Sklepení bylo stavěno pro mnohem menší muže. Drobný biskup kráčel chodbou bez potíží a Gabrielovi stačilo jen trochu sklonit hlavu, aby nenarazil do svítidel. Ale Monsignor Donati se svým metrem devadesát výšky se musel ohnout v pase jako člověk s těžkou skoliózou. Tady ležely memoáry semináře: křestní, oddací i úmrtní listy za posledních čtyři sta let; záznamy o duchovních a studentech, kteří za kamennými zdmi trávili část života. Některé byly uloženy v kartotékách z borového dřeva, jiné v bednách či obyčejných kartónových krabicích. Nové přírůstky se ukládaly do moderních umělohmotných beden. Vše prostupoval pach opadaných vlhkých stěn; v jednom místě ze zdi dokonce vytékal pramínek vody. Gabriel, jenž o škodlivých účincích chladu a vlhka na papír něco věděl, rychle ztrácel naději, že by Hudalovy dokumenty mohli nalézt neporušené.

Ke konci chodby byl vchod do malé postranní místnosti. V ní byly uloženy obrovské truhly zabezpečené zrezivělými visacími zámky. Biskup Drexler vytáhl svazek klíčů a jeden z nich zastrčil do prvního zámku. Nedalo se s ním otočit. Chvilí se s ním trápil, ale

nakonec předal klíč „profesoru Rubensteinovi“, který se starým zámekem neměl žádný problém.

Biskup pár minut přešlapoval kolem nich a nabízel pomoc při hledání, ale Donati ho poplácal po rameni a ubezpečil ho, že si poradí sami. Statný duchovní se pokřižoval a pomalu odkráčel klenutou chodbou ven.

O dvě hodiny později našel Gabriel, co hledali. Erich Radek dorazil do semináře třetího března 1948. Čtyřicetiletého května mu vatikánská Papežská komise na pomoc uprchlíkům vydala průkaz totožnosti s číslem 9645/99, na jméno „Otto Krebs“. Ještě téhož dne si s pomocí biskupa Hudala a nového identifikačního dokladu vyřídil Otto Krebs cestovní pas Červeného kříže. Týden nato obdržel vstupní vízum do Sýrie. Za lodní lístek zaplatil biskupovými penězi a z italského přístavu Janov vyplul na konci června. V kapse měl pět set dolarů. Biskup Hudal uschoval stvrzenku s Radekovým podpisem. Poslední položkou v Radekově složce byl dopis se syrskou poštovní známkou a damašským razítkem. Děkoval v něm biskupu Hudalovi a Svatému otci za pomoc a slíbil, že jednoho dne dluh splatí. Podepsal se jako Otto Krebs.

20 KAPITOLA

ŘÍM

Biskup Drexler si naposled poslechl zvukovou pásku a vytočil číslo do Vídně.

„Obávám se, že se vyskytly problémy.“

„Jaké problémy?“

Drexler pověděl muži na druhém konci drátu o dopoledních návštěvnících - Monsignoru Donatim a profesoru z Hebrejské univerzity v Jeruzalémě.

„Jak si říkal?“

„Rubenstein. Tvrdil, že se účastní výzkumů komise historiků.“

„To nebyl žádný profesor.“

„To mi došlo, jenže o jeho dobrých úmyslech jsem jen stěží mohl pochybovat nahlas. Monsignor Donati má velikou moc. Ve Vatikánu žije jen jediný muž, který má větší moc než on, a to je ten kacír, pro kterého pracuje.“

„Co hledali?“

„Dokumenty týkající se biskupa Hudala a pomoci, kterou po válce poskytl jednomu rakouskému uprchlíkovi.“

Před další otázkou se volaný na dlouhou chvíli odmlčel.

„Už odjeli ze semináře?“

„Ano, asi před hodinou.“

„Proč jste s telefonátem tak dlouho otálel?“

„Doufal jsem, že do té doby zjistím něco, co by se vám mohlo hodit.“

„A zjistil jste?“

„Snad ano.“

„Řekněte mi co.“

„Profesor se ubytoval v Kardinálském hotelu na Via Guilia. A zapsal se pod jménem René Duran, kanadský občan.“

„Potřebuju, abyste vyzvedl jedny hodiny v Římě.“

„Kdy?“

„Okamžitě.“

„Kde přesně?“

„V Kardinálském hotelu na Via Giulia. Je tam ubytován muž jménem René Duran, někdy si však říká také Rubenstein.“

„Jak dlouho se v Římě zdrží?“

„To nevím jistě, a proto potřebuju, abyste odjel hned. Za dvě hodiny odlétá do Říma letadlo společnosti Alitalia. Na vaše jméno je rezervováno místo v první třídě.“

„Do letadla si s sebou nebudu moci vzít náradí, které budu při opravě potřebovat. Někdo mi je musí v Římě obstarat.“

„Přesně takového člověka znám.“ Odrecitoval číslo, které si Hodinář vryl do paměti. „Je to profesionál, a co je důležitější, naprosto spolehlivý. Jinak bych vás k němu neposílal.“

„Máte fotografii toho Durana?“

„Za chvíli vám ji pošlu faxem.“

Hodinář zavěsil a zhasl světla ve výloze. Ze skříně v dílně pak vytáhl malé příruční zavazadlo s náhradním prádlem a holicím strojkem. Ozvalo se zazvonění faxového přístroje. Zatímco si Hodinář oblékal kabát a nasazoval klobouk, objevil se na papíře obličej muže, který měl zanedlouho zemřít.

21 KAPITOLA

ŘÍM

Příští den ráno si Gabriel zašel na kávu k Doneymu. O třicet minut později vešel do kavárny muž a zamířil k baru. Vlasy měl jako ocelové drátky a na širokých tvářích jizvy po akné. Měl drahé oblečení, ale neuměl v něm vystupovat. Bleskurychle vypil dvě espresa a za celou dobu nepřestal kouřit. Gabriel se vrátil ke svým novinám a pousmál se. Shimon Pazner působil v Římě už pět let, ale neupraveného osadníka z Negevu v sobě nezapřel.

Pazner zaplatil účet a zamířil na toaletu. Když se vracel, měl na očích sluneční brýle, což znamenalo, že je připraven na setkám. Vyšel ven otočnými dveřmi, chvíli postál na chodníku na Via Veneta, pak se obrátil doprava a rozešel se. Gabriel nechal na stole pár bankovek a vydal se za ním.

Přes Corso d'Italia došel Pazner do zahrad paláce Villa Borghese. Gabriel do parku vstoupil na jiném místě; setkali se na cestičce lemované stromy. Gabriel se představil jako René Duran z Montrealu. Společně směřovali ke galerii a Pazner si připálil další cigaretu.

„Zaslechl jsem, že jste nedávno jen taktak vyvázl z Alp.“

„Zprávy se šíří rychle.“

„Ústav je jako židovský šicí kroužek, to dobře víte. Máte ovšem daleko větší problém. Lev určuje pravidla, Allon je porušuje. Pokud vám Allon zaklepe na dveře, neotvírejte.“ Pazner si odplivl. „Jsem tady z úcty ke starému pánovi, ne kvůli vám, monsieur *Duran*. Doufám, že jsem nevážil cestu zbytečně.“

Posadili se na mramorovou lavičku na nádvoří před Galerii Borghese a rozhlédli se opačnými směry, hledající pronásledovatele. Gabriel pověděl Paznerovi o Erichu Radekovi, esesmanovi, jenž odcestoval do Sýrie pod jménem Otto Krebs. „Nejel do Damašku zkoumat starověké civilizace,“ podotkl sarkasticky Gab-

riel. „Syřané mu povolili vstup z určitého důvodu. Pokud se vyskytoval v blízkosti vládnoucího režimu, mohlo by se jeho jméno objevit ve spisech.“

„Takže po mně chcete, abych vypátral jeho jméno v Damašku?“

„Přesně tak.“

„A jak mám podle vás takové pátrání vést bez toho, že budu informovat Lva a odbor bezpečnosti?“

Gabriel vrhl na Paznera pohled, ze kterého bylo patrné, že k odpovědi na tak urážlivou otázku se nemíní snižovat. Pazner ustoupil. „Dobře, řekněme, že znám na informační správě holku, kterou bych mohl poprosit, aby se prohrabala archivem a nenadělala kolem toho moc hluku.“

„Jenom jednu?“

Pazner pokrčil rameny a zašlápl špaček cigarety do šterku. „Stejně mi to připadá docela beznadějně. Kde bydlíte?“

Gabriel mu odpověděl.

„Na severním konci Campa dei Fiori je jedno místo, La Carbonara, nedaleko kašny.“

„Tam to znám.“

„Buďte tam v osm. Na osm třicet bude rezervován stůl na jméno Brunacci. Pokud to bude rezervace pro dva, nic jsem nenašel. Pokud pro čtyři, přijďte na náměstí Farnese.“

V kavárně na druhém břehu Tibery, na malém náměstí pár kroků od Brány svaté Anny, seděl na terase v odpoledním stínu Hodinář a usrkával cappuccino. U vedlejšího stolu seděli dva kněží v sutanách a o něčem živě diskutovali. Ačkoli neuměl italsky ani slovo, Hodinář usoudil, že se jedná o vatikánské byrokraty. U nohou se mu hrbila potulná kočka a žebrała o jídlo. Chytil ji mezi kotníky a stiskl, postupně zvyšuje tlak, až zvíře přidušeně zakvílelo a uteklo. Duchovní na něj nesouhlasně pohlédli. Hodinář na stolku nechal příslušný obnos a odešel. Kočky v kavárně, kdo to kdy viděl. Těšil se, až splní svůj úkol a vrátí se do Vídně.

Scházel podél Berniniho kolonády. Na chvíli se zastavil a pozoroval dění na široké Via della Conciliazione. Nějaký turista mu vrazil do ruky fotoaparát na jedno použití a nerozluštělným slo-

vanským jazykem Hodináře žádal, aby ho zvětšil s Vatikánem v pozadí. Rakušan beze slov ukázal na hodinky. Naznačil, že jde pozdě na schůzku, a obrátil se k němu zády.

Náměstí těsně za vstupem na kolonádu neslo jméno posledního papeže. Ačkoliv kromě starodávných měřidel času se Hodinář o mnoho věcí nezajímal, věděl, že tento duchovní byl velmi kontroverzní osobou. Pletichami, které kolem toho muže vířily, se docela bavil. No tak Židům za války nepomáhal, no. Odkdy papež nese zodpovědnost za pomoc Židům? Byli, konec konců, nepřátelé jeho církve.

Zamířil do úzké uličky vedoucí z Vatikánu ke vstupu do parku na Janiculu. Topila se ve stínu okrově žlutých zaprášených domů. Hodinář kráčel po rozbitém chodníku a hledal adresu, kterou to dopoledne obdržel po telefonu. Když číslo našel, ještě chvíli se vstupem otálel. Na umazaných dveřích stálo napsáno ARTICOLI RELIGIOSI a malými písmeny pod tím jméno GIUSEPPE MONDIANI. Hodinář pro jistotu vytáhl útržek papíru, na který si adresu poznamenal. Via Borgo Santo Spirito číslo 22. Je to správně.

Přitiskl obličej na sklo. Místnost za dveřmi byla plná krucifixů, soch Panny Marie, řezb dávno zesnulých svatých, růženců a mnišských medailí. Všechno zaručeně posvěceno samotným *il papa*. Všechno jako by se ztrácelo pod nánosem světlého pouličního prachu. Ačkoli Hodinář vyrůstal v přísně katolické rodině, přemýšlel, co může člověka přimět modlit se k soše. On sám už v boha ani církev nevěřil, nevěřil ani v osud, božský zásah, posmrtný život či štěstí. Věřil, že vládu nad lidstvem drží sami lidé, stejně jako pohyb ručiček řídí ozubený převod v útrokách hodin.

Otevřel dveře a vstoupil. Nad hlavou mu zacinkal zvonek. Ze zadní místnosti vyšel muž v jantarovém svetru s výstřihem do věčka, bez košile, na nohou světlehnědé gabardénové kalhoty, kterým už dávno nikdo nenažehlil původní puky. Jemné řídnučí vlasy měl přilepené k lebce. Ačkoliv stál několik kroků daleko, Hodinář cítil nepříjemný zápach vody po holení. Napadlo ho, jestlipak muži ve

Vatikánu tuší, jak ohavné stvoření se stará o jejich svaté náboženské artikly.

„Přejete si?“

„Hledám pana Mondianiho.“

Pokýval hlavou, jako by chtěl naznačit, že už ho našel. Uslintaný úsměv odhalil několik mezer po vypadaných zubech. „Vy musíte být ten gentleman z Vídně,“ řekl Mondiani. „Poznávám váš hlas.“

Napřáhl ruku. Byla vlhká a rozplizlá, přesně jak Hodinář čekal. Mondiani zamkl vchodové dveře a pověsil na ně ceduli, která italsky a anglicky oznamovala, že obchod má zavřeno. Pak Hodináře zavedl dveřmi v protější zdi k rozviklanému dřevěnému schodišti. Vystoupali nahoru k malé kanceláři; přes okna byly zatažené závěsy a vzduchem se nesla těžká vůně dámského parfému. A ještě jiný pach, kyselý jako čpavek. Mondiani pokynul k pohovce. Hodinář na ni pohlédl a před očima mu přeletěl obrázek z minulosti. Zůstal stát. Mondiani pokrčil úzkými rameny *-fuk si přejete.*

Ital se usadil za stůl, srovnal nějaké papíry a uhladil si vlasy nabarvené na nepřirozený odstín černé s oranžovým nádechem. Hodinář s ustupujícími šedinami mu podle všeho dokázal už tak nízké sebevědomí srazit na naprosté minimum.

„Váš vídeňský kolega říkal, že potřebujete zbraň.“ Mondiani otevřel zásuvku ve stole a vytáhl černou kovovou věc. Obřadně ji položil na pokaňkaný pijavý papír jako nějakou relikvii. „Věřím, že s touhle budete spokojen.“

Hodinář nastavil dlaň a Mondiani mu zbraň podal.

„Jak vidíte, je to devítimilimetrový Glock. Ten určitě znáte. Konec konců, vyrábí se v Rakousku.“

Hodinář zvedl oči od zbraně. „I téhle pistoli Svatý otec požehnal?“

Podle zachmuřeného výrazu nepřípadala Mondianimu tato poznámka vtipná. Sáhl znovu do zásuvky a vytáhl krabičku nábojů.

„Chcete náhradní zásobník?“

Hodinář sice neměl v úmyslu vyvolat přestřelku, ale člověk se přece jen cítí bezpečněji s plným zásobníkem v kapse. Přikývl a druhý zásobník se objevil na pijáku.

Otevřel krabičku a začal plnit kazetu náboji. Mondiani se otázel, bude-li potřebovat tlumič. Hodinář, oči sklopené v soustředěném pohledu, souhlasně přikývl.

„Na rozdíl od pistole nepochází z Rakouska. Byl vyroben přímo tady," řekl Mondiani s náležitou pýchou v hlase. „Tady v Itálii. Je vysoce účinný, při výstřelu neuslyšíte víc než tiché zašumění."

Hodinář přidržel tlumič před pravým okem a zamžoural skrz. Spokojen s výsledkem italské zručnosti položil tlumič na stůl vedle ostatních součástí.

„Budete chtít ještě něco?"

Hodinář připomněl signoru Mondianovi, že žádal také moped.

„Ach ano, *motorino*," usmál se Mondiani a vytáhl klíčky. „Stojí před obchodem. Máte tam dvě helmy různých barev, přesně jak jste chtěl. Vybral jsem černou a červenou. Doufám, že budete spokojen."

Hodinář vrhl letmý pohled na hodinky. Mondiani pochopil. Uspíšil jednání a ožvýkanou tužkou naškrábal na milimetrový papír fakturu.

„Zbraň je čistá, nelze ji vystopovat," poznamenal, zatímco se tužka míhala po papíře. „Po skončení akce byste ji mohl hodit do Tibery. Státní policie ji tam nikdy nenajde."

„A co s mopedem?"

Nechat ukrást, navrhl Mondiani. „Nechejte ji na nějakém veřejném místě s klíčky v zapalování - třeba na rušném náměstí. Jsem si jistý, že během pár minut najde nový domov."

Mondiani zakroužkoval konečnou částku a obrátil list čelem k Hodináři. Chvála bohu, duchovní počítal v eurech. Ačkoliv sám byl podnikatel, Hodinář nesnášel obchodování v lirách.

„To je trochu přemrštěné, nezdá se vám, signore Mondiani?"

Mondiani pokrčil rameny a obšťastnil Hodináře svým příšerným úsměvem. Američan uchopil tlumič a pomalu jej šrouboval k hlavni. „Tahle cifra," řekl a ukazováčkem poklepal na konkrétní místo na papíře, „to je co?"

„To je moje provize," odpověděl s kamennou tváří Mondiani.

„Za ten glock jste si naučtoval třikrát víc, než bych za něj dal ve Vídni. To je vaše provize, signore Mondiani."

Mondiani vzdorovitě založil ruce na hrudi. „Tohle je obchod *po italsku*. Chcete tu pistoli, nebo ne?”

„Ano,” přisvědčil Hodinář, „ale za rozumnou cenu.”

„Obávám se, že vás zklamou, ale tohle je dnes v Římě běžný směnný kurz.”

„I pro Italy, nebo jen pro cizince?”

„Možná bude lepší, když nakoupíte někde jinde.” Mondiani nastavil roztřesenou dlaň. „Vraťte mi tu zbraň, prosím, a jděte.”

Hodinář si povzdechl. Možná to tak bude lepší. Přes ubezpečení muže z Vídně v něm Mondiani důvěru nevzbuzoval. Rychlým pohybem zastrčil Hodinář zásobník do pistole a vyprázdnil jednu komoru. Mondiani zvedl v náznaku obrany ruce, a tak než zasáhly obličeje, prošly střely jeho dlaněmi. Když Hodinář odcházel, uvědomil si, že v jednom se duchovní nemýlil. Při výstřelu nebylo slyšet víc než tiché zašumění.

Zavřel dveře obchodu a zamkl. Venku se stmívalo; kupole baziliky už se před černým nebem téměř nedala rozeznat. Strčil klíčky do zapalování a nastartoval moped. Chvilí nato uháněl po Via della Conciliazione k zaprášeným zdím kostela San Angelo. Ujížděl podél Tibery, pak úzkými uličkami Centra Storico až na Via Giulia.

Zaparkoval před Kardinálským hotelem, sundal helmu a zamířil do vstupní haly. Po pravé straně uviděl bar a vstoupil. Stěny nevelké místnosti zdobil starobylý římský granit. Objednal si u barmana kolu - věřil, že to zvládne, aniž prozradí rakouský přízvuk - a sám si ji odnesl ke stolku přímo u průchodu ke vstupní hale. Čas si krátil čtením italských tiskovin a pojídáním pistáciových oříšků.

V půl osmé se ve dveřích výtahu objevil muž s krátkými tmavými, na spáncích prošedivělými vlasy a zelenýma očima. Odevzdal na recepci klíč od pokoje a vyšel ven.

Hodinář dopil kolu a vstal. Venku naskočil na moped a nastartoval. Na řídítkách visela černá helma, ale Hodinář si na hlavu nasadil červenou, kterou vytáhl z úložného prostoru za sedadlem. Černou helmu uložil do boxu místo ní a zavřel víko.

Pozoroval zelenookého muže, jak kráčí potmělou Via Giulia.
Přidal plyn a pomalu se rozjel za ním.

22 KAPITOLA

ŘÍM

Stůl v La Carbonara byl rezervován pro čtyři osoby. Gabriel se vydal na náměstí Farnese; Pazner čekal nedaleko francouzského velvyslanectví. Spolu záměřili do restaurace Al Pompieri a vybrali tichý stůl vzadu u zdi. Pazner objednal červené víno a polentu, a podal Gabrielovi nenadepsanou obálku.

„Chvíli to trvalo," řekl, „ale nakonec narazili na Krebsovo jméno v hlášení o náckovi jménem Alois Brunner. Víte o něm něco?"

Byl to nejvyšší Eichmannův pomocník, odpověděl Gabriel; specialista na deportace, vynikal v umění nahánět Židy do ghett a později do plynových komor. Spolu s Eichmannem se podílel na deportacích Židů z Rakouska. V dalších letech války velel deportacím ze Saloniky a vichystické Francie.

Očividně ohromený Pazner nabral na lžici trochu kukuřice a ujal se slova: „A po válce utekl do Sýrie, kde žil pod smyšleným jménem George Fischer a pracoval jako režimní konzultant. V podstatě vymyslel a vytvořil moderní syrskou tajnou službu."

„Krebs pracoval pro něj?"

„Vypadá to tak. Podívejte se do obálky. A mimochodem, té zprávy si náležitě vaňte. Muž, který ji zakládal, zaplatil vysokou cenu. Všimněte si krycího jména."

„Menashe", tak znělo krycí jméno legendárního izraelského agenta Eliho Cohena. Narodil se v roce 1924 v Egyptě a do Izraele emigroval roku 1957. Okamžitě se přihlásil k tajným službám. Psychologické testy nabízely rozporuplné výsledky; tvůrci profilu jej označili za vysoce inteligentního, s vynikající pamětí zejména na detaily. Objevili však také nebezpečné sklony k „přehnané

domýšlivosti" a předpovídali, že bude v průběhu akcí mnohdy zbytečně riskovat.

Na Cohenově složce se usazoval prach až do roku 1960, kdy rostoucí napětí v syrském hraničním pásmu přimělo agenty izraelských služeb k rozhodnutí, že je zapotřebí nasadit do Damašku špiona. Vleklé výběrové řízení nepřineslo žádné uspokojivé výsledky. Hledání tedy rozšířili i na kandidáty odmítnuté z různých důvodů už v prvním kole. Na přetřes znovu přišla Cohenova složka, a než se nadál, připravoval se na úkol, kvůli kterému nakonec zemřel.

Po šesti měsících intenzivního výcviku poslali Cohena, vlastně Kamala Amina Thabita do Argentiny vybudovat krycí příběh: úspěšný syrský obchodník, který celý život pracoval v zahraničí a netouží po ničem tolik, jako vrátit se do rodné země. Získal si přízeň početné syrské komunity v Buenos Aires a vybuďoval přátelské vztahy s lidmi v důležitém postavení, včetně majora Amina Hafíze, jenž se později stal syrským prezidentem.

V lednu 1962 se Cohen přestěhoval do Damašku a založil společnost *zabývající* se importem a exportem. Vybaven pokyny buenosaireské syrské komunity si rychle udělal dobré jméno na politické i společenské scéně a rozvinul dobré vztahy s vysoce postavenými členy ozbrojených sil i vládní strany Baas. Důstojníci syrské armády brali Cohena na prohlídky vojenských základen, a ukázali mu dokonce i opevnění strategicky důležitých Golanských výšin. Když major Hafíz usedl na prezidentské křeslo, spekulovalo se o tom, že „Kamal Amin Thabit" by se mohl stát členem jeho vlády, možná dokonce ministrem obrany.

Syrská tajná služba netušila, že usměvavý a přívětivý Thabit je ve skutečnosti izraelský agent, díky němuž proudí jeho veliteli za hranice ohromné množství důvěrných informací. Naléhavé zprávy posílal vysílačkou morseovkou, delší a podrobnější psal neviditelným inkoustem na listy balené k příslušenství damašského nábytku, který putoval do izraelské krycí organizace v Evropě. Cohenovy tajné informace poskytovaly izraelským vojenským plánovačům neocenitelný náhled do armádní a politické situace v Damašku.

Obavy z Cohenova sklonu k riskování se nakonec ukázaly být oprávněné. Časem si přestal dávat pozor a vysílal zprávy každé ráno ve stejnou dobu, nebo i několikrát denně. Posílal pozdravy

rodině a vyjadřoval lítost nad prohraným zápasem izraelského fotbalového mužstva v mezinárodním zápase. Syrské bezpečnostní jednotky, vybaveny nejnovějšími sovětskými radiolokátory, po něm začaly pátrat v celém Damašku. Našly ho osmnáctého ledna 1965; vtrhly do jeho bytu zrovna ve chvíli, kdy posílal hlášení šéfům do Izraele. Popravu oběšením, v květnu 1965, vysílala syrská televize v přímém přenosu.

Gabriel četl první hlášení pod plápolavým plamínkem stolní svíce. Přišlo přes Evropu v květnu 1963. Mezi podrobným popisem vnitřní politiky a intrik strany Baas objevil odstavec věnovaný Aloisi Brunnerovi:

S „Herr Fischerem“ jsem se setkal na večírku pořádaném čelním představitelem strany Baas. Fischer nevypadal dobře; nedávno přišel o několik prstů jedné ruky kvůli výbušnině v dopise, který mu doručili do Káhiry. Vinu za pokus o atentát svaloval na pomstychtivě židovské bahno z Tel Avivu. Tvrdil, že to, na čem právě pracuje v Egyptě, bohatě vyrovná účet s izraelskými špiony, kteří se ho pokusili zavraždit. Fischera doprovázel muž jménem Otto Krebs. Nikdy předtím jsem Krebse neviděl. Je vysoký, má modré oči a na rozdíl od Brunnera velmi germánský vzhled. Celý večer pil whisky a vypadal docela zranitelně, jako někdo, koho by se dalo vydírat, či jiným způsobem zlomit.

„To je všechno?“ zeptal se Gabriel. „Jedno setkání při koktejlu?“ „Zdá se, ale nenechte se odradit. Cohen vám poskytl ještě jedno vodítko. Podívejte se na další hlášení.“ Gabriel se sklonil a četl dál.

Minulý týden jsem viděl „Herr Fischera“ na banketu ministerstva obrany. Zeptal jsem se ho na jeho přítele, pana Krebse. Řekl jsem, že jsme se chystali společně podnikat a že mě mrzí, že už se neozval. Fischera to nijak nepřekvapilo, neboť podle něj se Krebs nedávno přestěhoval do Argentiny.

Pazner nalil Gabrielovi skleničku vína. „Buenos Aires je prý v tuto roční dobu nádherné.“

Gabriel se s Paznerem rozloučil na náměstí a pokračoval sám po Via Giulia ke svému hotelu. Ochladilo se a na potemnělé ulici nebylo dobře vidět. Hluboké ticho a neopracované dlažební kostky vyvolávaly v Gabrielovi představy o tom, jak asi Řím vypadal o sto padesát let dřív, kdy muži z Vatikánu ještě vládli světu. Pomyslel na Ericha Radeka, jak kráčí toutéž ulicí pro cestovní pas a lístek na svobodu.

Ale byl tím mužem v Římě skutečně Radek?

Podle záznamů biskupa Hudala přijel Radek do semináře v Animě v roce 1948 a odjel nedlouho poté, stejně jako Otto Krebs. Eli Cohen umístil „Krebse“ do Damašku ještě v roce 1963. Podle dalšího hlášení se Krebs odstěhoval do Argentiny. Z dosud známých faktů vyplýval vzhledem k Ludwigu Vogelovi jeden zásadní, možná nepřekonatelný rozpor. Podle dokumentů ze státního archivu žil ještě v roce 1946 Vogel v Rakousku a pracoval pro americké okupační úřady. Pokud je to pravda, pak Vogel a Radek nemohou být jeden a tentýž člověk. Jak potom ale vysvětlit Kleinovo přesvědčení, že Vogela viděl v Birkenau? A prsten, který Gabriel odnesl z Vogelovy chaty v Horních Rakousech? *1005, dobrá práce, Heinrichu...* A ty hodinky? *Erichovi, vroucně milující Monika...* Přijel snad v roce 1948 do Říma jiný muž, který měl vystupovat jako Erich Radek? A jestli ano, tak *proč?*

Mnoho otázek, povzdechl si Gabriel, a jediná stopa: *Fischera to nijak nepřekvapilo, neboť podle něj se Krebs nedávno přestěhoval do Argentiny*. Pazner měl pravdu. Gabrielovi nezbývalo nic jiného, než pokračovat v pátrání v Argentině.

Ticho znenadání přerušilo bzučení mopedu. Gabriel se ohlédl a spatřil, jak zatáčí na Via Giulia. Řidič v tu chvíli nečekaně zrychlil a mířil přímo k němu. Gabriel se zarazil a vytáhl ruce z kapes. Musel se rychle rozhodnout - zůstat stát jako obyčejný Říman, nebo se dát na útěk? O několik vteřin rozhodl řidič za něj -z přední kapsy bundy vytáhl pistoli s tlumičem a zacílil.

Gabriel se vrhl do úzké uličky a jen taktak stačil uskočit spršce střel. Tři kulky zasáhly roh budovy. Gabriel sklonil hlavu a rozběhl se.

Moped jel příliš rychle na to, aby stihl odbočit. U zatáčky dostal smyk a zakymácel se, což Gabrielovi poskytlo pár drahocenných vteřin na útěk. Vzdálenost mezi ním a útočníkem alespoň trochu vzrostla. Běžel doprava na ulici souběžnou s Via Giulia, pak náhle zabočil doleva. Cílem bylo dostat se na ulici Viktora Emanuela II., jednu z největších dopravních tepen v Římě. Na vozovce bude spousta aut a na chodnících spousta chodců. Mezi nimi by se lehce ztratil.

Kvílení mopedu zesílilo. Gabriel vrhl rychlý pohled přes rameno. Útočník jej stále pronásledoval a vzdálenost se nebezpečně zkracovala. Gabriel se dal na bezhlavý útěk, spíše než na směr se soustředil na rychlost. Rukama rozrážel vzduch a trhaně dýchal. Všiml si svého stínu na chodníku: kličkující šílenec.

Přímo před ním se na konci ulice vynořil druhý moped a smykem zastavil. Řidič v helmě vytáhl zbraň. Tak takhle skončí - uvězněn v pasti mezi dvěma zabijáky, bez možnosti úniku. Cítil se jako terč na střelnici.

Utíkal za světlem lamp. Zvedl paže a letmo zahlédl své ruce, křečovitě zkrivené jako ruce mučedníka z expresionistických obrazů. Uvědomil si, že křičí. Jeho hlas se ozvěnou odrážel od štukových zdí

okolních domů a zněl mu ve vlastních uších, takže už neslyšel moped za sebou. Před očima se mu mihl obraz: jeho matka stojí u polské silnice a Erich Radek jí u spánku drží pistoli. Teprve tehdy si uvědomil, že křičí německy. Jazykem svých snů, svých nočních můr.

Druhý střelec se pokoušel zacílit, ale pák zvedl hledí.

Gabriel rozpoznal zvuk vlastního jména.

„K zemi! K zemi! *Gabrieli!*”

Poznal, že hlas, který na něj volá, patří Chiaře.

Vrhl se na zem.

Nad hlavou mu proletěly kulky z Chiařiny zbraně. Zasáhly protivníkův moped, jenž se vymkl kontrole a skončil u zdi jednoho z domů. Zabiják přepadl přes řídítka a svalil se na chodník.

Zbraň mu vyletěla z ruky a dopadla asi metr od Gabriela. Agent se pro ni natáhl.

„Ne, Gabrieli! Kašli na ni! *Rychle!*”

Vzhlédl a viděl, jak mu Chiara podává ruku. Vydrápal se na moped a chytil se jí kolem pasu jako malé dítě. Vyrazili směrem k řece.

Co se konspiračních bytů týká, Shamron trval na jednom pravidle: žádný tělesný kontakt mezi mužem a ženou. Té noci, v bytě na severu Říma u ramene Tibery porušili Gabriel a Chiara toto pravidlo s intenzitou zrozenou ze strachu o přežití. Až potom se Gabriel zeptal, jak jej Chiara vlastně našla.

„Shamron mi řekl, že jedeš do Říma. Požádal mě, abych ti kryla záda. Samozřejmě jsem souhlasila. Mám na tvém přežití osobní zájem.”

Gabriel se podívil, jak mu mohlo uniknout, že jej sleduje metr sedmdesát vysoká italská bohyně, na stranu druhou byla pravda, že Chiara Zolliová vždycky odváděla výbornou práci.

„Chtěla jsem se k vám přidat už na oběd v Pipernu,” řekla rošťácky, „ale došlo mi, že by to nejspíš nebyl nejlepší nápad.”

„Kolik toho o tomhle případu víš?”

„Jen to, že se potvrdily moje nejhorší obavy z Vídně. Nechceš mi dopovědět zbytek?"

Gabriel jí vyhověl, počínaje letem z Vídně a uzavíraje zprávou, kterou mu večer předal Shimon Pazner.

„Tak kdo do Říma poslal toho zabijáka?"

„Myslím, že se příliš nespletete, budeme-li předpokládat, že to byl tentýž člověk, který naplánoval vraždu Maxe Kleina."

„Jak tě tady našli?"

Gabriel se sám sebe ptal na totéž. Podezřívával růžolícího biskupa semináře v Animě, Theodora Drexlera.

„Jaký je náš další cíl?" zeptala se Chiara.

„Náš?"

„Shamron mě požádal, abych ti kryla záda. To bys chtěl, abych *memunovi* nevyhověla?" „To platilo v Římě."

„Ten úkol není časově omezený," odpověděla Chiara vzdorovitě.

Gabriel chvíli jen tak ležel a hladil ji po vlasech. Pravda je, že by se mu hodil společník a také druhý pár očí. Vzhledem k jasným rizikům by sice uvítal, kdyby to byl někdo jiný než žena, kterou miluje, ale na stranu druhou prokázala, že je schopná agentka.

Na nočním stolku stál telefon se zabezpečenou linkou. Vytočil jeruzalémské číslo a probudil Moshe Rivlina z hlubokého spánku. Rivlin mu dal jméno, adresu a telefonní číslo muže ze španělské čtvrti San Telmo. Nato zavolal Gabriel na argentinské aerolinie a zamluvil dvě letenky první třídy na druhý den dopoledne. Chiara si položila hlavu na jeho hrud.

„Tam v uličce, když jsi ke mně běžel, jsi něco vykřikoval," zašeptala. „Pamatuješ si co?"

Nepamatoval. Jako by se probudil ze špatného snu, který si nemohl vybavit.

„Volal jsi ji," řekla Chiara.

„Koho?"

„Svou matku."

Vzpomněl si na obraz, který se mu promítl před očima během nervy drásajícího úprku před ozbrojeným řidičem mopedu. Že volal

matku, mu připadalo docela možné. Od té doby, co četl její svědectví, nemyslel téměř na nic jiného.

„Víš jistě, že ty ubohé dívky v Polsku zabil Radek?“

„Tak jistě, jak to jen po šedesáti letech jde.“

„A co když Ludwig Vogel je skutečně Erich Radek?“

Gabriel natáhl ruku a zhasl lampičku.

23 KAPITOLA

ŘÍM

Via della Pace byla úplně prázdná. Hodinář zastavil u brány semináře Santa Maria dell'Anima a vypnul motor. Roztřesenou rukou zmáčkl tlačítko interkomu. Nikdo neodpověděl, a tak zazvonil ještě jednou. Tentokrát se ozval mladistvý hlas a italsky se ptal, co si přeje. Hodinář požádal německy o schůzku s biskupem.

„Obávám se, že to není možné. Zavolejte, prosím, ráno a domluvte si schůzku. Biskup Drexler se s vámi jistě rád sejde. *Buonanotte, signore.*“

Hodinář se naklonil k mluvítku. „Posílá mě přítel z Vídně. Je to naléhavé.“

„Jak se ten přítel jmenuje?“

Hodinář odpověděl.

Po chvíli ticha se ozvalo: „Hned jsem u vás, pane.“

Hodinář si rozepnul bundu a zkoumal zranění přímo pod pravou klíční kostí. Teplo z kulky spálilo cévy, okolní kůže byla svráštělá. Moc nekrvácel, ale cítil zrychlený pulz z šoku a horečnatý chlad. Zbraň malého kalibru, odhadoval, nejspíš dvaadvacítká. Taková nezpůsobí vážnější vnitřní poranění. Přesto potřebuje lékaře, aby odstranil kulku a vyčistil ránu, aby se nezanítila.

Vzhlédl. Na nádvoří se objevil muž v sutaně a obezřetně přistoupil k bráně - novic, ne starší než patnáct let, s andělským obličejem. „Pan biskup říká, že se nehodí, abyste do semináře chodil v tuto dobu,“ řekl. „Navrhuje, abyste se uchýlil někam jinam.“

Hodinář vytáhl glock a namířil chlapci do tváře. „Otevři tu bránu,“ zašeptal. „*Hned.*“

„Ano, ale proč jsi ho posílal sem?“ Biskup náhle zvýšil hlas, jako by varoval své ovečky před nebezpečími ďábových hříchů.

„Pro všechny zúčastněné by bylo lepší, kdyby okamžitě odjel z Říma.“

„Takhle nikam nemůže, Theodore. Potřebuje doktora a také místo, kde by si mohl odpočinout.“

„Pravda.“ Biskup si chvíli prohlížel muže se šedivými vlasy a širokými rameny, jenž seděl za stolem naproti němu. „Ale uvědom si, že vystavuješ seminář velmi kompromitující situaci.“

„Jeho pozice se ještě zhorší, pokud bude náš přítel Rubenstein úspěšný ve svém konání.“

Biskup ztěžka povzdechl. „Může tu zůstat čtyřicet hodin, víc ani minutu.“

„Seženeš mu doktora? Někoho diskrétního?“

„Mám jednoho známého. Před pár lety vytáhl z bryndy jednoho z mých chlapců, který se zapletl s místním rváčem. Určitě se na něj budu moci spolehnout i tentokrát, ačkoli kulka se v semináři nevidí denně.“

„Jsem si jistý, že si vymyslíš důvěryhodné vysvětlení, Theodore, máš velmi bystrou mysl. Mohl bys mi ho dát na chvíli k telefonu?“

Biskup předal sluchátko Hodináři. Ten je zakrvácenou rukou pevně sevřel a kývnutím hlavy poslal duchovního z vlastní kanceláře ven. Přiložil sluchátko k uchu. Muž z Vídně se ptal, kde se stala chyba.

„Neřekl jste mi, že cíl má ochranku. To byla ta chyba.“

Hodinář pak popsal, jak se před ním nečekaně objevila druhá osoba na mopedu. Linka na okamžik oněměla, a pak muž promluvil zpovědním hlasem.

„Ve snaze dostat vás co nejrychleji do Říma jsem vám opomenul sdělit jednu důležitou informaci. Když se na to dívám zpětně, špatně jsem ho odhadl.“

„Důležitou informaci? A to je jako co?“

Muž na druhém konci drátu mu prozradil, že cílový subjekt byl kdysi napojený na izraelskou výzvědnou službu. „A podle toho, k čemu dnes v Římě došlo,“ dodal, „jeho kontakty nijak neochladly.“

Pro smilování boží, pomyslel si Hodinář. *Izraelský špion?* To nebyl žádný detail. Měl sto chutí vrátit se okamžitě do Vídně

a nechat svého šéfa, aby si ten nepořádek uklidil sám. Nakonec se ale rozhodl obrátit situaci ve svůj vlastní, finanční prospěch. Bylo zde však ještě něco. Nikdy předtím nezklamal, vždy se mu podařilo splnit podmínky smlouvy. Nebyla to jen otázka profesní hrdosti a dobré pověsti. Zkrátka se mu nezdálo jako dobrý nápad nechat potencionálního nepřítele jen tak se potulovat kolem, zvláště někoho, kdo je ve spojení s tak nemilosrdnou tajnou službou, jakou má Izrael. Začalo mu cukat v rameni. Už se těšil, jak do toho smradlavého Žida vpálí svou kulku. *A taky* do jeho kamaráda.

„Cena za tenhle úkol právě vzrostla," oznámil Hodinář. „Podstatně."

„To jsem čekal," odvětil muž z Vídně. „Zdvojnásobuji honorář."

„Ztrojnásobte ho," kontroval Hodinář a po krátkém váhání muž v telefonu souhlasil.

„Najdete ho ale?"

„Máme oproti němu jednu podstatnou výhodu."

„A to?"

„Víme, jakou stopu sleduje, a víme tedy, kam povedou jeho další kroky. Biskup Drexler se postará, aby se vám dostalo náležité lékařské péče, a mezitím si odpočiňte. Nepochybně se brzy zase uslyšíme."

24 KAPITOLA

BUENOS AIRES

Alfonso Ramirez měl být dávno po smrti. Patřil bezpochyby k nejstatečnějším mužům v Argentině a celé Latinské Americe vůbec. Životním cílem bojovného novináře bylo cihlu po cihle rozebírat zdi, které Argentina vystavěla kolem své vražedné minulosti. Jelikož argentinská nakladatelství považovala jeho práce za příliš kontroverzní a nebezpečné, publikoval většinu článků ve Spojených

státech a v Evropě. Mimo politickou a podnikatelskou elitu znal Ramirezovy články jen minimální počet Argentinců.

Brutalitu argentinského režimu zažil na vlastní kůži. Během „špinavé války“ se postavil do opozice proti vojenské juntě, za což se dostal do vězení, kde strávil devět měsíců, a za tu dobu jej málem umučili k smrti. Jeho ženu, levicovou aktivistku uneslo smrtící komando; ještě živou ji vyhodili z letadla do ledových vod jižního Atlantiku. Nebýt zásahu organizace Amnesty International, Ramirez by jistě čekal podobný osud. Místo toho jej ale museli propustit. Přestože vyšel z vězení jako vyčerpaný muž, který se svému dřívějšímu já ani nepodobal, znovu se pustil do boje s generalitou. V roce 1983 vůdcové ustoupili a vlády se ujali demokraticky zvolení občané. Ramirez pomáhal nové vládě prorazit - desítky vojenských důstojníků poslal k soudu za zločiny, jichž se dopouštěli během „špinavé války“. Byl mezi nimi i kapitán, který shodil jeho manželku do oceánu.

V posledních letech se Ramirez rozhodl věnovat veškerou energii odhalování další nepříjemné kapitoly argentinské historie, kterou vláda, tisk i většina řadových občanů raději ignorovala. Po pádu Hitlerovy říše do Argentiny proudily tisíce válečných zločinců - Němců, Francouzů, Belgičanů a Chorvatů - a to za nadšeného souhlasu Perónovy vlády a neúnavné podpory Vatikánu. Ve čtvrtích, kde nacisté stále drželi svůj vliv, byl naprosto ode-

psán a jeho činnost se ukázala být stejně nebezpečná jako sledování generality. Dvakrát mu do kanceláře někdo hodil zápalnou pumu a mezi zásilkami se objevovalo tolik dopisových bomb, že mu je pošta odmítla doručovat. Kdyby to nezařídil Moshe Rivlin, Gabriel pochyboval, že by byl Ramirez ochoten se sejít.

Takhle ale přijal pozvání na oběd a sám navrhl místo setkání, obyčejný lokál v San Telmu. Mohutné dřevěné stoly byly rozestavěné po černobílé šachovnicové podlaze bez ladu a skladu, zdi natřené na bílo. Na políčkách stály prázdné lahve od vína. Dveře vedly na rušnou ulici a na chodníku pod plátěnou markýzou stály další stolky. Těžký vzduch vířily stropní větráky. U baru ležel německý ovčák a namáhavě dýchal. Gabriel dorazil přesně v půl třetí, Argentinec však nikde neviděl.

V lednu v Argentině vrcholí léto a horko se téměř nedalo vydržet. Gabriela, jenž strávil dětství v Jizreelském údolí a léta trávil v Benátkách, vysoké teploty nepřekvapily, ale jeho tělo klimatický rozdíl mezi rakouskými Alpami a Jižní Amerikou přece jen zaznamenalo. Hustý provoz na silnici teplo ještě zvyšoval a s každým kamionem, který se přehnal kolem, jako by teplota ještě o stupeň dva stoupla. Košile se lepila Gabrielovi nepříjemně na záda. Sluneční brýle si ani nesundával.

Pil studenou vodu a žvýkal plátek citronu, oči upřené na ulici. Zadíval se na Chiaru - popíjela campari se sodou a netečně ujídala sladké šátečky. Měla na sobě kraťasy; dlouhé nohy vystavovala slunečním paprskům a stehna už ji začínala pořádně pálit. Vlasy měla stáhnuté do neupraveného drdolu. Na zátylku se jí objevila kapička potu a pomalu stékala za blůzu bez rukávů. Hodinky měla na levé ruce, což byl smluvený signál. Levá ruka znamenala, že neobjevila žádné sledovače, ačkoliv si Gabriel dobře uvědomoval, že i agent Chiariny kvality může profesionála v poledním davu snadno přehlédnout.

Ramirez přišel až před třetí; za zpoždění se neomluvil. Byl to statný muž se silnýma rukama a tmavými vousy. Gabriel hledal jizvy po mučení, žádné však nenašel. Když Ramirez objednával dva steaky a láhev červeného vína, ukázalo 'se, že má příjemný a velmi zvukný hlas - když promluvil, zdálo se, že se lahve na policích roztráslly. Gabriel zauvažoval, je-li v tak parném počasí

steak a víno ta nejlepší volba. Ramirez se na něj podíval, jako by ho takový dotaz hluboce urážel. „Hovězí je v téhle zemi to jediné, čemu se dá věřit," ohradil se. „Mimo to, ekonomický vývoj..." Druhá část poznámky zanikla v rachotu projíždějící cisterny.

Číšník donesl víno v zelené lahvi bez etikety. Ramirez oběma nalil do sklenic a zeptal se Gabriela na jméno hledaného muže. Poslechl si odpověď a soustředěně sraštil čelo.

„Tak Otto Krebs? To je pravé jméno, nebo alias?"

„Alias."

„Jak si můžete být tak jistý?"

Gabriel mu podal dokumenty, které našel v kněžském semináři Santa Maria dell'Anima v Římě. Argentinec vytáhl z kapsy košile

upatlané brýle na čtení a narazil si je na obličej. Vystavovat písemnosti takto na veřejnosti Gabriela znervózňovalo; pohlédl na Chiaru. Hodinky stále na levém zápěstí. Ramirez vzhlédl od papírů, očividně ohromen.

„Jak jste se dostal k materiálům biskupa Hudala?"

„Mám jednoho přítele ve Vatikánu."

„Ne, ne, máte velmi *mocného* přítele ve Vatikánu. Jediný, kdo by mohl přinutit biskupa Drexlera otevřít Hudalovu dokumentaci je sám *il papa!*" Ramirez pozvedl skleničku směrem ke Gabrielovi. „Takže v roce 1948 do Říma přijíždí Erich Radek, důstojník SS, a padne Hudalovi do náruče. O několik měsíců později opouští Řím jako Otto Krebs a odplouvá do Sýrie. Co víme dál?"

I další dokument, který Gabriel položil na stůl, argentinského novináře uvedl v úžas.

„Jak vidíte, izraelská tajná služba udává Damašek jako místo Krebsova pobytu ještě v roce 1963. Pramen je spolehlivý, nikdo menší než Alois Brunner. Podle Brunnera odjel v roce 1963 Krebs ze Sýrie sem."

„A vy máte důvod se domnívat, že tady stále je?" „To právě potřebuju zjistit."

Ramirez založil svalnaté ruce a měřil si Gabriela pohledem. Ticho vyplňovalo jen hučení aut ze silnice. Novinář vycítil příběh, což Izraelec očekával.

„Tak jakpak se muž jménem René Duran z Montrealu dostane k tajným dokumentům z Vatikánu *plus* zprávám izraelské tajné služby?"

„Mám samozřejmě výborné zdroje." „Já mám spoustu jiné práce, pane Durane." „Jestli chcete peníze..." Argentinec zvedl dlaň v káravém gestu. „Nechci vaše peníze. Ty si umím vydělat. Chci ten příběh." „Článek v novinách by mému pátrání příliš nepomohl." Ramirez se zatvářil uraženě. „Pane Durane, troufám si tvrdit, že se stíháním mužů jako Erich Radek mám mnohem více zkušeností než vy. Dobře vím, kdy se chovat tiše jako myška a kdy psát." Gabriel váhal. Dohodu „něco za něco" se mu s novinářem příliš uzavírat nechťelo, na druhou stranu si ale uvědomoval, že by si z Ramireze mohl udělat cenného přítele. „Kdy začneme?" zeptal se nakonec.

„No, myslím, že bychom měli zjistit, jestli Alois Brunner mluvil o Ottu Krebsovi pravdu.“

„Máte na mysli, jestli kdy přijel do Argentiny?“ „Přesně tak.“ „A to zjistíme jak?“

V tu chvíli se u jejich stolu objevil číšník se dvěma talíři. Každý steak by zasytil čtyřčlennou rodinu. Ramirez se usmál a už řezal první sousto.

„*Bon appétit*, pane Durane. Jen jezte! Něco mi říká, že budete potřebovat hodně sil.“

Alfonso Ramirez vlastnil poslední Volkswagen Sirocco na západní polokouli. Kdysi bývalo auto možná tmavě modré, ale dnes jeho karoserie připomínala pórovitou pemzu. Uprostřed čelního skla byla prasklina ve tvaru blesku, spolujezdcovy dveře rozbité. Na to, aby je otevřel, potřeboval Gabriel docela dost síly. Klimatizace dávno nefungovala a motor rachotil jako turbovrtulové letadlo.

Ujížděli po široké třídě 9. července se staženými okny. Kolem nich se v autě vznášely útržky dopisního papíru; Ramirez ani nezaregistroval, když pár stran uletělo ven - nebo mu to nevadilo. Odpoledne se ještě víc oteplilo a z trpkého vína Gabriela rozbolela hlava. Natočil se k otevřenému oknu. Byla to ohavná ulice, fasády impozantních starých budov poničené billboardy vnucujícími ně-

mecké automobily a americké nápoje lidem, jejichž peníze zničehonic ztratily veškerou hodnotu. Větve stinných stromů se pod nápořem znečišťujících látek a horka malátně skláněly k zemi.

Odbočili k řece. Ramirez pohlédl do zpětného zrcátka. Život strávený útekou před vojenskými hrdlořezy a neonacisty mu řádně zdokonalil smysly.

„Sleduje nás dívka na skútru.“

„Ano, já vím.“

„Když to víte, proč jste mi nic neřekl?“

„Protože pracuje pro mě.“

Ramirez se zadíval do zrcátka.

„Poznávám ty nohy. Seděla naproti v kavárně, že ano?“

Gabriel pomalu přikývl. Hlava mu třeštila.

„Jste velmi zvláštní muž, pane Durane. A také máte velké štěstí. Je nádherná.“

„Soustřeďte se na jízdu, Alfonso. Ona nám pohlídá záda.“

Pět minut nato zaparkoval Ramirez na ulici podél přístavu. Chiara projela kolem a zaparkovala o kus dál ve stínu pod rozložitým stromem. Ramirez vypnul motor. Dřív, než nechal Gabriela vystoupit, alespoň krátce ho informoval o situaci.

„Většinu dokumentů, které se týkají nacistů v Argentině, drží pod zámkem Informační kancelář. Oficiálně jsou reportérům a vědcům stále nepřístupné, i když obvyklá třicetiletá promlčecí lhůta dávno skončila. I kdyby se nám podařilo dostat do skladů kanceláře, nejspíš bychom toho moc nenašli. Podle toho, co se povídá, nechal Perón nejzávažnější složky zničit v roce 1955, když ho při puči zbavili úřadu.“

Na druhé straně ulice zastavilo auto. Řidič za volantem si nápadně dlouho prohlížel dívku na skútru. I Ramirez to postřehl. Chvilí pozoroval auto ve zpětném zrcátku, než pokračoval.

„V roce 1997 vytvořila vláda Komisi pro objasňování nacistických aktivit v Argentině. Od počátku čelila vážnému problému. V roce 1996 totiž vláda zničila zbytek usvědčujících dokumentů, které jí zůstaly.“

„Tak proč vůbec nějakou komisi vytvářela?“ „Samozřejmě si chtěla připsat uznání za pokus. Jenže způsoby hledání pravdy jsou v Argentině velmi omezené. Opravdové páť-

rání by odhalilo skutečnou hloubku Perónovy spolupiny v poválečném nacistickém exodu z Evropy a také fakt, že tady mnoho nacistů stále žije. Kdo ví? Třeba i váš muž.“

Gabriel ukázal na budovu. „A tohle je tedy co?“

„Hotel Imigrantů, první zastávka milionů přistěhovalců proudících do Argentiny v devatenáctém a dvacátém století. Vláda je tam ubytovala, než si našli práci a bydlení. Imigrační úřad ho teď využívá jako sklad.“

„Čeho?“

Ramirez otevřel odkládací skříňku a vytáhl gumové rukavice a papírové masky. „Není to zrovna nejčistší místo. Doufám, že se nebojíte krys.“

Gabriel potáhl za západku a opřel se ramenem do dveří. Naproti přes ulici vypnula Chiara motor a připravila se na delší čekání.

U vchodu hlídkoval znužený policista. V recepci seděla dívka v uniformě, četla módní magazín a nechávala si větrákem ovívat obličej. Po zaprášené přepážce přisunula mužům knihu návštěv. Ramirez se podepsal a zapsal čas příchodu. Dostali dvě laminované visačky. Gabriel měl číslo 165. Připnul si cedulku ke kapse košile a následoval Ramireze k výtahu. „Za dvě hodiny zavíráme,“ křikla za nimi dívka a nevzrušeně obrátila další list časopisu. Nastoupili do nákladního výtahu. Ramirez zatahl mříž a zmáčkl tlačítko nejvyššího patra. Zdviž se pomalu rozjela a za chvíli s rachotem zastavila. Vzduch byl tak těžký horkem a prachem, že se skoro nedalo dýchat. Ramirez si nasadil rukavice a roušku a Gabriel následoval jeho příkladu.

Místnost, do které vešli, byla dlouhá asi jako dva městské bloky. Nekonečné řady kovových polic se prohýbaly pod tíhou dřevěných beden. Rozbitými okny létali rackové dovnitř a zase ven a také bylo slyšet drápání a kňourání bojujících koček. Pach prachu a tlejícího papíru papírová maska nedokázala zachytit. Ve srovnání s tímto hnusem byl archiv v německém semináři v Římě růžovou zahradou. „Co to je?“

„Materiály, které Perón a jeho duchovní dědicové z Menemovy vlády nepovažovali za nutné ničit. Jsou tady imigrační karty všech pasažérů, kteří se vylodili v Buenos Aires od dvacátých do sedmdesátých let. O patro níž jsou seznamy cestujících z každé lodi. Mengele, Eichmann, všichni tu zanechali své otisky. Otto Krebs možná taky.“

„Proč je tu takový binec?“

„Věřte nebo ne, bývalo to horší. Před několika lety jedna odvážná duše jménem Chela seřadila karty podle abecedy, pro každý

rok zvlášť. Ted se tomu tady říká Chelina místnost. Imigrační karty z roku 1963 jsou támhle. Pojd'te." Ramirez se ještě zarazil a ukázal na podlahu. „Pozor na kočičince."

Ušli půl bloku. Karty z třiašedesátého roku zabíraly několik desítek polic. Ramirez našel krabice se jmény od písmene K, opatrně je sundal a položil na zem. Objevil čtyři přistěhovalce s příjmením Krebs, ale ani jeden se křestním nejmenoval Otto.

„Mohla by být nesprávně zařazena?"

„Samozřejmě."

„Je možné, že by ji někdo odnesl?"

„Tohle je Argentina, přáteli. Možné je všechno."

Gabriel se sklesle opřel o police. Ramirez vrátil krabice na své místo a pohlédl na hodinky.

„Do zavíračky zbývá hodina a tři čtvrtě. Vy postupujte od třiašedesátého dál, já to vezmu nazpátek. Kdo prohraje, platí pivo."

Od řeky se přihnala bouře. Rozbitým sklem pozoroval Gabriel, jak mezi jeřáby rozestavěnými po nábřeží řádí jasné blesky. Odpolední slunce zmizelo za těžkým tmavým mrakem a v Chelině místnosti už téměř nebylo vidět. Náhle se spustil déšť. Voda cákala rozšklebenými okny dovnitř a smáčela drahocenné složky. Restaurátor Gabriel si představoval rozteklý inkoust a navždy ztracená slova.

Objevil další tři muže s příjmením Krebs, jednoho v roce 1965, dva v roce 1969. Ani jeden se nejmenoval Otto. Tma už tak pomalé hledání ještě ztížila, a aby na karty vůbec viděl, přenesl Gabriel každou krabici pod okno, kudy proudily zbytky denního

světla. Nahrbil se nad papíry, aby na ně nepršelo, a prsty se probíral složkami.

Dívka z recepce je přišla upozornit, že do deseti minut musí odejít. Gabriel se dostal teprve do roku 1972. Nechtělo se mu sem ještě nazítří. Zrychlil.

Bouřka přestala stejně rychle, jako začala. Vzduch byl čistší a studenější. Až na bublající pramínky vody ve strouhách se rozhostilo

ticho. Gabriel spěšně pokračoval: 1973... 1974... 1975... 1976...
Žádný Krebs. Nic.

Dívka se znovu objevila ve dveřích výtahu, tentokrát je přišla vyhnat. Gabriel nesl poslední krabici na polici, u které stál novinář v družném hovoru s recepcní.

„Máte něco?“ zeptal se Gabriel.

Ramirez zavrtěl hlavou.

„Kam jste došel?“

„Až na konec. A vy?“

Gabriel mu odpověděl a otázal se: „Myslíte, že má smysl chodit sem zítra?“

„Nejspíš ne.“ Novinář vzal Gabriela kolem ramen. „No tak, zvu vás na pivo.“

Dívka si vzala laminované průkazky a sjela s nimi výtahem dolů. Okna starého volkswagenu zůstala otevřená a Gabriel, sklíčený neúspěchem, ztěžka dosedl na promočené sedadlo. Hromové burácení motoru zařvalo do ticha ulice. Chiara v deště zmáčených šatech vyrazila za nimi.

Dva bloky od archivu sáhl Ramirez do kapsy košile a vylovil průkaz přistěhovalce. „Hlavu vzhůru, pane Durane,“ řekl a podal kartu Gabrielovi. „V Argentině je někdy dobré používat stejně nízké taktiky jako vláda. V té budově je jediná kopírka a tu má na starosti ta dívka. Udělala by jednu kopii pro mě a druhou pro nadřízeného.“

„A Otto Krebs, je-li stále naživu a v Argentině, by se taky mohl dozvědět, že ho hledáme.“

„Přesně tak.“

Gabriel zvedl kartu nahoru. „Kde to bylo?“

„Devatenáct set čtyřicet devět. Chela se v tomto případě nejspíš přehmátla.“

Gabriel přečetl údaje. Otto Krebs dorazil do Buenos Aires v prosinci 1963 na lodi z Atén. Ramirez jej upozornil na číslo dopsané rukou na spodní okraj: 245276/62.

„To je číslo vyloďovacího povolení. Vydal ho nejspíš argentinský konzulát v Damašku. Šedesát dvojka na konci značí rok, kdy bylo povolení uděleno.“

„Co dál?“

„Víme, že do Argentiny přijel." Ramirez pokrčil širokými rameny. „Tak se ho teď pokusíme najít."

Mokrými ulicemi ujížděli zpátky do San Telma. Novinář zaparkoval před činžovním domem v italském stylu, který, stejně jako mnoho jiných v Argentině, kdysi býval velmi krásný. Teď však měla fasáda stejnou barvu jako Ramirezův vůz a hyzdily ji šmouhy černého prachu.

Vystoupali po špatně osvětleném schodišti. Novinářovým bytem prostupoval teplý, zatuchlý vzduch. Ramirez za sebou zamkl dveře a běžel otevřít okna vstříc chladivému večernímu vánku. Gabriel vyhlédl na ulici; Chiara parkovala na protější straně.

Ramirez zmizel v kuchyni, a když se znovu objevil, držel v ruce dvě plechovky argentinského piva. Jednu podal Gabrielovi, který naráz vypil téměř polovinu. Alkohol tupil bolest hlavy.

Pak jej novinář zavedl do kanceláře, která se moc nelišila od Gabrielovy představy - byla velká a ošumělá, stejně jako Ramirez. Na židlích stály hromady knih a psací stůl se ztrácel pod horou papírů, která jako by čekala, až pod ní někdo škrtne zápalkou. Před hlukem a světlem z ulice chránily těžké závěsy. Zatímco Gabriel dopíjel pivo, Ramirez se posadil k telefonu.

Trvalo celou hodinu, než se Ramirez mohl pochlubit první stopou. V roce 1964 se Otto Krebs registroval u státní policie v Bariloche v severní Patagonii. O pětáctyřicet minut později zapadl do skládanky další dílek: rok 1972. V žádosti o argentinský pas uvedl Krebs jako místo bydliště adresu v Puerto Blest, městě nedaleko Bariloche. Najít další vodítko trvalo pouhou čtvrt hodinu. V roce 1982 byl cestovní doklad zrušen.

„Proč?" podivil se Gabriel.

„Protože jeho majitel zemřel."

Argentinec rozložil na stole pomačkanou cestovní mapu. Zamžoural na ni přes zamazané brýle na čtení a hledal kouty na západě země.

„Tady to je,“ řekl a zabodl prst do mapy. „San Carlos de Bariloche, jinými slovy Bariloche, ať je to kratší. Středisko v jezerní oblasti na severu Patagonie založeno švýcarskými a německými usedlíky v devatenáctém století. Pořád se mu říká argentinské švýcarsko. Dnes tam jezdí hlavně lyžaři - za sněhem a nočním životem. Ale pro nácky a jejich kamarády to bylo něco jako Valhala. Mengele Bariloche zbožňoval.“

„Jak se tam dá dostat?“

„Nejrychleji letadlem. Pravidelná linka z Buenos Aires zajišťuje odlet každou hodinu.“ Ramirez se odmlčel a dodal. „Je to dlouhá cesta na to, aby se člověk podíval na náhrobek.“

„Chci se přesvědčit na vlastní oči.“

Ramirez přikývl. „Ubytujte se v Hotelu Edelweiss.“

„Edelweiss?“

„Je to německá enkláva,“ vysvětlil Ramirez. „Nebudete věřit, že jste pořád v Argentině.“

„Nechcete se připojit?“

„Obávám se, že bych vám byl přítěží. V některých částech Bariloche jsem *persona non grata*, neboť jsem se tam kdysi zdržel moc dlouho. Chápete, co tím myslím. Můj obličej je příliš známý.“

Novinář náhle zvažněl.

„Hlídejte si záda, pane Durane. Bariloche není místo pro lehkomyslná pátrání. Neradi vidí, když se cizinci zajímají o konkrétní hosty. Také nezapomínejte, že jste přijel do Argentiny v docela nevhodnou dobu.“

Ramirez se přehraboval v hromadě papírů, až konečně našel, co hledal. Dva měsíce starý výtisk časopisu *Newsweek*. Podal ho Gabrielovi a řekl: „Můj článek najdete na straně třicet šest.“ Pak šel do kuchyně pro další pivo.

První mrtvý se jmenoval Enrique Calderon. Našli ho ve vlastní ložnici v domě v buenosaireské čtvrti Palermo Chico. Čtyři

rány do hlavy, profesionální střelec. Gabriel, který nedokázal hovořit o vraždě bez toho, že by si ji v hlavě představoval, odvrátil pohled od Ramirezova obličeje. „A ten druhý?“ otázal se.

„Gustavo Estrada. Zavražděn o dva týdny později na služební cestě v Mexiku City. Jeho tělo našli v hotelovém pokoji poté, co se nedostavil na ranní poradu. A znovu čtyři kulky v hlavě.“ Ramirez se odmlčel. „Dobrý příběh, ne? Dva významní obchodníci zastřeleni naprosto stejným způsobem v rozmezí dvou týdnů. Přesně takové kraviny Argentince zajímají. Na chvíli přestali myslet na to, že celoživotní úspory jsou v háji a že bankovky v peněženke jsou bezcenné.“

„Mají ty vraždy něco společného?“

„To nevíme jistě, ale já myslím, že ano. Enrique Calderon se s Gustavem Estradou příliš dobře neznal, zato jejich otcové ano. Alejandro Calderon působil jako blízký spolupracovník Juana Peróna a Martin Estrada byl šéfem argentinské státní policie v poválečných letech.“

„Tak proč jim zavraždili syny?“

„Abych byl naprosto upřímný, nemám páru. Nemám vlastně ani žádnou teorii, která by dávala trochu smyslu. Co ale vím, je, že obvinění se vznášejí kolem staré německé gardy. Mají nervy napjaté k prasknutí.“ Ramirez se dlouze napil. „Ještě jednou, pane Durane, dávejte si v Bariloche pozor.“

Ještě chvíli si povídali; venku se stmívalo a provoz pomalu utíchal. Lidi, se kterými se pracovně setkal, Gabriel nemíval příliš v lásce. Alfonso Ramirez byl však výjimka, a tak se cítil docela provinile, že mu musel lhát.

Hovořili o Bariloche, o Argentině, o minulosti. Ramirez se ptal na Radekovy zločiny a Gabriel mu pověděl vše, co zjistil. Argentinec se pohroužil do dlouhého, zamyšleného ticha. Jako by trpěl tím, že muži jako Radek nacházeli azyl v zemi, kterou tolik miloval.

Domluvili se, že se sejdou po Gabrielově návratu z Bariloche. Rozloučili se v temné chodbě domu. Čtvrť San Telmo se svěžím vánkem probouzela k životu. Gabriel chvíli kráčet podél přeplněného

chodníku, až se vedle něj objevila dívka na motocyklu a popleskala místo na sedadle za sebou.

25 KAPITOLA

BUENOS AIRES • ŘÍM • VÍDEŇ

Ovládací panel sofistikovaného elektronického zařízení byl německé výroby, mikrofony i vysílačky skryté v bytě cílového subjektu také nejvyšší kvality - sestrojila je západoněmecká výzvědná služba v době, kdy vrcholila studená válka, aby mohla monitorovat činnost protivníka z východu. Technik, jenž přístroj obsluhoval, se narodil v Argentině, ale jeho předkové se dali vystopovat až do rakouské vesnice Braunau am Inn. Fakt, že se jedná o rodiště Adolfa Hitlera, mu mezi kolegy dodával výsadní postavení. Když se Žid před vchodem na chvíli zastavil, pořídil sledovač pár záběrů teleobjektivem. O pár minut později udělal také snímky Izraelcovy kolegyně, ačkoliv kvůli černé helmě na nich nebyl vidět její obličej, a neměly tudíž téměř žádnou hodnotu. Dívka nasedla na motocykl a odjela. Agent si ještě několikrát přehrál rozhovor, který proběhl v konspiračním bytě. Spokojen s výsledkem sáhl po telefonu a vytočil vídeňské číslo. Němčina s místním přízvukem, která se ozvala ze sluchátka, mu zněla jako rajská hudba.

V semináři Santa Maria dell'Anima v Římě běžel novic chodbou dormitáře ve druhém patře až ke dveřím, za kterými ubytovali návštěvníka z Vídně. Chvíli váhal, než zaklepal, a pak čekal na vyzvání ke vstupu. Když otevřel dveře, na muže nataženého na jednoduchém lehátku dopadl klín světla; jeho oči zářily do tmy jako tuňky černého oleje.

„Máte telefon.“ Chlapec hovořil s očima odvrácenýma. Každý v semináři slyšel o příhodě, která se odehrála předchozího večera u brány. „Můžete si to vzít v biskupově kanceláři.“

Muž se posadil a plynulým pohybem zároveň spustil nohy na zem. Pod světlou kůží na ramenou se zavlnily mohutné svaly.

Zběžně zkontroloval obvaz kolem klíční kosti a rychle na sebe navlékl svetr s ohrnovacím límcem.

Seminarista vedl muže kamenným schodištěm dolů, a pak přes dvorek k biskupově kanceláři. Nikdo v ní nebyl a na stole svítil jediný zdroj světla, malá lampička. Sluchátko leželo na savém papíře. Muž ho vzal do ruky a novic se tiše vytratil.

„Máme ho.“

„Kde?“

Volající z Vídně mu odpověděl. „Ráno odlítá do Bariloche. Počkáte na něj při přiletu.“

Hodinář mrkl na hodinky a propočítal časový rozdíl. „A jak to mám zvládnout? Z Říma letí první letadlo až odpoledne.“

„No, zrovna za pár minut jedno letadlo startuje.“

„O čem to mluvíte?“

„Jak rychle jste schopni dopravit se do Fiumicinu?“

Demonstranti čekali na kolonu tří aut přímo před hotelem Imperial. Petr Metzler, usazený na zadním sedadle mercedesu, vyhlédl z okýnka. Chystalo se setkání věrných příznivců strany, a přestože jej varovali, projevy nevole očekával od těch známých, smutně vyhlížejících lidí, nikoliv od brigády bojovníků vyzbrojených transparenty a megafony. S tím ale musel počítat, volby se blížily nezadržitelným tempem a kolem kandidáta rostla aura nezranitelnosti. Rakouská levice propadala panice, stejně jako její příznivci v New Yorku a Jeruzalémě.

Dieter Graff, usazený naproti Metzlerovi na skládacím sedadle, vypadal znepokojeně. Jak by také ne? Dvacet let dřel na tom, aby Rakouskou národní frontu přetvořil ze skomírající skupinky bývalých esesmanů a neonacistických snůlků v silnou moderní konzervativní stranu. Téměř sám přeformoval stranickou ideologii a vybudoval na veřejnosti novou pověst. Pečlivě volená slova vábila stále víc a víc rakouských voličů, které přestávalo bavit pohodlné

dělení sil mezi sociální demokracií a lidovou stranou. S Metzlerem jako žhavým kandidátem stál krůček od nejvyššího stupně rakouské politiky: kancléřství. To poslední, po čem teď, tři týdny před volbami, Graff toužil, byl nepříjemný konflikt s bandou levičáckých pitomců a Židů.

Metzler ho vyrušil z úvah: „Vím, co se ti honí hlavou, Dietře. Myslíš si, že bychom měli hrát na jistotu - vyhnout se tomuhle davu a utéct k zadnímu vchodu.“

„Napadlo mě to, to je pravda. Máme náskok tří bodů a měli bychom si ho držet. Nerad bych vyplýval dva z nich na zbytečné střetnutí u Imperialu, kterému se dá lehce vyhnout.“

„Přesunem se k zadnímu vchodu?“

Graff přikývl. Metzler poukázal na televizní kameramany a fotografie.

„A umíš si představit ten titulek v zítřejším *Die Presse*? Metzler zastrašen vídeňskými demonstranty! Označí mě za zbabělce, Dietře, a to já rozhodně nejsem.“

„Nikdo tě neobviňuje ze zbabělosti, Petře. Všechno je otázka načasování.“

„Zadní vchod používáme už příliš dlouho.“ Metzler si utáhl kravatu a narovnal límeček. „Kromě toho, *kancléři* se únikovým cestám zásadně vyhýbají. Půjdeme pěkně hlavním vchodem, se vztyčenou hlavou a připraveni k boji, nebo tam nepůjdeme vůbec.“

„Stal se z tebe docela dobrý řečník, Petře.“

„Měl jsem dobrého učitele,“ usmál se Metzler a poplácal Graffa po rameni. „Jenže se bojím, že dlouhá kampaň si začíná vybírat daň na jeho intuici.“

„Co to povídáš?“

„Podívej se na ty chuligány. Většina z nich ani nejsou Rakušané. Polovina hesel je v angličtině místo v němčině. Tuhle malou demonstraci jistě zosnovali zahraniční rozvraceči. Pokud dostanu šanci postavit se těm lidem tváří v tvář, do rána zvýšíme náskok na pět bodů.“

„Takhle jsem o tom nepřemýšlel.“

„Řekni našim osobním strážcům, ať se příliš nevzrušují. Důležité je, aby z toho jako hnědokošiláci vyšli oni - ne my.“

Petr Metzler otevřel dveře auta a vystoupil. Lidé z davu začali rozzuřeně pokřikovat a mávat ve vzduchu svými hesly.

Nacistická svině!

Reichsfuhrer Metzler!

Kandidát postupoval dál, jako by okolní vřavu ani nevnímal. Dívce s kusem látky napuštěné červenou barvou se podařilo dostat za zábrany. Mrštila hadrem po Metzlerovi, který se mu ale hbitě vyhnul a skoro ani nezpomalil krok. Nechtěným cílem se stal k radosti protestujících důstojník státní policie. Pár policistů odvedl dívku pryč.

Nevzrušený Metzler vstoupil do hotelu a zamířil k tanečnímu sálu, kde na něj už tři hodiny čekala tisícovka přívrženců. Před dveřmi si chvíli dodával odvahy a pak vešel do místnosti. Všichni jej bouřlivě vítali. Graff se odpojil a pozoroval svého kandidáta, jak mizí v nadšeném davu. Lidé se tlačili dopředu, jen aby mu mohli potřást rukou či poplácat ho po zádech. Ženy ho líbaly na tváře. Zasluhou Metzlera byl konzervatismus zase sexy záležitostí.

Trvalo pět minut, než se probojoval na pódium. Krásná dívka v německém kroji mu podala džbán ležáku. Zvedl ho nad hlavu a za frenetického povzbuzování šílícího davu se dlouze napil -nikoli jen hlt pro fotografie, ale opravdový, *rakouský* doušek. Potom přikročil k mikrofonu.

„Rád bych vám všem poděkoval za to, že jste dnes večer přišli. A také bych chtěl poděkovat našim drahým přátelům za to roztomilé přivítání před hotelem.“ Sál se rozezněl hlasitým smíchem. „Ti lidé tam venku si zřejmě neuvědomují, že *Rakousko* patří *rakouským občanům* a že budoucnost země postavíme na *rakouských* zásadách morálky a slušného chování. Cizí kritikové nemají do vnitřních záležitostí naší pozeňnané země co mluvit. Sami se propracujeme k budoucnosti, *rakouské* budoucnosti, která začne ode dneška za tři týdny!“

Vypukla ohromná vřava.

26 KAPITOLA

BARILOCHE, ARGENTINA

Recepční v *Barilocher Tageblatt* si měřila Gabriela pohledem, který prozrazoval víc než letmý zájem o nově příchozího. Měla krátké tmavé vlasy a jasně modré oči, jež vynikaly na půvabném opáleném obličejí. „Mohu vám nějak pomoci?“ otázala se německy, což se dalo předpokládat vzhledem k tomu, že *Tageblatt*, jak název napovídá, je německy psaná tiskovina.

Gabriel odpověděl týmž jazykem, ale šikovně skryl fakt, že jím stejně jako dívka mluví naprosto plynule. Řekl, že přijel do Bariloche kvůli genealogickému výzkumu. Hledal muže, o němž se domníval, že by mohl být matčíným bratrem. Otto Krebs. Měl důvod se domnívat, že zemřel v Bariloche v říjnu 1982. Mohl by se podívat do archivu a pokusit se najít v novinách z té doby oznámení o úmrtí či jeho nekrolog?

Recepční se usmála, odhalujíc dvě řady rovných bílých zubů, a natukala na telefonu třícifernou provolbu. Předrmolila Gabrielovu žádost nadřazeným a chvíli beze slova poslouchala. Pak zavěsila a postavila se.

„Pojďte se mnou.“

Když vedla Gabriela nevelkou redakcí, podpatky jí na vybledlém linoleu hlasitě klapaly. Půl tuctu zaměstnanců právě odpočívalo, pilo kávu či kouřilo cigaretu, a hosta si nikdo příliš nevšímal. Dveře archivu byly pootevřené. Když vešli dovnitř, recepční rozsvítila.

„Máme teď počítačovou databázi, takže všechny články se ukládají automaticky a dají se lehce najít. Bohužel se ale jedná o výtisky až od roku 1998. Kdy jste říkal, že ten muž zemřel?“

„Domnívám se, že v roce 1982.“

„Máte štěstí. Všechny nekrology jsou sepsány - ručně, samozřejmě, pěkně postaru.“

Dívka přešla ke stolu a otevřela tlustou knihu vázanou v kůži. Hustě popsané stránky byly plné notací.

„Jak že se jmenoval?“

„Otto Krebs.“

„Krebs, Otto," mumlala a listovala ke stránce označené *Kr.* „Krebs, Otto...Ano, tady to je. Podle těchto údajů zemřel v listopadu 1983. Chcete vidět i ten nekrolog?"

Gabriel přikývl. Dívka si zapsala referenční číslo a přesunula se k hromadě lepenkových krabic. Ukazovákem jela po popisných nálepkách, až narazila na tu, kterou hledala. Požádala Gabriela, aby sundal krabice naskládané na té, kterou potřebovala. Když otevřela víko, zvedl se závan prachu a tlejícího papíru. V polorozpadlých zažloutlých složkách byly různé výstřižky, potrhaný nekrolog Otto Krebse mezi nimi. Recepční přelepila trhlinu průhlednou lepící páskou a podala ho Gabrielovi.

„Je to ten, kterého hledáte?"

„Ještě nevím," odpověděl popravdě.

Vzala si článek zpátky a rychle ho přeletěla očima. „Tady se píše, že byl jedináček." Pohlédla na Gabriela. „To ale moc neznamená. Mnoho takových muselo vymazat minulost, aby ochránili rodiny, které zůstaly v Evropě. Můj dědeček měl štěstí, nechal si alespoň svoje jméno."

Zadívala se Gabrielovi do očí. „Pocházel z Chorvatska," hlesla. V jejím hlase se odrážely stopy spoluviny. „Komunisté ho po válce chtěli soudit a pověsit. Šťastnou náhodou se ale dostal sem."

Odnesla výstřižek ke kopírce a udělala tři kopie. Originál pak vrátila do složky a složku do příslušné krabice. Kopie dala Gabrielovi a ten si je za pochodu pročetl.

„Podle toho, co se tu píše, je pohřbený na katolickém hřbitově v Puertu Blest."

Dívka přikývla. „To je na druhé straně jezera, pár kilometrů od hranic s Chile. Spravoval tam velikánskou usedlost. Což je tam ostatně taky psáno."

„Jak se tam dostanu?"

„Jedťe po dálnici na západ od Bariloche. Ta brzo skončí, takže doufám, že máte dobré auto. Pak pokračujte podél pobřeží a dále na sever. Dorazíte přímo do Puerta Blest. Když vyrazíte hned, stihnete to do setmění."

V hale si potřásli rukama a dívka mu popřála hodně štěstí. „Snad je to ten, koho hledáte," řekla. „Ale možná ne. V takových případech si člověk asi nikdy nemůže být jistý."

Sotva Gabriel zmizel z dohledu, recepční zvedla telefon a vytočila číslo.

„Právě odešel."

„Zvládla jste to?"

„Udělal jsem, co jste mi řekli. Byla jsem velmi vstřícná a ukázala jsem mu, o co mě požádal."

„A co to bylo?"

Odpověděla.

„Co udělal?"

„Zeptal se mě, jak se dostane do Puerta Blest."

Linka oněměla. Recepční pomalu položila sluchátko; žaludek se jí stáhl náhlým pocitem prázdnoty. Dobře věděla, co může v Puertu Blest čekat - každého, kdo přišel do tohoto koutu severní Patagonie a hledal lidi, kteří nechtěli být nalezeni, stihl stejný osud. Necítila vůči návštěvníkovi lítost, to opravdu ne, považovala ho za blázna. Copak opravdu věřil, že někoho oklame hloupou historkou o rodokmenu? Co si o sobě vlastně myslí? Může si za to sám. Jenže s Židy to bylo vždycky stejné. Vždycky přivolávali maléry.

V tu chvíli se otevřely dveře hotelu a dovnitř vstoupila žena v letních šatech. Recepční se na ni usmála: „Mohu vám nějak pomoci?"

Vraceli se do hotelu pod ostrými paprsky slunce. Gabriel překládal Chiaře nekrolog.

„Píše se tu, že se narodil v Horních Rakousech v roce 1913, že byl policejním důstojníkem, že v osmatřicátém narukoval do wehrmachtu a účastnil se válečného tažení do Polska a Sovětského

svazu. Taky že dostal dvě vyznamenání za odvalu, jedno dokonce od samotného fuhrera. No, tím se mohl v Bariloche chvástat."

„A co po válce?"

„Nic až do roku 1963, kdy se objevil v Argentině. Dva roky pracoval v hotelu v Bariloche, pak vzal práci na statku blízko Puerta Blest. Odkoupil ho v roce 1972 a zůstal tam až do smrti."

„Nějací příbuzní?"

„Podle tohoto se nikdy neoženil a neměl žádné žijící příbuzné."

Vrátili se do hotelu Edelweiss, horské chatě ve švýcarském stylu se skloněnou střechou, která stála na ulici San Martin nedaleko jezera. Gabriel ráno na letišti pronajal auto, Toyotu s náhonem na všechna čtyři kola. Požádal hlídače na parkovišti, aby mu je přivezl z garáže a zmizel v hale, kde mezi prospekty hledal mapu okolí. Puerto Blest bylo přesně tam, kde říkala žena z redakce - na protějším břehu jezera, kousek od hranic s Chile.

Vyrazili podél pobřeží. Jak se vzdalovali od Bariloche, cesta byla stále horší a horší. Jezero zůstávalo skryté za hustým lesem, dokud Gabriel neprojel zatáčkou. Za ní porost prořídil a nakrátko se objevila lesklá modrá hladina. Za okamžik však zase zmizela za hradbou silných kmenů.

Gabriel objel nejjižnější cíp jezera. Zpomalil, když se na obzoru nad pahorkem López objevila letka kondorů, aby si je mohl pořádně prohlédnout, a dále pokračoval po úzké prašné cestě přes nechráněnou pláň pokrytou trnovníky. Na výše položených loukách se pásla stáda odolných patagonských ovcí. V dálce u chilských hranic se nad vrcholem And jasně blýskalo.

Do Puerta Blest dorazili po západu slunce. Gabriel vystoupil na poklidné ulici z auta a vběhl do nejbližší kavárny, aby se zeptal na cestu. Barman, drobný muž s růžolícím obličejem, vyšel ven a několika posunky mu ukázal správný směr.

V téže kavárně u stolku vedle dveří seděl Hodinář, upíjel pivo z lahve a pozoroval rozhovor na ulici. Štíhlého muže s krátkými černými vlasy a šedinami na spáncích bezpečně poznal. Na místě

spolujezdce seděla žena s dlouhými tmavými vlasy. Že by to byla ona, kdo mu v Římě prohnal kulku ramenem? Příliš na tom nezáleželo. I kdyby ne, stejně brzy zemře.

Izraelec si vlezl za volant a toyota odfrčela pryč. Barman se vrátil do podniku.

„Kam mají ti dva namířeno?“ zeptal se Hodinář německy.

Barman mu stejným jazykem odpověděl.

Hodinář dopil pivo a položil na stůl peníze. I při nenáročném pohybu, jako je vytáhnutí pár bankovek z kapsy, mu v rameni pulzovala palčivá bolest. Vyšel na ulici a nechal se chvíli ovívat chladivým večerním vánkem. Pak se obrátil a pomalu kráčel ke kostelu.

Kostel Panny Marie, malá nabílená koloniální budova se zvonící nalevo od portika stála na západním kraji vesnice. Před ním se rozkládal kamenný dvůr obehnaný železným plotem a zastíněný dvěma obrovskými platany. Gabriel jej obešel a ocitl se před hřbitovem, který se táhl dolů po mírném svahu až k hustému porostu borovic. Tisícovka pomníků a památníků se skrývala za přerostlými travinami jako otrhaní vojáci na ústupu. Gabriel zůstal chvíli stát s rukama v bok, sklíčený představou, že se bude muset prodírat setmělým hřbitovem a hledat jméno Otto Krebse.

Vrátil se ke vchodu. Chiara na něj čekala ve stínu platanů. Zatlačil do těžkých dubových dveří kostela a s překvapením zjistil, že jsou odemčeny. Chiara jej následovala dovnitř. Tváře mu ovanul chladivý vzduch a vůně, se kterou se setkal poprvé ode dne, kdy odjel z Benátek: směs vosku/kadidla, leštidla na dřevo a plísň; nezaměnitelný pach katolických kostelů. Jinak se však od svatého Jana Chrisostoma v Cannaregiu značně lišil. Žádný pozlacený oltář, žádné mramorové sloupy ve vysokých apsidách ani skvostné malby. Nad nezdobeným oltářem visel prostý dřevěný kříž a před sochou Panny Marie plápolaly pamětní svíce. Okenní tabulky ztrácely v soumraku svou barvu.

Gabriel váhavě postoupil uličkou mezi lavicemi dopředu. V ten okamžik znenadání vyšel ze sakristie muž v tmavých šatech a kráčel před oltář. Před křížem se zastavil, poklekl, a pak se otočil tváří v tvář Gabrielovi. Byl malé postavy, štíhlý, s hezkým obličejem a nakrátko střiženými, na spáncích prošedivělými vlasy. Na sobě měl černé kalhoty a černou košili s krátkým rukávem, kolem krku bílý kolárek. Přítomnost dvou cizinců jej nijak nevyvedla z míry. Gabriel se k němu pomalu rozešel. Kněz mu podal ruku a představil se jako otec Ruben Morales.

„René Duran," odvětil Gabriel. „Přijel jsem z Montrealu."

Kněz, nijak překvapen, přikývl, jako by na zahraniční návštěvy byl zvyklý.

„Co pro vás mohu udělat, pane Durane?"

Gabriel mu řekl totéž, co dopoledne dívce z *Bariloche Tageblatt* - že přijel do Patagonie hledat muže, o němž se domníval, že by mohl být matčin bratr. Otto Krebs. Zatímco Gabriel vysvětloval, oč mu jde, kněz si jej prohlížel laskavýma očima plnýma pochopení. Tenhle duchovní se tolik lišil od Monsignora Donatiho, profesionálního církevního byrokrata, i od biskupa Drexlera, jízlivého představeného německého kněžského semináře. Gabriela mrzelo, že mu musí lhát.

„Otto Krebse jsem velmi dobře znal," řekl otec Morales. „A musím vás zklamat, ale nemůže to být ten, koho hledáte. Herr Krebs totiž neměl žádné sourozence. Neměl vlastně vůbec žádnou rodinu. Než se dopracoval k tomu, že by mohl podporovat ženu a dítě, byl už..." Kněz se zarazil. „Jak to říct... No zkrátka, nebyl už tak žádaný. Dlouhé roky si vybraly svou daň."

„Mluvil s vámi někdy o své rodině?" zeptal se Gabriel a po krátkém zaváhání dodal: „Nebo o válce?"

Kněz povytáhl obočí. „Byl jsem jeho zpovědník a přítel, pane Durane. Za ta léta jsme stihli probrat spoustu věcí. Herr Krebs byl kdysi svědkem velké zkázy a smrti, jako ostatně mnoho mužů jeho generace. A také se dopustil mnoha činů, za něž se později hluboce styděl a pro které žádal rozhršení."

„A vy jste mu je udělil?"

„Poskytl jsem mu duševní klid, pane Durane. Vyslechl jsem jeho zpověď, přikázal pokání. V rámci křesťanské víry jsem jeho duši připravil na setkání s Kristem. Ale jestli mám jako obyčejný kněz z venkovské farnosti tu moc zprostit ho viny za takové hříchy, to nevím jistě ani já sám.“

„Pověděl byste mi o něčem z toho, co jste rozebírali?“ navrhl Gabriel nejistě. Věděl, že se pohybuje na tenkém náboženském ledě a kněžovu odpověď očekával.

„Mnoho rozmluv s panem Krebsem probíhalo pod slibem zpovědního tajemství. Jiné pod slibem přátelství. Nepovažoval bych za vhodné, abych vám vyprávěl jejich obsah.“

„Vždyť už je dvacet let po smrti.“ „I mrtví mají právo na soukromí.“

Gabriel si vybavil matčina slova, úvodní větu jejího svědectví: *Nebudu vyprávět o všem, co jsem viděla. Nejde to. Těm mrtvým dlužím alespoň tolik.*

„Pomohlo by mi to zjistit, jestli jde skutečně o mého strýce.“

Otec Morales nasadil odzbrojující úsměv. „Já jsem obyčejný venkovský kněz, pane Durane, ale ne úplný blázen. Také velmi dobře znám své farníky. Vážně byste věřil tomu, že jste první člověk, který sem přijel pod záminkou ztracených příbuzných? Jsem si docela jistý tím, že Otto Krebs nemohl být váš strýc. Méně jistý už jsem si tím, že vy jste skutečně René Duran z Montrealu. A teď mě, prosím, omluvte.“

Obrátil se k odchodu, ale Gabriel ho ještě chytil za paži.

„Ukázal byste mi alespoň jeho hrob?“

Duchovní vzdychl a pohlédl na barevné okenní tabulky. Úplně zčernaly.

„Už je tma,“ podotkl, ale pak dodal: „Počkejte chvílku.“

Prošel kolem oltáře a zmizel v sakristii. Za chvílku se objevil ve světlehnědé větrovce a s velikou baterkou v ruce. Postranním vchodem vyšli na šterkovou stezku mezi kostelem a farou. Na jejím konci stála zastřešená hřbitovní branka. Otec Morales zvedl petlici, rozsvítil baterku a vedl Gabriela hřbitovem po úzké, plevelem zarostlé pěšině. Chiara se držela krok za nimi.

„Sloužil jste jeho zádušní mši, otče?“

„Ano, zajisté. Vlastně jsem musel obstarat vše potřebné sám, protože nebylo nikoho jiného.“

Zpoza jednoho náhrobku vyběhla kočka a posadila se doprostřed cestičky přímo proti nim. Její oči v kuželu světla blýskaly jako dvě výstražná světýlka. Otec Morales zasyčel a kočka zmizela v trávě.

Došli k řadě stromů na konci hřbitova. Kněz zabočil doleva a vedl je dál po kolena vysokou trávou. Stezka byla příliš úzká, a tak se zařadili jeden za druhého. Chiara se držela Gabriela za ruku.

Otec Morales se zastavil téměř na konci řady hrobů a posvítil dolů v pětáctýřicetistupňovém úhlu. Kužel světla dopadl na jednoduchý náhrobek se jménem OTTO KREBS. Rok narození 1913, rok úmrtí 1983. Za odřeným oválným sklíčkem nad jménem byla jeho fotografie.

Gabriel si dřepł, setřel ze sklíčka prach a pozorně se zadíval na obličej. Fotografii někdo pořídil očividně několik let před Krebsovou smrtí, protože zobrazovala muže ve středním věku, tak čtyřicátníka. Jedno Gabriel věděl určitě - nebyl to obličej Ericha Radeka.

„Tohle není váš *strýc*, že, pane Durane?“

„Víte jistě, že na té fotce je on?“

„Naprosto. Našel jsem ji já sám, v pokladničce s jeho osobními věcmi.“

„Předpokládám, že byste mě nenechal se do ní podívat.“

„Už ji dávno nemám. A i kdybych měl...“

Otec Morales myšlenku nedokončil. Podal Gabrielovi baterku: „Nechám vás teď chvíli o samotě. Já trefím beze světla, ale nechejte mi, prosím, baterku za dveřmi fary, až budete odcházet. Rád jsem vás poznal, pane Durane.“

S těmito slovy se rozloučil a zmizel mezi hroby.

Gabriel se otočil ke Chiaře. „Měla to být Radekova podobizna. To on odjel do Říma, on obdržel pas Červeného kříže na jméno Otto Krebs. Krebs odjel v roce 1948 do Damašku a v roce 1963 do Argentiny, Krebs se upsal argentinské policii v téhle oblasti. Tohle by *měl být* Radek.“

„To znamená?“

„Do Říma odjel někdo jiný a vydával se za Radeka.“ Gabriel ukázal na fotografii na náhrobku. „Tenhle muž. Tenhle Rakušan hledal pomoc v semináři biskupa Hudala. Radek byl někde jinde, nejspíš se pořád schovával v Evropě. Proč by jinak zacházel tak daleko? Chtěl, aby lidé uvěřili, že už je dávno pryč. V případě, že by se ho někdo pokoušel hledat, by stopy vedly z Říma do Damašku, a z Damašku do Argentiny k nesprávnému muži - Ottu Krebsovi, chudému hotelovému zaměstnanci, který našetřil sotva dost na to, aby si koupil pár akrů půdy o chilských hranic.“

„Pořád je v tom jedna velká potíž,“ připomněla Chiara. „Nemůžeš *dokázat*, že Ludwig Vogel je skutečně Erich Radek.“

„Musím postupovat krok za krokem,“ odvětil Gabriel. „Nechat někoho zmizet není tak jednoduché. Radek by se neobešel bez pomoci. Musel o tom vědět ještě někdo jiný.“

„Ano, ale je ten člověk vůbec ještě naživu?“

Gabriel se napřímil a pohlédl ke kostelu. Rozeznal sotva siluetu zvonice. Pak si ale všiml postavy, která si mezi hroby hledala cestu k nim. Nejdřív si myslel, že je to otec Morales, ale jak se postava přibližovala, poznal, že je to jiný muž. Kněz byl malý a štíhlý, tenhle člověk naopak statný a dobře stavěný. Rychlou kolébavou chůzí postupoval po svahu dolů.

Gabriel na něj posvítíl baterkou. Než stačil muž skrýt obličej za širokou dlaní, zahlédl Gabriel kus hlavy: byl plešatý, měl prošedivělé obočí a na očích brýle.

Ze zadu se ozvaly nějaké zvuky. Gabriel se otočil a posvítíl na rozhraní mezi stromy a hřbitovem. Z lesa právě vybíhali dva muži v černém se samopaly v rukou.

Gabriel znovu namířil světlo na muže přicházejícího shora a upozoroval, že i on vytahuje z vnitřní kapsy bundy zbraň. Pak se náhle zarazil a upřel zrak nikoliv na Gabriela, ale na dva muže mezi stromy. Ani ne na vteřinu zůstal stát - pak náhle pistoli zase schoval a dal se na útěk.

Mezitím se Gabriel znovu otočil k lesu. Muži už mu stáli za patami a rozbíhali se. Jeden z nich skočil na Gabriela a skolil ho k tvrdé zemi. Chiara si stačila alespoň chránit obličej, než dopadla

vedle něj. Gabriel ucítil na ústech rukavici, a pak útočníkův horký dech u ucha.

„Uklidni se, Allone, jsi mezi svými." Mluvil anglicky s americkým přízvukem. „Neztěžuj nám to."

Gabriel odtrhl ruku z tváře a podíval se muži do očí. „Kdo jste?"

„Považuj nás za své anděly strážné. Muž, který se k tobě přibližoval, je profesionální zabiják. Chystal se vás zabít. Oba."

„A vy s námi uděláte co?"

Střelci postavili Gabriela i Chiaru na nohy a vedli je do lesa.

ČÁST TŘETÍ - Řeka popela

27 KAPITOLA PUERTO BLEST, ARGENTINA

Za hřbitovem se les prudce svažoval do hluboké černé rokle. Šplhali dolů prudkým svahem mezi stromy. Obklopovala je absolutní tma bezměsíčné noci. Pohybovali se v zástupu, jeden Američan vepředu, za ním Gabriel a Chiara, druhý Američan vzadu. Střelci měli na očích brýle pro noční vidění. Gabriel je podle chování pasoval na elitní vojáky.

Před nimi se objevil malý, dobře ukrytý tábor: černý stan, černé spací pytle, po ohništi či vařiči ani stopy. Gabriel přemýšlel, jak dlouho tam čekali, kolik dní už ten hřbitov sledovali. Podle strniště na jejich tvářích soudil, že to mohlo být tak osmačtyřicet hodin, možná méně.

Američané začali balit a Gabriel se podruhé zeptal, kdo vlastně jsou a pro koho pracují. Odpověděli unavenými úsměvy a hrobovým tichem.

Sbalit stan a smazat po sobě všechny stopy jim trvalo pár minut. Gabriel se nabídl, že pomůže s krosnou. Odmítli.

Znovu se vydali na cestu a za deset minut už stáli na samém dně rokle, v kamenitém korytě řeky. Cekalo tam na ně auto skryté pod kamuflážní nepromokavou celtou a borovými větvemi. Byl to starý rover s rezervou na kapotě a kanystry benzínu na spodní části zadních dveří.

Američané rozhodli o zasedacím pořádku - Chiara vepředu, Gabriel vzadu s pistolí u žaludku pro případ, že by náhle začal pochybovat o úmyslech svých záchránců. Několik kilometrů kodrcali

mělkým korytem a potom zahruli na polní cestu. Za dalších pár kilometrů se napojili na dálnici z Puerta Blest. Američan odbočil doprava, směrem k Andám.

„To je směr k Chile," upozornil je Gabriel.

Američané se rozesmáli.

O deset minut později hraniční přechod: jediný celník rozklepaný zimou schovaný v cihlové boudě. Rover profrčel hranicí, ani nezpomalil a zamířil z Andského pohoří k Pacifiku.

Na severním konci Ancudského zálivu leží Porto Montt, rekreační středisko a domov výletních lodí. Hned za městem je letiště s přistávací dráhou dostatečně dlouhou na to, aby se na ni pohodlně vlezl výkonný tryskáč Gulfstream G500. Když rover dorazil, měl už zažehnuté motory. Ve dveřích stál Američan s prošedivělými vlasy, který přivítal Gabriela a Chiaru na palubě a představil se nepřesvědčivě jako „pan Alexandr". Než se uvelebil na pohodlném koženém sedadle, zeptal se Gabriel, kam letí. „Letíme domů, pane Allone. Vy i vaše přítelkyně byste si měli trochu odpočinout, je to dlouhá cesta."

V hotelovém pokoji v Bariloche vytočil Hodinář vídeňské číslo.

„Jsou mrtví?"

„Bohužel ne."

„Co se stalo?"

„Abych byl upřímný," ucedil zabiják, „nemám, do prdele, tu nejmenší představu."

28 KAPITOLA

PRÉRIE, VIRGINIA

Konspirační dům stojí v koutě země chovatelů koní, kde se prolíná bohatství a výsadní práva s tvrdou realitou jižanského venkovského života. Vede k němu točitá cesta mezi polorozpadlými stodolami a prkennými domky s porouchanými auty na dvorku. Před domem je brána s varováním, že jde o soukromý majetek, ovšem nikde už není zmíněno, že se vlastně jedná o majetek vlády. Štěrková příjezdová cesta je téměř kilometr dlouhá. Napravo od ní hustý les, nalevo pastvina obehnaná laťkovým plotem. Jeho stavba vyvolala mezi místními obyvateli vlnu nevole, protože „majitel“ k ní využil služeb cizí firmy. Na louce se proháněli dva hnědáci. Vtipálkové z Agentury tvrdí, že by se, stejně jako každý jiný zaměstnanec, měli každoročně podrobovat testu na detektoru lži, aby se zjistilo, jestli náhodou nepřeběhli na druhou stranu.

Dům v koloniálním stylu stojí na nejvyšším místě pozemku obklopen stinnými dřevinami. Má měděnou střechu a dvě verandy. Pohodlný dřevěný nábytek přímo vybízí k přátelství a spolupráci. Využili ho už členové spřátelených tajných služeb i lidé, kteří zradili svou zem. Posledním takovým byl Iráčan, jenž pomáhal Saddámovi při pokusu vyrobit atomovou bombu. Jeho žena doufala, že dostanou byt ve slavném hotelu Watergate a po celý pobyt si rozhořčeně stěžovala. Jeho synové podpálili stodolu. Když konečně odjeli, služebnictvo skákalo radostí.

Toho odpoledne pokryla pastvinu vrstva čerstvého sněhu. Krajina zbavená barev připomínala Gabrielovi uhlové črty. Alexandr, jenž klímal na předním sedadle, se s trhnutím probudil. Zazíval a mrkl na hodinky. Zamračil se, když zjistil, že jsou špatně nařízené.

Chiara, usazená tentokrát vedle Gabriela, si muže stojícího za sloupkovým zábradlím patrové verandy všimla jako první. Gab-

riel se naklonil přes zadní sedadlo a zamžoural na něj večerní tmou. Shamron zvedl ruku a chvíli ji držel ve vzduchu. Pak se obrátil a zmizel v domě.

Privítal je ve vstupní hale. Vedle něj postával drobný muž v manšestrových kalhotách a propínacím svetru s ustupujícími zvlněnými šedinami a šedivým knírem. Měl klidné hnědé oči a pevný stisk ruky. Vypadal na univerzitního profesora, možná klinického psychologa; nebyl však ani jedno z toho. Adrian Carter ve skutečnosti zastupoval ředitele operační sekce Ústřední zpravodajské služby. Nevypadal spokojeně, ale to u něj při daném stavu globálních záležitostí nebylo nic neobvyklého.

Představili se jeden druhému obezřetně, jak už to u mužů z tajného světa špionáže bývá. Oslovovali se pravými jmény, neboť se všichni znali z doslechu a použití krycích jmen by ze setkání udělalo frašku. Carterův poklidný pohled ulpěl na Chiaře, jako by říkal, že pro tohoto nevíтанého hosta by se měla vyčlenit zvláštní místnost. Nespokojené zamračení se ani nepokoušel skrýt.

„Doufal jsem, že se celá záležitost udrží jen mezi těmi z vyšších postů," poznamenal téměř neslyšně. Člověk se nesměl skoro ani nadechnout, aby slyšel, co říká. „Doufal jsem, že materiály, které vám chci poskytnout, spatří co nejmenší počet osob."

„Je to moje pařáčka," ohradil se Gabriel. „O případu ví všechno a z tohoto pokoje neodejde."

Carterův pohled sklouzl pomalu z Chiary na Gabriela. „Nějakou dobu už vás sledujeme - od vašeho příjezdu do Vídně, abych to upřesnil. Obzvlášť dobře jsme se bavili při vašem výletu do kavárny Central. Postavit se Vogelovi tváří v tvář, to bylo hezké představení."

„Ve skutečnosti to byl *Vogelův* nápad."

„Přesně jeho styl."

„Kdo vlastně je?"

„Vy se teď rýpáte v téhle hlíně, proč to nepovíte vy mně?"

„Domnívám se, že je to esesácký zabiják Erich Radek a vy že ho z nějakého důvodu chráníte. A kdybych měl hádat proč, tipoval bych, že je váš bývalý agent."

Carter poplácal Gabriela po rameni. „Máme nejvyšší čas si promluvit."

V potemnělém obývacím pokoji svítila jediná lampička. V obrovském krbu hořel oheň a na servírovacím stolku stál kovový nápojový zásobník s kávou. Carter si nalil šálek horké tekutiny a povýšeně usedl do čalouněného křesla. Gabriel s Chiarou se dělili o pohovku a Shamron přecházel po pokoji, jako hlídač s vidinou dlouhé noci před sebou.

„Povím vám jeden příběh, Gabrieli,“ začal Carter. „Příběh o zemi, která byla vtažena do války, v níž nechtěla bojovat, zemi, která porazila největší armádu na světě jen proto, aby o pár měsíců později ustrnula v plné polní na mrtvém bodě se svým bývalým spojencem, Sovětským svazem. Při vši upřímnosti, byli jsme posraní strachem. Víte, před válkou jsme žádnou výzvědnou službu neměli - totiž žádnou *pořádnou*. Vždyť sakra vaše služba je stejně stará jako ta naše. Před válkou tvořilo výzvědnou jednotku v Sovětském svazu pár chlápků z Harvardu s dálkopisem. Když jsme se pak ocitli ruskému strašákovi tváří v tvář, nevěděli jsme o něm ani hovno. Nic o jeho přednostech, nic o slabinách, nic o záměrech. A hlavně jsme netušili, jak to zjistit. To, že hrozí další válka, byla hotová věc. A co jsme měli my? Velké hovno. Žádnou síť, žádné agenty, nic. Ztraceni v poušti. Potřebovali jsme pomoc. A pak se na obzoru objevil Mojžíš, muž, jenž nás vyvedl ze Sinaje do Země zaslíbené.“

Shamron doplnil Mojžíšovo jméno: generál Reinhard Gehlen, šéf oddělení zahraničních armád Východ německého generálního štábu, Hitlerův nejlepší špion na ruské frontě.

„Kupte mu někdo doutník,“ ucedil Carter a pokynul hlavou k Shamronovi. „Gehlen byl jeden z mála těch, kdo se odvážili říkat Hitlerovi pravdu o postupu ruské armády. Vůdce se obvykle strašně naštvál a hrozil, že ho nechá zavřít do blázince. Jak se blížil konec války, rozhodl se Gehlen zachránit vlastní kůži. Nařídil podřízeným, aby na mikrofilm vyfotografovali materiály generálního štábu týkající se Sovětského svazu, a zapečetil je ve vodotěsných konzervách. Ty nechal zakopat v Bavorských Alpách a pak se se svými velícími důstojníky vzdal kontrašpionážnímu sboru.“

„A vy jste ho přivítali s otevřenou náručí," poznamenal Shamron.

„Vy byste udělali totéž, Ari." Carter založil ruce a chvíli nehnutě zíral do ohně. Gabriel téměř slyšel, jak v duchu počítá do deseti, aby ovládl vztek. „Gehlen přišel jako odpověď na naše modlitby. Celou špionážní kariéru strávil v Sovětském svazu a nám se chystal ukázat, jak na ně. Dopravili jsme ho sem k nám a ubytovali ve Fort Huntu, pár kilometrů odsud. Celá tajná služba mu zobala z ruky. Řekl nám, co jsme potřebovali vědět. Že stalinismus je zlo, které v historii lidstva nemá obdoby. Stalin zamýšlel rozvrátit západoevropské státy zevnitř, a pak na ně vojensky zaútočit. Měl zálusk na celý svět. Nebojte se, uklidňoval nás Gehlen, mám tam síť spících agentů a útočišť. O Stalinovi a jeho nohsledech vím první poslední. Společně ho rozdrtíme."

Carter vstal a šel si nalít další šálek kávy.

„Deset měsíců byl Gehlen středem pozornosti. Šel tvrdě za svým a mé předchůdce uchvátil natolik, že přistoupili na všechny jeho požadavky. A tak se zrodila Gehlenova organizace. Gehlen se přemístil do Německa, do areálu obehnaného vysokou zdí u města Pullach. My jsme mu dávali peníze a pokyny, on řídil Org a najímal agenty. V konečném důsledku se z organizace prakticky stala naše rezidentura."

Carter si odnesl kávu do křesla.

„Jelikož primární cílovou oblastí Gehlenovy organizace byl Sovětský svaz, vybíral generál muže, kteří s tamním prostředím měli zkušenosti. Jedním z nich byl i Erich Radek, rázný bystrý mladík, jenž za války velel jednotkám SD v Říšském komisariátu Ukrajina. V době, o které hovoříme, byl v našem zajateckém táboře v Mannheimu. Na Gehlenovu žádost jsme ho propustili, on se octl za zdmi ústředí GO a brzy nato začal oživovat staré sítě na Ukrajině."

„Radek byl členem SD," pravil Gabriel. „SS, SD a gestapo byly po válce označeny za zločinecká uskupení a všichni členové

měli být okamžitě pozatýkáni. A vy jste přesto Gehlenovi povolili jej najmout."

Carter pomalu přikývl, jako by záček odpověděl na otázku sice správně, ale pozapomněl na mnohem důležitější fakt.

„Ve Fort Huntu Gehlen odpřísáhl, že nebude najímat bývalé esesáky, gestapáky, ani členy SD, jenže to byla slova na papíře, která neměla v podstatě žádnou váhu, a my jsme stejně nepředpokládali, že by se jimi řídil.“

„Věděli jste, že Radek měl co do činění s aktivitami einsatzgruppen na Ukrajině?“ otázal se Gabriel. „Věděli jste, že tenhle rázný bystrý mladík se pokoušel zatajit největší zločin v historii lidstva?“

Carter zavrtěl hlavou. „Tehdy rozsah zvěrstev, jichž se Němci dopouštěli, nebyl ještě znám. Co se *Aktion 1005* týká, nikdo z nás o tom neměl ani páru a Radekova složka z SS neobsahovala žádné údaje o jeho převelení z Ukrajiny. *Aktion 1005* byla přísně tajná říšská věc, a přísně tajné říšské věci nacisté nezaznamenávali na papíře.“

„Nícméně generál Gehlen, pane Cartere,“ vložila se do hovoru Chiara, „o Radekově minulosti jistě věděl.“

Carter povytáhl obočí, jako by ho to, že Chiara umí mluvit, vyvedlo z míry. „To možná ano, ale na druhou stranu pochybuju, že by to nějak změnilo jeho rozhodnutí. Radek nebyl jediný esesák, kterého GO zaměstnala. Takových bylo nejméně padesát a někteří z nich byli, stejně jako Radek, úzce spjati s konečným řešením.“

„Obávám se, že by to nijak neovlivnilo ani Gehlenovy nadřízené,“ podotkl Shamron. „Nezáleží na tom, jaký je to šmejd, hlavně když bude s námi proti komoušům. Copak to nebyla jedna z hlavních zásad při výběru agentů v dobách studené války?“

„Jak říkal neblaze proslulý Richard Helms, nejsme žádní skautíci. Kdybychom jimi být chtěli, přihlásili bychom se do skauta.“

„To nezní zrovna kajícíně,“ poznamenal Gabriel.

„Herectví není moje silná stránka, Gabrieli. Jsem profesionál, tak jako vy a tady váš slavný šéf. Musím válčit se světem, jaký je, ne s takovým, jaký bych si ho představoval. Nebudu se omlouvat za činy svých předchůdců, stejně jako byste se vy se Shamronem neomluvil za ty vaše. Výzvědné služby někdy musí využít schopností těch, co stojí na špatné straně, aby dosáhly výsledků, které povedou k dobru - stabilnější světové situaci, bezpečnosti v rodné vlasti, ochraně přátel. Muži, kteří se rozhodli zaměstnat Reinharda Gehlena

a Ericha Radeka, hráli hru starou jako lidstvo samo, hru reálné politiky, a hráli ji dobře. Já se od nich distancovat nebudu a rozhodně nenechám vás soudit jejich činy."

Gabriel se naklonil dopředu, ruce složené, lokty opřené o kolena. Cítil na tváři zář ohně, a to jen umocňovalo jeho vztek.

„Je obrovský rozdíl mezi využíváním špatných lidí jako zdrojů informací a jejich najímáním do tajných služeb. Erich Radek nebyl průměrný zabiják. Erich Radek byl masový vrah."

„Radek se na vyvražďování Židů nepodílel přímo. Podílel se na zahlazování stop."

Chiara při Carterových slovech nevěřicně kroutila hlavou. Američan se zamračil. Očividně litoval toho, že dovolil, aby se jednání účastnila.

„Máte snad proti tomu, co jsem řekl, nějaké námitky, slečno Zolliová?"

„Ano, to mám," prohlásila Chiara pevně. „Patrně toho o *Aktion 1005* mnoho nevíte. Kdo podle vás na Radekův příkaz ty masové hroby otevíral? A co si myslíte, že s nimi udělal, když byli s úkolem hotovi?" Rozhostilo se ticho a Chiara uzavřela slovy: „Erich Radek byl masový vrah. A vy jste ho najali jako špiona."

Carter pomalu přikývl, jako by uznával vyrovnané skóre. Shamron stál za pohovkou a položil Chiaře ruku na rameno, aby se trochu uklidnila. Pak pohlédl na Cartera a vyzval ho, aby jim osvětlil Radekův falešný útěk z Evropy. Agent CIA s povděkem přivítal možnost vrátit se z neprobádaných končin na pevnou půdu. „Ach ano," řekl, „útěk z Evropy. Tam to začíná být zajímavé."

Erich Radek se brzy stal Gehlenovým nejvlivnějším zástupcem. Gehlen dělal všechno proto, aby zabránil zatčení a soudnímu stíhání svého oslnivého chráněnce, a tak pro něj spolu s Američany zajistili novou identitu: Ludwig Vogel, Rakušan, jenž sloužil ve wehrmachtu a v posledních dnech války zmizel. Dva roky žil Vogel v Pullachu a zdálo se, že krytí je dokonalé. To se však změnilo na podzim 1947 se zahájením kauzy číslo devět v rámci norimberských procesů,

soudního řízení s einsatzgruppen. Radekovo jméno v průběhu přelíčení opakovaně vyplouvalo na povrch, stejně jako krycí název tajné operace, jejímž cílem bylo zničit všechny důkazy o vražedném počínání jeho skupiny - *Aktion 1005*.

„Gehlen se vyděsil," pokračoval Carter. „Radek byl oficiálně hlášen jako pohřešovaný a on chtěl, aby to tak zůstalo."

„Takže jste poslali do Říma muže, který se za něj měl vydávat," uvažoval nahlas Gabriel, „a dbali jste na to, aby za sebou nechal dostatečné množství stop pro případ, že by se ho někdo pokoušel vysledovat. Ty samozřejmě vedly ke špatnému cíli."

„Přesně tak."

Stále přecházející Shamron je přerušil otázkou: „Proč jste se rozhodli pro pomoc z Vatikánu a nevyužili osvědčených možností?"

„Máte na mysli kontrašpionážní sbory?"

Shamron přivřel oči a krátce kývl.

„Ty jsme využívali hlavně pro ruské dezertéry. Kdybychom jim poslali Radeka, provalilo by se, že ve skutečnosti pracuje pro nás. Rozhodli jsme se pro Vatikán, abychom zvýšili důvěryhodnost profilu nacistického válečného zločince prchajícího před spojeneckou spravedlností."

„To od vás bylo velice chytré, Adriane. Omlouvám se za přerušení. Prosím, pokračujte."

„*Radek* zmizel," vyprávěl Carter dál. „Čas od času GO přiživila příběh falešnými stopami, které ochotně poskytovala lovcům nacistů. Podle nich se měl Radek zdržovat v různých jihoamerických městech. Celou tu dobu žil samozřejmě v Pullachu a pracoval pro Gehlena pod jménem Ludwig Vogel."

„Dojemné," utrousila Chiara.

„Psal se rok 1948," připomenul Carter. „Tehdy to bylo jiné. Norimberské procesy skončily a žádná ze stran neměla zájem žalovat další osoby. Nacističtí lékaři začali znovu léčit, nacističtí teoretici začali znovu učit na univerzitách. A nacističtí soudcové se vrátili na soudcovskou stolicí."

„A Erich Radek, nacistický masový vrah, se stal důležitým americkým agentem, který potřeboval ochranu," ucedil Gabriel. „Kdy se vrátil do Vídně?"

„V roce 1956 přetvořil Konrad Adenauer Gehlenovu organizaci na oficiální západoněmeckou výzvědnou službu - Bundesnachrichtendienst, známější pod zkratkou BND. Erich Radek, nyní známý jako Ludwig Vogel, opět pracoval pro německou vládu. V roce 1965 odešel do Vídně, aby tam vybudoval zpravodajskou síť a ujistil se, že nová, neutrální rakouská vláda pracuje na připojení k NATO a západnímu světu. Vogel je výsledkem společného úsilí BND a CIA, na jeho krytí jsme pracovali dohromady. Jen kvůli němu jsme založili Dunajskou obchodní a investiční společnost a dodávali jsme mu dostatečné množství zakázek, abychom zajistili její úspěšnost. Vogel byl mazaný obchodník a zisky společnosti brzy stačily na financování celé rakouské sítě. Stručně řečeno - Vogel byl naším nejvýznamnějším agentem v Rakousku, a jedním z nejceněnějších v celé Evropě. Vzor špiona. S pádem zdi skončila i jeho práce. Také stárnul, takže jsme ukončili spolupráci, poděkovali mu za dobře vykonanou práci a rozloučili se." Carter rozhodil rukama. „A to je konec příběhu."

„Ale není to celá pravda, Adriane," řekl Gabriel. „Jinak bychom tu neseděli."

„Máte na mysli obvinění Maxe Kleina proti Vogelovi?"

„Věděli jste o nich?"

„Vogel nás upozornil, že by se ve Vídni mohl vyskytnout problém. Žádal, abychom zasáhli a zbavili ho obvinění. Odmítli jsme."

„Takže vzal věci do vlastních rukou."

„Naznačujete, že stál za výbuchem ve WCI?"

„Naznačuju také, že zavraždili Maxe Kleina, aby ho umlčeli."

Carter odpověděl po chvíli mlčení. „Jestli je do toho Vogel zapletený, pracuje přes tolik prostředníků a nastrčených osob, že

se vám nikdy nepodaří mu něco dokázat. Kromě toho, výbuch i Kleinova smrt jsou záležitosti Rakouska, nikoli Izraele, a žádný rakouský prokurátor Vogela z vraždy neobviní. To je slepá ulička."

„Jmenuje se Radek, Adriane, nikoli Vogel, a otázkou zůstává proč. Proč Radeka Lavonovo pátrání znepokojovalo natolik, že přistoupil k vraždě? I kdyby se Elimu a Maxi Kleinovi podařilo nezvratně prokázat, že Vogel je ve skutečnosti Erich Radek, žádný

rakouský státní žalobce by proti němu nevznesl obvinění. Je příliš starý. Uplynulo příliš mnoho času. Nejsou už žádní svědkové, nikdo kromě Kleina, a není možné, že by v Rakousku usvědčilo Radeka slovo jediného starého Žida. Tak proč se uchýlovat k násilí?"

„To zní, jako byste měl nějakou teorii.“

Gabriel se ohlédl přes rameno a zadrmolil na Shamrona pár slov hebrejsky. Vysloužilý agent mu podal složku se všemi materiály, které se mu podařilo během vyšetřování nasbírat. Gabriel ji otevřel a vytáhl jedinou věc - fotografii, kterou vzal z Radekova domku v Solnohradsku. Radek se ženou a dospívajícím chlapcem. Položil ji na stolek čelem ke Carterovi. Američan se zadíval na obrázek, potom na Gabriela.

„Kdo je to?“ zeptal se Gabriel.

„Monika, jeho žena.“

„Kdy se vzali?“

„Během války,“ odpověděl Carter, „v Berlíně.“

„V jeho záznamech se nikdy neobjevila zmínka o sňatku schváleném SS.“

„V Radekových záznamech z SS se neobjevila spousta věcí.“

„A po válce?“

„Usadila se v Pullachu pod svým pravým jménem. Dítě se narodilo v roce 1949. Když se Vogel vrátil do Vídně, generál Gehlen usoudil, že by nebylo zrovna bezpečné, aby se otevřeně scházeli -s čímž Agentura souhlasila. Uspořádali svatbu s jedním z Vogelových zaměstnanců. Žila ve Vídni v jednom domě, přímo za Vogelovým. Chodil k nim večer na návštěvu. Nakonec jsme oba domy propojili chodbou, takže Monika i chlapec za ním mohli chodit kdykoliv během dne bez obavy z odhalení. Nikdy jsme

nevěděli, kdo všechno je sleduje. Rusové by skákali radostí, kdyby se jim podařilo ho kompromitovat a obrátit na svou stranu.“

„Jak se jmenuje ten chlapec?“ „Petr.“

„A ten agent, za kterého se Monika Radeková provdala? Jeho pravé jméno, Adriane, prosím.“

„Myslím, že už jste si ho domyslel.“ Carter zaváhal a nakonec řekl: „Jmenoval se Metzler.“

„Petr Metzler, nejžhavější kandidát na post rakouského kancléře, je syn nacistického válečného zločince Ericha Radeka, a Eli se to chystal zveřejnit.“ „Tak nějak to vypadá.“

„To zní jako docela dobrý motiv k vraždě, Adriane.“ „Výborně, Gabrieli,“ ušklíbl se Carter. „Jenomže co s tím naděláte? Přesvědčíte Rakušany, aby proti Radekovi vznesli obvinění? Hodně štěstí. Uveřejníte, že Petr Metzler je Radekův syn? Tím byste vyzradil také to, že Radek ve Vídni pracoval pro nás. Agentuře by to zrovna teď, kdy musí čelit silám, jejichž cílem je zničit nejen naši, ale také *vaši zemi*, způsobilo hromadu nepříjemností. Nemluvte o vztazích mezi našimi službami. Ty by ztuhly na bodě mrazu v době, kdy zoufale potřebujete naši podporu.“ „To zní jako výhrůžka, Adriane.“

„Vezměte to jako dobrou radu,“ řekl Carter. „Tohle je reálná politika. Vykašlete se na to a běžte dál. Nechejte ho umřít, zapomeňte, že se to kdy stalo.“

„Ne,“ prohlásil Shamron pevně.

Carterův pohled se přesunul z Gabriela na Shamrona. „Proč mě vaše odpověď nepřekvapuje?“

„Protože já jsem Shamron a já nikdy nezapomínám.“ „Takže to vypadá, že budeme muset vymyslet způsob, jak se s touhle situací vypořádat, aniž by se moje služba musela nechat vláčet bahnem dějin.“ Carter zkontroloval čas. „Už je pozdě. Mám docela hlad, nedáme si něco k jídlu?“

Během další hodiny, kdy v jídelně při svíčkách večeřeli pečenou kachnu s rýží, nikdo Radekovo jméno nevyslovil. V záležitostech jako tahle existuje zaběhnutý rituál, říkával Shamron, ryt-

mus, který se nedá uspěchat či pominout. Čas tvrdého vyšetřování střídá doba, kdy je lepší spočinout a užívat si společnosti souputníků, protože ti mají obvykle na srdci jen tvé dobro.

Stačilo Carterovo jemné pobídnutí, aby Shamron souhlasil, že se u večeře postará o zábavu. Chvilí hrál roli, která se od něj očekávala - vyprávěl příběhy z nočních operací v neznámém terénu, vyprávěl o ukradených tajemstvích a poražených nepřítelích i o nezdařech a

kalamitách, které zažije každý agent, zvlášť je-li ve službě tak dlouho jako Shamron. Okouzlený Carter na chvíli odložil vidličku a napjatě izraelskou legendu poslouchal. Gabriel se na ně díval z opačného konce stolu a věděl, že se právě stal svědkem náboru - a dokonalý nábor, tvrdil Shamron, je v podstatě dokonalé svádění. Začíná nenápadným flirtováním, vyznáním citů, o nichž by bylo lepší nemluvit. Teprve až je půda dostatečně zoraná, lze zasadit semínko zrady.

Nad teplým jablkovým koláčem a kávou už Shamron nehovořil o svých hrdinských činech, ale o sobě samotném - o dětství v Polsku, o bolesti způsobené vlnami prudkého antisemitismu, o hrozivých mračnách kupících se za hranicemi nacistického Německa. „V roce 1936 se rodiče rozhodli poslat mě do Palestiny," vyprávěl Shamron. „Oni s mými dvěma staršími sestrami počkají, jak se bude situace vyvíjet. Jako mnoho jiných čekali příliš dlouho. V září 1939 jsme v rádiu slyšeli, že Němci vpadli do jejich země. Věděl jsem, že už je nespatřím."

Shamron chvíli seděl mlčky a bez hnutí. Když si zapaloval cigaretu, ruce se mu neznatelně třásly. Zasadil semínko. Ačkoli svůj požadavek nevyslovil nahlas, byl naprosto jasný. Neodejde z tohoto domu bez Radeka v hrsti a Carter mu tohoto cíle pomůže dosáhnout.

Vrátili se do obývacího pokoje. Na stolku před pohovkou stál kazetový přehrávač. Carter, usazený ve svém oblíbeném křesle vedle krbu, ládovoval tabák do kalíšku dýmky. Škrtl zápalkou, s troubelí v ústech pokynul hlavou k magnetofonu a poprosil Gabriela, aby ho spustil. Gabriel zmáčkl tlačítko PLAY a z reproduktoru se ozvaly dva mužské hlasy. Mluvili německy, jeden se švýcarským přízvukem, druhý s vídeňským. Gabriel rozpoznal

hlas muže z Vídně. Poprvé ho slyšel před týdnem, v kavárně Central. Patřil Erichu Radekovi.

„Podle výpisu z dnešního rána je hodnota peněz na vašem účtu dvě a půl miliardy dolarů. Zhruba jedna miliarda je uložena v hotovosti, rovnoměrně rozdělená mezi dolary a eura. Zbytek jsou

investice - obvyklé cenné papíry, dluhopisy, obligace, a podstatná část je investována také do nemovitostí."

Deset minut nato Gabriel kazetu zastavil. Carter vysypal obsah dýmky do ohniště a začal si ji pomalu plnit novým tabákem.

„Rozhovor se odehrál minulý týden ve Vídni," vysvětloval. „Bankéř se jmenuje Konrad Becker, je z Curychu."

„A ten účet?" zajímal se Gabriel.

„Po válce utekly tisíce nacistů do Rakouska. Přitáhli s sebou válečnou kořist v hodnotě několika milionů dolarů: zlato, hotovost, umělecká díla, šperky, domácí stříbro, nástěnné koberce. Celé Alpy byly protkané skrýšemi. Spousta nácků chtěla znovu vzkřísit říši a ukradený majetek jim měl dopomoci k cíli. Jádru strany pochopilo, že Hitlerovy zločiny sahají tak daleko, že bude trvat nejméně jednu generaci, než bude národní socialismus zase politicky schůdný. Rozhodli se uložit dost vysokou sumu peněz v jedné curyšské bance a k účtu připojili docela zvláštní instrukce. Mohl být aktivován pouze dopisem od rakouského kancléře. Věřili totiž, že revoluce začala v Rakousku s nástupem Hitlera k moci a že právě v Rakousku zažije triumfální návrat. Číslo účtu a heslo znalo od začátku pět mužů. Čtyři z nich zemřeli. Když onemocněl i pátý, hledal někoho, koho by mohl k účtu zplnomocnit."

„Ericha Radeka."

Carter přikývl a na chvíli se odmlčel, aby mohl rozdmýchat tabák v dýmce. „Radek bude mít svého kancléře, ale z těch peněz nedostane ani cent. Přišli jsme na něj před několika lety. Přimhouřit oči nad jeho minulostí v pětáctyřicátém je jedna věc, ale aby otevřel účet, na kterém je zpeněžená kořist z dob holocaustu za dvě a půl miliardy, to nepřipustíme. Nenápadně jsme se spojili s panem Beckerem a jeho bankou. Herr Radek to ještě netuší, ale z těch peněz neuvidí ani dolar."

Gabriel se natáhl k přehrávači, přetočil pásku o kousek zpátky a zmáčkl tlačítko PLAY:

„Vaši přátelé se o ty, kdo jim v jejich snažení pomáhali, velmi dobře postarali. Obávám se však, že se vyskytly nečekané... komplikace.“

„Jaké komplikace?“

„Vypadá to, že někteří z těch, kteří měli dostat určitý finanční obnos, v poslední době za záhadných okolností poumírali...“

STOP.

Gabriel tázavě pohlédl na Cartera.

„Ti, kdo účet zakládali, chtěli odměnit jedince a instituce, kteří po válce pomáhali nacistům utíkat. Radek to pokládal za kolosální blbost. Neměl v úmyslu zakládat charitativní spolek. Smlouvu změnit nemohl, tak změnil to, co mohl - reálné okolnosti.“

„Měli mezi obdarovanými být i Enrique Calderon a Gustavo Estrada?“

„Vidím, že jste se za tu krátkou dobu s Alfonsem Ramirezem hodně dozvěděl.“ Carter se provinile usmál: „Sledovali jsme vás i v Buenos Aires.“

„Radek je velice bohatý muž a do smrti mu nezbývá mnoho let,“ přemýšlel nahlas Gabriel. „To poslední, co potřebuje, jsou peníze.“

„Valnou část peněz chce podle všeho dát synovi.“

„A zbytek?“

„Převést nejdůležitějšímu agentovi, kterého má, aby pokračoval v úmyslech zakladatelů účtu.“ Carter se odmlčel. „Myslím, že už jste měl tu čest. Jmenuje se Manfred Kruz.“

Carterovi vyhasla dýmka. Chvilí zamračeně civěl do kalíšku, než tabák znovu zapálil.

„Což nás přivádí k prapůvodnímu problému,“ řekl a vyfoukl na Gabriela obláček dýmu. „Co uděláme s Radekem? Kdybychom žádali Rakousko, aby ho soudně stíhali, nebudou se nikam honit a počkají, až v klidu umře. Pokud unesete na vídeňské ulici starého Rakušana a postavíte ho v Izraeli před soud, budou na vás padat hovna z míst nejvyšších. Jestliže to máte u Evropského společenství rozházené už teď, až ho chytnete, potíže se zesetonásobí. A bude-li souzen, pak se obhajoba jistě nebude zdráhat odhalit spojitost s námi. Takže co uděláme, pánové?“

„Napadá mě třetí cesta,“ řekl Gabriel. „A tou je?“

„Přesvědčit Radeka, aby do Izraele odjel dobrovolně." Carter se na Gabriela pochybovačně zadíval přes okraj dýmky. „A jak si představujete, že bychom prvotřídního sráče typu Erich Radek k něčemu takovému přesvědčili?"

Debatovali celou noc. Gabriel s nápadem přišel, a bylo tedy na něm, aby naznačil hlavní rysy a obhájil ho. Shamron přispěl několika cennými připomínkami a Carter, který se nejprve tvářil odmítavě, brzy změnil názor. Troufalost Izraelcova plánu se mu docela zamlouvala. V jeho agentuře by za tak nekonvenční nápad agenta nejspíš zastřelili.

Každý člověk má slabinu, prohlásil Gabriel, a v průběhu různých operací Radek odkryl dvě: chtíč po penězích z curyšské banky a touhu vidět syna usednout na rakouský kancléřský trůn. Druhá z nich, tvrdil Gabriel, Radeka přiměla zasáhnout proti Elimu Lavonovi a Maxu Kleinovi. Starý nacistu nechtěl, aby syna házeli do jednoho pytle s jeho vlastní minulostí, a ukázal, že mu není zatěžko zajít pořádně daleko, aby Petra ochránil. Plán obsahoval hořké sousto - bylo nutné uzavřít dohodu s mužem, jenž neměl žádné právo klást si podmínky - ale z morálního hlediska byl spravedlivý a v případě úspěchu přinese kýžený výsledek: Erich Radek půjde za mříže za zločiny, jichž se dopustil na židovském lidu. Kritickým faktorem akce bylo načasování. Do voleb zbývaly tři týdny a Radek musí být v rukou Izraelců dříve, než v Rakousku proběhne první kolo. Jinak totiž přijdou o výhodu.

Před úsvitem se Carter konečně odhodlal vyslovit otázku, která v něm hlodala od chvíle, kdy na stůl dostal první hlášení o Gabrielově vyšetřování: *Proč?* Proč Gabrielovi, zabijákovi Mossadu, tolik záleželo na tom, aby po tolika letech postavili Radeka před soud?

„Povím vám jeden příběh, Adriane," řekl Gabriel, jakoby duchem nepřítomný, oči upřené do prázdna. „Vlastně by možná bylo lepší, kdyby vám ho pověděla sama."

Podal Carterovi kopii matčina svědectví. Američan, stále usazen u skomírajícího ohně, jej přečetl od začátku do konce bez jediného slova. Když u poslední strany konečně vzhlédl, měl vlhké oči.

„Irena Allonová je vaše matka?”

„Byla to moje matka. Od její smrti uplynula už dlouhá doba.”

„Jak si můžete být tak jistý, že ten muž v lese byl Radek?”

Gabriel mu pověděl o matčiných kresbách.

„Takže to chápu tak, že vyjednávání s Radekem se ujmete vy sám. A co když odmítne spolupracovat? Co potom, Gabrieli?”

„Nebude mít moc na výběr. Ať tak nebo tak, Erich Radek už do Vídně nevzkročí.”

Carter vrátil svědectví Gabrielovi. „Plán je to výtečný,” uznal. „Ale bude s ním souhlasit váš předseda vlády?”

„Určitě se ozvou hlasy proti,” poznamenal Shamron.

„Lev?”

Shamron souhlasně kývl. „Stačí, že jsem v tom zapletený já, a bude ho vetovat. Ale já věřím, že Gabrielovi se podaří premiéra přesvědčit a získat ho na naši stranu.”

„Já? Kdo říkal, že ho budu informovat já?”

„Já,” odpověděl potutelně Shamron. „Mimochodem, jestliže jsi přesvědčil Cartera, abychom Radeka hodili supům, jistě se ti podaří přesvědčit i předsedu vlády, aby si tu hostinu nenechal ujít. Je to člověk s ohromnou chutí k jídlu.”

Carter vstal a protáhl se. Popošel namáhavě k oknu, jako chirurg, jenž strávil noc na operačním sále a dosáhl jen velmi nejistého výsledku. Roztáhl závěsy a pokoj zalilo nejasné světlo.

„Před odletem do Izraele musíme vyřešit ještě jednu věc,” řekl Shamron.

Carter se otočil. Před šedivým oknem byl rozeznatelný jen jeho obrys. „Ty peníze?”

„Co přesně s nimi máte v plánu?”

„Ještě jsme se nerozhodli.”

„Já ano. Dvě a půl miliardy dolarů je tak akorát cena, kterou zaplatíte za využívání Ericha Radeka, o němž jste věděli, že je vrah a

válečný zločinec. Ukradli je Židům na cestě do plynových komor a já je chci zpátky."

Carter se obrátil zpět k oknu a zadíval se na sněhem pokrytou pastvinu.

„Jste mizera a prvotřídní vyděrač, Ari."

Shamron vstal a oblékl si kabát. „Bylo mi potěšením s vámi obchodovat, Adriane. Pokud půjde v Jeruzalémě všechno podle plánu, setkáme se za osmačtyřicet hodin v Curychu."

29 KAPITOLA

JERUZALÉM

Schůzka byla naplánována na deset hodin téhož večera. Shamron, Gabriel a Chiara, jejichž letadlo kvůli špatnému počasí dosedlo na přistávací dráhu Ben-Gurionova letiště se zpožděním, přijeli po divoké jízdě autem s dvouminutovou rezervou. Přesto se od poradce dozvěděli, že to stihli dřív než ministerský předseda. Už tak křehká vládní koalice zřejmě procházela další krizí, protože v místnosti před jeho kanceláří to vypadalo jako v dočasném příbytku po živelné katastrofě. Gabriel napočítal celkem pět členů kabinetu, každý z nich byl obklopen družinou pomocníků. Všichni po sobě pokřikovali jako rozhádání příbuzní na svatbě a ve vzduchu se vznášela oblaka cigaretového kouře.

Poradce je odvedl do pokoje rezervovaného pro osobní strážce a zpravodajce a zavřel za nimi dveře. Gabriel zavrtěl hlavou.

„Izraelská demokracie v akci.“

„Věř nebo ne, dnes večer je docela klid. Obvykle to bývá bouřlivější.“

Gabriel se sesul do křesla. V tu chvíli si uvědomil, že se za poslední dva dny ani nepřevlékl, natož aby se umyl. Na kalhotách měl ještě vrstvičku hlíny ze hřbitova v Puertu Blest. Když se o své zjištění podělil se Shamronem, starý muž se pousmál. „Argentinská špína jen přidá na důvěryhodnosti našich zpráv,“ uklidňoval ho. „Ministerský předseda patří mezi lidi, kteří něco takového dokážou ocenit.“

„Ještě nikdy jsem s premiérem nemluvil, Ari. Mohl jsem se aspoň osprchovat.“

„Ty jsi prostě nervózní.“ Shamron vypadal docela pobaveně. „Já tě zas nikdy neviděl nervózního. Nakonec jsi přece jen člověk.“

„Jistěže jsem nervózní. Je to šílenec.“

„No, ve skutečnosti se mi dost podobá." „To mě má uklidnit?" „Můžu ti dát jednu radu?" „Když to musí být."

„Má rád příběhy. Pověz mu dobrý příběh." Chiara se posadila na opěrku Gabrielova křesla. „Vyprávěj to premiérovi tak, jako jsi to v Římě vyprávěl mně," řekla tiše.

„Tebe jsem držel v náručí," odpověděl Gabriel. „Něco mi říká, že dnešní setkání bude o něco formálnější." Usmál se a dodal: „Aspoň doufám."

Blížila se půlnoc, když dovnitř nakoukl premiérův poradce a oznámil, že velký muž je konečně může přijmout. Gabriel se Shamronem zamířili ke dveřím, Chiara zůstala sedět. Shamron se na ni otočil: „Na co čekáš? Jdeme za předsedou vlády."

Agentka otevřela oči dokořán. „Ale vždyť já jsem jen *bat leveyha*," namítla. „Já s ministerským předsedou mluvit nebudu. Bože, vždyť ani nepocházím z Izraele."

„Při obraně tohoto státu jsi riskovala život," pronesl Shamron rozvážně. „Máš svaté právo se s ním setkat."

Vstoupili do předsedovy prostorné, překvapivě jednoduše zařízené kanceláře. Až na osvětlenou plochu kolem stolu v ní bylo šero. Lvovi se nějakým způsobem podařilo vtěsnat se dovnitř před nimi. Plešatá lebka se mu leskla v matném světle lampy, vzdorovitou bradu opíral o dlouhé propletené prsty. Při příchodu zpravodajců neochotně vstal a nenadšeně si s nimi potřásl rukama. Shamron, Gabriel a Chiara se posadili. Odřená kožená křesla byla ještě zahřátá od předchozích návštěvníků.

Předseda vlády měl na sobě jen košili a po dlouhém večeru politického zápasu vypadal hodně unaveně. Byl neúprosný bojovník, stejně jako Shamron. Jak se mu dařilo vládnout tak různorodému a neposlušnému státu jako Izrael, zůstávalo záhadou. Přivřenýma očima spočinul na Gabrielově obličeji. Shamrona to nepřekvapilo. Gabrielova nápadně hezká tvář byla jedna z věcí, které Shamrona znepokojovaly, když jej vybíral pro operaci Hněv boží. Lidé se na Gabriela *dívali*.

Gabriel se s ministerským předsedou už jednou setkal, avšak za úplně jiných okolností. V roce 1988, kdy Gabriel s přepadovou

jednotkou vpadli do vily v Tunisu a zavraždili Abú Džiháda, zástupce velitele OOP, před zraky jeho ženy a dětí, byl nynější premiér nejvyšším důstojníkem izraelských bezpečnostních sil. Spolu se Shamronem kroužili nad Středozemním mořem ve speciálním letounu. Vraždu slyšel přes mikrofon, který měl Gabriel přilepený k tváři, a neuniklo mu ani to, jak tento agent ztrácí drahocenné vteřiny po splnění úkolu utěšováním Džihádovy hysterické ženy a dcery. Uznání za úspěšnou misi odmítl a premiéra teď zajímalo proč.

„Nepokládal jsem to za daných okolností za vhodné, pane ministerský předsedo.“

„Abú Džihád měl ruce smáčené litry židovské krve. Zasloužil si zemřít.“

„Ano, ale ne před zraky své ženy a dětí.“

„Pro život, jaký vedl, se rozhodl sám,“ ohradil se premiér. „Jeho rodina tam neměla co dělat.“ Pak jako by si uvědomil, že zabloudil do minového pole, pokusil se po špičkách vymotat ven. Vrozená neohrabanost a příkrost mu však důstojný odchod neumožňovala, a tak se rozhodl pro rychlou změnu tématu. „Tak, podle Shamrona se chystáte unést jednoho nacistu,“ řekl.

„Ano, pane předsedo.“

Politik pozvedl ruce dlaněmi vzhůru - *tak si to poslechneme.*

Jestli byl Gabriel nervózní, rozhodně to nedal najevo. Mluvil sebevědomě, stručně a výstižně. Ministerský předseda, známý neomaleným jednáním s mluvčími, mu naslouchal bez jediného slova. Když se Gabriel dostal k místu, kde se ho v Římě pokusil někdo zabít, ministerský předseda se s napjatým výrazem ve tváři naklonil netrpělivě dopředu. Carterovo přiznání americké angažovanosti jej viditelně rozzlobilo. Písemné důkazy předložil Gabriel jeden po druhém na osvětlený stůl. Shamron seděl bez hnutí a rukama svíral opěradla jako někdo, komu dá velkou práci dodržet slib mlčení. Lev se zdál uchvácen obrazem Theodora Herzla, jenž visel za politikovým stolem; nemohl z něj spustit zrak.

Psal si poznámky zlatým plnicím perem a jednou se znučeně zadíval na hodinky.

„Můžeme ho dostat?“ zeptal se ministerský předseda a vzápětí doplnil: „Bez toho, že bychom otevřeli brány pekelné?“

„Ano, pane, podle mě je to možné.“

„Řekněte mi, jak to chcete provést.“

Gabriel tentokrát nevynechal jediný detail. Předseda vlády seděl tiše, s baculatýma rukama složenýma na desce stolu, a soustředěně naslouchal. Když Gabriel skončil, politik krátce kývl a obrátil se na Lva - *Předpokládám, že toto je věc, se kterou nebudete souhlasit.*

Než odpověděl, musel si nenapravitelný technokrat Lev ještě uspořádat myšlenky, a když po chvíli konečně promluvil, vyjadřoval se chladně a metodicky, jako by se ho záležitost snad ani netýkala. Kdyby se jeho řeč dala zakreslit do statistických tabulek či vývojového diagramu, jistě by stál před tabulí s ukazovátkem v ruce a drmolil až do večera. Takto však zůstal sedět na své židli a publikum brzy bojovalo s únavou z nudy. Monolog nynější šéf Mossadu přerušoval dlouhými pauzami, během kterých spojoval prsty do špetičky a tiskl je k bledým rtům.

Strhující vyšetřování, složil jedovatě poklonu Gabrielovi, ale teď právě není vhodná doba k tomu, aby se ztrácel čas a politický kapitál na vyřizování účtů s přestárlými nacisty. S výjimkou Eichmanna zakladatelé státu odolávali pokušení hnát se za muži zodpovědnými za šoa, neboť věděli, že takové akce by odváděly pozornost od hlavního úkolu Ústavu - obrany státu Izrael. Stejně zásady platí i dnes. Radekovo zatčení ve Vídni povede v Evropě k vlně odporu, a zrovna teď mezinárodní podpora Izraele visí na vlásku. Rovněž tím v Rakousku, kde je antisemitismus hluboce zakořeněn, ohrozí malou bezbrannou židovskou obec. *Co uděláme, až budou otevřeně napadat Židy na ulicích? Myslíte si, le rakouští činitelé proti tomu hnou prstem? A nakonec zazněl Lvův trumf: proč by za Radekovo stíhání měl nést zodpovědnost Izrael? Nechejte to na Rakušanech. Co se Američanů týká, ať sami sní, co si navařili. Odkryjte spojitost mezi Radekem a Metzlerem a nechte to být. Dosáhnete svého a následky budou méně kruté než v případě únosu.*

Předseda vlády chvíli bezhlasně rozvažoval a pak pohlédl Gabrielovi do očí: „Opravdu není pochyb o tom, že Ludwig Vogel je skutečně Erich Radek?“

„Absolutně ne, pane předsedo.“

Politik se obrátil na Shamrona. „A víme jistě, že se Američané neleknu a nenechají nás v tom?“

„Američané chtějí mít tenhle případ z krku co nejdřív, stejně jako my.“

Předseda vlády se zahleděl na předložené dokumenty, a pak učinil rozhodnutí.

„Minulý měsíc jsem služebně cestoval po Evropě. V Paříži jsem zašel do synagogy, kterou pár týdnů před tím úplně vypálili. Druhý den ráno vyšel v novinách komentář, podle kterého si vybírám místa s projevy antisemitismu či pozůstatky holocaustu, kdykoli se mi to hodí k politickým účelům. Možná nastal čas připomenout světu, proč obýváme tenhle pruh země obklopeni mořem nepřátel a věčně bojujeme o přežití. Přiveďte Radeka do Izraele. Ať poví světu, jakých zločinů se dopustil, aby utajil šoa. Možná konečně navždy umlčí hlasy, podle kterých šlo o spiknutí a výmysly lidí jako Ari a já, aby obhájili existenci státu.“

Gabriel si odkašlal. „Tohle se netýká politiky, pane předsedo. Jde o spravedlnost.“

Politik se v odpověď na nečekanou námitku pousmál. „Pravda, Gabrieli, *jde* o spravedlnost, jenže spravedlnost a politika jdou často ruku v ruce, a jestliže jedno může posloužit druhému, nevidím na tom nic nemorálního.“

Po porážce v prvním kole se Lev pokoušel zvítězit alespoň ve druhém a rval se o velení při operaci. Shamron ale dobře věděl, že jeho cíl se nezmění: chce ji zmařit. Naneštěstí pro Lva si to uvědomil i ministerský předseda.

„Gabriel nás na tuhle cestu přivedl, tak ať je to on, kdo ji prošlape až domů.“

„Při vši úctě, pane předsedo, Gabriel je *kidon*, sice ze všech nejlepší, ale operační plánovač, kterého právě teď potřebujeme, to není.“

„Plán operace, který Gabriel předložil, se mi zdá docela v pořádku.“

„Ano, ale dokáže ho připravit a uskutečnit?“

„Shamron mu bude celou dobu koukat přes rameno.“

„Přesně toho se obávám,“ ucedil Lev jízlivě.

Politik vstal a ostatní následovali jeho příkladu.

„Přiveďte Radeka do Izraele. A ať se pustíte do čehokoli, hlavně se vyvarujte potíží ve Vídni. Ať to jde hladce, žádná krev, žádné infarkty.“ Obrátil se k Lvovi. „Zajistěte, aby měli přístup ke všem prostředkům, které budou v průběhu akce potřebovat. A nemyslete si, že se do případných hoven nenamočíte jen proto, že jste hlasoval proti. Jestli se Gabrielova loď potopí, půjdete ke dnu s ní. Takže žádné byrokratické žvásty, na palubě jste všichni dohromady. *Šalom.*“

Premiér na cestě ke dveřím chňapl Shamrona za loket a odtáhl ho do rohu. Opřel se rukou o stěnu nad Shamronovým ramenem, kdyby se snad chtěl pokusit o útěk.

„Má na to ten kluk vůbec, Ari?“

„Není to kluk, pane premiére, už dávno ne.“

„Dobře, ale zvládne to? Dokáže opravdu přesvědčit Radeka, aby sem přijel dobrovolně?“

„Četl jste svědectví jeho matky?“

„Ano, a umím si představit, jak bych se na jeho místě zachoval já. Nejspíš bych tomu hajzlovi vystřelil mozek z hlavy, jako to udělal on mnoha jiným, a pak to zabalil. Čehož se právě obávám.“

„A takový postup by podle vás byl spravedlivý?“

„Existuje spravedlnost civilizovaných lidí, takovou konají v soudních síních mužové v talárech, a pak existuje spravedlnost prorocká. Boží spravedlnost. Jak se vůbec dá za zločiny takového rozsahu učinit spravedlnosti zadost? Jaký trest by byl dostačující? Doživotní vězení? Bolestivá oprava?“

„Pravda, pane předsedo. Pravda je někdy nejlepší odplatou.“

„A co když Radek na dohodu nepřistoupí?“

Shamron pokrčil rameny. „Chcete mi dát instrukce?“

„Nepotřebuju další aféru Demjanuk. Nepotřebuju demonstrační proces o holocaustu, který se změní v cirkusové představení a pastvu pro světová média. Bylo by lepší, kdyby Radek prostě pomalu zmizel ze scény.“

„Zmizel ze scény?“

Ministerský předseda vydechl Shamronovi do obličeje.

„Jste si *opravdu* jistí, že je to on, Ari?“

„O tom není pochyb.“

„Pak tedy, bude-li třeba, odrovnejte ho.“

Shamron sklopil oči. Přes premiérovo břicho nedohlédl ani na špičky svých bot.

„Nese na ramenou těžké břímě, náš Gabriel. Obávám se, že jsem mu je naložil já sám, tehdy ve dvaasedmdesátém. Není připraven na to, aby vraždil.“

„To Radek mu naložil jeho břímě, Ari, dávno předtím, než ses objevil ty. Ted má příležitost se části toho břemene zbavit. Řeknu ti otevřeně, jak bych si to představoval. Pokud Radek nebude ochoten přijet sem, řekni principi ohně, ať ho zlikviduje a nechá psy hodovat na jeho krvi.“

30 KAPITOLA

VÍDEŇ

Půlnoční Vídeň, první obvod. Neobvyklý klid, ticho, které by kdekoli jinde bylo slyšet. Vznešená prázdnota Kruze dokonale uklidňovala. Ten pocit mu však dlouho nevydržel. Nestávalo se často, aby mu starý pán volal domů, a nikdy předtím jej nevytáhl z postele kvůli schůzce. Pochyboval, že by mu chtěl sdělit dobré zprávy.

Zkontroloval ulici, ale nic neobvyklého nepozoroval. Letmým pohledem do zpětného zrcátka se přesvědčil, že ho nikdo nesleduje. Vystoupil z auta a k bráně impozantního andesitového domu došel pěšky. Z oken přízemí probleskovalo světlo zpoza závěsů. Kruz zazvonil. Měl neodbytný pocit, že ho někdo sleduje, jako by mu někdo dýchal za krk, sotva postřehnutelně. Ohlédl se přes rameno. Nic.

Podruhé natáhl ruku ke zvonku, ale než ho stačil zmáčknout, ozvalo se bzučení a cvaknutí zámku. Otevřel bránu a vydal se přes vstupní dvůr. Došel sotva k portiku, když se otevřely dveře a v nich se objevil muž v rozepnutém saku a s povolenou kravatou kolem krku. Černé kožené pouzdro s glockem v podpaží se nenamáhal skrývat. Kruze nijak neznepokojíl, dobře se znali. Klause Haldera, bývalého důstojníka státní policie, najal jako šéfova osobního strážce. Halder jej obvykle doprovázel venku, a doma tehdy, když čekal návštěvníky. Jeho přítomnost v domě byla stejně znepokojivá jako půlnoční telefonát.

„Kde je?“

Halder beze slova sklopil oči k zemi. Kruz povolil pásek nepromokavého pláště a vstoupil do šéfovy kanceláře. Falešná stěna se odsunula a za ní už čekala malá kabina. Vstoupil do ní, zmáčkl tlačítko a pomalu klesal dolů. Dvířka výtahu se za pár vteřin otevřela v útulné podzemní místnůstce vymalované světle žlutou se

zlatavými vzory, přesně podle majitelova barokního vkusu. Postavili ji Američané, aby mohl vést důležitá jednání beze strachu z ruských štěnic. Vybourali i onen tunel, do kterého se člověk dostal jen přes ocelové dveře s kódovým zámekem. Kruz jako jeden z mála lidí ve Vídni věděl, kam tunel vede a kdo kdysi žil v domě na druhém konci.

Starý pán seděl u stolu, skleničku pití před sebou. Kruz poznal, že není ve své kůži, protože skleničkou neustále kroutil -dvakrát doprava, dvakrát doleva. Doprava, doprava, doleva, doleva. Zvláštní zlozvyk, pomyslel si. Hrozivý jako ďábel sám. Usoudil, že muž jej pochytil v dřívějším životě, v jiném světě. Před očima mu vyvstal obrázek: ruský ministr připoutaný k výlechovému stolu, starý pán proti němu oblečen od hlavy až k patě v černém, v ruce skleničku, bezedné modré oči upřené na svou oběť. Kruzovi poskočilo srdce. Ti chudáci byli jistě podělaní strachy, ještě než o něco doopravdy šlo.

Starý pán vzhlédl, otáčení ustalo. Chladný pohled ustrnul na Kruzově náprsence. Kruz sklopil zrak a viděl, že si špatně pozapínal knoflíky. Oblékal se potmě, aby nevzbudil manželku. Starý muž ukázal na prázdnou židli. Kruz si upravil košili a posadil se. Kroucení začalo nanovo, dvakrát doprava, dvakrát doleva. Doprava, doprava, doleva, doleva.

Promluvil bez pozdravu a bez úvodu. Jako by pokračoval v rozhovoru, který přerušilo prosté zaklepání na dveře. Během posledních dvaasedmdesáti hodin, řekl, se Izraelce pokusili dvakrát zneškodnit, poprvé v Římě, podruhé v Argentině. Naneštěstí oba pokusy přežil. V Římě jej očividně zachránil spolupracovník z tajné služby. V Argentině to bylo trochu komplikovanější. Pár věcí nasvědčovalo tomu, že jsou teď do případu zapojeni i Američané.

Kruze samozřejmě napadalo mnoho otázek. Za normálních okolností by držel jazyk za zuby a počkal, až starý pán dopovídá. Ted však, třicet minut poté, co vstal z postele, nebylo po obvyklé trpělivosti ani stopy.

„Co dělal v Argentině?“

Starcova tvář ztuhla, ruce znehybněly. Kruz překročil mez -mez, která oddělovala, co o mužově minulosti věděl, a co se ne-

dozví nikdy. Cítil, jak se mu pod tlakem upřeného pohledu svírá hrdlo. Nestávalo se denně, aby tolik rozezřel člověka schopného připravit dva pokusy o vraždu na dvou kontinentech během dvaasedmdesáti hodin.

„Nemusíte vědět, *proč* byl v Argentině, vlastně ani že tam byl. Pro vás je podstatné, že tahle záležitost nabírá povážlivě nebezpečný směr.“ Opět se chopil skleničky. „Jak vás asi nepřekvapí, Američané vědí úplně všechno. Znají mou pravou identitu, moje působení za války. Nemohl jsem to před nimi zamlčet, byli jsme spojenci. Tažení proti komunistům jsme vedli společně. V minulosti jsem vždy spoléhal na jejich diskrétnost - ne snad kvůli loajalitě vůči mé osobě, ale jednoduše kvůli strachu z nepříjemností, které by je čekaly, kdyby cokoli vyzradili. Nedělám si iluze, Manfrede, jsem jejich děvka. Obrátili se na mě, když byli v úzkých a byli v tom sami. Ale teď, když skončila studená válka, jsem pro ně cuchia, na kterou by nejraději zapomněli. A jestli nějak spolupracují s Izraelci..." Myšlenku nedokončil. „Chápete, kam mířím, Manfrede?"

Kurz přikývl. „Předpokládám, že vědí o Petrovi."

„Vědí *všechno*. Je v jejich moci zničit mě i mého syna, ovšem jen pokud budou zároveň ochotni zranit sami sebe. Býval jsem přesvědčen, že by se proti mně nikdy nepostavili. Teď už si nejsem tak jistý."

„Co chcete ode mě?"

„Nespouštějte izraelskou ani americkou ambasádu z očí. Nechejte sledovat všechny zpravodajce, o kterých víme. Pohlíďte letiště a nádraží. Nezapomeňte kontaktovat informátory z novin, mohli by se schválně rozhodnout pro únik informací. Nechci se nechat zaskočit."

Kruz sklopil oči. Jeho tvář se odrážela v naleštěném povrchu stolu. „A co až se mě ministr zeptá, proč obětuju tolik sil zrovna Američanům a Izraelcům? Co mu mám říct?"

„Copak vám musím připomínat, co je v sázce, Manfrede? Co povíte ministrovi je vaše věc. Prostě udělejte, co říkám. Nedovolím, aby Petr prohrál. Rozumíte?"

Kruz pohlédl do krutých modrých očí a znovu si vybavil muže oblečeného od hlavy až k patě v černém. Zavřel oči a přikývl.

Stařec pozvedl skleničku ke rtům, a než se napil, usmál se. Jeho úsměv byl příjemný asi jako prasklina v tabulce skla. Sáhl do náprsní kapsy blejzru, vytáhl papírek a položil ho na stůl. Kruz ho pozoroval, když ho pomalu otáčel k němu, a zamračil se.

„Co je to?“

„Telefonní číslo.“

Kruz se lístku ani nedotkl. „Telefonní číslo?“

„Jeden nikdy neví, jak se takováhle situace vyvine. Možná bude zapotřebí uchýlit se k násilným prostředkům. A možná já sám nebudu moci zakročit. V kterémžto případě odpovědnost přebíráte vy, Manfrede.“

Kruz sebral papírek a podržel ho ve vzduchu mezi dvěma prsty. „Když to číslo vytočím, kdo se ohlásí?“

Stařec se pousmál. „Násilí.“

31 KAPITOLA

CURYCH

Christian Zigerli, marketingový manažer hotelu Dolder Grand, v mnohém své působišťě připomínal - byl důstojný, ale také náležitě nafoukaný, rázný i zdrženlivý, měl rád své majestátní bidýlko, protože se mohl na ostatní dívat spatra. Také si nepotrpěl na překvapení. Vyžadoval, aby rezervace byly vyřízeny nejpozději dvaasedmdesát hodin předem. Když však žádost o sál pro závěrečná jednání o fúzi přišla od společností Heller Enterprises a Systech Wireless, Herr Zigerli rád vyměnil své pravidlo za patnáctiprocentní přírážku. Když chtěl, dokázal být úslušný.

Heller Enterprises vystupovala jako zájemce, takže tíha rezervačního procesu ležela na její straně - nikoli na starém Rudolfu Hellerovi, samozřejmě, ale na Eleně, jeho italské osobní asistentce. Zigerli soudil lidi docela zbrkle. Řekl by vám, že každý hoteliér, který za něco stojí, to dělá stejně. Italy obecně neměl příliš v lásce a náročná, průbojná Elen se okamžitě zařadila na přední místo žebříčku neoblíbených klientů. Do telefonu mluvila velmi hlasitě, což se v jeho očích rovnalo hrdelnímu zločinu, a byla zřejmě přesvědčená o tom, že už samotné povolení utrácet hromady šéfových peněz ji opravňovalo ke zvláštním výsadám. Vypadalo to, že hotel opravdu *zná* - což bylo docela zvláštní, protože Zigerli měl paměť jako slon, ale nevybavoval si, že by ji kdy v Dolderu viděl. Měla naprosto specifické požadavky. Žádala čtyři sousedící pokoje blízko terasy, nad golfovým hřištěm a s výhledem na jezero. Když jí Zigerli oznámil, že to dost dobře nejde - dva a dva, nebo tři a jeden, ale čtyři pokoje v řadě nemá - chtěla vědět, zda by se nemohli přemístit nějací hosté. Hoteliér se omluvil s tím, že Dolder Grand nebude z hostů dělat uprchlíky. Spokojila se tedy se třemi přilehlými pokoji a čtvrtým na stejné chodbě o kousek dál. „Delegace dorazí zítra ve dvě,” řekla. „Všichni by se rádi sešli při

lehkém pracovním obědě." Následovalo desetiminutové hašteření o tom, z čeho se takový „lehký pracovní oběd“ skládá.

Když se konečně dohodli na jídelním lístku, vznesla Elena ještě poslední požadavek. Přijede čtyři hodiny před delegací a spolu s šéfem Hellerovy ochranky zkontroluje pokoje. Jakmile jednou místnosti prohlédnou, hotelový personál do nich nebude mít přístup, pokud ho nebude doprovázet někdo z členů Hellerovy bezpečnostní služby. Zigerli si ztěžka povzdechl - nezbylo mu, než souhlasit. Když zavěsil, za zamknutými dveřmi kanceláře si pro uklidnění udělal pár dechových cvičení.

Následující ráno bylo ponuré a chladné. Vznešené vížky hotelu Dolder se ztrácely v závoji mrazivé mlhy, hladký asfaltový povrch příjezdové cesty se leskl jako naleštěný granit. Zigerli držel stráž za vycíděnými skleněnými dveřmi v hale, nohy rozkročené na šířku ramen, ruce v bok, připraven k boji. Opozdí se, říkal si. Tihle vždycky chodí pozdě. Bude potřebovat víc pokojů. Bude chtít změnit výběr jídel. Bude naprosto příšerná.

Před vchodem neslyšně zabrzdil černý mercedes sedan. Zigerli nenápadně mrkl na hodinky - přesně deset. Působivé. Hotelový sluha otevřel zadní dveře auta; objevila se mužská noha v černých kalhotách a nablýskané botě a za ní pěkně tvarované koleno a stehno. Hoteliér se kolébavě zhoupl na špičky a ulízl si zbytky vlasů na téměř holé lebce. Ve vstupní hale proslaveného grandhotelu viděl už mnoho krásných žen, ale jen málokterá se pohybovala s takovou grácií a elegancí jako půvabná Elena ze společnosti Heller Enterprises. Hřívu kaštanových vlasů držela na šiji jednoduchá spona, hnědé oči vynikaly na zlatohnědé pokožce. Když si s ním potřásala rukou, jako by se ještě víc rozjasnily. Hlas, který zněl v telefonu tak nepříjemně a hlasitě, byl najednou jemný a vzrušující, stejně jako italský přízvuk, se kterým mluvila. Pustila jeho ruku a otočila se k vážnému společníkovi. „Dovolte, abych vás představila, pane Zigerli. Tohle je Oskar, ochranka.“

Oskar očividně neměl žádné příjmení. Ne že by nějaké potřeboval, napadlo Zigerliho. Měl postavu zápasníka, zrzavé vlasy a v širokém obličejí nepatrné pihy. Zigerli, vycvičený pozorovatel

lidských bytostí, v něm rozpoznal něco zvláště známého, jako by patřili k jednomu kmeni. Dokázal si ho představit v době před

dvěma stoletími jako dřevorubce, jenž si klesl cestu černými lesy. Stejně jako u jiných dobrých osobních strážců za Oskara mluvily oči, a ty právě říkaly, že už by se raději vrhl do práce. „Ukážu vám vaše pokoje," řekl hoteliér. „Pojďte za mnou, prosím."

Rozhodl se dát přednost schodišti před výtahem. Patřilo k nejkvalitnějším kouskům hotelového vybavení a navíc Oskar nevypadal jako někdo, komu by se chtělo čekat na výtah, když lze vyběhnout pár schodů. Pokoje se nacházely ve čtvrtém patře. Oskar se zastavil na podestě a nastavil ruku. „Pokud by vám to nevadilo, vzali bychom si čipové karty už tady. Vnitřek nám ukazovat nemusíte, my všichni už jsme v pár hotelech bydleli." Významné zamrknání, žoviální poplácání po rameni. „Jen nám ukažte kudy, my už si poradíme."

Bezpochyby, pomyslel si Zigerli. Oskar dokázal v lidech vzbuzovat důvěru - a v ženách zvláště, domníval se hoteliér. Uvažoval, jestli mu podlehla i rozkošná Elena. Vložil elektronické klíče Oskarovi do dlaně a nasměroval je k pokojům.

Zigerli byl muž mnoha zásad - „*Mrštní zákazník, spokojený zákazník*" patřila k jeho nejoblíbenějším, a tak si ticho ve čtvrtém poschodí vykládal tak, že Elena i její kamarád Oskar jsou s ubytováním spokojeni. V důsledku čehož byl samozřejmě spokojen i on sám, navíc mu dělalo radost těšit krásnou ženu. Celé dopoledne mu ležela Elena v mysli, tak jako mu trocha jejího parfému ulpěla na dlani. Přistihl se, že ve skrytu duše doufá, že se vyskytne nějaký problém, hloupá potíž, se kterou by si za ním přišla postěžovat. Spokojené ticho však nic nepřerušilo. Elena teď měla svého Oskara a manažera nejlepšího hotelu v Evropě na nic nepotřebovala. Už zase odvedl svou práci *příliš* dobře.

Nevěděl o nich do druhé hodiny odpolední, kdy sešli do haly a chystali se neobyčejně vřele přivítat hosty jednání. Na nádvoří dopadaly vločky sněhu a Zigerlimu připadalo, že špatné počasí dodává starobylému hotelu zvláštní kouzlo - bezpečný přístav, když moře bouří. Stejně jako celé Švýcarsko.

Z první limuzíny vystoupili dva pasažéři - jedním byl Rudolf Heller, malý postarší muž oblečený v tmavém nóbl obleku a se stříbrnou kravatou kolem krku. Podle lehce zbarvených sklíček brýlí se dalo usuzovat na potíže se zrakem, podle svižné chůze

zas na to, že přes svůj pokročilý věk se o sebe dokáže postarat sám. Zigerli ho zdvořile přivítal v hotelu a potřásl nabídnutou rukou. Jako by držel v ruce kámen.

Doprovázel ho zasmušilý pan Keppelmann. Byl asi o pětadvacet let mladší než Heller, měl na krátko ostříhané vlasy, na spáncích prošedivělé, a pronikavě zelené oči. Hotelem prošla už dobrá řádka osobních strážců a Keppelmann se nijak nevymykal. Klidný, ale ostražitý a silný, našlapující tiše jako kostelní myška, ale přitom pevně a jistě. Pohled smaragdových očí mírný, ale těkavý. Zigerli se ohlédl na Elenu a zjistil, že ze zelenookého muže nespouští oči. Možná se v Oskarovi mýlil. Možná že nejšťastnějším mužem na světě je mlčenlivý Keppelmann.

Po nich přišli Američané - Brad Cantwell, výkonný předseda, a Shelby Somerset, prezident společnosti Systech Communications se sídlem v Restonu ve státě Virginia. Vyzařovala z nich nenápadná kultivovanost, na jakou u Američanů nebyl hoteliér zvyklý. Nevystupovali přehnaně přátelsky, při příchodu do haly nekřičeli do mobilních telefonů. Cantwell mluvil německy stejně dobře jako Zigerli a vyhýbal se očnímu kontaktu. Somerset byl z těch dvou ten přívětivější. Vybledlé modré klubové sako a lehce pomačkaná pruhovaná kravata jej řadila mezi konzervativce z východního pobřeží, stejně jako líná řeč příslušníka vyšší společenské vrstvy.

Zigerli pronesl pár uvítacích frází, a pak se nenápadně stáhl do pozadí, což bylo umění, které ovládal naprosto dokonale. Když Elena odváděla skupinku nahoru po schodech, vklouzl do své kanceláře a zavřel dveře. Zajímavá skupinka důležitých mužů, přemítal, z tohoto podniku vzejde jistě něco velkého. A přestože v něm sehrál jen bezvýznamnou roli, zvládl ji velice dobře, přesně podle scénáře. V dnešním světě se přesnost a kompetence nedoceňovaly, ale v Zigerliho miniaturním království stály na prvním místě. A měl dojem, že u společností Heller Enterprises a Systech Communications by tomu mohlo být stejně.

V centru Curychu, v tiché ulici blízko místa, kde se řeka Limmat vlévá do jezera, se Konrad Becker zrovna rozhodl, že toho dne se věnoval své soukromé bance už dostatečně, když se tiše

rozezvonil telefon na jeho stole. Prakticky vzato zbývalo do zavírací doby ještě pět minut, ale Becker měl chuť nechat volajícího na pospas záznamníku. Ze zkušenosti věděl, že takhle pozdě volají jen otravní zákazníci, a on měl za sebou poměrně náročný den. Spolehlivého švýcarského bankéře však nezapřel a poslušně zvedl sluchátko.

„Becker & Puhl, prosím.“

„Dobrý, Konrade, tady Shelby Somerset. Jak se pořád máte?“

Becker ztěžka polkl. Somerset, Američan ze CIA - respektive, muž se jako Somerset představoval. Becker pochyboval, že je to jeho pravé jméno.

„Co pro vás mohu udělat, pane Somersete?“

„Pro začátek zanechat formalit, Konrade.“

„A dál?“

„Dál byste mohl sejít na Talstrasse a nasednout do stříbrného mercedesu, který tam na vás čeká.“

„A proč bych to dělal?“

„Potřebujeme s vámi mluvit.“

„Kam mě ten mercedes odveze?“

„Na moc příjemné místo, můžete mi věřit.“

„Večerní oblek?“

„Pracovní bude stačit. A Konrade?“

„Ano, pane Somersete?“

„Nedělejte fóry. Tohle je naostro. Sejděte dolů. Nastupte do auta. Sledujeme vás. Pořád vás sledujeme.“

„Velmi povzbudivé, pane Somersete,“ ucedil bankéř, ale linka už dávno oněměla.

O dvacet minut později stál Zigerli u recepce, když si všiml, jak venku nervózně přešlapuje jeden z Američanů, Shelby Somerset. Pak se na příjezdovém okruhu objevil stříbrný mercedes a ze zadních dveří vystoupil malý holohlavý muž, na nohou naleštěné mokasíny, v ruce neprůstřelný kufřík. *Bankéř*, usoudil Zigerli. Vsadil by na to měsíční mzdu. Somerset nového příchozího familiérně zdravil, ale i přes to vřelé přivítání vypadal muž, spíš jako by ho vedli na popravu. Přesto Zigerli předpokládal, že jednání pokračují dobře. Dorazil přece finančník.

„Dobré odpoledne, pane Beckere, rád vás poznávám. Já jsem Rudolf Heller, a tohle je můj společník, pan Keppelmann. Tamhleten muž je Brad Cantwell, náš americký partner. S panem Somersetem už se samozřejmě znáte.“

Bankéř několikrát rychle zamrkal a upřel mazaná očka na Shamrona, jako by se snažil odhadnout výši jeho čistého jmění. Kufřík držel před slabinami v očekávání náhlého útoku.

„Chystáme se s přáteli založit podnik se společnou majetkovou účastí. Potíž je, že bez vaší pomoci to nedokážeme. Od toho bankéři přece jsou, ne, pane Beckere? Pomáhají lidem pustit se do velkých podniků. Pomáhají lidem plnit své sny a využívat svých schopností.“

„To záleží na povaze obchodu, pane Hellere.“

„Aha,“ řekl Shamron a pousmál se. „Před mnoha lety, například, za vámi přišla skupinka mužů, Němci a Rakušané. Také se chtěli pustit do velkého podniku. Svěřili vám obrovskou sumu peněz a poskytli pravomoc dále ji zvětšovat. Vedl jste si mimořádně dobře. Pod vašima rukama vyrostla hora peněz. Předpokládám, že se na ty gentlemany pamatujete. A také předpokládám, že víte, odkud ty peníze pocházejí.“

Bankéřův pohled ztvrdl. S odhadem byl hotov.

„Vy jste z Izraele, že ano?“

„Raději bych se nazýval světoobčanem,“ odpověděl Shamron. „Přebývám na mnoha místech, mluvím mnoha jazyky. Věrnost mé

věci ani mé obchodní zájmy neznají žádné národní hranice. Věřím, že mi jako Švýcar rozumíte."

„To ano," odvětil Becker, „ale nevěřím vám ani slovo."

„A co kdybych z Izraele opravdu pocházel?" zajímal se Shamron. „Změnilo by to nějak vaše rozhodnutí?"

„Ano."

„A jak?"

„Nemám Izraelce rád," prohlásil Becker otevřeně. „A Židy taky ne, když už jsme u toho."

„To neslyším rád, pane Beckere, ale člověk má právo na vlastní názor a já vám ho nezazlívám. Nikdy bych nedovolil, aby něčí

presvědčení zasahovalo do obchodu. Pro svůj podnik potřebuji pomoc a vy jste jediný, kdo mi ji může poskytnout."

Becker tázavě zvedl obočí. „Co přesně je předmětem vašeho podniku, pane Hellere?"

„Je to vlastně docela jednoduché. Pomůžete mi unést jednoho z vašich klientů."

„Mám za to, pane Hellere, že tenhle váš *podnik* předpokládá porušení švýcarského zákona o bankovním tajemství - a několika dalších zákonů této země."

„Pak bude nejspíš nejlepší vaši účast zatajit."

„A když odmítnu spolupracovat?"

„Budeme nuceni sdělit celému světu, že jste byl bankéřem masového vraha a že sedíte na válečné kořisti z doby holocaustu v hodnotě dvou a půl miliard dolarů. Pustíme na vás psy Světového židovského kongresu. A až s vámi skončí, nezbude po vás a vaší bance nic než roztrhané cucky."

Švýcar vrhl úpěnlivý pohled na Shelbyho Somerseta. „Měli jsme dohodu."

„Ta pořád platí," prohlásil vytáhlý Američan bez valného zájmu, „změnily se však její rámcové podmínky. Váš klient je velmi nebezpečný muž a my musíme podniknout kroky k jeho potrestání. Potřebujeme vás, Konrade. Pomozte nám uklidit tenhle nepořádek, pojďme společně udělat dobrou věc."

Bankéř bubnoval prsty o kufřík. „Máte pravdu, *je* nebezpečný. Tím, že vám ho pomůžu chytit, si taky můžu vykopat vlastní hrob."

„My vás ochráníme, Konrade."

„A co když se zase změní ‚rámcové podmínky‘? Kdo mě ochrání pak?"

„Po zrušení účtu jste měl dostat sto milionů dolarů," vložil se do rozhovoru Shamron. „K žádnému zrušení však nedojde, protože všechny peníze dáte mně. Pokud budete spolupracovat, dám vám polovinu slíbené částky. Předpokládám, že počítat umíte dobře, pane Beckere?"

„Umím."

„Padesát milionů dolarů je víc, než si zasloužíte, přesto jsem ochoten vám je výměnou za spolupráci dát. S padesáti miliony si můžete koupit spoustu bezpečnostních opatření."

„Chci to písemně, chci záruku."

Shamron smutně zavrtěl hlavou, jako by chtěl říct, že některé věci - *A to byste měl vědět lépe než kdokoli jiný, milý příteli* - se prostě nesespisují.

„Co ode mě potřebujete?" zeptal se Švýcar.

„Pomůžete nám dostat se k němu domů."

„Jak?"

„Budete se s ním naléhavě potřebovat sejít ve věcech týkajících se jeho účtu. Mohou vám chybět nějaké papíry, budete chtít doladit poslední detaily před likvidací majetku."

„A co až se dostanu dovnitř?"

„Tím váš úkol končí a o zbytek se postará váš nový asistent."

„Můj nový asistent?"

Shamron pohlédl na Gabriela. „Možná je čas představit panu Beckerovi jeho pomocníka."

Byl to muž mnoha jmen a mnoha osobností. Zigerli jej znal jako Oskara, šéfa Hellerovy ochranky; pronajímatel pařížského bytu jako Vincenta Laffonta, spisovatele na volné noze věčně na cestách. V Londýně vystupoval jako Clyde Bridges, marketingový ředitel evropské pobočky neznámé kanadské softwarové firmy, v Madridu

jako Němec s nevyčerpatelnými finančními zdroji a neklidnou duší, jenž ubíjel čas po kavárnách a barech a cestoval, jen aby zabil nudu.

Ve skutečnosti se jmenoval Uzi Navot. V hebrejské terminologii izraelské výzvědné služby byl Navot označován jako *kaca*, tajný agent v terénu. Specializoval se na západní Evropu. Vyzbrojen znalostí několika jazyků, rošťáckým šarmem a pověstnou drzostí pronikal Navot do palestinských teroristických skupin a najímal agenty na arabských ambasádách rozesetých po celém kontinentu. Měl informátory snad ve všech evropských výzvědných službách a dozíral na širokou síť *sayanim*, dobrovolných pomocníků místních židovských obcí. V restauraci hotelu Ritz vždy dostal nejlepší stůl, protože vrchní číšník je na výplatní listině informátorů, stejně jako nadřízená služebných.

„Tohle je Oskar Lange. Konrad Becker.“

Bankéř chvíli seděl úplně bez hnutí, jako by zkameněl. Pak se jeho vychytralá očka zabodla do Shamrona. Rozhodil tázavě rukama.

„Co si s tím člověkem mám počít?“

„To nám povězte sám. Náš Oskar je velmi šikovný.“

„Dokáže zahrát právníka?“

„S dobrou přípravou by dokázal zahrát i vaši matku.“

„Jak dlouho tohle divadlo potrvá?“

„Pět minut, možná míň.“

„S Ludwigem Vogelem se i pět minut může změnit ve věčnost.“

Shamron kývl. „Slyšel jsem.“

„A co Klaus?“

„Klaus?“

„Vogelův osobní strážce.“

Shamronovi se po tváři rozlil úsměv. Podařilo se mu zlomit odpor, bankéř se připojil k týmu. Právě slíbil věrnost vlajce Herr Hellera a jeho ušlechtilým cílům.

„Je to profesionál,“ pokračoval Becker. „Byl jsem v tom domě nejméně šestkrát, ale pořád mě pokaždé pečlivě prohledává a také chce vidět obsah kufříku. Takže jestli chcete dovnitř propašovat zbraň...“

Shamron ho přerušil. „Nemáme v úmyslu použít zbraně.“

„Klaus je vždy ozbrojen.“

„To víte jistě?"

„Glock, řekl bych." Bankéř si poklepal na levou stranu hrudi.
„Nosí ji přesně tady. A nenamáhá se to skrývat."

„Velmi užitečný detail, pane Beckere."

Finančník reagoval lehkým pohozením hlavy - *Detaily jsou můj obor, pane Hellere.*

„Omlouvám se za svou nestydatost, pane Hellere, ale jak někdo může unést někoho, kdo je chráněn ozbrojenou stráží, když sám zbraň nemá?"

„Herr Vogel odejde z domu dobrovolně."

„Dobrovolný únos?" podivil se nevěřicně Becker. „Fantastické. A jak se dá někdo přesvědčit, aby se nechal *dobrovolně unést*?"

Shamron založil ruce. „Vy prostě dostaňte Oskara do domu a zbytek už nechejte na nás."

32 KAPITOLA

MNICHOV

V pěkné malé mnichovské čtvrti Lehel stál starý činžovní dům s východem na čistý dvorek a s vraty do ulice. Nevypočitatelný výtah se rozjížděl, jen když uznal za vhodné, a tak nájemníci raději chodili po schodech. Tihle vždy vystoupali po točitém schodišti do třetího patra. Neosobní zařízení bytu připomínalo hotelový pokoj. V ložnici stály dvě postele, v obývacím pokoji pohovka a ve skladovacím prostoru ležela čtyři skládací lehátka. Špižírna byla plná trvanlivých potravin, v příborníku schováno prostírání pro osm lidí. Okna obývacího pokoje vedla na ulici, ale závěsy zůstávaly stále zatažené, takže uvnitř se zdálo, jako by večer nikdy nekončil. Telefony nezvonily, byly opatřeny červenými žárovkami, které se při příchozím hovoru rozblikaly.

Na stěnách pokoje byly rozvěšené mapy: centrum Vídně, velká Vídeň, východní Rakousko, Polsko. Přímě proti oknům visela obrovská mapa střední Evropy, ve které byla zakreslena celá úniková cesta od Vídně po Baltské pobřeží. Shamron se s Gabrielem chvíli hádal o barvě, ale nakonec se dohodli na červené. Z dálky to vypadalo jako krvavá řeka, což přesně splňovalo Shamronův záměr - řeka krve, jež protékla rukama Ericha Radeka.

V bytě se mluvilo pouze německy; Shamronovo nařízení. Pokud hovořili o Radekovi, hovořili o něm jen a pouze jako o Radekovi. Shamron by jméno, které si Němec koupil od Američanů, nevypustil z úst. Stanovil ještě další pravidla. Byla to Gabrielova operace, tudíž ji Gabriel řídil. To on informoval týmy o dalším postupu, on kontroloval hlášení ze sledovaček ve Vídni, on činil konečná operační rozhodnutí.

Prvních pár dní se Shamron obtížně vžíval do role podporovatele, ale s rostoucí důvěrou v Gabriela se stahoval do

ústraní se stále větším klidem. Přesto si každý agent, který konspiračním

bytem prošel, všiml závoje, který legendárního agenta halil. Jako by nikdy nespál. V kteroukoli denní i noční dobu zkoumal mapy, hodiny sedával za stolem a kouřil jednu cigaretu za druhou, jako člověk zpytující svědomí. „Vypadá jako nevyléčitelný pacient, který plánuje vlastní pohřeb," prohlásil Oded, ostřílený agent, kterého Gabriel vybral, aby řídil únikový vůz.

Za dokonalých podmínek by naplánovat takovou operaci trvalo týdny. Gabriel na ni měl pár dní. Při přípravě čerpal ze zkušeností z operace Hněv boží; členové teroristické skupiny Černé září se tehdy nezastavili, mizeli a objevovali se s šílenou frekvencí. Jakmile někoho lokalizovali a identifikovali, útočný tým se okamžitě připravil k akci, sledovací týmy se nenápadně přesunuly na místo, bezodkladně se pronajala auta a konspirační byty a naplánovaly se únikové cesty. Taková studnice zkušeností a znalostí Gabrielovi v Mnichově dobře posloužila. Jen málokterý agent věděl o rychlém plánování a pohotových útocích více než Gabriel či Shamron.

Večer sledoval zprávy na německém kanále. Veškerá pozornost Němců se upírala k volbám v sousedním Rakousku. Metzler šel tvrdě za svým cílem; každým dnem rostl počet jeho přívrženců, stejně jako vedení v průzkumu veřejného mínění. Rakousko se ocitlo na prahu něčeho nepředstavitelného, a sice zvolení kancléře z řad krajní pravice. V mnichovském konspiračním bytě tak docházelo k nevídanému - Gabriel se se svým týmem radoval z Metzlerova úspěchu, protože bez něj by se zavřely dveře k Radekovi.

Brzy po skončení zpráv se s železnou pravidelností ozýval Lev z bulváru Krále Saula a ve snaze kontrolovat Gabrielův postup jej podroboval křížovému výslechu o událostech daného dne. V takových chvílích byl Shamron docela rád, že velitelské břímě nenese. Gabriel přecházel po pokoji se sluchátkem u ucha a trpělivě odpovídal na všechny Lvovy otázky. A někdy, za dobrého světla, viděl Shamron jeho matku kráčet vedle něj. Ona byla členkou týmu, o které se nikdo nikdy nezmínil.

Každý den, většinou odpoledne, vyklouzli Gabriel se Shamronem z bytu na procházku do anglických zahrad. Stále nad nimi visel Eichmannův stín. Gabriel tušil, že s nimi byl od samého počátku - přišel tu noc ve Vídni, kdy mu Max Klein vyprávěl o důstojníkovi SS, jenž zavraždil tucet vězňů v Birkenau a dnes si každé odpoledne užívá volna v kavárně Central. Přesto se Shamron pečlivě vyhýbal jeho jménu. Až doteď.

Gabriel slyšel příběh o Eichmannově zatčení už mnohokrát. Poprvé vlastně v roce 1972, kdy se ho tím Shamron snažil popíchnout, aby se zapojil do operace Hněv boží. Mezi stromy v anglických zahradách se však Gabriel dočkal podrobnějšího líčení než kdykoli předtím. Věděl dobře, že nejde jen o žvanění staříka, který chce ve své mysli znovu a znovu prožívat okamžiky zašlé slávy. Shamron se svými úspěchy nikdy nevychloubal a nakladatelé marně čekali na knihu memoárů. Gabriel věděl, že Shamron mluví o Eichmannovi z nějakého důvodu. *Šel jsem stejnou cestou, na kterou se teď vydáváš ty, řekl. Byla to jiná doba, jiné místo, jiní lidé, ale něco bys přece měl vědět.* Někdy se Gabriel nemohl zbavit dojmu, že vedle něj kráčejí ztělesněné dějiny.

„Čekání na únikové letadlo, to byla ta nejtěžší část. Seděli jsme uvěznění v domě s tou krysou, na kterou se někteří členové týmu nemohli ani podívat. Noc co noc jsem ho musel hlídat. Byl připoután k železné posteli, oblečen v pyžamu, s neprůhlednými brýlemi na očích. Měli jsme přísný zákaz s ním hovořit, to mohl jen vyšetřovatel. Já jsem ty příkazy nemohl uposlechnout. Musel jsem se dozvědět pravdu. Jak mohl muž, kterému se při pohledu na krev dělalo zle, zabít šest milionů lidí mého národa? Mou matku a mého otce? Moje dvě sestry? Zeptal jsem se ho, proč to udělal. A víš, co mi odpověděl? Dělal to, protože to byla jeho práce - jeho práce, Gabrieli - jako by nebyl nic jiného než bankovní úředník, nebo průvodčí na dráze.“

Později, u sloupkového zábradlí obloukového mostu, pokračoval:

„Jen jednou jsem ho chtěl zabít - když se mi snažil namluvit, že není pravda, že by nenáviděl židovský lid. Že má vlastně Židy rád a

že je obdivuje. Aby mi dokázal, jak moc mu na Židech záleží, začal recitovat naše slova: *Šema, Jisrael, Adonai Elohejnu, Adonai Echad!* Nevyržel jsem poslouchat, jak tato slova vycházejí

z těch jeho úst, z úst, které vydaly rozkaz k zavraždění šesti milionů. Tiskl jsem mu ruce na ústa tak dlouho, dokud nezmlkl. Začal se zmitat v křeči a já se bál, že jsem mu přivodil infarkt. Ptal se mě, jestli jsem ho přišel zabít. Prosil mě, abych neubližoval jeho synovi. Člověk, který rval naše děti z rukou rodičů, aby je mohl hned hodit do ohně, se bál o svého syna, jako bychom my jednali stejně jako on, jako bychom my zabíjeli děti."

A u poškrábaného dřevěného stolu v prázdné zahrádce restaurace:

„Chtěli jsme, aby souhlasil s tím, že se s námi vrátí do Izraele dobrovolně. Samozřejmě odmítal. Chtěl být souzen v Argentině nebo Německu. Řekl jsem mu, že taková možnost nepřichází v úvahu. Ať tak nebo tak, bude postaven před soud v Izraeli. Riskoval jsem kariéru, když jsem mu dal napít červeného vína a nabídl cigaretu. Já jsem s tím vrahem nepil. Nemohl jsem. Ujistil jsem ho, že dostane příležitost vyjádřit se k obvinění ze svého pohledu, že bude stát před řádným soudem, s řádným obhájcem. O rozsudku si nedělal iluze, ale představa, že bude mít možnost ospravedlnit se před celým světem, se mu zalíbila. Poukázal jsem taky na to, že mu rozsudek bude důstojně oznámen, že se dozví, kdy zemře. Což on odepřel milionům našich, kteří slepě vcházeli do svlékárny, do plynových komor za houslové serenády Maxe Kleina. Ten papír podepsal, jako správný německý byrokrat opatřil datem, a byli jsme hotovi."

Gabriel, límec kabátu zvednutý k uším, ruce vražené do kapes, soustředěně naslouchal. Shamron převedl pozornost od Adolfa Eichmanna na Ericha Radeka.

„Máš výhodu, protože ses s ním setkal osobně, tváří v tvář v kavárně Central. Já jsem tehdy znal Eichmanna jen zdálky, vídal jsem ho při sledování domu, když jsme únos plánovali. Nikdy jsem s ním ale nemluvil, ani jsem nestál vedle něj. Věděl jsem na centimetr přesně, kolik měří, ale neuměl jsem si ho představit. Tušil jsem, jak zní jeho hlas, ale nevěděl jsem to *doopravdy*. Ty Radeka znáš. Naneštěstí zná, díky Manfredu Kruzovi, trochu i on tebe. Bude chtít

vědět víc. Bude se cítit nechráněný a zranitelný. Bude se snažit srovnat skóre tím, že ti bude pokládat spousty otázek. Bude chtít vědět, proč po něm jdete. Za žádných okolností se

s ním nesmíš pustit do obvyčejného rozhovoru. Pamatuj, Erich Radek nebyl žádný dozorce, ani popravčí u plynových komor, ale schopný vyšetřovatel. A svých schopností bez váhání využije, jen aby znovu unikl osudu. Nenahrávej mu. Ty jsi teď velitel. Taková výměna rolí způsobí jeho systému šok."

Gabriel sklopil zrak, jako by luštil slova vyrytá do dřevěné desky.

„Proč si Eichmann a Radek zaslouží soud," hlesl nakonec, „a Palestinci z Černého září jen pomstu?"

„Byl by z tebe výborný talmudista, Gabrieli."

„A ty se vyhýbáš odpovědi."

„Zčásti se v našem rozhodnutí zlikvidovat teroristy z Černého září samozřejmě objevila holá touha po pomstě, ale bylo v tom víc. Představovali trvalou hrozbu. Kdybychom nezabili my je, zabili by oni nás. Byla to válka."

„Proč je nezatknout, nepostavit před soud?"

„Aby mohli vést propagandistické kecy přímo z izraelské lavice?" Shamron pomalu zakroutil hlavou. „To už se jim jednou podařilo," - ukázal rukou na věž tyčící se nad olympijským parkem - „přímo tady, před kamerami z celého světa. Neměli jsme v popisu práce dát jim možnost ospravedlnit masakr nevinných."

Sklopil hlavu a naklonil se přes stůl. A tehdy pověděl Gabrielovi o přání ministerského předsedy. Jak mluvil, horký vzduch se mu před ústy srážel v páru.

„Já žádného starce zabíjet nechci," hlesl Gabriel.

„Není to stařec. Jen nosí stařecké oblečení a schovává se za stařeckou tvář, ale uvnitř je to pořád Erich Radek, netvor, jenž zavraždil tucet mužů v Osvětimi jen proto, že nepoznali Brahmsovu skladbu. Netvor, jenž zastřelil dvě dívky u silnice v Polsku jen proto, že odmítly popřít zvěrstva z Birkenau. Netvor, jenž otevřel masové hroby jen proto, aby těla milionů mrtvých podrobil dalšímu ponížení. Takové hříchy se kvůli stařecké vetčnosti neodpouštějí."

Gabriel oplatil Shamronovi neústupný pohled. „Vím, že je to netvor. Jenže ho prostě nechci zabít. Chci, aby se celý svět dozvěděl, co spáchal.“

„Pak se musíš připravit na boj.“ Shamron se podíval na hodinky. „Mám někoho, kdo ti s přípravou pomůže. Vlastně by měl dorazit každou chvíli.“

„Proč se to dozvídám až teď? Myslel jsem, že všechna rozhodnutí jsou na mně.“

„To jsou,“ potvrdil Shamron. „Já ti jen někdy musím ukázat správný směr. Od toho už staříci jsou.“

Ani Gabriel, ani Shamron nevěřili na předzvěsti či znamení. Kdyby tomu bylo naopak, vrhala by operace, díky níž se Moshe Rivlin z Jad Vašem nakonec objevil v konspiračním bytě v Mnichově, stín pochybností na schopnost týmu splnit úkol, který si vytyčil.

Shamron chtěl, aby se Rivlin zapojil pokud možno nenápadně. Bohužel na bulváru Krále Saula svěřili úkol do rukou dvou chlapců, kteří sotva ukončili akademii. Ti se rozhodli kontaktovat Rivlina při jeho cestě z muzea Jad Vašem do bytu nedaleko Ben-Jehudova tržiště. Rivlin, který vyrostl v Brooklynu a na ulicích se stále choval velmi obezřetně, si brzy všiml, že jej sledují dva muži v autě. Usoudil, že se jedná o sebevražedné atentátníky skupiny Hamas nebo pouliční kriminálníky. Když vozidlo zastavilo u chodníku a řidič ho požádal, jestli by si nemohli promluvit, dal se na útěk. Ke všeobecnému překvapení se ukázalo, že polapit baculatého archiváře není nic jednoduchého. Unikl svým pronásledovatelům několik minut, než se dvěma agentům Ústavu podařilo zahnat jej do kouta v Ben-Jehudově ulici.

Do konspiračního bytu v Lehelu dorazil ještě té noci a s sebou nesl dva kufříky plné archivních materiálů. Neodpustil si úzkostlivou poznámku: „Jak chcete chytit Ericha Radeka, když se neumíte vypořádat s tlustým archivářem? No tak,“ povzdechl si a zatáhl Gabriela do soukromí ložnice. „Máme hromadu práce a málo času.“

Sedmého dne, ve středu, dorazil do Mnichova Adrian Carter. Na dveře konspiračního bytu zaklepal pozdě večer, kdy už soumrak pomalu přecházel v noc. Cestovní pas v kapse jeho nepromokavého pláště byl stále psán na jméno Brad Cantwell. Gabriel se Shamronem se právě vrátili z procházky po anglických zahradách a nestačili si ani sundat čepice a šály. Ostatní členové týmu se v terénu věnovali posledním přípravám, takže byt zůstal volný pro vysoké důstojníky Ústavu a Rivlina. V košili lezoucí z kalhot a bos se archivář představil zástupci ředitele CIA jako Jakob. Pravidla operativců si osvojil rychle.

Zatímco Gabriel vařil čaj, Carter si sundal kabát a se zájmem si prohlížel byt. Dlouhou dobu strávil před mapami. Carter mapám věřil; nikdy nelhaly, nikdy neříkaly to, co by si člověk *přál*.

Carter své uznání vyslovil nahlas. „Líbí se mi, jak jste si to tady zařídili, pane Hellere. Neomoderní nepořádek. A ta vůně, ta je mi povědomá. Jídlo z bufetu v sousedním bloku, jestli se nemýlím.“

Gabriel mu podal hrnek čaje. „Co vás k nám přivádí, Adriane?“

„Říkal jsem si, že se skočím podívat, jestli něco nepotřebujete.“

„Kecy.“

Carter oprášil kus pohovky a ztěžka dosedl jako obchodní cestující po dlouhé, neúspěšné cestě. „Pravda je, že jsem přišel na rozkaz šéfa. Vypadá to, že propadá předoperační panice. Zdá se mu, že sice riskujeme kůži společně, ale za nitky taháte jen vy. Chce dostat Agenturu do obrazu.“

„Což znamená?“

„Chce znát hrací plán.“

„Znáte hrací plán, Adriane. Popsal jsem vám ho ve Virginii. Od té doby se nezměnil.“

„Znám jeho hrubé obrysy,“ bránil se Carter. „Teď bych rád detailní výtisk.“

„Čímž chcete vlastně říct, že váš šéf si přeje plán překontrolovat, aby se pod něj mohl podepsat.“

„Zhruba tak. Také chce, abych stál na postranní čáře, až bude subjekt prohrávat.“

„A když ho pošleme do háje?“

„Vsadil bych se padesát na padesát, že se Radekovi tichou poštou dostane varování a že ho ztratíte. Spolupracujte s ním, Gabrieli. Je to jediný způsob, jak Radeka dostat.“

„Jsme připraveni k akci, Adriane. Teď není vhodná doba na chytré rady ze sedmého patra.“

Shamron se posadil vedle Cartera. „Kdyby váš ředitel měl špetku rozumu, držel by se od téhle špíny co nejdál.“

„To jsem se mu snažil vysvětlit - jinými slovy sice, ale v podstatě totéž. Nesežral to. Přišel k nám z Wall Street a rád vystupuje jako ten zodpovědný, ten v čele. Vždycky věděl o každém kroku všech firemních oddělení a Agenturu se snaží vést stejným způsobem. A jak víte, je to také kamarád našeho prezidenta. Pokud se vám podaří ho naštvat, zavolá do Bílého domu a bude po všem.“

Gabriel pohlédl na Shamrona, jenž se skřípěním zubů přikývl. Stručně Cartera obeznámil s plánem. Shamron zůstal chvíli sedět, ale brzy to nevydržel a začal naštvane přecházet po pokoji tam a zpátky. Jako šéfkuchař, jehož tajné recepty právě někdo vyzrazuje kuchtíkovi z bufetu přes ulici. Když Gabriel skončil, Carter dlouho ládoval tabák do kalíšku dýmky.

„To vypadá, že jste docela připraveni, pánové," pronesl nakonec. „Tak na co čekáte? Na vašem místě bych to spustil dřív, než se můj aktivní nadřízený bude chtít stát členem útočného komanda.“

Gabriel neměl námitek. Zvedl telefon a vytočil curyšské číslo Uziho Navota.

33 KAPITOLA

VÍDEŇ • MNICHOV

Klaus Halder jemně zaťukal na dveře pracovny. Hlas na druhé straně jej vyzval ke vstupu. Otevřel dveře a v pološeru spatřil starého pána sedět v křesle, oči upřené na blikající obrazovku -Metzlerův předvolební mítink v Grazu, zbožňující davy, řeč naznačující složení budoucího kabinetu. Stařec vypnul televizi dálkovým ovladačem a obrátil se na osobního strážce. Halder pokývl směrem k telefonu - blikalo zelené světýlko.

„Kdo je to?”

„Herr Becker, volá z Curychu.”

Starý pán zvedl sluchátko. „Dobrý večer, Konrade.”

„Dobrý večer, pane Voge. Nerad vás obtěžuji tak pozdě, ale obávám se, že tahle záležitost nemůže počkat.”

„Děje se něco?”

„Ne, ne, naopak, všechno je v nejlepším pořádku. S ohledem na volební zprávy z Vídně jsem se rozhodl urychlit přípravy a postupovat tak, jako by vítězství Petra Metzlera byla už hotová věc.”

„Velice rozumné rozhodnutí, Konrade.”

„Věděl jsem, že budete souhlasit. Potřebuji, abyste podepsal ještě nějaké dokumenty. Napadlo mě, že bude lepší začít s tím hned, než čekat do poslední chvíle.”

„Jaké dokumenty?”

„Můj právník vám to pak vysvětlí lépe, než bych to uměl já. Pokud byste nic nenamítal, rád bych se s vámi sešel osobně. Samozřejmě za vámi přijedu do Vídně. Zabere nám to maximálně pět minut.”

„Co třeba v pátek?”

„V pátek by to šlo, pokud můžete odpoledne. Ráno mám jednání, které nemohu přeložit.”

„Řekněme ve čtyři?”

„V pět by se mi to hodilo lépe."
„Dobře, v pátek v pět."
„Děkuji. Na shledanou."
„A, Konrade?"
„Ano?"
„Ten právník - jak se jmenuje, prosím?"
„Oskar Lange. Velmi schopný muž, už jsem s ním několikrát spolupracoval."
„Doufám, že rozumí významu slova diskrétnost."
„Diskrétní nestačí ani zčásti na vystižení jeho charakteru. Jste v dobrých rukou, pane Vogele."
„Na shledanou, Konrade."
Starý pán zavěsil a pohlédl na Haldera.
„Chce někoho přivést s sebou?"
Pomalé kývnutí.
„Vždycky chodíval sám. Proč si najednou bere pomocníka?"
„Herr Becker obdrží sto milionů dolarů, Klausí. Jestli vůbec někomu můžeme věřit, pak je to švýcarský bankéř z Curychu."
Strážce se obrátil k odchodu.
„Klausí?"
„Ano?"
„Možná máš pravdu. Zavolej našim přátelům v Curychu a poptej se, jestli kdy slyšeli o právníkovi jménem Oskar Lange."

O hodinu později se nahrávka Beckerova hovoru dostala přes utajené přenosové kanály z kanceláří Becker & Puhl v Curychu do konspiračního bytu v Mnichově. Poslechli si ji jednou, ještě jednou, pak potřetí. Adrianu Carterovi se nelíbilo, co slyšel.

„Uvědomujete si, že jakmile Radek zavěsil, zavolal okamžitě do Curychu, aby si Oskara Lange prověřil? Doufám, že s tím počítáte."

Shamrona Carter zjevně zklamal. „Za co nás máte, Adriane? Myslíte, že něco takového děláme poprvé? Že jsme děti, kterým se musí ukázat jak na to?"

Carter zapálil tabák v dýmce a potáhl. Čekal na odpověď.

„Slyšel jste někdy výraz *sayan*?“ povzdechl si Shamron. „Nebo *sayanim*?“

S troubelí mezi zuby Carter přikývl. „Vaši dobrovolní pomocníci," odvětil. „Hoteloví úředníci, kteří vás ubytují, aniž se zapíšete do knihy hostů. Zaměstnanci autopůjčoven, kteří vám poskytnou neregistrované vozy. Lékaři, kteří vašim zpravodajcům ošetří zranění, jež by mohla dát podnět k nepříjemným otázkám. Bankéři, kteří vám dají mimořádnou půjčku.“

Shamron přikývl. „Jsme malá tajná služba, na plný úvazek máme jen dvanáct set zaměstnanců. Bez pomoci *sayanim* bychom se neobešli. To patří k těm mála výhodám diaspory. Máme soukromou armádu dobrovolných pomocníků.“

„A Oskar Lange?“

„Je curyšský právní a daňový poradce se specializací na nemovitosti. Náhodou je také Žid, což je něco, s čím se v Curychu moc nechlubí. Před několika lety jsem ho vzal na večeři do nenápadné tiché restaurace u jezera a připsal ho na seznam pomocníků. Minulý týden jsem ho požádal o službu. Potřeboval jsem si půjčit jeho pas a kancelář, a taky aby na pár týdnů zmizel. Když jsem mu vysvětlil proč, byl více než ochoten. Vlastně chtěl dorazit do Vídně a pomáhat při Radekově únosu.“

„Doufám, že je na bezpečném místě.“

„Dá se to tak říct. Je v konspiračním bytě v Jeruzalémě.“

Shamron se natáhl k přehrávači, převinul pásek a zmáčkl tlačítko PLAY.

„Co třeba v pátek?“

„V pátek by to šlo, pokud můžete odpoledne. Ráno mám jednání, které nemohu přeložit.“ „Řekněme ve čtyři?“ „V pět by se mi to hodilo lépe.“ „Dobře, v pátek v pět.“ STOP.

Moshe Rivlin odletěl následujícího rána letadlem společnosti El Al zpět do Izraele. Celou cestu se od něj nehnul osobní strážce z Ústavu. Gabriel zůstal v bytě do večera do sedmi, kdy před domem zastavila dodávka se dvěma páry lyží na střeše a řidič dvakrát zatroubil. Gabriel si za pas zastrčil berettu; Carter mu popřál hodně štěstí, Shamron jej políbil na tvář a poslal ho dolů.

Odhrnul závěs a zamžoural do ztemnělé ulice. Gabriel vyšel na chodník a zamířil k okýnku řidiče. Po krátkém hovoru se otevřely dveře a z auta vystoupila Chiara. Obešla vůz a usadila se na místě spolujezdce.

Dodávka se odlepila od obrubníku a Shamron ji nespustil z očí, dokud karmínová zadní světla nezmizela za rohem. Nepohnul se. To čekání. Neustálé čekání. Z jeho zapalovače vzplál plamínek ohně a sklo zahalil obláček kouře.

34 KAPITOLA

CURYCH

V pátek odpoledne vyšli Konrad Becker s Uzim Navotem z kanceláře společnosti Becker & Puhl přesně čtyři minuty po jedné. Zalman, sledovač usazený na opačné straně Talstrasse v šedém fiatů, zaznamenal čas a počasí - silný liják - a bleskově odeslal zprávu Shamronovi do Mnichova. Becker byl nastrojený jako na pohřeb, v šedém obleku s jemným proužkem a černé kravatě. Navot si ve snaze napodobit co nejvěrněji Langeův styl oblékl sako od Armaniho, ostře modrou košili a barevně ladící kravatu. Becker zavolal taxi na letiště. Shamron by se přikláněl k soukromému vozu s řidičem z Ústavu, ale Becker se na letiště dopravoval zásadně taxíkem a Gabriel chtěl, aby zaběhanou rutinu měnil co nejméně. Takže přijelo obyčejné městské taxi s tureckým řidičem a odvezlo je z centra Curychu přes mlhou zavalené údolí na letiště Kloten. Zalman se držel v těsném závěsu.

Brzy se objevila první potíž. Nad Curych dorazila studená fronta a déšť se změnil v mokrý sníh a kroupy. Zaměstnanci letiště byli nuceni odložit všechny odlety na neurčito. Let číslo 1578 švýcarských mezinárodních aerolinek směr Vídeň byl sice odbaven včas, jenže letadlo potom zůstalo sedět nehybně na zemi. Shamron s Adrianem Carterem, kteří monitorovali situaci na obrazovkách počítačů v mnichovském konspiračním bytě, přemýšleli nad dalším postupem. Měli by nařídít Beckerovi, aby se spojil s Radekem a upozornil ho na zpoždění? Co když má Radek jiné plány a přeloží schůzku na jindy? Týmy a vozy byly na svých místech. I dočasné odložení operace by ohrozilo její bezpečnost a utajení. Počkejme, radil Shamron, a tak čekali.

V půl třetí se počasí zlepšilo natolik, že letiště obnovilo provoz a letadlo s cestujícími do Vídně se zařadilo na konec rozjezdové dráhy za ostatní letouny. Shamron rychle počítal. Let do Vídně

netrvá ani devadesát minut. Pokud se stroj brzy odlepí od země, ještě to stihnou.

Ve tři čtvrtě na tři letadlo vzletlo a neštěstí bylo zažehnáno. Shamron informoval tým místních spolupracovníků na letišti Schwechat ve Vídni, že zásilka je na cestě.

Kvůli bouři nad Alpami zažili větší turbulence, než bylo Beckerovi příjemné. Aby se uklidnil, vypil tři lahvičky vodky - což mělo za následek dvě urychlené cesty na toaletu. To všechno Zalman, usazený tři řady za ním, pečlivě zaznamenával. Navot, ztělesnění vyrovnaného klidu a koncentrace, pozoroval z okýnka těžká černá mračna. Minerálky se ani nedotkl.

Na Schwechatu přistáli pár minut po čtvrté, za šedivého ponurého soumraku. Zalman je nespouštěl z očí ani v odbavovací hale. Becker znovu zamířil na toaletu. Téměř nepostřehnutelným pohybem očí přikázal Navot Zalmanovi, aby bankéře následoval. Když využil služeb sociálního zařízení, dával se Švýcar do pořádku před zrcadlem celé tři minuty - to je dost dlouhá doba na muže s téměř žádnými vlasy, zauvažoval Zalman. Sledovače napadlo kopnout ho do kotníku, aby sebou hodil, ale pak ho nechal jednat podle vlastní vůle. Byl to konec konců amatér jednající pod nátlakem.

Když prošli pasovou kontrolou, Becker a Navot pokračovali dál do příletové haly. Mezi čekajícími stál Mordechaj, vysoký štíhlý odborník na sledovací akce. Měl na sobě nevýrazný černý oblek a v ruce držel ceduli se jménem BAUER. Na parkovišti na ně čekal jeho černý, prostorný mercedes sedan. O dvě místa dál stálo stříbrné pětidveřové audi. Klíčky měl v kapse Zalman.

Při cestě do města udržoval mezi auty velkou vzdálenost. Vytočil číslo mnichovského bytu a několika pečlivě volenými slovy sdělil Shamronovi, že Navot a Becker dorazili načas a pokračují k cíli. V šestnáct čtyřicet pět přejel Mordechaj most přes Dunaj, o pět minut později už byl za hranicemi prvního obvodu. V dopravní špičce si razil cestu po Ringstrasse. Po chvíli odbočil doprava do úzké dlážděné ulice a v ní první uličkou vlevo. Za okamžik zastavil před zdobnou železnou bránou Radekova sídla. Zalman projel kolem a pokračoval dál.

„Zablikejte," radil Becker, „stráž nám pak otevře."

Mordechaj poslechl. Několik napjatých vteřin se nic nedělo, ale nakonec se ozvalo ostré kovové cvaknutí a vrzání motorku. Jak se brána pomalu otvírala, objevil se ve dveřích domu Radekův osobní strážce. Kolem jeho hlavy a ramen se rozlévalo světlo z pokoje; vypadal jako nějaký svatý. Mordechaj počkal, než se brána úplně otevře, a pak vjel pomalu na příjezdovou cestu ve tvaru podkovy.

Navot vystoupil jako první, Becker za ním. Bankéř potřásl Radekovu strážci rukou a představil „pana Oskara Langea, mého kolegu z Curychu." Muž kývl a posunkem naznačil, aby vstoupili. Pak za nimi zavřel dveře.

Mordechaj zkontroloval čas - šestnáct padesát osm. Vzal do ruky mobilní telefon a vytočil vídeňské číslo.

„Přijdu k večeri o něco později," oznámil.

„Je všechno v pořádku?"

„Ano," řekl. „Nic se neděje."

Pár vteřin nato na obrazovce Shamronova počítače v mnichovském bytě zablikala zpráva. Shamron se podíval na hodinky. „Jak dlouho jim dáváš?" zajímal se Carter. „Pět minut," ucedil Shamron, „ani o vteřinu víc."

O několik ulic dál parkovalo černé audi s dlouhou anténou přimontovanou ke kufru. Zalman zaparkoval přímo za ním, vystoupil a zamířil ke dveřím spolujezdce. Za volantem seděl Oded, podsaditý muž s jemnými hnědými očima a placatým boxerským nosem. Zalman se vsoukal dovnitř; ve vzduchu bylo cítit napětí. Měl výhodu - celé odpoledne byl v akci. Oded seděl zavřený ve vídeňském konspiračním bytě a užíral se myšlenkami na případné důsledky

nezdařené operace. Na sedadle ležel mobilní telefon, na lince Mnichov. Zalman slyšel Shamronovo pravidelné dýchání. Na mysli mu vytanul obrázek - o několik desítek let mladší Shamron kráčí zmáčený argentinským deštěm, na opačné straně silnice vystoupí z autobusu městské linky Eichmann a ubí-

rá se jeho směrem. Oded nastartoval a Zalman se vrátil do reality. Vrhł letný pohled na hodiny na palubní desce: 27:03...

E461, mezi Rakušany známá spíš jako Brunnerstrasse, je dvouproudá silnice, která vede na sever od Vídně ke zvlněné krajině *Weinviertelu*, rakouské vinařské oblasti. K českým hranicím je to asi osmdesát kilometrů. Přejed je pod klenutou dřevěnou střechou a obvykle ho hlídají dva strážníci, kterým se nikdy nechce z teplíčka hliníkoskleněné budky, a neprovádějí ani nejzběžnější prohlídku odjíždějících aut. Na české straně trvá kontrola cestovních dokumentů obvykle o něco déle, ačkoli většinou jsou cizinci z Rakouska vítáni s otevřenou náručí.

Hned za hranicí, v údolí kopcovité krajiny jižní Moravy stojí starobylé městečko Mikulov. Typické hraniční město, typická patriotská povaha místních obyvatel. Gabrielovi to vyhovovalo. Stál u kamenné zídky středověkého hradu, vysoko nad červenými taškovými střechami starého města, pod párem větrem ohnutých borovic. Kapky studeného deště padaly na jeho nepromokavý plášť jako obrovské slzy. Pohled měl upřený dolů ze svahu, k hraničnímu přechodu. Ve tmě neviděl nic než světla aut jedoucích po dálnici - bílá se přibližovala, červená vzdalovala.

Pohlédl na hodinky. Právě jsou uvnitř Radekova domu. Gabriel si představoval, jak Beckerovi kontrolují kufrík a nalévají si kávu. A pak se mu před očima objevil jiný obraz: zástup žen v šedých cárech pochodujících po zasněžené cestě zbrocené krví. Jeho matka, její ledové slzy.

„Co povíš svému děcku o válce, Žide?“

„Pravdu, Herr Sturmbannfuhrer. Povím svému dítěti pravdu.“

„Nikdo ti neuvěří.“

Pravdu mu samozřejmě nepověděla. Místo toho ji svěřila papíru a schovala pod zámek muzea Jad Vašem. Možná, že vybrala to nejlepší místo. Možná jsou některé pravdy tak otřesné, že je lepší zavřít je do archivu hrůz, držet je v karanténě před nenakaženými. Nedokázala mu říct, že byla Radekovou obětí, stejně jako Gabriel nikdy nemohl říct jí, že je Shamronovým mistrem katem. Přesto však pravdu znala. Znala tvář smrti, a rozpoznala ji v Gabrielových očích.

Mobilní telefon v kapse jeho kabátu se tiše rozvibroval. Pomalu ho přenesl k uchu a poslouchal Shamronův hlas. Když Ari domluvil, hodil Gabriel telefon zpátky do kapsy a zůstal chvíli nehnutě stát, pozoruje reflektory aut přijíždějících z temné rakouské planiny.

„*Co mu povíš, až se s ním setkáš?*“ chtěla vědět Chiara, když se naposledy viděli.

Pravdu, pomyslel si Gabriel. Povím mu pravdu.

Pomalu se rozešel dolů úzkými kamenitými uličkami starobylého města vstříc temnotě.

35 KAPITOLA

VÍDEŇ

Uzi Navot toho o hledání zbraně na těle člověka věděl dost. Klaus Halder odvedl dobrou práci - začal u límečku košile a skončil záložkami kalhot. Stejně pečlivě se věnoval kufříku; pracoval pomalu jako někdo, komu čas není vůbec svatý, s přehnanou pozorností k detailu. Když s prohledáváním konečně skončil, všechny věci v kufříku zase urovňal a zavřel víko. „Herr Vogel už na vás čeká," oznámil. „Pojďte, prosím, za mnou."

Kráčeli hlavní chodbou, na jejímž konci byly dvoukřídlé dveře, kterými prošli do přijímacího pokoje. Před krbem seděl Erich Radek v padnoucím saku se vzorkem rybí kosti a rezavě hnědé kravatě. Hosty vzal na vědomí jediným pokývnutím úzké hlavy, žádnou snahu vstát neprojevil. Erich Radek, usoudil Navot, byl zvyklý přijímat hosty vsedě.

Osobní strážce se tiše vytratil z pokoje a zavřel za sebou dveře. Becker s úsměvem přistoupil k Radekovi a potřásl mu rukou. Navot neměl nejmenší chuť se masového vraha dotknout, ale za daných okolností mu nic jiného nezbylo. Chladná suchá ruka měla pevný stisk, žádné chvění. Testoval ho. A Navot cítil, že prošel.

Radek pohybem ruky ukázal k prázdným křeslům a pak prsty objal skleničku, kterou si odložil na opěrku. Začal s ní otáčet - dvakrát doprava, dvakrát doleva. Něco v tom pohybu Navotovi dráždilo žaludek.

„Slyšel jsem o vás samou chválu, pane Langei," pronesl Radek nečekaně. „U kolegů v Curychu jste velice oblíben."

„Samé nadsázky, pane Voge, nejsem ničím zvláštní."

„Jste příliš skromný." Zakroutil skleničkou. „Před několika lety jste pracoval pro mého přítele, pana Helmuta Schneidera."

A ty se mě snažíš navést do pasti, pomyslel si Navot. Na takové taktické manévry se však připravil. Skutečný Oskar Lange poskytl

Navotovi seznam klientů za posledních deset let a Navot se ho naučil nazpaměť. Jméno Helmuta Schneidera se v něm neobjevovalo.

„Za posledních pár let jsem se věnoval mnoha klientům, ale žádného Schneidera si nepamatuji. Možná si mě váš přítel s někým spletl.“

Navot sklopil zrak ke kufříku a otevřel víko. Když znovu vzhlédl, Radekovy modré oči se vpíjely do jeho. Sklenička na opěrci nepřestávala rotovat. Jeho pohled byl děsivě vyrovnaný, jako by člověka studoval portrét a ne naopak.

„Asi máte pravdu.“ Smířlivý tón Radekova hlasu jeho výrazu příliš neodpovídal. „Konrad říkal, že potřebujete můj podpis na nějakých listinách ohledně likvidace účtu.“

„Ano, přesně tak.“

Navot vytáhl složku papírů a kufřík odložil na zem k nohám. Radek sledoval každý jeho pohyb, pak se mu znovu vpíjel pohledem do obličeje. Navot otevřel složku a vzhlédl. Už už otvíral ústa, aby promluvil, když ho náhle přerušilo ostré elektronické zazvonění telefonu. V tom tichu mu to připadalo, jako by někdo křičel na hřbitově.

Radek se ani nepohnul. Navot vrhl letmý pohled k biedermeierovskému psacímu stolu, když se telefon rozezvučel podruhé. Třetí zvonění v pulte náhle utichlo, jako by někdo křičícímu zacpal ústa roubíkem. Navot slyšel Haldera mluvit do paralelního přístroje na chodbě.

„Dobrá večer...*Ne, je mi líto. Herr Vogel má právě jednání.*“

Navot vytáhl ze složky dokument. Telefon zcela odvedl Radekovu pozornost, nepřítomný pohled upíral do prázdna. Naslouchal strážcovým slovům. Navot se v křesle nepatrně posunul dopředu a natočil papír tak, aby ho Radek mohl přečíst.

„Tohle je první dokument, který musíte...“

Radek prudce zdvihl ruku. Nechce být rušen. Z chodby se ozvaly rychlé kroky a chvíli nato se otevřely dveře. Dovnitř vstoupil strážce, přistoupil k Radekovi a tiše zamumlal: „To je Manfred Kruz, potřebuje s vámi mluvit. Tvrdí, že je to naléhavé a nesnese to odklad.“

Erich Radek pomalu vstal a přešel k telefonu.

„O co jde, Manfrede?"

„O Izraelce."

„Co s nimi?"

„Dostaly se ke mně tajné informace, podle kterých se během posledních pár dní ve Vídni scházel početný tým operativců a připravoval váš únos."

„Jak spolehlivé jsou tyhle vaše informace?"

„Dost na to, abych usoudil, že pro vás není bezpečné zůstat doma. Vyslal jsem k vám jednotku státní policie, odveze vás na bezpečné místo."

„Sem dovnitř se nikdo nedostane, Manfrede. Prostě postavte před dveře ozbrojenou stráž."

„Mluvíme o *Izraelcích*, pane Voge. Chci, abyste okamžitě opustil dům."

„Dobrá tedy, když na tom trváte. Ale své muže odvolejte, Klaus to tady zvládne."

„Jeden muž nestačí. Já jsem za vaši bezpečnost zodpovědný a já vás chci pod policejní ochranou. Bohužel na tom musím trvat. Ta zpráva je zcela konkrétní."

„Kdy ta jednotka dorazí?"

„Každou chvílí. Připravte se."

Radek zavěsil a obrátil se k mužům usazeným vedle krbu. „Omlouvám se, pánové, objevily se mimořádné okolnosti. Budeme to muset dokončit jindy." Otočil se na Haldera. „Otevři bránu, Klaus, a podej mi kabát. *Hned.*"

Brána se začala otevírat. Mordechaj, usazený za volantem mercedesu, mrkl do zpětného zrcátka a spatřil, jak z ulice odbočuje na příjezdovou cestu auto s modrým majáčkem na kapotě. Se skřípěním brzd zastavilo přímo za ním, vyskočili z něj dva muži a vyběhli po pár schodech ke dveřím. Mordechaj natáhl ruku a pomalu nastartoval.

Erich Radek vyšel na chodbu. Navot sbalil věci do kufříku a vstal; Becker zůstal sedět jako přimražený. Navot ho vzal prsty pod paží a postavil ho na nohy.

Následovali Radeka ven z pokoje. Na stropě a stěnách se odráželo modré světlo policejního majáčku. Radek stál vedle svého strážce a něco mu šeptal do ucha. V Klausově obličeji se zračilo napětí. Pomáhal Radekovi do kabátu, ale oči přitom upíral na Navota.

Ozvalo se zaklepání na dveře - dvě ostré rány, které se mezi vysokým stropem a mramorovou podlahou hlasitě rozléhaly. Osobní strážce pustil Radekův kabát a otevřel dveře. Dovnitř se protlačili dva muži v civilním oblečení.

„Jste připraven, pane Vogele?“

Radek přikývl a znovu se obrátil k hostům. „Ještě jednou se omlouvám za tuto nepříjemnost, pánové.“

S Klausem po boku pak vykročil ze dveří. Jeden z policistů jim zatarasil cestu a zarazil Klause rukou, již mu opřel o hrudník. Strážce ji rozezleně odmrští.

„Co to sakra děláte?“

„Herr Kruz nám dal velmi přesné instrukce. Do ochranné vazby máme odvézt pouze pana Vogela.“

„Kruz by takový rozkaz nikdy nevydal. Dobře ví, že se od šéfa nehnu na krok. Vždycky to tak bylo.“

„Je mi líto, rozkaz zněl přesně tak.“

„Ukažte mi svůj odznak a průkaz.“

„Na to teď není čas. Prosím, pane Vogele, pojděte s námi.“

Osobní strážce ustoupil o krok zpět a sáhl do vnitřní kapsy saka. Jakmile vytáhl zbraň, vrhl se na něj Navot, levou rukou mu zkroutil zápěstí a obrátil pistoli proti jeho břichu. Pravou mu otevřenou dlaní uštědřil dvě ošklivé rány do zátylku. Po první z nich se Halder zakymácel, po druhé se mu podlomila kolena a svezl se na zem. Glock s rachotem spadl na mramorovou podlahu.

Radek vrhl pohled na pistoli a okamžik zvažoval, že po ní skočí. Místo toho se však bleskurychle obrátil, utekl do pracovny a zabouchl dveře.

Navot se je pokusil otevřít. Zamčeno.

Ustoupil o několik kroků dozadu, rozběhl se a vrazil do dveří ramenem. Z dřevěných zárubni odletěly třísky a Navot vpadl do ztemnělé místnosti. Vyškrábal se na nohy právě včas, aby si všiml,

že Radek už stačil odsunout knihovnu, respektive tajné dveře a vklouznout do malého výtahu, ne většího než telefonní budka.

Navot se vymrštil a než automatické dveře výtahu úplně zaklaply, stihl mezerou dostat obě ruce k Radekovi a chytit jej za klopy kabátu. Dveře výtahu mu tlačily do levého ramene. Radek ho chytil za zápěstí a pokoušel se povolit sevření. Navot ale držel pevně.

Na pomoc mu přišli Oded se Zalmanem. Zalman, vyšší z nich, se natáhl Navotovi přes hlavu a tlačil do dveří z vnitřní strany. Oded proklouzl Navotovi mezi nohama a působil stejně zespod. Pod prudkým nápořem dveře povolily a otevřely se.

Navot vytáhl Radeka z výtahu. Na klamavé triky už nebyl čas. Přitiskl muži ruku na ústa, Zalman jej popadl za nohy a společně ho zvedli z podlahy. Oded našel vypínač a zhasl.

Navot se ohlédl na Beckera. „Běžte do auta. Pohněte sebou, tupče.“

Nesli Radeka po schodech k vozu. Nebylo to nic jednoduchého, stařec tahal Navota za ruku a snažil se povolit sevření úst, stejně tak s ním měl plné práce Zalman, protože stačil ještě zuřivě kopat nohama. Navot slyšel kolegu, jak pod vousy nešetří nadávkami. Přes zápal boje nezapomněl spílat v němčině.

Oded prudce otevřel zadní dveře auta a rychle přeběhl na místo řidiče. Navot vtlačil Radeka dovnitř hlavou napřed a vlastním tělem ho přišpendlil k sedadlu. Zalman se vsoukal vedle něj a zavřel dveře. Becker nasedl do mercedesu. Mordechaj prudce zrychlil a vyjel na ulici, audi v těsném závěsu za ním.

Radek najednou úplně ztuhl. Navot mu sundal ruku z úst a stařec se hltavě rozdýchal.

„Ubližujete mi," hlesl. „Nemůžu dýchat.“

„Nechám vás volně dýchat, ale musíte slíbit, že nebudete dělat hlouposti. Žádné pokusy o útěk. Slibujete?"

„Tak už mě pusťte. Zlámáte mi všechny kosti, hlupáku."

„Pustím vás, staříku. Ale musíte si to zasloužit. Vaše jméno, prosím."

„Znáte moje jméno. Vogel, jmenuji se Ludwig Vogel."

„Ne, ne, tohle slyšet nechci. Vaše *pravé* jméno."

„To je pravé jméno."

„Chcete sedět jako člověk a opustit Vídeň se vší důstojností, nebo si z vás mám dělat křeslo celou cestu?"

„Chci se posadit. Tohle bolí, sakra!"

„Tak mi řekněte své jméno."

Stařec se na chvíli odmlčet a nakonec zamumlal: „Jmenuji se Radek."

„Promiňte, neslyšel jsem. Mohl byste to zopakovat? Tentokrát nahlas."

Muž se zhluboka nadechl a ztuhl, jako by stál někde v pozoru a neležel na zadním sedadle auta.

„Mé-jméno-je-sturmbannführer-Erich-Radek."

V mnichovském konspiračním bytě se na monitoru rozblikala zpráva: ZÁSILKA DORUČENA.

Carter poplácal Shamrona po zádech. „Zatraceně, chlape! Dostali ho! Oni ho dostali."

Shamron vstal a postavil se před mapu. „Dostat ho byla ta nejjednodušší část, Adriane. Ale dostat ho ven, to je jiná."

Zíral na mapu. Osmdesát kilometrů k českým hranicím. *Jed'*, *Odede*, povzbuzoval agenta v duchu. *Jed jako nikdy v životě.*

36 KAPITOLA

VÍDEŇ

Oded už tuhle cestu absolvoval snad desetkrát, ale nikdy ne takto - s vyjící sirénou a blikajícím majáčkem na střeše. A zatím nikdy na něho ze zpětného zrcátka nehleděly oči Ericha Radeka. Únik z centra města proběhl lépe, než předpokládal. Nevyhnutelný večerní provoz nebyl v žádné ulici tak hustý, aby se před kvílející sirénou a pronikavým modrým světlem nerozestoupil. Radek se dvakrát postavil na odpor, ale Navot a Zalman oba pokusy o vzpouru bezohledně potlačili.

Ujížděli na sever po mezinárodní silnici E461 a vídeňský provoz nechali za zády. Drobně, ale vytrvale přselo a dešťové kapky zamrzaly na okrajích čelního skla. Minuli cedulku oznamující, že od hranic s Českou republikou je dělí dvaatřicet kilometrů. Navot se ohlédl přes rameno a hebrejsky přikázal Odedovi, aby vypnul sirénu a zhasl majáček."

„Kam jedeme?" zeptal se těžce oddechující Radek. „Kam mě vezete? Kam?"

Navot v souladu s Gabrielovými instrukcemi mlčel. „*Nechte ho se vyptávat, až zmodrá,*" kladl jim Gabriel na srdce. „*A ne abyste mu odpověděli. Ať se trápí nejistotou. Tak by to udělal on, kdyby se role obrátily.*"

A tak Navot sledoval města a vesnice, které se míhaly za okny - Mistelbach, Wilfersdorf, Erdberg -, a myslel na tělesného strážce, kterého nechali ležet v bezvědomí u vchodu do Radekova domu na Stobbergasse.

Před nimi se objevil Poysdorf. Oded projel městečkem a odbočil na vedlejší silnici. Přidal plyn a ujížděl zasněženým borovým lesem k východu.

„Kam jedeme? Kam mě vezete?"

Navot už nedokázal reagovat na otázky mlčením.

„Vracíme se domů," odsekl. „A vy jedete s námi."

Radek se zmohl na ledový úsměv. „Dnes večer jste se dopustil jediné chyby, Herr Lange. Měl jste zabít mého tělesného strážce, když se vám k tomu naskytla příležitost."

Klaus Halder otevřel jedno oko, pak druhé. Chvilí ležel v neproniknutelné tmě zcela nehybně a snažil se určit polohu vlastního těla. Ležel na břiše s pažemi u boků, pravou tvář se tiskl ke studenému mramoru. Zkusil zvednout hlavu a šíjí mu projel záblesk ostré bolesti. Ale mysl se mu rozjasnila a vzpomněl si na osudový okamžik. Právě sahal pro pistoli, když dostal zezadu dva údery do hlavy. Praštil ho ten advokát z Curychu, Oskar Lange, který očividně nebyl pouhý právník, ale podílel se na operaci, jak se Halder od počátku obával.

Zvedl se na kolena a opřel se zády o zeď. Pak zavřel oči, počkal, až se prostor kolem něj přestane otáčet, a prohmatával si týl. Boule natekla do velikosti jablka. Zvedl levé zápěstí a zamžoural na svítící ciferník digitálních náramkových hodinek. Pět padesát sedm. Kdy se to stalo? Nejpozději deset minut po páté. Pokud na ně nečekala na Svatoštěpánském náměstí helikoptéra, mohou být ještě v Rakousku.

Poklepal si na pravou přední kapsu sportovního saka a nahmatával mobilní telefon. Vytáhl ho a vytlačil číslo. Po druhém zazvonění se ozval důvěrně známý hlas.

„Tady Kruz."

O půl minuty později praštil Manfred Kruz sluchátkem do vidlice a zvažoval své možnosti. Jako nejpřirozenější řešení se nabízelo vyhlášení všeobecného poplachu. Mohl by upozornit všechny policejní stanice v zemi, že izraelští agenti unesli starého pána, a nechat uzavřít letiště a hraniční přechody. Jenže tento tah byl velmi nebezpečný, protože by vyvolal řadu nepříjemných otázek. *Proč byl Herr Vogel unesen? Kdo ve skutečnosti je?* Petr Metzler by

se mohl rozloučit se svou kandidaturou a Kruz se svou kariérou. I v Rakousku začínají podobné aféry žít vlastním životem a Kruz viděl dost na to, aby si uvědomil, že vyšetřování se nezastaví u Vogelova prahu.

Izraelci věděli, že bude mít svázané ruce, a akci dokonale načasovali. Musí vymyslet jiný, nenápadnější způsob, jak zasáhnout, jak zadržet Izraelce, aniž by přitom všechno zničil. Zvedl sluchátko a vytočil číslo.

„Tady Kruz. Američané nás právě informovali, že podle jejich poznatků má dnes večer Rakouskem projíždět automobil s příslušníky organizace al Kajda. S největší pravděpodobností je doprovázejí jejich evropští sympatizanti, aby nebyli tak nápadní. V daném okamžiku aktivuji protiteroristickou síť. Zvyšte pohotovost na hraničních přechodech, letišťích a železničních stanicích na stupeň dva.“

Zavěsil a zahleděl se z okna. Hodil starému pánovi záchranné lano a uvažoval, jestli je v takovém stavu, aby ho dokázal chytit. Věděl, že i když uspěje, zakrátko bude muset řešit jiný problém -co s týmem izraelských únosců. Sáhl do náprsní kapsy saka a vylovil lístek papíru.

„Když to číslo vytočím, kdo se ohlásí?“

„Násilí.“

Manfred Kruz se natáhl k telefonu.

Od návratu do Vídně měl Hodinář jen málo důvodů opouštět bezpečné útočiště své dílny ve Svatoštěpánské čtvrti. Po náročném cestování v poslední době se mu nashromáždily resty a na jeho dovedné ruce čekala řada mistrovských kousků, včetně biedermeierovských hodin s regulátorem z dílny uznávaného vídeňského hodináře Ignáce Marenzellera, pocházejících z roku 1840. Mahagonová skříňka byla poměrně zachovalá, ale ciferník z jediného kusu tepaného stříbra si vyžádá mnoho hodin restaurátorského úsilí. Původní ručně vyrobený strojek s

natahovacím perem, které vydrží pětasedmdesát dní, ležel rozložený na několik kusů na desce pracovního stolu.

Zazvonil telefon. Hodinář ztlumil zvuk přenosného CD přehrávače a velebné tóny Bachova Braniborského koncertu č. 4 G-dur se ztišily do šepotu. Všední volba skladatele, ale řemeslník pokládal precizní Bachovu hudbu za ideální kulisu k rozebírání a opravě strojku vzácných starožitných hodin. Natáhl se k telefonu levou rukou a celou paží mu projel záchvěv bolesti jako připo-

mínka pobytu v Římě a Argentině. Přitiskl si sluchátko k pravému uchu a zapřel je ramenem. „Ano,“ ohlásil se lhostejně; jeho ruce už se zase dotýkaly součástek.

„Tohle číslo mi dal společný přítel.“

„Aha, chápu,“ opáčil Hodinář vyhýbavě. „Jak vám mohu pomoci?“

„Pomoc nepotřebuju já, ale náš přítel.“

Hodinář odložil nástroj. „Náš přítel?“ zeptal se.

„Pracoval jste pro něj v Římě a v Argentině. Doufám, že víte, o kom mluvím, nebo snad ne?“

Hodinář to skutečně věděl. Takže starý pán ho oklamal, dvakrát ho v terénu přivedl do kompromitující situace a teď se navíc dopustil smrtelného hříchu v oblasti tajných operací, když prozradil cizímu člověku jeho jméno. Očividně má vážné potíže. Hodinář se domníval, že mají spojitost s Izraelci, a usoudil, že nastal příhodný okamžik k ukončení vztahu. „Je mi líto,“ řekl do telefonu, „ale s někým si mě pletete.“

Muž na druhém konci linky se snažil protestovat, ale Hodinář zavěsil a zesílil zvuk přehrávače. Dílnu naplnila Bachova hudba.

V mnichovském konspiračním bytě odložil Carter sluchátko do vidlice a zadíval se na Shamrona, který stál u mapy, jako by v duchu sledoval Radekovu trasu na sever k českým hranicím.

„To byla naše vídeňská rezidentura. Monitorují rakouskou komunikační síť. Zdá se, že Manfred Kruz vyhlásil druhý stupeň protiteroristické pohotovosti.“

„Druhý stupeň? Co to znamená?"

„Na hranicích vás pravděpodobně čekají problémy."

Na odbočce k mýtině u břehu zamrzlé říčky stála dvě vozidla s vypnutými motory i světly - opel sedan a obytná dodávka volkswagen, za jejímž volantem seděla Chiara. S uklidňující tíhou beretty na klíně se rozhlédla po okolí, ale nikde nespátřila žádné známky života. Nedaleká vesnice za pustou silnicí poklidně spala a ticho narušovaly jen těžké sněhové vločky, které spolu s dešťovými kapkami pleskaly do střechy, a kvílení větru v korunách sošných jedlí.

Chiara se ohlédla přes rameno do nákladního prostoru dodávky, připraveného na Radekův příjezd. Zadní skládací postel byla rozložená a pod ní se nacházela speciální schrána, do níž ukryjí lidské tělo a přejedou s ním hranice. Unesenému se tam bude ležet pohodlně, mnohem pohodlněji, než by si zasloužil.

Vyhlédla čelním sklem. Moc toho neviděla, jen úzkou silnici vinoucí se temnotou ke vzdálenému hřebeni. Pak se náhle objevilo světlo. Bělostná záře projasnila horizont a změnila stromy v černé minarety. V kuželech reflektorů, které se přehouply přes vrchol stoupání a zabodly se jí do očí, zavířila plískanice jako hejno hmyzu unášené větrem. Automobil sjížděl serpentínami a stíny stromů se nakláněly tu na jednu, tu na druhou stranu. Chiara sevřela v dlani pažbu beretty a vsunula ukazovák do lučíku spouště.

Vůz smykem odbočil ze silnice a zabrzdil vedle dodávky. Dívka zamžourala na zadní sedadlo, kde mezi Navotem a Zalmanem seděl masový vrah, prkenně jako komunistický komisař čekající na zahájení krvavé čistky. Přelezla dozadu, aby naposled všechno zkontrolovala.

„Svlékněte si kabát," přikázal Navot.

„Proč?"

„Protože to říkám."

„Mám právo to vědět."

„Tady nemáte žádná práva. Poslechněte a udělejte, co vám říkám."

Radek zůstal bez hnutí sedět. Zalman ho popadl za klopy kabátu, ale stařec pevně založil ruce na prsou. Navot si ztěžka povzdechl. Jestli ten starý parchant touží po posledním zápase, má ho mít. Roztáhl vrahovi paže a Zalman mu postupně stáhl oba rukávy pláště. Následovalo sako se vzorkem rybí kosti a pak Zalman roztrhl rukáv košile a odhalil ochablou kůži předloktí.

Navot pozvedl injekční stříkačku se sedativem. „Tohle je pro vaše dobro," řekl starci. „Uspávací prostředek je slabý a působí jen krátce. Vaše cesta tak bude mnohem snesitelnější. Nemusíte se bát klaustrofobie."

„Klaustrofobií jsem nikdy netrpěl."

„Na tom nezáleží."

Navot zabodl jehlu do svalů a stiskl píst stříkačky. Po několika vteřinách Radekovo tělo ochablo, hlava s pokleslou dolní čelistí se naklonila na bok. Navot otevřel dveře a vystoupil z auta. Uchopil bezvládného vraha v podpaždí a vytáhl ho do plískanice.

Zalman ho vzal za nohy a oba muži odnesli bezvědomého k otevřeným bočním dveřím dodávky. Uvnitř dřepěla Chiara s kyslíkovou lahví připojenou k průsvitné dýchací masce. Navot se Zalmanem položili Radeka na podlahu a dívka mu přitiskla masku na nos a ústa. Průhledný plast se okamžitě zamlžil starcovým vlhkým dechem. Chiara mu zkontrolovala pulz. Silný a pravidelný. Společnými silami uložili tělo do připravené schránky, přiklopili víko a položili na ně madraci skládacího lůžka.

Chiara vklouzla za volant a nastartovala. Oded zavřel posuvné boční dveře a udeřil dlaní na okénko. Agentka zařadila jedničku a rozjela se k silnici. Ostatní tři nasedli do sedanu a vyrazili za ní.

O deset minut později se za horizontem objevila jako naváděcí majáky světla hraničního přechodu. Když se Chiara přiblížila, viděla,

že před závorou stojí fronta šesti automobilů čekajících na odbavení. Dva příslušníci pohraniční policie s baterkami v ruce kontrolovali cestovní pasy a nahlíželi okny do kabin vozidel. Dívka se ohlédla přes rameno. Madrace na svém místě; Radek ležel úplně tiše.

Auto před ní prošlo kontrolou; policista je propustil do České republiky a mávnutím ruky vyzval Chiaru, aby popojela. Dívka spustila levé přední okénko a podařilo se jí vykouzlit na rtech úsměv.

„Cestovní pas, prosím.“

Podala doklad policistovi, jehož kolega zatím obešel obytnou dodávku a svítil zprava dovnitř.

„Stalo se něco?“

Strážce rakouské hranice beze slova studoval její podobenko v pase.

„Kdy jste vstoupila na území Rakouska?“

„Dnes.“

„Kde?“

„V Tarvisiu. Přijela jsem z Itálie.“

Policista porovnával obličej před sebou s pasovou fotografií. Pak otevřel dveře a pokynul dívce, aby vystoupila.

Uzi Navot pozoroval scénu z pravého předního sedadla sedanu. Mrkl na Odeda a polohlasně zaklel. Pak vytáhl mobilní telefon a vytočil číslo konspiračního bytu v Mnichově. Shamron se ohlásil po prvním zazvonění.

„Máme problém,“ řekl Navot suše.

Policista přikázal Chiaře, aby se postavila před kapotu, a posvítil jí baterkou do obličeje. Oslňujícím světlem viděla, jak jeho kolega odtahuje posuvné dveře na boku dodávky. Zadívala se inkvizitorovi do očí a snažila se nevnímat tlak automatické beretty na páteři. Nemyslela na Gabriela, který čeká v Mikulově na druhé straně

hranic, ani na Navota, Zalmana a Odeda, kteří ji teď bezmocně sledují ze sedanu.

„Kam cestujete?" zněla další otázka.

„Do Prahy."

„Proč do Prahy? Co tam budete dělat?"

Sežehla ho pohledem - *Do toho ti nic není!* Nahlas řekla: „Chci navštívit svého přítele."

„Tak přítele. Co ten váš přítel v Praze dělá?"

Chiara si vzpomněla na Gabrielovy instrukce. „Učí italštinu," odpověděla.

„Kde učí?"

Dívka znovu odpověděla v souladu s Gabrielovou radou. „Na Pražském institutu jazykových studií."

„Jak dlouho na tom institutu učí?"

„Tři roky."

„Vídáte se s ním často?"

„Jednou za měsíc, někdy dvakrát."

Druhý policista vlezl do dodávky. Chiaře probleskla myslí představa Radeka se zavřenýma očima a kyslíkovou maskou na obličeji. *Nesmíš se vzbudit*, zapřísahala ho v duchu. *Nesmíš se pohnout. Ani slovo. Alespoň jednou v životě udělej něco dobrého.*

„A kdy jste vstoupila na území Rakouska?"

„Vždyť už jsem vám to řekla."

„Chci to slyšet ještě jednou."

„Dnes."

„Kdy přesně?"

„Přesný čas si nepamatuju."

„Bylo to dopoledne, nebo odpoledne?"

„Odpoledne."

„Hned po poledni? Později?"

„Krátko po poledni."

„Takže bylo ještě světlo, ano?"

Zaváhala; policista naléhal: „Tak co, bylo ještě světlo?"

Chiara přikývla. Z kabiny obytné dodávky se ozývaly zvuky otevíraných skříněk a zásuvek. Dívka se přinutíla neuhnout pohledem a hleděla vyšetřovateli do očí. Jeho obličej, který ve světle

silné baterky rozeznávala jen nejasně, získával podobu Ericha Radeka - nikoli však ubohého starce, který teď leží pod postelí ve schráně vyhloubené v podlaze dodávky, ale brutálního sadisty, jenž v březnu roku 1945 vytáhl v Birkenau z řad ubožáků v pochodu smrti dívku jménem Irena Frankelová a odvedl ji do polského lesa, aby jí připravil poslední mučivý zážitek v životě.

„Opakuj to, Žide! Byla jsi přesídlena na východ. Dostávala jsi spoustu jídla a řádnou lékařskou péči. Plynové komory a krematoria jsou židobolševické lži.“

Dokážu být stejně silná jako ty, Ireno, pomyslela si Chiara. Zvládnou to. Pro tebe.

„Zastavila jste se někde cestou v Rakousku?“

„Ne.“

„Nevyužila jste příležitosti prohlédnout si Vídeň?“

„Už jsem Vídeň navštívila,“ odpověděla Chiara. „Nelíbí se mi.“

Policista si ji zkoumavě prohlížel.

„Jste Italka, že?“

„Držíte v ruce můj pas.“

„Nemluvím o vašem pase,“ odsekl policista. „Mluvím o vašem původu, o vaší krvi. Jste rodilá Italka, nebo imigrantka? Třeba ze Středního východu? Nebo ze severní Afriky?“

„Jsem Italka,“ ujistila ho.

Druhý důstojník vystoupil z dodávky a zavrtěl hlavou. Vyšetřovatel vrátil Chiaře cestovní pas. „Omlouvám se za zdržení,“ řekl už přívětivěji. „Příjemnou cestu.“

Chiara vklouzla za volant, zařadila rychlost a projela kolem zdvižené závoře. Do očí jí vyhrkly slzy. Slzy úlevy, slzy vzteku. Snažila se je zadržet, ale marně. Vozovku před ní zahalila mlha, koncová světla se změnila v rozkolísané rudé stužky, které se neustále přibližovaly.

„Pro tebe, Ireno,“ řekla nahlas. „Udělala jsem to pro tebe.“

Mikulovské vlakové nádraží se nachází u staré části města a jeho jediné nástupiště je vystaveno neustálým útokům větrů od

Pavlovských vrchů. Zasmušilé, šterkem vysypané parkoviště před budovou stanice bývá za hustého deště celé pod vodou. Pod stříškou autobusové zastávky počmárané výtvary sprejerů se krčil Gabriel. Schovával se před větrem a čekal s rukama v kapsách nepromokavého pláště.

Zvedl hlavu, když na parkoviště odbočila dodávka a její pneumatiky zaskřípaly na vlhkém šterku. Počkal, až zastavila, a teprve pak opustil závětrí zastávky a vyšel do deště. Chiara se natáhla přes sedadlo spolujezdce a otevřela mu. Ve světle lampičky pod stropem Gabriel viděl, že dívka má vlhké tváře.

„Jsi v pořádku?“

„Jo, je mi fajn.“

„Nemám řídit?“

„Ne, zvládnu to.“

„Určitě?“

„Jasně. Hlavně si nastup, Gabrieli. Jde mi na nervy být s ním sama.“

Nasedl a přibouchl dveře. Chiara se otočila a vyjela na hlavní silnici. Za okamžik nechala město za zády a mířila na sever.

Po půlhodině odbočili před Brnem na olomouckou dálnici a za dalších devadesát minut už projížděli Ostravou. Gabriel cestou dvakrát zvedl poklop a zkontroloval Radeka. Krátce před devátou dorazili na polské hranice. Tentokrát žádná fronta, žádná celní

a pasová kontrola, jen ruka vystrčená z okénka, která je mávnutím propustila.

Gabriel přelezl dozadu a vytáhl zajatce ze skryše. Pak otevřel zásuvku a vytáhl z ní injekční stříkačku, v tomto případě naplněnou dávkou mírného stimulantu dostačující, aby se Radek probral k vědomí. Gabriel zabodl jehlu pod kůži, stiskl píst, vyprázdnil stříkačku, vytáhl jehlu a potřel místo vpichu tamponem namočeným v alkoholu. Radek pomalu otevřel oči a chvíli se mžouravě rozhlížel, než ustálil pohled na Gabrielově obličeji.

„Allon?“ zamumlal pod kyslíkovou maskou.

Gabriel krátce přikývl.

„Kam mě vezete?“

Gabriel mlčel.

„Chcete mě *zabít*?“ zeptal se Radek, ale než se dočkal odpovědi, znovu upadl do bezvědomí.

37 KAPITOLA VÝCHODNÍ POLSKO

Rozhraní mezi vědomím a komatem se podobá divadelní oponě, kterou lze libovolně procházet. Netušil, kolikrát jí proklouzl. Ztratil pojem o čase, stejně jako povědomí o svém předchozím životě. Jako by jeho starý dům ve Vídni ležel v jiném městě a patřil někomu neznámému. Když zakřičel na Izraelce své skutečné jméno, něco se stalo. Ludwig Vogel mu nyní připadal jako cizí člověk, náhodný známý, kterého dlouhé roky neviděl. Znovu se stal Radekem, jenže čas se k němu bohužel nezachoval příliš laskavě. Krásný urostlý muž v černé uniformě byl teď uvězněn ve slabém neduživém těle.

Žid ho položil na rozkládací postel. Ruce a nohy měl spoutané pevnou stříbřitě lesklou lepicí páskou a na lůžku ho přidržovaly kožené řemeny jako pacienta na psychiatrii. Vstupní bránu mezi oběma světy představovala jeho zápěstí. Stačilo jimi zakroutit - páska se mu bolestně zařízla do kůže a prošel oponou ze země snů do království reality. Sny? Lze takové vidiny nazvat sny? Ne, na to jsou až moc přesné a příliš výmluvné. Jsou to vzpomínky, které nemůže ovládnout, pouze přerušit jejich tok, a to jen na krátký okamžik, kdy se napře proti ostrým okrajům pásky, jíž mu Žid spoutal ruce.

Ležel s obličejem nedaleko nezakrytého okna a ve chvílích plného vědomí mohl pozorovat nekonečnou bezútěšnou krajinu a pusté vesnice ponořené v temnotě. Viděl také ukazatele vedle silnice, ale nepotřeboval je, aby si uvědomil, kde je. Kdysi, v jiném životě, tomuto kraji vládl železnou rukou. Tuto cestu si pamatoval: Dachnow, Zukow, Narol... Jméno příští vesnice znal dříve, než se kolem mihla tabule: *Belzec*...

Zavřel oči. Proč právě teď, po tolika letech? Po válce se o obyčejného důstojníka SD, který sloužil na Ukrajině, nikdo moc neza-

jímal - pochopitelně s výjimkou Rusů -, a než se jeho jméno vynořilo v souvislosti s konečným řešením židovské otázky, generál Gehlen mu zajistil úkryt a novou totožnost. Starý život nechal bezpečně za sebou. Bůh a jeho církev mu odpustili, odpustili mu dokonce i někdejší nepřátelé, kteří rádi využili jeho služeb, když se cítili ohroženi globálním židobolševismem. Vlády západních zemí rychle ztratily zájem o pronásledování takzvaných válečných zločinců a Wiesenthal a jemu podobní amatéři se soustředili na velké ryby jako Eichmann a Mengele, čímž umožnili malým rybám jako on doplout do klidných vod a nalézt v nich útočiště. Jen jednou se cítil vážně ohrožen, když v polovině sedmdesátých let jistý americký novinář, pochopitelně Žid, přijel do Vídně a začal klást nepříjemné otázky. Ale pak se jižně od Salcburku zřítil ze silnice do propasti a hrozba byla zažehnána. Tehdy jednal bez váhání. Možná měl při prvním náznaku potíží svrhnout do propasti i Maxe Kleina. Všiml si ho už tehdy v kavárně Central a ve dnech, které následovaly. Instinkty mu napovídaly, že s Kleinem budou problémy. Trestuhodně zaváhal. Potom Klein vylíčil svůj příběh Židu Lavonovi a najednou bylo pozdě.

Opět prošel oponou. Ocítl se v Berlíně a seděl v kanceláři gruppenfuhrera Heinricha Mullera, šéfa gestapa. Muller si vyškrabuje mezi zuby zbytky oběda a mává dopisem, který právě obdržel od Luthera z ministerstva zahraničí. Píše se rok 1942.

„Zdá se, že se zvěsti o našich aktivitách na východě donesly k uším našich nepřátel. Kromě toho se vyskytly problémy v jednom z našich táborů v oblasti Warthegau. Nějaké stížnosti na kontaminaci.“

„Když dovolíte, Herr Gruppenfuhrer, položím zřejmou otázku. Co na tom záleží, když se nepodložené pověsti dostanou na Západ? Kdo uvěří, že je něco takového možné?“

„Pověsti jsou jedna věc, Erichu, ale důkazy docela jiná.“

„A kdo by ty důkazy získal a předložil? Negramotný polský otrok? Šikmooký ukrajinský kopáč?“

„Třeba Ivani.“

„Rusáci? Jak ti by mohli-“

Muller zvedl dřevorubeckou pěst - konec řečí. A on pochopil. Vůdcovo ruské dobrodružství se nevyvíjí podle plánu, vítězství na východě už zdaleka není tak jisté.

Muller se předklonil. „Posílám vás do pekla, Erichu. Zabořím vám ten váš nordický ksicht do sraček tak hluboko, že už nikdy neuvidíte denní světlo.“

„Nevím, jak bych vám poděkoval, Herr Gruppenfuhrer.“

„Vyčistěte ten bordel. Všechno a všude. Vaším úkolem je zajistit, aby pověsti zůstaly pověstmi. A až operace skončí, chci, abyste byl jediný, kdo bude stát na nohou.“

Probral se. Mullerův obličej se vytratil do polské noci. Podivné, že? Jeho skutečný přínos konečnému řešení nespočíval ve vraždění, nýbrž v utajení a zabezpečení, a přesto se dostal do potíží, dnes, po šedesáti letech, a to jen kvůli pitomé opilecké hře z jisté neděle v Osvětimi. *Aktion 1005*? Ano, režíroval to představení, ale nezůstal žádný Žid, který by dosvědčil jeho přítomnost na okraji popravčí jámy, protože prostě *nikdo nepřežil*. Velel přísně utajené operaci. Škoda, že Himmler s Eichmannem nepostupovali stejně. Ti pitomci připustili, že po nich zůstalo příliš mnoho živých svědků.

Další vzpomínka. Leden 1945, zástup vzájemně spoutaných otrhaných Židů se vleče po cestě podobné této. Po cestě z Birkenau. Tisíce Židů, z nichž každý má co vyprávět a může podat svědectví. Naléhal na likvidaci veškerého osazenstva tábora před jeho evakuací, ale jeho argumenty byly odmítnuty. Říše prý naléhavě potřebuje otrockou práci. Práci? Většina Židů, kteří z Birkenau odcházeli, se sotva držela na nohou, ne tak aby uzvedli krumpáč nebo lopatu. Ti se k práci vůbec nehodili, jen na jatka. Však jich také pěknou řádku vlastní rukou zlikvidoval. Proč mu, ve jménu božím, přikázali vyčistit jámy a pak dovolili tisícovkám svědků odejít z místa jako Birkenau?

Přinutil se otevřít oči a zahleděl se z okna. Ujížděli po břehu řeky nedaleko hranice s Ukrajinou. Znal ji, tu řeku popela a kostí. Uvažoval, kolik set tisíc těl leží pod naplaveninami řeky Bug.

Vesnice. Domky s okny zakrytými roletami. Uhrusk. Vzpomněl si na Petra. Varoval ho, že se něco podobného může stát: „Pokud kdy

nastane reálná možnost, že budu zvolen kancléřem, někdo se nás pokusí odhalit." Věděl, že se Petr ve svém odhadu nemýlil, ale věřil, že dokáže všechny hrozby odvrátit. Podcenil situaci a kvůli tomu teď jeho syn čelí nepředstavitelnému voleb-

nímu ponížení. Jako by Židé dovlekli Petra k okraji popravčí jámy a přiložili mu ke spánku pistoli. Uvažoval, zda je v jeho moci zabránit jim stisknout spoušť, jestli se mu podaří ujednat ještě jednu dohodu, zorganizovat poslední únik.

A co ten Žid, který na mě zírá nelítostnými zelenými očima bez náznaku odpuštění? Co ode mě očekává? Omluvu? Mám se sesypat jako nějaká citlivka, brečet a zvracet sentimentality? Ten Žid nechápe, že necítím žádnou vinu za to, co se stalo. Vedla mě ruka Boží a učení jeho církve. Copak nám kněží neřekli, že Židé zavraždili Krista? Copak Svatý otec a jeho kardinálové nemlčeli, i když přesně věděli, co se na východě děje? Čeká snad ten Žid, že najednou odvolám, že popřu svou víru a prohlásím, že to všechno byla strašlivá chyba? A proč na mě tak hledí? Ty oči jsou mi povědomé. Už jsem je kdysi viděl. Ale třeba je to jen účinek těch drog, co do mě napíchali.

Nebyl si jistý už vůbec ničím. Ani tím, že žije. Možná je mrtvý. Možná se ocitl v pekle a podél břehu řeky Bug teď cestuje pouze jeho duše.

Další osada, Wola Uhruska. Znal jméno příští vesnice. *Sobibor...*

Zavřel oči a nechal se zahalit sametem opony. Je jaro 1942, jede z Kyjeva silnicí na Žitomir a vedle něj sedí v autě velitel jedné z einsatzgruppen. Jsou na inspekční cestě k jisté rokli, jíž Ukrajinci říkají Babi Jar a která začala znamenat vážné bezpečnostní riziko. Než dorazili na místo, slunce políbilo obzor a začalo se stmívat. Světlo přesto stačí, aby mohli pozorovat podivný jev na dně rokle. Půda jako by se svíjela v epileptickém záchvatu, do vzduchu vybuchují plynové bubliny a stříkají gejzíry hnilobně páchnoucí tekutiny. Ten smrad! Panebože, tak odporný puch! Ještě teď ho cítí...

„Kdy to začalo?“

„Krátko poté, co skončila zima. Nejdřív roztála hlína, potom mrtvolý. Těla se rychle rozkládala.“

„Kolik jich tam leží?"

„Třiatřicet tisíc Židů a potom pár Cikánů a sovětských zajatců, aby se to vyrovnalo."

„Nechte rokli obklíčit a uzavřít. Postaráme se o to tady, jen co budeme moci, ale momentálně máme naléhavější úkoly jinde."

„Kde jinde?"

„O těch místech jste asi nikdy neslyšel. Birkenau, Belzec, Sobibor, Treblinka. Tady jsme svou práci skončili, ale jinde očekávají brzký příjezd dalších zásilek."

„Co hodláte udělat s tímhle místem?"

„Vykopeme jámy a spálíme těla. Potom rozdrtíme kosti a rozprášíme zbytky v okolních lesích a řekách."

„Spálit třicet tisíc mrtvol? Zkoušeli jsme to během likvidačních operací. Kristepane, používali jsme plamenomety! Otevřené hranice při masové kremaci prostě nefungují."

„To proto, že jste je neuměli pořádně postavit. V Chelmnu jsem dokázal, že to jde. Věřte mi, Kurte, jednoho dne se Babi Jar stane pouhou zapomenutou lapálií - stejně jako Židé, kteří zde žili."

Zakroutil zápěstími. Tentokrát bolest nestačila, aby ho probrala. Opona se odmítla rozevřít. Zůstal uvězněn v cele vzpomínek a brodil se řekou popela.

Řítily se nocí. Čas nabyl podoby paměti. Lepicí páska se mu zařezala do kůže a přerušila krevní oběh. Necítil ruce ani nohy od kotníků. Jednu chvíli se zimničně chvěl v horečce, hned nato ho roztrásl chlad. Zdálo se mu, že jednou zastavili. Cítil benzin. Že by doplňovali nádrž? Nebo to byla jen vzpomínka na železniční pražce nasáklé palivem?

Účinek narkotik konečně pominul. Probral se k plnému vědomí, vnímal svět kolem sebe a věděl s jistotou, že nezemřel. Něco v odhodlaném výrazu Židova obličeje mu napovědělo, že se blíží k cíli cesty. Projeli Siedlcemi a v Podlaském Sokolowu odbočili na úzkou okresku. Následoval Dybow a po něm Lacki Kosow.

Sjeli ze silnice na prašnou polní cestu a pak začala dodávka dunivě poskakovat: *hump, hump... hump, hump*. Jistě, stará železniční trať pořád existuje. Za oknem se objevil hustý porost jedlí a bříz a chvíli nato zastavili na malém dlážděném parkovišti.

Na mýtinu vjel druhý automobil se zhasnutými reflektory. Vystoupili z něj tři muži a zamířili k dodávce. Poznal je. Únosci, kteří se ho zmocnili ve Vídni. Žid se nad ním sklonil, opatrně přeřízl pásku, která mu poutala ruce a kotníky, a uvolnil kožené řemeny. „Vstávejte," řekl přívětivě. „Půjdemo se projít."

38 KAPITOLA

TREBLINKA, POLSKO

Kráčeli po stezce mezi stromy. Začalo sněžit. Vločky se snášely nehybným bezvětrím a usadaly jim na ramena jako saze ze vzdáleného ohně. Gabriel držel Radeka za loket. Zajatec šel zprvu nejistě, ale jak se mu do nohou vrátila krev; trval na tom, že se obejde bez cizí pomoci. Před ústy se mu srážela vodní pára a jeho namáhavý dech kysele páchl strachem.

Pronikali stále hlouběji do lesa. Písčitou stezku pokrývalo dlouhé borové jehličí, které vytvářelo měkký polštář. Oded postupoval několik kroků před ostatními a jeho záda se ztrácela ve vánici. Zalman s Navotem tvořili zadní voj. Chiara zůstala na parkovišti a hlídala auta.

Zastavili se. V temnotě se před nimi rýsovala proluka mezi stromy, asi pět metrů široká. Gabriel do ní posvítíl baterkou. Několik kamenů vztyčených po obou stranách stezky vyznačovalo linii původního plotu. Dorazili k okraji tábora. Gabriel zhasl a táhl Radeka za loket. Zajatec se mu snažil vykroutit, ale zakopl a málem upadl.

„Dělejte, co vám řeknu, Radeku, a všechno bude v pořádku. Nepokoušejte se o útěk, protože nemáte kam zmizet. A nesnažte se přivolat pomoc. Váš křik nikdo neuslyší."

„Dělá vám radost pohled na můj strach?"

„Ve skutečnosti se mi z něho zvedá žaludek. Nechci se vás dotýkat a dělá se mi zle, když slyším váš hlas.“

„Tak co tady pohledáváme?“

„Chci vám něco ukázat.“

„Tady není nic k vidění, Allone. Jenom polský památník.“

„Přesně tak.“ Gabriel škulb Radekovi loktem. „Pohyb. Musíte přidat do kroku, Radeku. Nemáme moc času. Brzy se rozední.“

Za okamžik se zastavili u železniční trati s prorezavělými kolejnicemi, po nichž přijížděly transporty z treblinského nádraží do vlastního tábora. Na kamenných pražcích přimrzal sníh. Kráčeli podél nich a zastavili se na místě, kde stávalo nástupiště. I to bylo dnes postaveno z kamene.

„Vzpomínáte, Radeku?“

Zajatec stál mlčky a s pokleslou čelistí trhaně oddechoval.

„No tak, Radeku. Víme, kdo jste a co máte na svědomí. Tentokrát neuniknete. Nemá smysl zkoušet nějaké hry a snažit se všechno popřít. A také se vám rychle krátí čas - tedy pokud chcete zachránit svého syna.“

Radek se pomalu rozhlédl kolem sebe. Pohled mu ztuhl a rty se sevřely do úzké čárky.

„Chcete ublížit mému synovi?“

„Ve skutečnosti to za nás obstaráte vy. Nám stačí rozhlásit do světa, kdo byl jeho otec. To ho zničí. Proto jste přece nastražil bombu do kanceláře Eliho Lavona, ne? Chtěl jste chránit syna. Vy jste byl nedotknutelný, alespoň v Rakousku. Pro vás už se okno dávno zavřelo. Cítil jste se v bezpečí. Jediný člověk, který může zaplatit za vaše zločiny, je Petr. Proto jste se pokusil zabít Eliho Lavona, proto jste zavraždil Maxe Kleina.“

Radek se odvrátil od Gabriela a zahleděl se do tmy.

„Co ode mě chcete? Co chcete vědět?“

„Řekněte mi o tom něco, Radeku. Hodně jsem o tom četl, viděl jsem památník, ale nedokážu si představit, jak to ve skutečnosti probíhalo. Jak bylo možné změnit vlak plný vězňů v oblaka kouře během pouhých pětáctyřiceti minut? Od samého začátku do úplného konce jen pětáctyřicet minut, tím se přece zdejší příslušníci SS

chlubili, ne? Za tři čtvrtě hodiny změnili živého Žida v dým. Dvanáct tisíc Židů denně. Celkem osm set tisíc obětí."

Radek vyrazil nucené uchechtnutí - vyšetřovatel, který nevěří prohlášení obviněného. Gabriel měl pocit, že mu na srdce dolehl těžký kámen.

„Osm set tisíc? Kde jste to číslo vzal?"

„To je oficiální odhad polských úřadů."

„Vy si snad myslíte, že banda polských podlidí mohla vědět, co se v těchto lesích odehrálo?" Radekův hlas zněl náhle jinak -

velitelsky a jako by omládl. „Prosím vás, Allone, když už se musíme o těchto věcech bavit, držme se faktů a zapomeňme na idiotské výmysly Poláků. Osm set tisíc?" Potřásl hlavou a usmál se, tentokrát upřímně. „Ne, osm set tisíc jich nebylo. Skutečný počet je mnohem vyšší."

Vrcholky stromů se zavlnily v náhlém poryvu větru. Gabrielovi se zdálo, že slyší hukot vodopádu. Radek natáhl ruku a požádal o baterku. Gabriel zaváhal.

„Snad si nemyslíte, že s ní na vás zaútočím?"

„Vím o mnoha věcech, které jste v minulosti udělal."

„To bylo dávno."

Gabriel mu podal baterku. Radek jí posvítíl na skupinu stále zelených stromů.

„Této části se říkalo dolní tábor. Tamhle stály baráky SS, hned za nimi se táhl plot. Vpředu vedla dlážděná příjezdová cesta lemovaná okrasnými keři a květinovými záhony. Na jaře a v létě nádherně kvetly. Asi tomu těžko uvěříte, ale bylo tady opravdu krásně. Pochopitelně zde nerostlo tolik stromů. Vysázeli jsme je po likvidaci tábora. Tehdy to byly jen mladé proutky, ale dnes vyrostly do dospělosti. Jsou docela hezké, nemyslíte?"

„Kolik příslušníků SS zde sloužilo?"

„Obvykle kolem čtyřiceti. Uklízely jim Židovky, ale vařily jim Polky, místní holky z okolních vesnic."

„A Ukrajinci?"

„Ti žili v pěti barácích na druhé straně cesty. Stanglův dům stál uprostřed, na křižovatce dvou silnic. Měl překrásnou zahradu. Navrhl mu ji architekt z Vídně.“

„Ale lidé z transportů tuto část tábora nikdy nespátřili, že?“

„Ne, kdepak. Jednotlivé části tábora byly vzájemně odděleny ploty, do nichž byly vpleteny borové větve. Po příjezdu viděli vězni obyčejné venkovské nádraží, dokonce s vyvěšeným falešným jízdním řádem. Z Treblinky samozřejmě žádné vlaky neodjížděly. Od tohoto nástupiště vyjížděly jen prázdné dobytčáky.“

„Stála zde budova, že?“

„Ano. Byla postavena tak, aby vypadala jako normální železniční stanice, ale ve skutečnosti byla plná cenností odebraných předchozím transportům. Této části se říkalo Nádraží, tamhleté Nádražní nádvoří a tamté Předtřídovací prostor.“ Radek pohyboval baterkou.

„Viděl jste někdy příjezd transportu?“

„S tím jsem sice neměl nic společného, ale ano, viděl jsem je.“

„Příjezdy probíhaly podle dvou odlišných modelů, že? Jinak se zacházelo s Židy ze západní Evropy, jinak s těmi z východu, nemám pravdu?“

„Ano, správně. S Židy ze západní Evropy se jednalo velkou dávkou lži, všechno bylo nakaširované. Žádné biče, žádný řev. Laskavě je požádali, aby si vystoupili z vlaku. Na Nádražním nádvoří čekal zdravotnický personál v bílých uniformách, aby se postaral o nemocné.“

„Ale byl to jen trik. Staří a nemocní byli okamžitě odvedeni stranou a zastřeleni.“

Radek přikývl.

„A východní Židé? Jakého přivítání se na nástupišti dostalo jim?“

„Čekali na ně Ukrajinci s biči.“

„A potom?“

Radek zvedl baterku a zamířil kuželem světla přes mýtinu.

„Tamhle se nacházel prostor uzavřený plotem z ostnatého drátu. Uvnitř stály dvě budovy. V prvním baráku se vězni svlékali, v druhém arbeitsjudi stříhali ženám vlasy. Když skončili, odcházeli

tudy." Radek posvítíl na stezku. „Byl tam úzký lomený průchod jako pro dobytek, lemovaný ostnatým drátem a borovicovými větvemi. Říkalo se mu šlauch."

„Ale SS pro něj měli speciální název, že?"

Radek přikývl. „Ano. Cesta do nebe."

„A kam ta Cesta do nebe vedla?"

Radek znovu zvedl baterku. „Do horního tábora," odpověděl. „Vyhlažovacího."

Kráčeli k rozlehlé pasece poseté stovkami balvanů, které nesou jména zemí a oblastí, odkud oběti pocházely. Každý kámen tedy představuje jednu židovskou komunitu vyvražděnou v Treblince.

Na největším z nich je vytesáno *Varšava*. Gabriel se zahleděl přes balvany k východu. Obloha zesvětlala.

„Cesta do nebe vedla přímo k cihlové budově s plynovými komorami," prolomil Radek mlčení. Náhle se dychtivě rozhovořil. „Každá měřila čtyři krát čtyři metry. Původně byly jen tři, ale brzy přestaly stačit a bylo nutno zvýšit kapacitu. Postavilo se dalších deset. Vháněly se do nich výfukové plyny z dieselových motorů. Vlivem vysokého obsahu kyslíčnicku uhelnatého docházelo během třiceti minut k udušení. Pak byla těla vynesena."

„Co se s nimi stalo?"

„Několik měsíců je pálili ve velkých jamách, ale ty brzy přetekly a rozkládající se mrtvoly znečistily tábor."

„V té době jste sem přijel?"

„Ne hned. Treblinka byla až čtvrtý tábor na našem seznamu. Nejdříve jsme vyčistili jámy v Birkenau, pak v Belzeci a Sobiboru. Do Treblinky jsme se dostali až v březnu třiačtyřicátého. Když jsem přijel..." Radek se odmlčel. „Bylo to strašné. Hrůza."

„Co jste udělal?"

„Samozřejmě jsme otevřeli jámy a vytáhli mrtvoly."

„Rukama?"

Radek zavrtěl hlavou. „Měli jsme bagr. Hodně nám ulehčil práci."

„Říkali jste mu klepeto, že?"

„Ano, správně."

„A když jste těla vytáhli z jámy?"

„Spálili jsme je na velkých železných roštích."

„Pro ty jste také měli speciální název, nemám pravdu?"

„Pekáče," odpověděl Radek. „Říkali jsme jim pekáče."

„A po spálení těl?"

„Rozdrtili jsme kosti a znovu je pohřbili do jam, nebo jsme je na kárách odváželi k Bugu a sypali do řeky."

„A když jste všechny jámy vyprázdnili?"

„Brali jsme mrtvolu rovnou z plynových komor a pálili je na pekáčích. Tak to fungovalo až do října čtyřicet tří, kdy byl tábor uzavřen a všechny stopy zahlazeny. Byl v činnosti jen něco málo přes rok."

„Přesto se vám v něm podařilo vyhladit osm set tisíc obětí."

„Osm set tisíc jich nebylo." „Tak kolik?"

„Více než milion. Slušný výkon, co říkáte? Přes milion mrtvol v tak malém místě uprostřed polských lesů."

Gabriel si vzal baterku, vytáhl berettu a postrčil Radeka před sebou. Kráčeli pěšinou mezi balvany. Zalman s Navotem zůstali v horním táboře. Gabriel za sebou slyšel Odedovy kroky na hrubém písku.

„Blahopřeju, Radeku. Vaší zásluhou je tento hřbitov jen symbolický."

„Ted mě zabijete? Neřekl jsem vám snad všechno, co jste si přál slyšet?"

Gabriel ho postrčil po pěšině. „Vy jste na tohle místo možná zvráceně hrdý, ale pro nás je to posvátná půda. Opravdu se domníváte, že bych ji poskvrnil vaší krví?"

„Tak jaký má tahle akce smysl? Proč jste mě sem přivezli?"

„Chtěli jsme, abyste se sem ještě jednou podíval, abyste navštívil místo svých zločinů, osvěžil si paměť a připravil se na nadcházející svědeckou výpověď. Jedině tak zachráníte svého syna

před ponížením, že měl za otce lidskou nestvůru jako vy. Odjedete do Izraele a zaplatíte za své zločiny."

„To nebyly *moje* zločiny! Já jsem ty lidi nezabil! Já jsem jenom plnil Mullerovy rozkazy! Jen jsem to tady vyčistil!"

„Máte na svědomí hodně lidských životů, Radeku. Pamatujete si na svou zvrhlou hru s Maxem Kleinem v Birkenau? A co pochod smrti? I u toho jste byl, Radeku, nebo snad ne?"

Zajatec zpomalil a otočil hlavu. Gabriel ho dloubl mezi lopatky. Došli k velké obdélníkové prohlubni, jámě, kam se pohřbívaly ostatky spálených obětí. Dnes je plná úlomků černého čediče.

„Zabijte mě, sakra! Neodvážejte mě do Izraele! Udělejte to, ať je konec! V tom jste přece odborník, Allone."

„Tady ne," řekl Gabriel. „Na posvátné půdě nikdy. Nejste hoden na ni vkročit, ne tak zde zemřít."

Radek klesl před jámou na kolena.

„A když s vámi dobrovolně půjdu? Jaký osud mě čeká?"

„Čeká vás pravda, Radeku. Stanete před izraelským lidem a vyzpovídáte se ze svých zločinů. Objasníte svou roli v operaci *Aktion 1005*. Vraždy vězňů v Birkenau. Vraždy vězňů při pochodu smrti. Vzpomenete si ještě na ty dívky, které jste zabil, Radeku?"

Zajatec škulbl hlavou. „Jak víte..."

Gabriel ho přerušil. „Nestanete za své zločiny před soudem, Radeku, ale zbytek života strávíte za mřížemi. Ve věznici budete spolupracovat s týmem historiků holocaustu z památníku Jad Vašem, který připravuje kompletní popis operace *Aktion 1005*. Sdělíte všem pochybovačům a nevěřícím, co přesně jste udělal, abyste zahladil stopy největší masové vraždy v dějinách lidstva. Poprvé v životě řeknete pravdu."

„Čí pravdu? Mou, nebo vaši?"

„Existuje pouze jedna pravda, Radeku. Tou pravdou je Treblinka."

„A co dostanu na oplátku?"

„Víc, než si zasloužíte," odpověděl Gabriel. „Pomlčíme o pochybném Metzlerově otci."

„Kvůli tomu, abyste mě dostali, jste ochotni strávit rakouského kancléře z řad krajní pravice?"

„Něco mi říká, že se Petr Metzler stane velkým přítelem Izraele a Židů. Neodvází se ničeho, čím by nás popudil. Konec konců, ještě dlouho po vaší smrti budeme v rukou držet klíč k jeho zničení.“

„Jak jste přiměli Američany, aby mě zradili? Předpokládám, že vydíráním - to je obvyklý židovský způsob, jak dosáhnout svého. Ale muselo v tom být i něco víc. Jistě jste jim slíbili, že mi nedáte možnost promluvit o svém spojení s Gehlenovou organizací nebo s Ústřední zpravodajskou službou. Řekl bych, že vaše oddanost k pravdě dál nesahá.“

„Odpovězte mi, Radeku.“

„Jak vám mám věřit? Jak mohu věřit Židovi, že dodrží svou část dohody?“

„Copak, četl jste si stará čísla *Sturmeru*? Budete mi muset věřit, protože nemáte jinou možnost.“

„A čemu to prospěje? Navrátí to život lidem, kteří zde zemřeli?“

„Ne,“ připustil Gabriel. „Ale svět se dozví pravdu a vy strávíte poslední léta života tam, kam patříte. Tak zní dohoda, Radeku. Přijměte ji kvůli svému synovi. Přijměte ji jako svůj poslední únik.“

„Navždy to v tajnosti neudržíte. Jednoho dne vyjde pravda o této záležitosti najevo.“

„Nakonec ano,“ řekl Gabriel. „Pravda se věčně skrývat nedá.“

Radek pomalu otočil hlavu a pohrdavě se na Gabriela zadíval. „Kdybyste byl chlap, skoncoval byste to vlastní rukou.“ Výsměšně se ušklíbl. „Pokud jde o pravdu, nikdo se o ni nestaral, když byl tento tábor v provozu, a nikdo se o ni nebude zajímat ani dnes.“

Obrátil se a hleděl do jámy. Gabriel schoval berettu do kapsy a odcházel. Oded, Zalman a Navot stáli nehybně na stezce za ním. Gabriel kolem nich beze slova proklouzl a pokračoval táborem k železničnímu nástupišti. Než odbočil mezi stromy, krátce se zastavil a ohlédl se přes rameno. Radek opřený o Odedovu paži pomalu vstával.

ČÁST ČTVRTÁ - Vězeň v Abu Kabiru

39 KAPITOLA

JAFFA, IZRAEL

Dlouho se diskutovalo, kam ho umístit. Lev ho pokládal za bezpečnostní riziko a přál si, aby ho měl pod trvalým dohledem Ústav. Shamron se jako obvykle postavil do opozice, když už z žádného jiného důvodu, tak proto, aby se jeho milovaná organizace nestala správcem věznic. Ministerský předseda navrhl - a myslel to jako žert pouze částečně -, aby Radeka odvedli do Negevské pouště a nechali ho na pospas škorpionům a supům. Nakonec to byl Gabriel, kdo přišel se spásným řešením. Nejhorší trest pro muže jako Radek, argumentoval, spočívá v tom, že se s ním bude zacházet jako s obyčejným zločincem. Hledali vhodné místo, kam ho zavřít, a shodli se na policejní vazební věznici, postavené ještě Brity v době jejich mandátní správy Palestiny ve zchátralé části Jaffy, známé dosud pod svým arabským jménem *Abu Kabir*.

Radekovo zadržení bylo veřejně oznámeno s dvaasedmdesátihodinovým zpožděním. Ministerský předseda vydal stručné a záměrně zavádějící prohlášení a velmi se snažil, aby neuvedl Rakušany do trapných rozpaků. Ve svém komuniké předseda vlády židovského státu uvedl, že Radek byl vypátrán v blíže neurčené zemi, kde žil pod falešným jménem, a po delším vyjednávání dobrovolně souhlasil s převozem do Izraele. V souladu s dohodnutými podmínkami nebude postaven před soud, protože podle

izraelských zákonů by ho čekal jediný možný trest - smrt. Místo toho zůstane v trvalé administrativní vazbě a oficiálně přizná svou vinu za zločiny proti lidskosti, kterou odčiní tím, že bude spolupracovat s týmem vědců z památníku Jad Vašem a Hebrejské univerzity, kteří zpracovávají kompletní historii operace *Aktion 1005*.

Fanfáry zněly jen skromně a nadšeně, které doprovázelo polapení Eichmanna, zcela chybělo. Oznámení o Radekově dopa-

dení zastínila během několika hodin zpráva o sebevražedném atentátníkovi, který odpálil bombu na jeruzalémském tržišti a zabil pětadvacet lidí. Lev nacházel ve vývoji situace zvrácené uspokojení, protože se zdánlivě potvrzoval jeho názor, že stát má důležitější starosti než pronásledování nacistů. Začal záležitost označovat termínem „Shamronova pošetilost“, čímž si ovšem rychle vysloužil značnou nelibost v řadách organizace, kterou vedl. Radekovo zatčení jako by v budově na bulváru Krále Saula rozdmýchalo staré vášně. Lev spěšně změnil postoj a přizpůsobil ho všeobecně panující náladě, jenže přišel s křížkem po funuse. Všichni věděli, že zásluhu na Radekově zatčení mají výhradně *memun* a Gabriel a že Lev jim na každém kroku házel klacky pod nohy. Jeho autorita mezi pěšáky klesla na nebezpečně nízkou úroveň.

Jen zpola upřímně míněný záměr utajit Radekovu rakouskou totožnost vzal za své, když byl zveřejněn videozáznam jeho příjezdu do věznice. Vídeňští novináři ho rychle - a správně - identifikovali jako Ludwiga Vogela, významného rakouského obchodníka a podnikatele. Opravdu dobrovolně svolil k odjezdu z Vídně? Nebo byl ve skutečnosti ze svého pevnostního sídla v prvním obvodu unesen? V následujících dnech se média předháněla ve spekulacích o Vogelově záhadné kariéře a politických konexích. Investigativní žurnalisté se soustředili na Petra Metzlera a nebezpečně na něj doráželi. Renata Hoffmannová z Koalice za lepší Rakousko se dožadovala oficiálního prošetření celé záležitosti a naznačila, že se Radek pravděpodobně podílel na bombovém útoku na vídeňské sídlo WCI a na záhadném úmrtí starého Žida Maxe Kleina. Vláda prohlásila, že za bombovým útokem stojí islámští teroristé a že Max Klein spáchal sebevraždu. Další vyšetřování, uvedl ministr spravedlnosti, by bylo zbytečné.

Další kapitola aféry Radek nebyla napsána ve Vídni, ale v Paříži, kde ve francouzské televizi vystoupil bývalý agent KGB s tvrzením, že Radek působil jako sovětský rezident v Rakousku. Jenže stejný nárok na Radekovy služby si dělal i někdejší spolupracovník stasi, který se v novém Německu stal svého druhu literární celebritou. Shamron se zprvu domníval, že jde o součást koordinované dezinformační kampaně, jejímž cílem je naočkovat

CIA sérem proti působení Radekova viru - přesně tak by totiž v jejich kůži postupoval on sám. Pak se však dozvěděl, že v Agentuře vyvolala pouhá představa, že to Radek hrál na obě strany, doslova paniku. Přítmí trezorů opouštěly dávno zapomenuté spisy a do práce se pustil narychlo svolaný tým bývalých moskevských agentů. Shamron se potají tetelil radostí nad obavami svých kolegů z Langley. Kdyby se ukázalo, že Radek působil jako dvojitý agent, prohlásil starý pán, spravedlnost by slavila triumf. Adrian Carter požádal o svolení posadit Radeka před reflektory, až s ním historikové skončí. Shamron slíbil, že o tom bude vážně uvažovat.

Vězně v Abu Kabiru se bouře, která se rozpoutala kolem jeho osoby, vesměs nedotýkala. Seděl na samotce, ale žalávníci s ním jednali bez zbytečné tvrdosti. Celu i šatstvo udržoval v čistotě a pořádku, jedl předkládanou stravu a příliš si nestěžoval. Jeho strážní se nutili k nenávisti, ale moc jim to nešlo. Radek byl v jádru policista a dozorcí jako by v něm viděli něco důvěrně známého. Choval se k nim zdvořile a oni byli na oplátku zdvořilí k němu. Představoval svým způsobem kuriozitu. O lidech jako on se učili ve škole a teď se trousili před jeho celou v každou denní a noční hodinu jen proto, aby se na něj podívali. Radek se stále více cítil jako exponát v muzeu.

Vznesl pouze jediný požadavek - každodenní dodávku novin, aby byl pravidelně informován o současné situaci. Žádost dorazila služebním postupem až k Shamronovi, který souhlasil s podmínkou, že půjde o izraelské noviny a ne nějaký německý plátek. Každé ráno měl tedy Radek na tácu vedle snídaně i výtisk deníku *Jerusalem Post*. Články o sobě obvykle přeskočil - v drtivé většině případů

beztak přinášely nepřesné informace - a nalistoval přímo zahraniční zpravodajství, aby se dozvěděl o nejnovějším vývoji rakouské volební kampaně.

Několikrát ho navštívil Moshe Rivlin, aby ho připravil na nadcházející svědecké vystoupení. Úřady se rozhodly zaznamenat jeho výpovědi na video a každý večer je vysílat v televizi. Jak se blížilo jeho první veřejné vystoupení, zdálo se, že Radek propadá nervozitě. Rivlin požádal ředitele vazební věznice, aby na něj

nasadil „sebevražedné hlídky". Od toho dne stál v chodbě hned u mříže Radekovy cely strážný. Vězně dodatečný dohled nejprve rozladil, ale pak byl za novou společnost dokonce vděčný.

Den před Radekovým vystoupením ho Rivlin navštívil naposled. Strávili spolu asi hodinu; vězeň byl zcela zaujatý nadcházejícími událostmi a vůbec poprvé nespolupracoval. Rivlin sbalil dokumenty a požádal strážného, aby odemkl celu.

„Chci s ním mluvit," vyhrkl náhle Radek. „Zeptejte se ho, jestli by mi prokázal tu čest a navštívil mě. Řekněte mu, že bych mu rád položil několik otázek."

„Nemůžu vám nic slíbit," prohlásil Rivlin. „Nemám spojení s..."

„Jenom se ho zeptejte," naléhal Radek. „Přinejhorším odmítne."

Shamron trval na tom, aby Gabriel zůstal v Izraeli až do zahajovacího dne Radekova veřejného vystoupení, a Gabriel, kterého táhlo srdce do Benátek, se neochotně podvolil. Bydlel v konspiračním bytě nedaleko Sionské brány a každé ráno ho probouzel hlahol kostelních zvonů z Arménské čtvrti. Sedával na stinné terase s výhledem na zdi Starého města, popíjel kávu a pročítal noviny. Pozorně sledoval Radekův případ. Potěšilo ho, že zásluha na dopadení válečného zločince je připisována Shamronovi, ne jemu. Žil v zahraničí pod přejatou totožností a ani v nejmenším netoužil, aby se jeho skutečné jméno přetrásalo v tisku. Kromě toho si Shamron po všech zásluhách o vlast zasloužil snad naposled v životě místo na výsluní.

Jak dny zvolna mýjely, Gabriel si s podivem uvědomil, že Radeka vnímá stále více jako neznámou, cizí osobu. I když ho sudičky požehnaly téměř dokonalou fotografickou pamětí, jen s obtížemi si vybavoval Radekův obličej nebo zvuk jeho hlasu. Treblinka mu připadala jako zlý sen. Uvažoval, jestli stejné pocity zakoušela i jeho matka. Zůstal Radek v její paměti jako nezvaný host, nebo se přinutila ke vzpomínce, aby dokázala přenést na plátno jeho podobu? Prožívali něco podobného všichni, kdo se setkali tváří v tvář s nejčistším ztělesněním dokonalého zla? Možná se díky pudu sebezáchovy milosrdně zbavili bolestných vzpo-

mínek, aby vůbec mohli dál žít. Gabrielův mozek zaměstnávala utkvělá myšlenka: kdyby Radek tehdy v Polsku zavraždil místo těch dvou nešťastných dívek jeho matku, nebyl by dnes na světě. I on se začal cítit provinile, že přežil.

Jistě věděl jen jedno - ještě není připraven zapomenout. Proto ho potěšilo, když mu jednoho odpoledne zavolal jeden z Lvových poskoků a zeptal se, zda by byl ochoten sepsat oficiální vylíčení celého případu. Gabriel souhlasil za podmínky, že připraví i upravenou verzi pro památník Jad Vašem. Kolem otázky, kdy takový dokument zveřejnit, se rozproudila bouřlivá debata. Nakonec byla stanovena čtyřicetiletá lhůta a Gabriel se pustil do práce.

Psal u kuchyňského stolu na přenosném počítači z majetku Ústavu. Každý večer zamykal notebook do trezoru ukrytého pod pohovkou v obývacím pokoji. S psaním neměl žádné zkušenosti, a tak instinktivně zvolil stejný postup jako při malování obrazu. Začal s širokou základní kresbou, nezřetelnou a beztvarou, a pomalu nanášel jednotlivé vrstvy barvy. Používal prostou paletu a jemnou techniku štětce. A s každým dnem si vyvolával Radekovu podobu stále přesněji, stejně jako ji vykreslila ruka jeho matky.

Pracoval do časného odpoledne a pak si udělal přestávku. Vždycky zašel do fakultní nemocnice, kde Eli Lavon začínal po měsíci bezvědomí jevit známky, že by se mohl probít z kómatu. Asi hodinu poseděl u Eliho lůžka a vyprávěl mu o případu. Pak se vrátil do bytu a pokračoval v práci až do setmění.

V den, kdy hlášení dopsal, se zdržel v nemocnici až do večera a náhodou byl u toho, když Lavon otevřel oči. Eli chvíli nevidoucně

zíral do prostoru, ale pak se mu rychle vrátil jeho starý inkvizitorský pohled a zamžikal na neznámé prostředí nemocničního pokoje, než konečně spočinul zrakem na Gabrielovi.

„Kde to jsem? Ve Vídni?“

„V Jeruzalémě.“

„Co tady děláš?“

„Pracuju na zprávě pro Ústav.“

„O čem?“

„O dopadení válečného zločince Ericha Radeka.“

„Radek? Neznám.“

„Žil ve Vídni pod jménem Ludwig Vogel.“ Lavon se usmál. „Řekni mi všechno,“ zašeptal, ale než Gabriel stačil otevřít ústa, Eli znovu upadl do bezvědomí.

Když se Gabriel onoho večera vrátil do bytu, blikala na telefonním záznamníku kontrolka. Stiskl přehrávací tlačítko a uslyšel hlas Mosheho Rivlina.

„Chce s tebou mluvit vězeň z Abu Kabiru. Já bych ho poslal ke všem čertům, ale rozhodni se sám.“

40 KAPITOLA

JAFFA, IZRAEL

Vazební věznici obklopuje vysoká zeď z pískovcových kvádrů, jejíž vrchol korunuje mnohonásobně smotaný ostnatý drát. Gabriel se ohlásil ve vrátnici hned druhý den časně ráno a byl bez prodlení vpuštěn. K vnitřnímu traktu musel projít oplocenou uličkou, která mu silně připomínala Cestu do nebe v Treblince. Na konci průchodu na něho čekal strážný a mlčky ho odvedl do uzavřeného bloku a posléze do hovorny, ponuré místnosti bez oken se stěnami z neomítnutých škvárobetonových tvárnic. Radek, oblečený před výpovědí v tmavém obleku a kravatě, seděl za stolem jako socha, ruce spoutané v zápěstí

položené nehybně na desce. Pozdravil Gabriela neznatelným pokývnutím, ale zůstal sedět.

„Sundejte mu želízka," požádal Gabriel dozorce.

„To je proti předpisům."

Gabriel sežehl žaláříka pohledem a za okamžik měl Radek ruce volné.

„Jste skutečně velmi dobrý," ocenil vězeň. „Další psychologický trik z vaší strany? Chcete demonstrovat, jakou nade mnou máte převahu?"

Gabriel odtáhl tvrdou železnou židli a posadil se. „Za daných okolností pokládám podobnou demonstraci za zbytečnou."

„Asi máte pravdu," uznal Radek. „Přesto musím konstatovat, že obdivuju, jak jste se s tímto případem vypořádal. Rád si namlouvám, že bych postupoval stejně."

„V čí prospěch?" zeptal se Gabriel. „Američanů, nebo Rusů?"

„Mluvíte o obviněních, která proti mně vznesl v Paříži ten pitomec Bělov?"

„Copak nejsou pravdivá?"

Radek na Gabriela chvíli mlčky hleděl a na okamžik se mu do modrých očí vrátil někdejší ocelový pohled. „Když člověk tu hru hraje tak dlouho jako já, získá si tolik spojenců a podílí se na tolika podvodech, že nakonec ani neví, kde leží hranice mezi pravdou a lží."

„Zdá se, že Bělov si je svou pravdou docela jistý."

„Ano, ale obávám se, že jde o jistotu blázna. Chápejte, Bělov nikdy nebyl v postavení, jež by mu dovolilo pravdu odhalit." Pak Radek nečekaně změnil téma. „Četl jste dnešní noviny?"

Gabriel přikývl.

„Zvítězil s větším náskokem, než se předpokládalo. Zjevně i díky mému uvěznění. Rakušané nesnášejí, když se jim cizinci pletou do jejich záležitostí."

„A vy z toho máte škodolibou radost, že?"

„Jistěže ne," odvětil Radek. „Jenom lituju, že jsem v Treblince nevyjednával tvrději. Neměl jsem se tak lehce podvolit. Dnes si nejsem jistý, zda by odhalení mé minulosti Petrovu kampaň tolik poškodilo."

„I v zemi jako Rakousko jsou některé věci politicky nestravitelné.“

„Podceňujete nás, Allone.“

Gabriel mezi ně nechal dolehnout ticho a začínal litovat, že sem přišel. „Moshe Rivlin mi řekl, že se mnou chcete mluvit,“ prohlásil odtažitě. „Nemám moc času.“

Radek se na židli napřímil. „Uvažoval jsem, jestli byste mi neposkytl profesionální laskavost a neodpověděl mi na pár otázek.“

„Záleží na tom, čeho se ty otázky budou týkat. My dva nepůsobíme ve stejné profesi, Radeku.“

„Jistě,“ souhlasil Radek. „Já jsem pracoval pro americkou zpravodajskou službu, kdežto vy jste nájemný vrah.“

Gabriel se zvedl a otočil se k odchodu, ale vězeň zvedl ruku. „Počkejte,“ vyhrkl. „Posaďte se. Prosím.“

Gabriel se vrátil na židli.

„Muž, který telefonoval do mého domu ten večer, kdy došlo k únosu...“

„Myslíte k vašemu zatčení?“

Radek sklonil hlavu. „No dobře, tak k mému *zatčení*. Předpokládám, že to byla nastrčená figurka.“

Gabriel přikývl.

„Sehrál to dokonale. Jak dokázal Kruze tak věrně napodobit?“

„Snad neočekáváte, Radeku, že vám na tuto otázku odpovím?“ Gabriel se podíval na hodinky. „Doufám, že jste mě nevytáhl do Jaffy jen proto, abyste se mě zeptal na tohle.“

„Ne,“ řekl vězeň. „Rád bych věděl ještě jednu věc. V Treblince jste se zmínil, že jsem se podílel na evakuaci Birkenau.“

Gabriel ho znovu přerušil: „Nemohli bychom konečně nechat těch eufemismů, Radeku? To nebyla *evakuace*, ale *pochod smrti*.“

Radek chvíli mlčel. „Obvinil jste mě, že jsem vlastní rukou usmrtil několik vězňů.“

„Vím pozitivně, že jste zavraždil nejméně dvě dívky,“ řekl Gabriel. „Ale určitě jich bylo víc.“

Radek zavřel oči a pomalu přikývl. „Bylo jich víc,“ zamumlal jako duchem nepřítomný. „*Mnohem* víc. Vzpomínám si na ten den, jako by to bylo včera. Již nějakou dobu jsem věděl, že se blíží konec,

ale když jsem viděl ten zástup vězňů, jak pochodují do říše... Pochopil jsem, že je to Gotterdammerung, skutečný soumrak bohů."

„A tak jste je začal zabíjet?"

Radek znovu přikývl. „Svěřili mi úkol chránit jejich strašné tajemství, a pak nechali z Birkenau odejít tisíce živých svědků. Jistě si umíte představit, jak jsem se cítil."

„Ne," odpověděl Gabriel upřímně. „To, jak jste se cítil, si nikdy nebudu schopen představit."

„Byla tam jedna dívka," pokračoval Radek. „Vzpomínám si, že jsem se jí zeptal, co řekne o válce svým dětem. Odpověděla, že jim poví pravdu. Rozkázal jsem jí, aby lhala. Odmítla. Zabil jsem před jejíma očima dvě jiné holky, ale ona stála tvrdohlavě na svém. Z nějakého nepochopitelného důvodu jsem ji nechal odejít. Potom jsem už žádného vězně nezabil. Pohled do jejích očí mi prozradil, že by to nemělo smysl."

Gabriel sklopil zrak k dlaním složeným na desce stolu. Odmítal skočit na Radekovu návnadu.

„Ta žena je váš svědek, že?" zeptal se Radek.

„Ano," potvrdil Gabriel.

„Zajímavé," prohodil Radek. „Měla stejné oči jako vy."

Gabriel vzhlédl. Krátce zaváhal, než prohlásil: „Říká mi to řada lidí."

„Je to vaše matka?"

Další váhání, pak pravda.

„Řekl bych vám, že je mi to líto, ale moje omluva by pro vás nic neznamenala."

„Máte pravdu," souhlasil Gabriel. „Neomlouvajte se."

„Takže jste to udělal pro ni?"

„Nejen pro ni," odpověděl Gabriel. „Pro ně pro všechny."

Dveře hovorny se otevřely a strážný oznámil, že je čas odjet do Jad Vašem. Radek pomalu vstal a natáhl ruce. Upíral pohled do Gabrielových očí, zatímco mu na zápěstích cvakla pouta. Gabriel ho doprovodil až k východu a díval se, jak prochází uličkou mezi pletivem a nasedá do čekající pancéřované dodávky. Už viděl dost. Ted si přál jenom zapomenout.

Po odchodu z věznice odjel Gabriel do Safedu navštívit Tzionu. Poobědvali spolu v malé kavárně v umělecké čtvrti. Snažila se ho vtáhnout do hovoru o Radekově případu, ale Gabriel od něj odešel teprve před dvěma hodinami a vůbec neměl náladu o masovém vrahovi mluvit. Pouze zapřísahal Tzionu, aby uchovala jeho podíl na dopadení válečného zločince v tajnosti, a spěšně změnil téma.

Chvilí mluvili o umění, pak o politice a nakonec o Gabrielově soukromém životě. Tziona věděla o prázdném bytě jen několik ulic od jejího bydliště. Byl dost velký, aby si v něm mohl zřídit ateliér, a nabízel snad nejnádhernější osvětlení v celé Horní Galileji. Gabriel slíbil, že o tom bude uvažovat, ale Tziona dobře věděla, že ji jenom chlácholí. Do očí se mu vrátil neklidný pohled - neklamné znamení, že se chystá k odjezdu.

Nad kávou jí oznámil, že našel vhodné místo pro některé matčiny obrazy.

„Kde?“

„V Muzeu umění holocaustu v památníku Jad Vašem.“

Tzioniny oči se zalily slzami. „Výborně,“ zašeptala.

Po obědě stoupali po kamenných schodech k Tzioninu bytu. Odemkla skříň a opatrně vytáhla obrazy. Asi hodinu vybírali dvacet nejlepších kousků pro muzeum. Tziona objevila další dvě plátna s podobiznou Ericha Radeka. Zeptala se Gabriela, co s nimi chce dělat.

„Spal je,“ odpověděl.

„Ale dnes mohou mít značnou cenu,“ namítla.

„Kašlu na to, jakou mají cenu,“ opáčil Gabriel. „Ten obličej už v životě nechci vidět.“

Tziona mu pomohla naložit obrazy do auta. Vyrazil k Jeruzalému pod oblohou těžkou bouřkovými mračny. Nejdřív zamířil k památníku. Kurátor převzal plátna a spěchal zpátky k televizoru sledovat Radekovo vystoupení. Zdálo se, že stejně se zachovala celá země. Gabriel projížděl pustými ulicemi k Olivetské hoře. Položil kamínek na matčin hrob a pomodlil se za ni kaddiš. Totéž učinil u hrobu svého otce. Pak odjel na letiště a chytil večerní spoj do Říma.

41 KAPITOLA

BENÁTKY • VÍDEŇ

Druhý den ráno vešel Francesco Tiepolo do kostela svatého Jana Chrisostoma ve čtvrti Cannaregio a pomalu kráčet centrální chrámovou lodí. Nahlédl do kaple svatého Jeronýma a překvapilo ho, že se na pracovní plošině zakryté závěsem svítí. Přikradl se k lešení, uchopil je pazourovitou rukou a krátce, ale prudce jím zatřásl. Restaurátor zvedl zvětšovací průzor na čelo a podíval se dolů. Vypadal přitom jako střešní chrlič.

„Vítej doma, Mario," zavolal na něj Tiepolo se zakloněnou hlavou. „Už jsem si o tebe dělal starosti. Kde ses zase toulal?"

Restaurátor sklopil průzor a zabloudil pohledem k Bellinimu.

„Sbíral jsem jiskry, Francesco."

Sbíral jiskry? Tiepolo věděl, že nemá cenu se vyptávat. Hlavně že se restaurátor konečně vrátil do Benátek.

„Jak dlouho ti ještě bude trvat, než tu práci dokončíš?"

„Tři měsíce," odpověděl restaurátor. „Možná čtyři."

„Tři by byly lepší."

„Ano, Francesco, já vím, že tři měsíce by byly lepší. Ale jestli mi budeš pořád třepat lešením, nedokončím dílo nikdy."

„Ale nemáš už v plánu další výlety, Mario, že ne?"

„Jenom jeden," odpověděl restaurátor se štětcem namířeným k plátnu. „Ale slibuju, že neodjedu na dlouho."

„To říkáš vždycky."

Přesně o tři týdny později doručil kurýr na motocyklu malý balíček do hodinářství ve vídeňském prvním obvodu. Hodinář převzal zásilku osobně. Podepsal kurýrovi dodací list a přidal malé spropitné. Pak odnesl balíček do dílny a položil ho na pracovní stůl.

Kurýr se vyšvihl do sedla motocyklu a vyrazil na plný plyn. Na konci ulice mírně zpomalil a nenápadně pokynul dívce za volantem sedanu značky Renault. Žena vyťukala číslo na mobilnímu telefonu a stiskla odesílací tlačítko. Za okamžik se ohlásil Hodinář.

„Právě jsem vám poslala hodiny," řekla do mikrofону. „Dostal jste je?"

„Kdo je tam?"

„Přítelkyně Maxe Kleina," zašeptala. „A Eliho Lavona. A Reveky Gazitové. A Sáry Greenbergové."

Sklopila telefon a v rychlém sledu namačkala čtyři číslice. Otočila se právě včas, aby spatřila, jak ze dveří hodinářství vyšlehly plameny.

Vyjela od obrubníku, a když odbočovala na Ringstrasse, ruce na volantu se jí lehce třásly. Gabriel odstavil motorku a čekal na chodníku. Zastavila jen na tak dlouho, aby stihl nasednout, vzápětí vjela na široký bulvár a splynula s hustým večerním provozem. Opačným směrem prosvištěl policejní hlídkový vůz. Chiara nespouštěla oči z vozovky.

„Jsi v pořádku?"

„Myslím, že budu zvracet."

„Ano, já vím. Nemám řídit?"

„Ne, zvládnou to."

„Měla jsi tu nálož nechat odpálit mě."

„Nechtěla jsem, abys cítil vinu za další smrt ve Vídni." Setřela si z tváře slzu. „Myslel jsi na ně, když jsi uslyšel výbuch? Myslel jsi na Leu a Daniho?"

Gabriel zaváhal a pak zavrtěl hlavou.

„Tak na co jsi myslel?"

Natáhl ruku a setřel jí z tváře další slzu. „Na tebe, Chiaro," řekl tiše. „Myslel jsem jenom na tebe."

AUTOROVA POZNÁMKA

Smrt ve Vídni uzavírá románovou trilogii pojednávající o dosud neuzavřeném tématu holocaustu. Pozadí první části, *Anglického vraha*, tvoří nacistické krádeže uměleckých předmětů a spolupráce švýcarských bank s hitlerovským režimem. Inspirací ke *Zpovědníkovi* se stala role katolické církve v holocaustu a mlčení papeže Pia XII.

Podobně jako předchozí díly trilogie je i *Smrt ve Vídni* založena, byť jen volně, na skutečných událostech. Heinrich Gross za války opravdu působil na nechvalně známé Spiegelgrundově klinice a popis vlašného pokusu rakouské justice o jeho odsouzení v roce 2000 je zcela přesný. Ve stejném roce Rakouskem otřáslo obvinění vysokých důstojníků policie a zpravodajské služby ze spolupráce s ultrapravicovou stranou svobodných Jorga Heidera, které pomáhali zdiskreditovat kritiky a politické oponenty.

Aktion 1005 bylo skutečné krycí jméno operace, při níž se nacisté pokoušeli zahltit důkazy holocaustu a zničit ostatky milionů zavražděných Židů. Velitel akce, Rakušan Paul Blobel, byl v Norimberku odsouzen za svůj podíl na masových vraždách k trestu smrti. Byl oběšen v landsberské věznici červnu 1951, aniž ho kdy někdo vyslechl ve věci jeho úlohy při operaci *Aktion 1005*.

Biskup Alois Hudal byl opravdu rektorem semináře pro německé kněze v Římě, Pontificio Santa Maria dell'Anima, a skutečně pomohl stovkám nacistických válečných zločinců utéct z Evropy, a to včetně velitele vyhlazovacího tábora Treblinka Franze Stangla. Biskup Hudal jednal bez souhlasu nebo vědomí papeže či vysokých představitelů kurie.

Argentina se samozřejmě stala útočištěm tisíců hledaných válečných zločinců. Je docela dobře možné, že malá část jich tam dožívá dodnes. V roce 1994 zjistili reportéři stanice ABC News, že v Bariloche žije klidně pod svým jménem bývalý důstojník SS Erich Priebke. Cítil se ve svém azylu tak jistý, že v rozhovoru s korespondentem ABC News Samem Donaldsonem otevřeně přiznal svůj hlavní podíl na masakru italských civilistů v Ardeatinských

jeskyních v březnu 1944. Argentina vydala Priebkeho do Itálie, kde byl postaven před soud, který ho odsoudil na doživotí. Trest

mu ovšem zmírnil na „domácí vězení“. Během několikaletého právníckého manévrování a neustálých odvolávání umožnila katolická církev Priebkemu žít v klášteře nedaleko Říma.

Olga Lengyelová, která přežila Osvětim, ve své působivé vzpomínce z roku 1947 napsala: „Zajisté musí každý, kdo si přímo či nepřímo poskvrnil ruce naší krví, za své zločiny zaplatit. Cokoliv menšího by bylo urážkou milionů nevinných mrtvých.“ Její vášnivá prosba, aby bylo spravedlnosti učiněno zadost, prošla bohužel bez povšimnutí. Pouze mizivé procento těch, kdo se podíleli na konečném řešení židovské otázky, ať už přímo, nebo jako pomahači katanu, bylo za své zločiny potrestáno. Desítky tisíc válečných zločinců našly bezpečné útočiště v cizích zemích, a to včetně Spojených států amerických; ostatní se prostě vrátili domů a klidně si žili dál, jako by se nic nestalo. Mnohé z nich zaměstnala zpravodajská služba generála Reinharda Gehlena. Jak tito muži ovlivnili utváření americké zahraniční politiky v prvních letech studené války? Úplnou odpověď se možná nikdy nedozvíme.

PODĚKOVÁNÍ

Smrt ve Vídni, stejně jako předchozí knihy série o Gabrielu Allonovi, by nemohla být napsána bez podpory, moudrosti a přátelství Davida Bulla. David je skutečně jedním z nejlepších uměleckých restaurátorů a kunsthistoriků na světě. Konzultace, obvykle vedené nad mísou narychlo uvařených těstovin u láhve červeného vína, neobyčejně obohatily můj život.

Ve Vídni jsem se setkal s řadou pozoruhodných osobností, které bojují s nejnovější vlnou antisemitismu, jež v Rakousku vzplanula. Kvůli vážnosti situace jim bohužel nemohu poděkovat jmenovitě, přestože jejich duch a odvaha pochopitelně v hojné míře pronikly na stránky této knihy.

V Jeruzalémě jsem absolvoval Gabrielovu prohlídku památníku Jad Vašem po boku Diny Shefetové, historičky holocaustu, jež zaznamenala vzpomínky mnoha osob, které přežily vyhlazovací tábory. Jako příklad, jak nalézt a vytisknout Listy svědectví uložené v Sálu jmen, použila své prarodiče zavražděné v Treblince v roce 1942. Pracovníci archivu Jad Vašem a zejména Karin Denglerová nemohli projevit větší vstřícnost. Gabriel Motskin, děkan Fakulty humanitních věd na Hebrejské univerzitě v Jeruzalémě, a jeho manželka Emily Bilská, historička umění a kurátorka, se o mě starali s nevšední ochotou a umožnili mi hlouběji pochopit současné problémy izraelské společnosti.

Zvláštní dík patří pracovníkům knihovny amerického Muzea holocaustu, Naomi Mazinové z Ligy proti hanobení v New Yorku, Moshe Foxovi z izraelského velvyslanectví ve Washingtonu a dr. Ephraimu Zuroffovi, skutečnému lovcí nacistů z Centra Simona Wiesenthala v Jeruzalémě, který do dnešního dne neúnavně hledá spravedlnost pro oběti šoa. Nemusím snad dodávat, že všechny poznatky a znalosti jsou jejich zásluhou, zatímco omyly a dramatické licence padají na mou hlavu.

Přítel Louis Toscano přečetl rukopis a nesoумěřitelně přispěl k jeho vylepšení. Dorian Hastings, můj redaktor, mě ušetřil mnoha

trapných okamžiků. Eleanor Peltová, i když o tom mnohdy nevěděla, mi pomohla lépe pochopit, jaké to je být dítětem těch, kdo přežili. Marilyn Goldhammerová, ředitelka církevní školy

Temple Sinai ve Washingtonu, poučila mě a mé děti o biblickém výkladu podobenství o puklé nádobě. Dan Raviv, autor průlomových dějin Mossadu *Izraelské tajné služby*, a jeho manželka se mi stali nevyčerpatelným zdrojem poučení o izraelských reáliích. Herec a bavič Mike Burstyn mi otevřel mnohé dveře a jeho manželka Cyona mi dovolila použít hebrejskou verzi svého krásného jména.

Při přípravě rukopisu jsem prostudoval stovky knih, novinových článků a webových stránek. Bylo jich tolik, že je zdaleka nemohu uvést všechny jmenovitě. Dopustil bych se však trestuhodného opomenutí, kdybych nezmínil průkopnické dílo Christophera Simpsona *Blowback*, které dokumentuje, jak americké zpravodajské služby využívaly v prvních letech po druhé světové válce nacistických válečných zločinců, a knihu *Skutečná Odessa* z pera Ukiho Gonina, jenž téměř osamocený donutil Argentinu přehodnotit vlastní soudobé dějiny. Mnozí z těch, kdo přežili Osvětim-Birkenau, našli v pozdějších letech odvahu zaznamenat své zážitky - v knižní formě, jako videonahrávku nebo písemné svědectví pro Jad Vašem a jiné instituce schraňující vzpomínky na holocaust - a já jsem si jejich slova vypůjčil, když jsem tvořil fiktivní svědectví Ireny Allonové. Zejména mi pomohly dvě práce: *Pět komínů* Olgy Lengyelové a *Renin slib* Reny Kornreich-Gelissenové. Obě dokumentují cestu mladých dívek hrůzami Birkenau a pochodu smrti.

Nic z toho by nebylo možné bez přátelství a podpory mé literární agentky Esther Newbergové ze společnosti International Creative Management. Můj srdečný dík patří také neuvěřitelnému týmu profesionálů v nakladatelství Penguin Putnam, který tvoří Carole Baron, Daniel Harvey, Marilyn Ducksworthová a zejména můj redaktor Neil Nyren, který mi svým tichým způsobem pomohl přetvořit několik náhodných poznámek v román.